

ספר ויקרא

תוכן העניינים

v	Introduction
1	פרשת ויקרא
23	פרשת צו
40	פרשת שמיני
57	פרשת תזריע
68	פרשת מצרע
83	פרשת אחרי מות
97	פרשת קדשים
110	פרשת אמור
132	פרשת בהר
143	פרשת בחקתי
160	פרשת במדבר
162	הפטרות
162	הפטרת שמות
164	הפטרת וארא
167	הפטרת בא
168	הפטרת בשלח
174	הפטרת יתרו
176	הפטרת משפטים
179	הפטרת תרומה
181	הפטרת תצוה
183	הפטרת כי תשא
187	הפטרת ויקהל
189	הפטרת פקודי

192	מפטיר לשבת ראש חודש
192	הפטרת שבת ראש חודש
195	הפטרת שבת מחר חודש
198	מפטיר לפרשת זכור
198	הפטרת פרשת זכור
202	מפטיר לפרשת פרה
204	הפטרת פרשת פרה
206	מפטיר לפרשת החודש
209	הפטרת פרשת החודש
212	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metzudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash.

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum.

I hope this text will be helpful to those who use it.

And the LORD called unto
1 Moses, and spoke unto him
out of the tent of meeting,
saying:

ויקרא אל משה וידבר
יהוה אליו מאהל מועד
לאמר: ויקרא למשה ומליל
יהוה אליו מאהל מועד
לאמר: ויקרא למשה ומליל

ויקרא

Speak unto the children of
2 Israel, and say unto them:
When any man of you
bringeth an offering unto the
LORD, ye shall bring your
offering of the cattle, even of
the herd or of the flock.

ידבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם אדם
כִּי־יָקִירִיב מִכֶּם קָרְבָּן
לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה
מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן
תִּקְרִיבִי אֶת־קָרְבָּנְכֶם:
ידבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם אדם
כִּי־יָקִירִיב מִכֶּם קָרְבָּן
לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה
מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן
תִּקְרִיבִי אֶת־קָרְבָּנְכֶם:

If his offering be a
3 burnt-offering of the herd, he
shall offer it a male without
blemish; he shall bring it to
the door of the tent of
meeting, that he may be
accepted before the LORD.

אם־עֹלָה קָרְבָּנוֹ
מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים
יָקִירִיבֵנוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד יָקִירִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ
לִפְנֵי יְהוָה:
אם־עֹלָה קָרְבָּנוֹ
מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים
יָקִירִיבֵנוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד יָקִירִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ
לִפְנֵי יְהוָה:

3

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלכא
השרת משתמשין בו, שנאמר, וקרא זה אל זה (ישעיה ו, ג), אבל לנציצי האומות עכו"ם נגלה אליהן בלשון
עראי וטומאה, שנאמר ויקרא להם אל בלשון (במדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע
לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה
ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין,
קל וחומר להדיט להומד מן ההדיט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו
בחורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן,
ואלו הן י"ג מיעוטין לדבר אחר (במדבר ז, פט), מדבר אליו (שם), וידבר אליו, ונועדתי לך (שמות כה,
כז), כולן בחזרת כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל
ישראל לא שמעו: מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול
נמוך, תלמוד לומר את הקול (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בזהלים קול ה' צפח, קול
ה' צהר, קול ה' שחר ארזים (תהלים כט ד, ה), אם כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק,
כיוצא בו וקול פגמי הפריצים נשמע עד הקצר החיצונה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר
פקול אל שדי דדברו (שם), אם כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל
מועד לאמר. יכול מכל הבית, תלמוד לומר מעל הפקרת (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה,
תלמוד לומר מצין שני הפריצים (שם): לאמר. לא ואמור להם דברי כבשים, בשבילכם הוא נדבר
עמי, שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם
משה, שנאמר ויהי פאשר שמו כל אנשי המלחמה למות. וידבר ה' אלי לאמר (דברים כט, יז), אלי היה
הדבור. דבר אחר, לא ואמור להן דברי, והשיבני אם יקבלום, כמו שנאמר וישב משה את דברי הקס וגו'
(שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרבנות נדבה דבר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם
הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אחס לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה
בכלל, תלמוד לומר בקר ואין: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרוע ואת הנרע: מן הבקר.
להוציא את הנעבד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא
אומר למטה מן הענין מן הצקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד ששני
מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדבת צבור, היא עולת קין המוזבח הצאה מן
המותרות (שזועות יב):

- 4 And he shall lay his hand
upon the head of the
burnt-offering; and it shall be
accepted for him to make
atonement for him.
- 4 וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְיָסְמוּךְ יָדֶיךָ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לְךָ לְכַפֵּר עָלֶיךָ:
- 5 And he shall kill the bullock
before the LORD; and
Aaron's sons, the priests, shall
present the blood, and dash
the blood round about
against the altar that is at the
door of the tent of meeting.
- 5 וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהַקְרִיבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְיִקְרְבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְיָזְרוּקוּ יָת דַּמָּא עַל מִדְבַּחַא סְחוּר סְחוּר דְּבִתְרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:
- 6 And he shall flay the
burnt-offering, and cut it into
its pieces.
- 6 וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ: וְיִשְׁלַח יָת עֲלָתָא וַיִּפְלִיג יָתָהּ לְאַבְרָהָא:
- 7 And the sons of Aaron the
priest shall put fire upon the
altar, and lay wood in order
upon the fire.
- 7 וְנָתְנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ: וְיִתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כֹּהֲנָא אִישְׁתָּא עַל מִדְבַּחַא וַיִּסְדְּרוּן אֲעִיָּא עַל אִישְׁתָּא:

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדדונוס (זכורות מא:): תמים. בלא מום: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נמערבה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לזרכי עולות, והרי הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נמערבה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבנו: יקריב אותה. מלמד שכופין אותה, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותה עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו:). לפני ה' וסמך. אין סמיכה דְּצִמָּה:

(4) על ראש העלה. להביא עולת חובה לסמיכה, ולהביא עולת הנאן: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות ד', או מיתה בדי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילך מנות כהונה, למד על השחיטה שכשרה בזר: לפני ה'. בעזרה: והקריבו. וקצלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שתייהן (ס"א ששתייהן) צניי אהרן (חגיגה יא:). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם פעמים, להביא את שנתערב צמינו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החזוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר קָטָה דָּמוֹ (פסוק יא): וזרקו. עומד למטה, וזרק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שיהא הדם ניתן בד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה, אי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק:

(6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרצות את כל העולות להפשט ונתוח: אותה לנתחיה. ולא נתחיה לנתחים (חולין יא:):

(7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מנחה להביא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא בכיהונו, הא אם עזב צבגדי כהן הדיוט, עבודתו פסולה:

<p>And Aaron's sons, the priests, 8 shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar;</p>	<p>וְיִסְדְּרוּן בְּנֵי אֶהֱרֹן כֶּהֱנִיָּא יֵת אֲבִרְיָא יֵת רִישָׁא וְיֵת תִּרְבָּא עַל אֶעֱיָא דְעַל אִשְׁתָּא דְעַל מִדְבָּחָא:</p>	<p>וְעָרְכוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנֹּתָחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>8</p>
<p>but its inwards and its legs 9 shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְנִגְיָה וּכְרַעוּהִי יִחְלִיל בְּמִיָּא וְיִסִּיק כֶּהֱנָא יֵת כּוֹלָא לְמִדְבָּחָא עַל־תָּא קוֹרְבַּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קָדָם יי:</p>	<p>וְקָרְבוּ וּכְרַעְוּ יִרְתֵּן בְּמִיָּם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַה עָלָה אִשָּׁה רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)</p>	<p>9</p>
<p>And if his offering be of the 10 flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֹזָא קוֹרְבָנִיה מִן אֲמִרְיָא אוּ מִן בְּנֵי עֲזִיָּא לְעֹלָתָא דְכֹר שְׁלִים יִקְרִבֶּנּוּ:</p>	<p>וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן־הַכְּשָׁבִים אוּ מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֻנוּ:</p>	<p>ישראל</p>
<p>And he shall kill it on the side 11 of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.</p>	<p>וְיַכּוּס יִתִּיָּה עַל שְׂדָא דְּמִדְבָּחָא צְפוֹנָא קָדָם יי וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אֶהֱרֹן כֶּהֱנִיָּא יֵת דְּמִיָּה עַל מִדְבָּחָא סְחֹר סְחֹר:</p>	<p>וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צְפוֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְיִזְרְקוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>	<p>11</p>
<p>And he shall cut it into its 12 pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.</p>	<p>וְיַפְלִיג יִתִּיָּה לְאַבְרוּהִי וְיֵת רִישִׁיָּה וְיֵת תִּרְבִּיָּה וְיִסְדֵּר כֶּהֱנָא יִתְהוֹן עַל אֶעֱיָא דְעַל אִשְׁתָּא דְעַל מִדְבָּחָא:</p>	<p>וְנָתַח אֹתוֹ לִנְתָחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פִּדְדּוֹ וְעָרְךָ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>12</p>

- (8) בני אהרן הכהנים. כשהם צביהונם, הא כהן הדיוט שעצד צשמונה צגדים, עצודתו פסולה:
את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש בכלל הפשט, שכבר הותז צשחיטה, לפיכך הוצרך למנותו
לעצמו (חולין כז). ואת הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה בו את צית השחיטה,
וזהו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הגזירין יוצאין חוץ למערכה:
(9) עולה. לשם עולה יקטירנו: אשה. כשישחטנו יהא שוחטו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פושיי"ר
צלע"ז: ניחוח. נחת רוח לַפְנֵי, שאמרתי ונעשה רצוני:
(10) ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להתצונן בין פרשה
לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמזוהם:
(11) על ירך המזבח. על צד המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון צממה:

- 13 But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.
- 13 וְהִקְרִיב וְהִכְרִיעַ יְרֵכָיו בַּמַּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת-הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עָלָה הוּא אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)
- 14 And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.
- 14 וְאִם מִן-הָעוֹף עָלָה קָרְבָּנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן-הַתּוֹרִים אוֹ מִן-בְּנֵי הַיוֹנָה אֶת-קָרְבָּנוֹ: שני
- 15 And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.
- 15 וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְטִירוּ אֶת-רֹאשׁוֹ הַמִּזְבֵּחַ וְנִמְצָה דָּמּוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ: וְיִקְרַבְנֶיהָ לְמִדְבַּח וְיִמְלֹךְ יֵת לְמִדְבַּח וְיִשִּׁיעַ וְיִתְמָצֵי דָמֶיהָ עַל כּוֹתֵל מִדְבַּח: וְיִקְרַבְנֶיהָ קָהֵנָא
- 16 And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes.
- 16 וְהִסִּיר בְּנִצָּתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל-מְקוֹם הַדָּשָׁן: וְיַעֲדֵי יֵת זָפְקֶיהָ בְּאוֹכְלֶיהָ וְיִרְמִי יָתָהּ בְּסִטֵּר מִדְבַּח קִדְמוֹא בְּאֶתֶר דְּמִקְרִין קִטְמָא: אֶת-מְרֹאֲתוֹ

(14) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שנאמר תמים יקר בצקר צפצפים וצעפים (להלן כז, יט), תמות וזכרות צהמה, ואין תמות וזכרות צעופות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת הציוד, שזזה ושזזה פסול, שהוא גדול אלל בני יונה וקטן אלל תורים:

(15) והקריבו. אפילו פרידה אחת יציא: הבהן ומלק. אין מליקה בכלי, אלא בעצמו של כהן, קוצץ בצפרו ממול העורף וחותך מפרקת עד שמגיע לסימנין וקוצץ: ונמצה דמו. לשון מיץ אִפְסִים (משלי ל, ג), פי אִפְסִים הַמֵּץ (ישעיה טז, ד), כוזב בית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמנה ויורד: ומלק והקטיר ונמצה. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מוצה, אלא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלק והקטיר, וקודם הקטרה ונמצה דמו כזר:

(16) מראתו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זכחים סד:), ונוצה לשון דבר המאוס, כמו פי נָזוּ גַם נָעו (איכה ד, טו), וזהו שתרגס אונקלוס צאִיקְלִיָה, וזה מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנוצה שעל העור (זכחים סה:). בעולת צהמה שאינה אוכלת אלא צאצוס בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, צעוף שנוזן מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה. במזרחו של כזב: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל צוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא:):

<p>And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיִּפְרֹק יִתִּיה בְּכַנְפוֹהִי לֹא יַפְרִישׁ וַיִּסֵּק יִתִּיה כֹּהֵנָא לְמִדְבָּחָא עַל אֵעִיָּא דְּעַל אִישָׁתָא עֲלִתָּא הוּא קוּרְבָּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְיוֹ קָדָם יי:</p>	<p>וְשָׁפַע אֹתוֹ בְּכַנְפָּיו לֹא יִבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ עַל-הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ עֲלֶה הוּא אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)</p>
<p>And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon.</p>	<p>וְאִנְשׁ אֲרִי יִקְרִיב קוּרְבָּן מִנְחָתָא קָדָם יי סוּלְתָא יְהִי קוּרְבָּנִיה וִירִיק עֲלֶה מִשְׁחָא וַיִּתֵּן עֲלֶה לְבֹנְתָא:</p>	<p>וְנֹפֶשׁ כִּי-תִקְרִיב קֶרְבֶּן מִנְחָה לַיהוָה סֶלֶת יִהְיֶה קֶרְבְּנוֹ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַנָּתֵן עָלֶיהָ לְבֹנָה:</p>
<p>And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיְבִיאוּהוּ לְנֹת בְּנֵי אַהֲרֹן כֹּהֲנָיָא וַיִּקְמוּץ מִתַּמָּן מְלִי קוּמָצִיָּה מִסֻּלְתָּהּ וּמִמִּשְׁחָהּ עַל כָּל לְבֹנְתָהּ וַיִּסֵּק כֹּהֵנָא יֵת אֲדָכְרָתָהּ לְמִדְבָּחָא קוּרְבָּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְיוֹ קָדָם יי:</p>	<p>וְהִבִּיאוּהָ אֶל-בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מִלֵּא קִמְצוֹ מִסֻּלְתָּהּ וּמִשְׁמֶנֶהּ עַל כָּל-לְבֹנְתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזָכָרָתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>

(17) ושע. אין שיסוע אלא ציד, וכן הוא אומר בשמשון וישפעהו פשפעה הגדי (שופטים יד, ו צחחים סה:). בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נולתו: בכנפיו. נולה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קזה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שצב ומיהודר בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לצ' חתיכות, אלא קורעו מגזו. נאמר בעוף ריח ניחוח (פסוק ט), ונאמר צבהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרצה ואחד הממעיט וצלצל שיכוין את לבו לשמים:

(1) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדצה אלא צמנחה, מי דרכו להסתנדז מנחה, עני, אמר הקצ'ה מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו (מנחות קד:). סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מציא מנחת סלת, שהיא הראשונה שצמנחות (סס) ונקמאת כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן צאות אפיות קודם קמיצה חוץ מזו, לכך קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סלת חטים (שמות כט, ז), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר וְעֶשְׂרוֹן סֶלֶת לְמִנְחָה (להלן יד, כא), עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לצד אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי בתורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נצלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה נצללת עמה ולא נקמאת עמה, שנאמר על כל לבונתה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שיצקה וצליה כשרים צזר:

(2) הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מצות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך שהקמיצה כשרה בכל מקום בעזרה, אף צי"א אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (יומא טז:). מלא קמצו. יכול מצדן, מצדן ויואל לכל צד, תלמוד לומר צמנחות אחר וְהָרִים מִמָּוֶה צָקְמוֹ (להלן ו, ח), לא

3 But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.

וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה וְיִדְשָׁתָּאֵר מִן מִנְחָתָא
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים מֵאִשֵּׁי יְהוָה: (ס)
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים מֵאִשֵּׁי יְהוָה: (ס)

4 And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.

וְכִי תִקְרַב קָרְבָּן מִנְחָה
מֵאִפֶּה תִנּוּר סֵלֶת חֲלוֹת
מִצֹּת בְּלוֹלֹת בַּשֶּׁמֶן
וְרִקְיָקִי מִצֹּת מְשֻׁחִים
בַּשֶּׁמֶן: (ס)

וְאֵרִי תִקְרִיב קוֹרְבָּן
מִנְחָתָא מֵאִפֶּה תִנּוּר סֵלֶת
וְרִיזָן פִּטְיוֹן דְּפִילֹן
בְּמִשַּׁח וְאַסְפּוּגִין פִּטְיֹרִין
דְּמִשְׁחִיתִין בְּמִשַּׁח:

And if thy offering be a
5 meal-offering baked on a
griddle, it shall be of fine flour
unleavened, mingled with oil.

5 וְאִם-מִנְחָה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְאִם מִסְרִיתָא קֳרִבְנָךְ סֵלֶת בְּלוּלָה קֳרִבְנָךְ סוּלְתָא דִּפִּילָא בְּשֶׁמֶן מִצֵּה תִהְיֶה׃ בְּמִשַּׁח פִּטִּיר תִּהְיֶ׃

6 Thou shalt break it in pieces,
and pour oil thereon; it is a
meal-offering.

פְּתוֹת אֶתְּהַ פְּתִים בַּעַ יְתָה בְּצוּעִין וְתָרִיק
וַיִּצְקֶת עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה עֲלֶה מִשְׁחָא מִנְחָתָא הִיא:
הוא: (ס)

7 And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.

שלישי	וְאִם-מִנְתָּהּ	מִרְחֹשֶׁת	וְאִם מִנְחָתָא	רְדָתָא
	קִרְבֵּנָהּ	סֶלֶת	בְּשִׁמּוֹן	בְּמִשְׁחָא
	תַּעֲשֶׂה:		תִּתְּעִבִיד:	

יהא כשר אלא מה שבתוך הקומץ, אי בקמטו יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא.), וזהו קומץ במשמע, לשון העברית: על כל לבונתה. לצד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבונתה והקשיר. אף הלבונה דהקטרה: מלא קמצו מסלתה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה בידו גרגיר מלא או קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שבו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק זראש שלא צמחלות, וההדיוט צמחלות: קדש קדשים. היא להם: מאשי ה'. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האישים:

(4) וְכִי תִקְרִיב וּגְרָ. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיציא או חלות או ריקין, החלות כלולות, והריקין משוחין (מנחות עד:), ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה.), יש אומרים מושחין וחוזרן ומושחין עד שיכלה כל השמן שבלוגו, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחין כמין כף יונית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שנאמר צו זך. ושנינו במנחות (עו.) כל המנחות האפיות לפני קמיצתן ונקמזות על ידי פתיחה כולן באות עשר עשר חלות, והאמור צה ריקין צא עשר ריקין:

(5) ואם מנחה על המחבת. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא כף, ומעשה המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא כפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות 'מתנות, שמן יציקה, ובזילה, ומתן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלח בלילה בשמן. מלמד שכוללן בעודן סלח:

(6) פתות אותה פתים. לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתיתה (שס.ע.ה.): ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרבות כל המנחות ליציקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אולי את החלות ולא אולי את הרקיקין, תלמוד לומר הוא:

<p>8 And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.</p>	<p>8 וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֲלֶה לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>9 And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>9 וְהָלִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֲזִכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ אֵשָׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>
<p>10 But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.</p>	<p>10 וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה:</p>
<p>11 No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>11 כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֻמֶּץ כִּי כָל־שָׂאֵר וְכָל־דְּבַשׁ לֹא־תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֵשָׁה לַיהוָה:</p>
<p>12 As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.</p>	<p>12 קִרְבֵּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ:</p>
<p>13 And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.</p>	<p>13 וְכָל־קִרְבֵּן מִנְחָתְךָ בְּמֶלַח תִּמְלַח וְלֹא מֶלַח בְּרִית אֶל־הָיָה מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִרְבְּנֶךָ תִּקְרִיב מֶלַח: (ס)</p>

- (7) מרחשת. כלי הוא שהיה במקדש עמוק, ומתוך שהיא עמוקה שמנה צבור ואין האור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויין לתוכה רוחשין, כל דבר רך ע"י משקה נראה כרוחש ומנענע:
- (8) אשר יעשה מאלח. מאחד מן המינים הללו: והקריבה. בעליה אל הכהן: והגישו. הכהן: אל המזבח. מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (וצחים סג):
- (9) את אזכרתה. הוא הקומץ:
- (11) וכל דבש. כל מתיקת פרי קרוי דבש:
- (12) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שתי הלחם של עזרת הצאים מן השאור, שנאמר סמך פאפיקה (להלן כג, יז), וצכורים מן הדבש, כמו צכורי תאנים ותמרים (מנחות נח):

<p>14 And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.</p>	<p>וְאִם-תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לַיהוָה אָבִיב בְּפוּרִין קָדָם יְיָ אָבִיב קִלְי בָּאֵשׁ גֵּרֵשׁ כֶּרֶמֶל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת תִּקְרִיב יְיָ בְּפוּרִיךָ:</p>	<p>14 וְאִם-תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לַיהוָה אָבִיב בְּפוּרִין קָדָם יְיָ אָבִיב קִלְי בָּאֵשׁ גֵּרֵשׁ כֶּרֶמֶל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת תִּקְרִיב יְיָ בְּפוּרִיךָ:</p>
<p>15 And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבֹנְתָא מִנְחַתָּא הִיא:</p>	<p>15 וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבֹנְתָא מִנְחַתָּא הִיא:</p>
<p>16 And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְטִיר תִּפְלֵן וַיִּסֶּק כְּהֵנָּא יְיָ אֲדָכְרָתָהּ אֶת-אֲזָכְרָתָהּ מִגֵּרֵשָׁהּ וּמִמִּשְׁחָהּ עַל כָּל וּמִשְׁמֶנָּהּ עַל כָּל-לְבֹנְתָהּ לְבֹנְתָהּ קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)</p>	<p>16 וְהִקְטִיר תִּפְלֵן וַיִּסֶּק כְּהֵנָּא יְיָ אֲדָכְרָתָהּ אֶת-אֲזָכְרָתָהּ מִגֵּרֵשָׁהּ וּמִמִּשְׁחָהּ עַל כָּל וּמִשְׁמֶנָּהּ עַל כָּל-לְבֹנְתָהּ לְבֹנְתָהּ קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)</p>
<p>III And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.</p>	<p>וְאִם נִכְסֵת קוֹדֵשִׁיא קוֹרְבָנִיָּה אִם מִן תּוֹרֵי הוּא מִקְרִיב אִם דָּכָר אִם נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרְבֵנִיָּה קָדָם יְיָ:</p>	<p>וְאִם-זֶבַח שְׁלָמִים קִרְבָּנוֹ אִם מִן-הַבָּקָר הוּא מִקְרִיב אִם-זָכָר אִם-נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנּוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>2 And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ יָדֵיהָ עַל רִישׁ קוֹרְבָנִיָּהּ וַיִּכְסְבֵיהָ בְּתַרְעֵי מִשְׁכָּן וּמִנָּה וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אֹהֶלן כֶּהֱנִיָּא יְיָ דָּמָא עַל מִדְּבַחָא סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>2 וַיִּסְמֹךְ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קִרְבָּנוֹ וַיִּשְׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּזְרְקוּ בְנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>

(13) מִלַּח בְּרִית. שֶׁהַצִּדִּיק כְּרוּתָהּ לְמַלְאָךְ מִשְׁשֵׁת יָמֵי צְרָאִשִׁית שֶׁהוּצֵחוּ הַמַּיִם הַתַּחֲתוֹנִים לִיקְרָצַ צְמוּזָח צְמֹלָה, וְנִסְוֹךְ הַמַּיִם צָמוֹ: עַל כָּל קֶרֶבֶךְ. עַל עוֹלָת צְהֵמָה וְעוֹף, וְאִמּוּרֵי כָל הַקֹּדֶשִׁים כּוֹלֵן (מִנְחוֹת כ.).

(14) וְאִם תִּקְרִיב. הָרִי אִם מִשְׁמֵשׁ צִלְשׁוֹן כִּי, שֶׁהָרִי אֵין זֶה רְשׁוּת, שֶׁהָרִי צְמִנְחָה הַעוֹמֵר הַכְּחוּצַ מִדְּצֵר שֶׁהִיא חוּצָה, וְכֵן וְאִם יִהְיֶה הַיֵּצֵל וְגו' (צְמִדְצֵר לו, ז): מִנְחָת בְּכוֹרִים. צְמִנְחָה הַעוֹמֵר הַכְּחוּצַ מִדְּצֵר, שֶׁהִיא צָאֵה אֲצִיב צִשְׁעַת צִשׁוֹל הַצְּחוּאָה, וּמִן הַשְּׁעוּרִים הִיא צָאֵה, נֹאמֵר כֹּאן אֲצִיב, וְנֹאמֵר לֵהֲלֵךְ כִּי הַשְּׁעוּרָה אֲצִיב (מִנְחוֹת ס:): קִלְי בָּאֵשׁ. שֶׁמִּצְשִׁין אוֹתוֹ עַל הָאוֹר צָאֲצוּב שֶׁל קִלְאִים, (פִּירֵשׁ"י צְמִנְחוֹת שֶׁס הַכִּלִּי שֶׁל מוֹכְרֵי קִלְיוֹת) שֶׁאֵלּוּלֵי כֵן אֵינָה נְטֻחָה צְרִיחִים לִפִּי שֶׁהִיא לַחָה: גֵּרֵשׁ כֶּרֶמֶל. גְּרוּסָה צְעוּדָה לַחָה: גֵּרֵשׁ. לִשׁוֹן שְׂצִירָה וְטַחֲנִינָה גְרוּסָה צְרִיחִים שֶׁל גְּרוּסוֹת, כִּמוֹ וַיִּגְרַס צֶאֱזָץ (אִיכָה ג, טז), וְכֵן גֵּרֵשָׁה נִפְשִׁי (תְּהִלִּים קִיט, כ): כֶּרֶמֶל. צְעוּד הַכֵּר מִלָּא (מִנְחוֹת ס:), שֶׁהַצְּחוּאָה לַחָה וּמִלָּאָה צִקְשִׁין שֶׁלָּה, וְעַל כֵּן נִקְרָאִים הַמִּלְלִיּוֹת כֶּרֶמֶל, וְכֵן פְּרָמֶל צֶאֱזָלּוֹנוֹ (מִלְכִּים-ז ד, ז):

(1) שְׁלָמִים. שֶׁמִּטְלִים שְׁלוֹם צְעוּלָם. דְּצֵר אַחֵר שְׁלָמִים שִׁישׁ צְהֵם שְׁלוֹם לְמוֹצָח וּלְכַהֲנִים וּלְצִעֲלִים:

<p>And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה אֶת-הַחֹלֶב הַמִּכְסֶּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:</p>	<p>וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה אֶת-הַחֹלֶב הַמִּכְסֶּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:</p>
<p>and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֵהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-הַיִּתְחָת עַל-הַכֹּבֶד עַל-הַכְּלָיֹת יִסְרְנָה:</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֵהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-הַיִּתְחָת עַל-הַכֹּבֶד עַל-הַכְּלָיֹת יִסְרְנָה:</p>
<p>And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי-אַהֲרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל-הַעֹלָה אֲשֶׁר עַל-הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>	<p>וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי-אַהֲרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל-הַעֹלָה אֲשֶׁר עַל-הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>
<p>And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֵזָא קֹרְבָנִיהָ לְנִכְסֵת קֹדֶשִׁיא קָדָם יי דְּכַר אוּ נִקְבָּא שְׁלָמִים יִקְרְבֶנָה:</p>	<p>וְאִם-מִן-הָעֵזָא קֹרְבָנוֹ לְזֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אוּ נְקֵבָה תָּמִים יִקְרִיבוּ:</p>
<p>If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.</p>	<p>אִם-כֶּשֶׁב הוּא-מִקְרִיב אֶת-קֹרְבָנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>אִם-כֶּשֶׁב הוּא-מִקְרִיב אֶת-קֹרְבָנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.</p>	<p>וְסָמַךְ אֶת-יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קֹרְבָנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת-דָּמֹו עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>	<p>וְסָמַךְ אֶת-יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קֹרְבָנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת-דָּמֹו עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>

- (3) ואת כל החלב וגו'. להציא חלב שעל קצה דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר, להציא חלב שעל הדקין:
- (4) הכסלים. (פלנקין צלע"ז) שהחלב שעל הכליות כשהזהמה חיה הוא צגוצה הכסלים, והם מלמטה, וזהו החלב שמתחת המתנים שקורין צלע"ז לונצילו"ש, לוצן הנראה למעלה צגוצה הכסלים, וזתחתיתו הצער חופפה: היותה. היא דופן המסך שקורין איצרי"ש, וצלשון ארמי חָרָא קְצָדָא: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, וצמקום אחר הוא אומר וְאֵת הַיִּתְחָת מִן הַכֹּבֶד: על הכבד על הכליות. לצד מן הכבד, ולצד מן הכליות יסירנה לזו:
- (5) על העולה. מלצד העולה, למדנו שחקדים עולת תמיד לכל קרבן, על המערכה:
- (7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכשז מה שאין צאימורי העז, שהכשז אליתו קריצה, לכך נחלקו שתי פרשיות:

- 9 And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,
- 10 and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.
- 11 And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the LORD.
- 12 And if his offering be a goat, then he shall present it before the LORD.
- 13 And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.
- 14 And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,
- וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה חֵלְבֹו הָאֲלִינָה תְּמִימָה לְעֻמַּת הָעֶזְזָה יְסִירָנָה וְאֶת־הַחֹלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:
- וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיִת יְסִירָנָה:
- וְהִקְטִירוֹ חֹכֶהֶן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אִשָּׁה לַיהוָה: (פ) לֶחֶם קֹרְבָנָא קָדָם יי:
- וְאִם עִז קֹרְבָנוֹ וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה:
- וְאִם מִן בְּנֵי עִזָּא קֹרְבָנִיהָ וְהִקְרִיבָהּ קָדָם יי:
- וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קֹרְבָנוֹ אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֹלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:
- וְהִקְרִיב מִנֶּחֱבִיב קֹרְבָנָא קָדָם יי וְאֵת תְּרֵבָא דְּחַפִּי יֵת גִּזָּא וְיֵת כָּל תְּרֵבָא דְּעַל גִּזָּא:
- וְהִקְרִיב מִנֶּחֱבִיב קֹרְבָנָא קָדָם יי וְאֵת תְּרֵבָא דְּחַפִּי יֵת גִּזָּא וְיֵת כָּל תְּרֵבָא דְּעַל גִּזָּא:

(8) וזרקו. שתי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן באמצע אלא בחטאת:
 (9) חלבו. המוצר שזו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמדת העצה. למעלה מן הכליות הידועות (חולין יא.).
 (11) לחם אשה לה. לחמו של אש לשם גזוה: לחם. לשון מאכל, וכן נשתתפה עץ צלקמו (ירמיה יא, יט), עצד לקס רב (דניאל ה, א), לשחוק עשים לקס (קהלת י, יט):

- 15 and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys. וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְיֵת תַּרְתִּין כּוֹלִין וְיֵת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עָלָהּ תִּרְבֵּא דְעִלְיֹהוֹן דְּעַל אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְיֵת חֲצָא דְעַל וְאֶת־הִיתָרְתָּ עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיִת יְסִירְנָה:
- 16 And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD'S. וְהִקְטִירֵם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ וְיִסְקֶנּוּן כֹּהֵנָא לֶחֶם אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחַח כָּל־חֵלֶב לַיהוָה:
- 17 It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood. חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם קִים עָלֶם לְדֹרֵיכוֹן בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם מוֹתְבִיכוֹן כָּל תִּרְבֵּא כָּל־חֵלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)
- IV And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר לְמִימָר:
- 2 Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נֶפֶשׁ כִּי־תַחֲטָא בְּשִׁגָּגָה מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וְעָשָׂה מֵאַחַת מִהֵנָּה:
- 3 if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering. אִם הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ יִחֲטָא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עָלָיו חֹטֵאת אֶת־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא כֹּהֵן בֶּן־בָּקָר תָּמִים לִיהוָה לְחַטָּאת:

(17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:
 (2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וזכרתו ושגגתו חטאת (שבת סט.). מאחת מזהבה. ממוקמת אחת מהן, כגון הכותב בשבת, שם משמעו, נח מנחור, דן מדניאל:
 (3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא צהעלם דבר עס שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלויין צו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל: פר. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טן, תלמוד לומר פר, הא כיצד, זה פר בן ג':

<p>And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.</p>	<p>וְהֵבִיא אֶת־הַפָּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וַיָּשֶׂם יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפָּר וַשְׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּטֵּב הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּזְחֶה מִן־הַדָּם שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פְּרֶכֶת הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.</p>	<p>וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם עַל־קַרְנוֹת מִזְבֵּחַ קִטְוֶה הַסָּמִים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵתוֹ כָּל־דָּם הַפָּר יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּתֵּן כֹּהֵן מִן־הַדָּם עַל קַרְנוֹת מִדְבַח קִטְוֶה בְּסִמָּא קָדָם יִי דְבַמְשָׁכָן זִמְנָא וַיִּתֵּן כָּל דָּמָא דִּתְוֹרָא יִשְׁפֹךְ לִיְסוֹדָא דְּמִדְבַּחָא דְּעֹלֹתָא דְּבִתְרַע מְשָׁכָן זִמְנָא:</p>
<p>And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וְאֶת־כָּל־חֵלֶב הַחֲטָאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֵלֶב עַל־הַקָּרֶב כָּל־הַחֵלֶב עַל־הַקָּרֶב:</p>

- (5) אל אהל מועד. למשכן. וצזית עולמים להיכל:
 (6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושה, כוון כנגד צין הצדים, ולא היו נוגעים דמים צפרכה, ואם נגעו נגעו (יומא נז).
 (7) ואת כל דם. שירי הדם:
 (8) ואת כל חלב פר. חלצו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרבות פר של יום הכפורים לכליות ולחלצים ויותר: החטאת. להציא שיערי עבודת אלילים לכליות ולחלצים ויותר: ידים ממנו. מן המחובר, שלא יתחננו קודם הסרת חלצו (ת"כ פרק ד, א):

<p>and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְיֵת תְּרֵתִין כּוֹלֶיֶן וְיֵת וְאֶת־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן תִּרְבֹּא דְעַל־יָהוֹן דְּעַל אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְיֵת חֲצָרָא דְעַל וְאֶת־הִיתָרְתָּ עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיִת וְיִסְרְנָהּ:</p>	<p>9</p>
<p>as it is taken off from the ox of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.</p>	<p>כַּמָּא דְמִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר נִכְסֵת קוּדְשִׁיא וְיִסְיָקְנוּן כְּהֵנָּא עַל מִדְבָּחָא דְעֹלָתָא:</p>	<p>10</p>
<p>But the skin of the bullock, and all its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,</p>	<p>וְאֶת־עוֹר הַפָּר וְאֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כַּרְעֵיו וְקִרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:</p>	<p>11</p>
<p>even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.</p>	<p>וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפָּר אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר אֶל־שַׁפָּךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ עַל־שַׁפָּךְ הַדָּשָׁן יִשָּׂרַף: (פ)</p>	<p>12</p>
<p>And if the whole congregation of Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:</p>	<p>וְאִם כָּל־עֵדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלָם דְּבָר מֵעֵינֵי הַקְהָל וְעָשׂוּ אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשֶׂינָהּ וְאָשְׁמוּ:</p>	<p>13</p>

(10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין בשור וזב השלמים, וכי מה פירש בזבח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחיטת קדשים (וזכרים מט:): מצריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, בפרק איזהו מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון תוספת הן, כמו מלכד: (12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולבית הקצרות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, ובבית עולמים חוץ לעיר, מו שפירשוהו רבותינו במס' יומא (סח.) ובסנהדרין (מז:): אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה (להלן ו, 7): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא מלמד שאפילו אין שם דשן: (13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות באחת מכל כריתות שבמורה שהוא מותר (הוריות ז:): הקהל ועשו. שעשו לצור על פיהם:

- 14 when the sin wherein they have sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.
- 14 וְנִזְדַּעַה הַחֲטָאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ עָלֶיהָ וַיִּקְרְבוּן קָהֵל תֹּזֶרֶת הַקֹּהֵל פָּר בֶּן־בָּקָר לַחֲטָאת וַיִּיתֶן לַחֲטָאת וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:
- 15 And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.
- 15 וְסִמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:
- 16 And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.
- 16 וְהֵבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:
- 17 And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.
- 17 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וְהִזָּה שֶׁבַע פַּעַמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפָּרֹכֶת:
- 18 And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.
- 18 וּמִן־הַדָּם יָתַן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
- 19 And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.
- 19 וְאֵת כָּל־חֲלָבֹו יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֹּחַ:
- 20 Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.
- 20 וַעֲשֵׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחֲטָאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וְכִפֹּר עֲלֵיהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרחה עליו מדינה, אם מעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זבחים מא:):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:

(19) ואת כל חלביו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושמי כליות, למדין הם מועשין לפר כאשר עשה וגו'. ומפני מה לא נתפרשו זו, תנא דבי ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אוהבו, ומיעט צרכונו מפני חיצו (ס):

- 21 And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.
- 22 When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:
- 23 if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.
- 24 And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.
- 25 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.
- וְהוֹצִיא אֶת-הַפָּר אֶל-מִחוּץ לַמִּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת הַפָּר הָרִאשׁוֹן חֲטַאת הַקָּהָל הוּא: (פ)
- אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטֵא וְעָשָׂה אֶחָת מִכָּל-מִצְוֹת יְהוָה אֲלֵהֶיוּ אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשֶׂנָּה בְּשִׁגְגָה וְאִשָּׁם:
- אֹ-הוֹדֶעַ אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חֲטֵא בָהּ וְהֵבִיא אֶת-קָרְבָּנוֹ שְׁעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים:
- וְסָמַךְ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ הַשְּׁעִיר וְשָׁחַט אֹתוֹ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִשְׁחָט אֶת-הָעֹלָה לִפְנֵי יְהוָה חֲטַאת הוּא:
- וְיָסַב כַּהֵנָּא מִדָּמָא דְחֲטָאתָא וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת מִדְּבַחָא דְעֹלָתָא וַיִּתְּ דְּמִיָּה יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָא דְעֹלָתָא:
- וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת בְּאֶצְבָּעוֹ וַיָּתֵן עַל-קַרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-דָּמָו יִשְׁפֹךְ אֶל-יִסּוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:

(20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שמפורש צפר כהן משיח, להציא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול צמנות העבודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו צניתינן על המזבח החיצון שנחנן צמנתה אחת כפר, הוצרך לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת:

(22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לז להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:

(23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרבה או יש שמשמעין בלשון אם, ואם במקום או, וכן או נודע כי שור נגח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכאן נודע לו שאיסור היה:

(24) במקום אשר ישחט את העולה. צלפון שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:

(25) ואת דמו. שירי הדם:

- 26 And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.
- 26 וְאֶת־כָּל־חֵלְבֹו יִקְטִיר וְיִתְּ כָּל תְּרִבִּיָּה יִסִּיק הַמִּזְבֵּחַ כַּחֲלֵב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְכִפֹּר עָלָיו כֹּהֵנָּה מַחֲטָאתוֹ וְנִסְלַח לֹו: (פ)
- 27 And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:
- 27 וְאִם־נֶפֶשׁ אֶחָת תַּחֲטָא וְאִם אָנֹשׁ חָדַד יַחֲוֹב בְּשָׁלוּ בְשִׁגָּגָה מֵעַם הָאָרֶץ מַעֲמָא דְאַרְעָא בְּמַעֲבָדִיהָ בְּעִשְׂתָּהּ אֶחָת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאָשָׁם:
- 28 if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.
- 28 אֹו הוֹדַע אֱלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהָבִיא קָרְבָּנוֹ שְׁעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נִקְבָּה עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא:
- 29 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.
- 29 וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאת בְּמָקוֹם הָעֹלָה:
- 30 And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.
- 30 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קִרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:
- 31 And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.
- 31 וְאֶת־כָּל־חֵלְבָהּ יֹסִיר כַּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֵלֵב מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לְרִיחַ נִיחֹחַ לִיהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לֹו: (פ)

(26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים בעז, האמור אלל שלמים:

(31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאימורי עז האמורים בשלמים:

- 32 And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish. 32 ואם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ וְאִם אִמֹּר יִיתִי קֹרְבָּנִיהָ לַחֲטָאת נִקְבָּה תְּמִימָה לַחֲטָאת נִקְבָּה תְּמִימָה יְבִיאָנָה:
- 33 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering. 33 וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשָׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָט אֶת־הָעֹלָה:
- 34 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar. 34 וְלָקַח הַכֹּהֵן מַדָּם הַחֲטָאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל־יֶסֶד הַמִּזְבֵּחַ:
- 35 And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven. 35 וְאֶת־כָּל־חִלְבֶּהּ יֹסִיר כְּאֲשֶׁר יוֹסֵר חִלְב־הַפֶּשֶׁבַּ מִזֵּבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקָּטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)
- V And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity; V וְנִפְשׁ כִּי־תִחַטָּא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אִם רָאָה אִם יָדָע אִם־לֹא יִגִּיד וְנָשָׂא עֹנֹו:
- 2 or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean; 2 אִם נִפֶּשׁ אֲשֶׁר תִּגְעֹ בְּכָל־דָּבָר טָמֵא אִם בְּנִבְלַת חַיָּה טָמְאָה אִם בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמְאָה אִם בְּנִבְלַת שָׂרֵץ טָמֵא וְנִגְעַל מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא וְאָשָׁם:

(33) ושחט אותה לחטאת. שמהא שחיתמה לשם חטאת:

(35) כאשר יוסר חלב הכשב. שנמצאו אמורין ואלוהי, אף חטאת כשהיא צאה כזשה טעונה אללה

עם האמורין: על אשי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואילי"ש צלעו:

(1) ושמעה קול אלה. נדצר שהוא עד צו, שהשזיעוהו שזועה שאם יודע לו צעדות שיעיד לו:

<p>or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;</p>	<p>או כי יגע בטמאת אדם או ארי יקרב בסואבת לכל טמאתו אשר יטמא דיסתאב בה ויהי מכוסא מניה והוא ידע וחב: ואשם:</p>	<p>או כי יגע בטמאת אדם או ארי יקרב בסואבת לכל טמאתו אשר יטמא דיסתאב בה ויהי מכוסא מניה והוא ידע וחב: ואשם:</p>
<p>or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;</p>	<p>או נפש כי תשבע לבטא בשפתים להרע או לפרשא בשפון לאבאשא או לאיטבא לכל דיפריש אנשא בקיום ויהי מכוסא מניה והוא ידע וחב לחדא מאלין: לאחת מאלה:</p>	<p>או נפש כי תשבע לבטא בשפתים להרע או לפרשא בשפון לאבאשא או לאיטבא לכל דיפריש אנשא בקיום ויהי מכוסא מניה והוא ידע וחב לחדא מאלין: לאחת מאלה:</p>
<p>and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;</p>	<p>ויהי ארי יחוב לחדא מאלין ויודי דחב עליה:</p>	<p>ויהי כי יאשם לאחת מאלה והתודה אשר חטא עליה:</p>
<p>and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.</p>	<p>וייתי ית אשמיה לקדם יי על חובתיה דחב נוקבא מן ענא אמרתא או צפירת עזי לחטאת ויכפר עלוהי כהנא מחובתיה:</p>	<p>והביא את-אשמו ליהוה על חטאתו אשר חטא נקבה מן-הצאן כשבה או-שעירת עזים לחטאת וכפר עליו תכהן מחטאתו:</p>
<p>And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.</p>	<p>ואם לא תמשי ידיה כמסת סתא וייתי ית חובתיה דחב תרין שפנינין או תרין בני יונה לקדם יי חד לחטאת וחד לעלתא:</p>	<p>ואם-לא תגיע ידו הי שה ויהביא את-אשמו אשר חטא שתי תרים או-שני בני-יונה ליהוה אחד לחטאת ואחד לעלה:</p>

(2) או נפש אשר תגע וגו'. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת שזועות (1). נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. באכילת קודש או צביאת מקדש:

(3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרבות טומאת מגע וצין וזבות: אשר יטמא. לרבות הנוגע בצולע נדה: בה. לרבות צולע נבלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. באכילת קודש או צביאת מקדש:

(4) בשפתים. ולא צלצל: להרע. לעזמו: או להיטיב. לעזמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרבות לשעצר (שזועות כו.). ונעלם ממנו. ועבר על שזועתו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אצל שזועה שיש בה כפירת ממון אינה בקרבן זו אלא באשם:

8 And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.

8 וַהֲבִיֵּא אֹתָם אֶל-הַכֹּהֵן וַהֲקָרִיב אֶת-אֲשֶׁר לַחֲטָאתָ רֹאשׁוֹנָה וּמָלַק אֶת-רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא יַבְדִּיל׃
וַיָּבִי יִתְהוֹן לֹת כְּהֵנָּה וַיִּקְרִיב יָת דְּלַחֲטָתָא קְדָמוֹתָא וַיִּמְלֹק יָת רִישָׁיהּ מִקְבִּיל קַדְלִיהּ וְלֹא יַפְרִישׁ׃

9 And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.

9 וַהֲזֶה מִדָּם הַחֲטָאתָ עַל-קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנֶּשֶׁאֶר בָּדָם יִמָּצֵה אֶל-יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ חֲטָאת הוּא׃
וַיִּדִּי מִדָּמָא דְּחֲטָאתָא עַל כְּתֵל מִדְּבָחָא וַיִּדְשֶׁתָּאֵר בָּדָמָא יִתְמָצִי לִיִּסּוּדָא דְּמִדְּבָחָא חֲטָתָא הוּא׃

10 And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.

10 וְאֶת-הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפֵּט וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֲטָאתוֹ אֲשֶׁר-חֲטָא וְנִסְלַח לוֹ׃ (ס)
וַיִּתְּ תַנְיָנָא יַעֲבִיד עֹלָתָא כְּדַחֲזִי וַיִּכְפֹּר עֲלוֹתָי כְּהֵנָּה מִחוֹבָתֶיהָ דְּחָב וַיִּשְׁתַּבֵּיך לִיה׃

11 But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.

וְאִם-לֹא תִשָּׂג יָדוֹ לַשְּׁתֵּי תוֹרִים אוֹ לַשֵּׁנִי בְּנֵי-יוֹנָה וַהֲבִיֵּא אֶת-קֶרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חֲטָא עֲשִׂירֶת הָאֶפֶה סֵלֶת לַחֲטָאת לֹא-יִשִּׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא-יִתֵּן עָלֶיהָ לְבָנָה כִּי חֲטָאת הוּא׃
וְאִם לֹא תִדְבִּיק יָדָיו לְתָרִין שְׁפָנִינִין אוֹ לְתָרִין בְּנֵי יוֹנָה וַיָּבִי יָת קוֹרְבָּנֶיהָ דְּחָב חֵד מִן עֶסְרָא בִּתְלַת סָאִין סוּלְתָא לַחֲטָתָא לֹא יִשִּׂי עֲלָהּ מִשְׁחָא וְלֹא יִתֵּן עֲלָהּ לְבוֹנָתָא אֲרִי חֲטָתָא הִיא׃

12 And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.

12 וַהֲבִיֵּאֶהּ אֶל-הַכֹּהֵן וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִמֶּנָּה מְלֹא קֶמֶצוֹ אֶת-אֶזְכָּרְתָּהּ וַהֲקַטִּיר הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה חֲטָאת הוּא׃
וַיָּבִינָה לֹת כְּהֵנָּה וַיִּקְמֹץ כְּהֵנָּה מִנָּה מְלִי קִמְצִיהּ יָת אֶזְכָּרְתָּהּ וַיִּסֵּק לְמִדְּבָחָא עַל קוֹרְבָּנֶיהָ דִּי חֲטָתָא הִיא׃

(8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבֵר דומה לפרקליט שנכנס לרשות, רינה פרקליט נכנס דורון אחריו (זכאים ז): ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא.): עורף. הוא גובה הראש המשופע לזד הזואר: מול עורף. מול הרוואה את העורף, והוא אורך כל אחורי הזואר:

(9) והזה מדם החטאת. בעולה לא הטעין אלא מזוי, ובחטאת הזזה ומזוי, אוחז בעורף ומזוי, והדם ניתז והולך למזבח (זכאים כד): חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:
(10) כמשפט. כדת האמור בעולת העוף של נדבה זראש הפרשה:
(11) כי חטאת הוא. ואין צדין שיהא קֶרְבָּנוֹ מִהֶדֶר (מנחות א):

And the priest shall make
atonement for him as
13 touching his sin that he hath
sinned in any of these things,
and he shall be forgiven; and
the remnant shall be the
priest's, as the meal-offering.

13 וּכְפָרֹ עָלָיו הַכֹּהֵן
עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא
מֵאֲחַת מֵאֵלֶּה וְנִסְלַח
לּוֹ וְהִיטָהּ לִפְנֵי
כַּמִּנְחָה: (ס)

וּכְפָר עֲלוֹתַי עָלַי
חֹבֶתַי דָּחַב מִחֲדָא
מֵאֲלִין וַיִּשְׁתַּבֵּיךְ לִי
וַתְּהִי לְכִנְיָא כַּמִּנְחָא:

14 And the LORD spoke unto
Moses, saying:

14 וַיִּדְבֹּק יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיִּלְלֵהוּ יְיָ עַם מִצְרָיִם לֵאמֹר:

15 If any one commit a trespass,
and sin through error, in the
holy things of the LORD, then
he shall bring his forfeit unto
the LORD, a ram without
blemish out of the flock,
according to thy valuation in
silver by shekels, after the
shekel of the sanctuary, for a
guilt-offering.

נִפְשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל אֲנִי אֶרִי יִשְׁקֵר שִׁקֵּר
וְחִטָּאָה בְּשִׁגְגָהּ וַיַּחֲבֹב בְּשָׁלוּ מִקֹּדֶשׁ־שֵׁי
מִקְדָּשִׁי יִהְיֶה וַהֲבִיֹּא דִיּוֹ וַיִּיָּחֲזֵק יָת אֲשָׁמִיָּה
אֶת־אֲשָׁמוֹ לִיהְיֹה לְקֹדֶם יִי דָבָר שְׁלֹמֹם
אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאֵן מִן עֲנָא בְּפוּרְסָנִיָּה כֶּסֶף
בְּעֶרְכָּהּ סִלְעִין בְּסִלְעֵי קוּדְשָׁא
בְּשִׁקְל־הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁמִי לְאֲשָׁמָא:

16 And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven.

וַיָּתֵּן יְהוָה דָּחָב מִן קוֹדֶשָׁא
יִשְׂרָאֵל וַיָּתֵּן חוֹמְשִׁיָּה
יוֹסֵף עֲלוֹהֵי וַיִּתֵּן יִתְחִיָּה
לְכַהֲנָא וְכַהֲנָא יַכְפֹּר
עֲלוֹהֵי בְּדִכְרָא דְאַשְׁמָא
וַיִּשְׁתַּבֵּיך לִיהּ:

וַיָּתֵּן אֲשֶׁר חָטָא מִן-הַקֹּדֶשׁ
יִשְׂרָאֵל וַאֲת־חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֵף
עָלָיו וַנִּתֵּן אֹתוֹ לְכַהֵן
וְהַכֹּהֵן יַכְפֹּר עָלָיו בְּאֵיל
הָאֲשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: (פ)

16

(12) חטאת הוא. נקמנה ונקמרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:

(13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי בעשירות וזדלות נאמר מחטאתו, וכאן זדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כז:) מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשזה או שעירה והעני, יציא ממקצתו שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יציא ממקצתו עשירית האיפה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויציא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת מאלה. מאחת משלש כפרות האמורות בענין, או בעשירות, או זדלות, או זדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול הממורים שבהם יהיו בכשזה או שעירה, והקלין יהיו בעוף, והקלין שצקלין יהיו בעשירית האיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשזה ושעירה אם השיגה ידו, ואת החמורין לקלין לעשירית האיפה זדלי דלות (ת"כ פרק יט, י): והיתה לכהן במנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שירה נאכלין, זהו לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג:), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא פָּלִיל פְּהִיָּה לֹא תֵאָכֵל (ויקרא ו, טז):

(15) כִּי תִמְעַל מֵעַל. אֵין מַעֲלָה בְּכָל מַקּוֹם אֲלֵא שִׁינוּי (ת"כ פרשתא יא, יב), וכן הוא אומר ויִמְעַלּוּ בְּאַלְהֵי אֲבוֹתֵיהֶם ויִזְנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵי עַמִּי הָאֲרָץ (דברי הימים א ה, כה), וכן הוא אומר בְּסוּטָה וּמַעֲלָה בּוֹ מַעַל (במדבר ה, יב): וְחַטָּאהּ בְּשִׁגְגָהּ מִקְדָּשֵׁי ד'. שְׁנֵהֵּנָה מִן הַהִקְדָּשׁ, וְהִיכָן הוּזָהָר, נֹאמַר כֹּאן חֲטָא, וְנֹאמַר לֵהֲלֵן חֲטָא בְּחִרּוּמָה וְלֹא יֵאָפְּרֻי חֲטָא (ויקרא כב, ט), מֵה לֵהֲלֵן הוּזָהָר אֲף כֹּאן הוּזָהָר, אִי מֵה לֵהֲלֵן לֹא הוּזָהָר אֲלֵא עַל הָאוֹכֵל אֲף כֹּאן לֹא הוּזָהָר אֲלֵא עַל הָאוֹכֵל, תִּלְמוּד לומר תִּמְעַלּוּ מֵעַל רִיבָה (מעילה יח:): מִקְדָּשֵׁי ד'. הַמִּיּוּחָדִים לָשׁ, יֵאָחֲדָשִׁים קָלִים: אִיל. ל' קָשָׁה, כְּמוֹת אִילֵי הָאֲרָץ לָקַח (יחזקאל יז, יג), אֲף כֹּאן קָשָׁה בְּן שְׁתֵּי שָׁנִים: בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף שְׁקָלִים. שִׁיחָה שׁוֹה שְׁתֵּי סְלָעִים:

- 17 And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity.
- 17 וְאִם-נִפְשׁ כִּי תַחֲטָא וְעִשְׂתָּהּ אַחַת מִכָּל-מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְלֹא-יָדָע וְאִשָּׁם וְנִשָּׂא עֹנֹו: וְאִם אָנֹשׁ אָרִי יְחֹבֵב וַיַּעֲבִיד חֵד מִכָּל פִּקּוּדֵי יְיָ דָּלָא כְשִׁרְיוֹ לְאִתְעַבְדָּא וְלֹא יָדָע וְחָב וַיִּקְבִּיל חֻבִּיָּהּ:
- 18 And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.
- 18 וְהָבִיא אֵיל תָּמִים מִן-הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאִשָּׁם אֶל-הַכֹּהֵן וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגָגָתוֹ אֲשֶׁר-שָׁגָג וְהָיָה לֹא-יָדָע וְנִסְלַח לוֹ: וַיְבִיחַ דְּבַר שְׁלִים מִן עֲנָא בְּפָרְסָנִיהּ לְאִשָּׁמָא לְזֹת פְּהִנָּא וּיְכַפֵּר עֲלֹוּהִי כְהֵנָּא עַל שְׁלֹוּתִיהּ דְּאִשְׁתָּלִי וְהָיָה לֹא יָדָע וַיִּשְׁתַּבֵּי לִיהּ:
- 19 It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.
- 19 אִשָּׁם הוּא אִשָּׁם אִשָּׁם לִיהוָה: (פ) אִשָּׁמָא הוּא עַל חֻבִּתִּיהּ דְּחָב אִשָּׁמָא יִקְרִיב קָדָם יְיָ:
- 20 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 20 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּמַר לְמֹשֶׁה: יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי:

(16) ואת אשר חטא מן הקדש ישראֵל. קרן וחומש להקדש (כריתות כו:):

(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר צמי שצא ספק כרת לידו ולא ידע אם עזר עליו אם לא, כגון תלז ושומן לפניו, וכסבור ששתייהן היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של תלז היתה, ולא ידע אם זו של תלז אכל, הרי זה מציא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שדאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן ביא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ) ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יז, ו), הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכון של דייקים, לא ולמד מאדם הראשון, שלא נטוה אלא על מצות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, הישג לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ביום הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי צ' עדים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מחקימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב בג', אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי תְּקַזֵּר קִזְרָה עֲשֶׂה (דברים כד, יט) וְשָׂכָרְךָ עֹמֵר בְּעֶדָה (שם יג), הרי הוא אומר למען יזכרך וגו', קבע הכתוב זרחה לך שצאת על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע זרורה בכנפיו, ונפלה הימנו, ומנאה העני ונתפרנס זה, הרי הקצ"ה קובע לו זרחה:

(18) בערכך לאשם. צורך האמור למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נתכפר לו באשם זה, עד שיביא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמנא ההורג, הרי זה יהרג (ת"כ פרק כא, ז):

(19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חזיו קמץ וחזיו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לצורך הוא, כבר נדרש הוא צת"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להביא אשם שפחה חרופה שיהא איל (בן שתי שנים) [שוה שתי סלעים]. יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מזורע תלמוד לומר, הוא:

- 21 If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;
- 22 or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;
- 23 then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,
- 24 or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.
- 25 And he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.
- 21 נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא וּמַעַלָּה מֵעַל בִּיהוּתָהּ וּכְחָשׁ בַּעֲמִיתוֹ אוֹ-בִתְשׁוּמַת יָד אוֹ בְּגֹזֵל אוֹ עָשָׂק אֶת-עַמִּיתוֹ:
- 22 אוֹ-מָצָא אֲבֵדָה וּכְחָשׁ בָּהּ וּנִשְׁבַּע עַל-שֹׁקֶר עַל-אֶחָת מִכָּל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטָא בְּהִנָּה:
- 23 וְהָיָה כִּי-יַחֲטָא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת-הַגֹּזֵל אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת-הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת-הַפְּקֹדֹן אֲשֶׁר הִפְקֹד אֹתוֹ אוֹ אֶת-הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:
- 24 אוֹ מִכָּל אֲשֶׁר-יִשְׁבַּע עָלָיו לַשֹּׁקֶר וְשָׁלַם אֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ וּחֲמִשְׁתּוֹ יֹסֵף עָלָיו לַאֲשֶׁר הוּא לוֹ יִתְּנֶנּוּ בְּיוֹם אֲשַׁמְתּוֹ:
- 25 וְאֶת-אַשְׁמּוֹ יָבִיא לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן-הַצֹּאן בְּעֶרְכָּהּ לְאַשָּׁם אֶל-הַכֹּהֵן:
- 25 וְהָיָה כִּי יַחֲטָא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת-הַגֹּזֵל אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת-הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת-הַפְּקֹדֹן אֲשֶׁר הִפְקֹד אֹתוֹ אוֹ אֶת-הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:
- 26 אוֹ מִכָּל אֲשֶׁר-יִשְׁבַּע עָלָיו לַשֹּׁקֶר וְשָׁלַם אֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ וּחֲמִשְׁתּוֹ יֹסֵף עָלָיו לַאֲשֶׁר הוּא לוֹ יִתְּנֶנּוּ בְּיוֹם אֲשַׁמְתּוֹ:
- 27 וְאֶת-אַשְׁמּוֹ יָבִיא לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן-הַצֹּאן בְּעֶרְכָּהּ לְאַשָּׁם אֶל-הַכֹּהֵן:

(21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כז, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל זה, לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא צעדים ובשטר, לפיכך צומן שהיא מכחש, מכחש צעדים ובשטר, אבל המפקיד אצל חבירו ואינו רוצה שדע צו נשמה אלא שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש צעדים שלישי שציניהם: בתשומת יד. ששם צידו ממון להתעסק, או צמלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר:

(22) וכחש בה. שכפר על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר לכפירת ממון: (23) כי יחטא ואשם. כשיכיר צעמו לשוץ בתשובה, ולדעת ולהתודות כי יחטא (ג"ר ס"א וצדעתו להתודות כי חטא) ואשם:

(24) בראשו. הוא הקרן ראש הממון: וחמשתיו. (צ"ק קח). רצתה תורה חמסיות הרצה לקרן אחת, שאם כפר בחומש ונשבע והודה חוזר ומציא חומש על אותו חומש, וכן מוסיף והולך עד שיחמטע הקרן שנשבע עליו פחות משוה פרוטה: לאשר הוא לו. (לאפוקי צנו ושלוחו ת"כ) למי שהממון שלו:

- 26 And the priest shall make atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby. קיא פסוקים
- וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לַפָּנִי
יְהוָה וְנִסְלַח לוֹ עַל־אֲחַת
מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לְאַשְׁמָה
בָּהּ: (פ)

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23 on page ?? . For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 198. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 206.

- VI And the LORD spoke unto Moses, saying:
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה
לֵאמֹר:

- 2 Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.
- צו אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו
לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הָעֹלָה
הִוא הָעֹלָה עַל מִזְבֵּחַהּ
(בספרי תימן מוקדה במ"ם
רגילה) עַל־הַמִּזְבֵּחַ
כָּל־לַיְלָה עַד־תִּבְקֹר
וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדַּח בּוֹ:

- 3 And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.
- וְלִבְשׁ תַּכְתָּן מִדּוֹ בֹדֶה
וּמְכַנְסֵי־בֶדֶד יִלְבָּשׁ
עַל־בָּשָׂרוֹ וְהָרִים
אֶת־הַדָּשֵׁן אֲשֶׁר
תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־הָעֹלָה
עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֵצֶל
הַמִּזְבֵּחַ:

- 4 And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.
- וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו וְלִבְשׁ
בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא
אֶת־הַדָּשֵׁן אֶל־מִחוּץ
לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר:

(2) צו את אהרן. אין לו אלה לשון זכרון מיד ולדורות אר"ש ציור נר"ך הכתוב לזכרון במקום שיש בו חסרון כים: זאת תורת העולה וגו'. הרי הענין הזה צא ללמד על הקטר חלצים ואיברים שיהא כשר כל הלילה (מגילה כא.), וללמד על הפסולין איזה אס עלה ירד, ואיזה אס עלה לא ירד, שכל תורה לרבות הוא צא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו: הוא העולה. למעט את הרוצע ואת הנרצע, וכיוצא בהן, שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שצאו לעזרה (כל הענין צמ"כ פרשתא ח, ט) וזכאים פ"ג ופ"ד):

(3) מדו בד. היא הכתובה, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדו (ת"כ פרק ז, א): על בשרו. שלא יהא דבר חוץ צנתים (ערכין ג): והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כזש (תמיד כח): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מלא אברים שעדיין לא נתכלו, מחזירין על המזבח לאחר שחתה גחלים אילן ואילן ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה.)):

- And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.
- 5 **וְהָאֵשׁ תִּקְדַּח בּוֹ לֹא תִכְבֶּה יִקְדַּח בֵּיהּ לֹא תִטָּפֵי וּבֹעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֲצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעֶרְבָּה עָלֶיהָ בַּצֶּפֶר בַּצֶּפֶר וְיִסְדֵּר עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהַקְטִיר עָלֶיהָ חֵלְבֵי הַשְּׁלָמִים:**
- 6 **אֵשׁ תָּמִיד תִּקְדַּח אִישָׁתָא תְּדִירָא תִּהְיֶה עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִקְדַּח עַל מִדְבָּחָא לֹא תִכְבֶּה: (ס)**
- 7 **וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֶּרֶב אֹתָהּ בְּנֵי-אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:**
- 8 **וְהָרִים מִמָּנֹה בְּקִמְצוֹ מִסֵּלַת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנָּה וְאֵת כָּל-הַלֶּבֶנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ הָיִתְּ נִיחֹחַ אֲזַכְּרָתָהּ לִיהוָה:**
- And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.

(4) ופשט את בגדיו. אין זו חוצה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך צהולאת הדשן בגדים שהוא משמש צהן תמיד, בגדים שצשל צהן קדרה לרצו אל ימוזג צהן כוס לרצו, לכך ולצש בגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג:). והוציא את הדשן. הַצֶּפֶר צַפְפוּחַ כשהוא רָצָה ואין מקום למערכה, מוציא משם (תמיד כח:), ואין זה חוצה בכל יום, אצל התרומה חוצה בכל יום:

(5) והאש על המזבח תוקד בו. ריצה כאן יקידות הרצה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו צמס' יומא (מה). שנחלקו רבותינו צמנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח:). (צרי' ומנין שלא יהא דצר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אם יצאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט.) למדו מכאן עליה, על עולת הצוקר השלם כל הקרצנות כולם, מכאן שלא יהא דצר מאוחר לתמיד של צין הערבים:

(6) אש תמיד. אש שנאמר צה תמיד היא שמדליקין צה את הנרות שנאמר צה לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד (שמות כו, כ), אף היא מעל המזבח החיצון תוקד (יומא מה:). לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר צשני לאוין:

(7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולצונה האמורין צענין. שיכול אין לי טעונות שמן ולצונה אלא מנחת ישראל שהיא נקמנח, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה צקרן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערצ, שהוא לצד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא פניו של מזבח, שהצש נתון לאותו הרוח:

(8) (והרים ממנו. מהמחוצר, שיהא עשרון שלם צצח אחת צשעת קמילה. צרי' בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מז:). מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנחצרה שמנה

- 9 And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.
- 9 והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל-מועד יאכלוה: ייכלוה: ודישתאר מנה אהרן ובניו פטיר תתאכיל באתר קדש בדרת משכן זמנא ייכלוה:
- 10 It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.
- 10 לא תאפה חמץ חלקם לא תתאפי חמיע נתתי אותה מאשי קדש חולקהון יתבה יתה מקורבני קדש קודשין קדשים הוא כחטאת וכאשם: היא כחטאת וכאשם:
- 11 Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.
- 11 כל-זכר בבני אהרן יאכלנה חק-עולם ייכלנה קים עלם לדדתיכם מאשי יהנה לדריכון מקורבניא כל אשר-יגע בהם יקדש: (פ) יתקדש:
- 12 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 12 וידבר יהנה אל-משה ומליל יי עם משה לאמר: למימר:
- 13 This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.
- 13 זה קרבן אהרן ובניו אשר-יקריבו ליהנה ביום המזבח אתו עשירת האפה סלת מנחה תמיד מחציתה בפקר ומחציתה בערב: דין קורבנא דאהרן ודבניו דיקרבון קדם יי ביומא דירבון יתיה חד מן עסרא בתלת סאין סולתא מנחתא תדירא פלגותה בצפרא ופלגותה ברמשא:

(סוטה יד:): המנחה. שלא תהא מעורבת באחרת (ת"כ פרשתא ז,ה): ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לבונה לאחר קמינה ומקטירו, (ת"כ שם) ולפי שלא פירש כן אלא באחת מן המנחות צויקרא (לעיל ז, ז), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.

(9) במקום קדש. ואיזהו, בחצר אהל מועד:

(10) לא תאפה חמץ חלקם. אף השירים אסורים בחמץ (מנחות נה:). כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמנה שלא לשמה פסולה, מנחת נדבה הרי היא כאשם, לפיכך קמנה שלא לשמה כשרה (ת"כ פרק ג, ד):

(11) כל זכר. אפילו צעל מוס. למה נאמר, אם לאכילה, הרי כבר אמור לקם אלהיו מקדשי הקדשים וגוי (ויקרא כא, כז), אלא לרצות צעלי מומין למחלוקת (זבחים קז:). כל אשר יגע וגוי. קדשים קלים או חולין שיגעו זה ויצעלו ממנה (ת"כ שם ו): יקדש. להיות כמות, ששם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם זבחים לו:):

(13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריצין עשירית האיפה ציוס שהן מתחנכין לעבודה, אצל כהן גדול בכל יום, שנאמר מנחה תמיד וגוי, והכהן המשיח תחתיו מצניו וגוי חק חקת עולם וגוי (מנחות נא:):

- 14 On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.
- 14 עַל-מַחֲבֹת בַּשָּׁמֶן תַּעֲשֶׂה עַל מִסְרִיתָא בַּמָּשֶׁחַ מִרְבֶּכֶת תְּבִיאֶנָּה תְּפִינִי תַתְּעִבִיד רַבִּיכָא תִּיְתִינָה תוֹפִינִי מִנַּחַת בְּצוּעִין תִּקְרִיב תִּקְרִיב מִנַּחַת פִּתִּים רִיח־נִיחֹח לַיהוָה: בְּרַעְנָא קָדָם יי:
- 15 And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD.
- 15 וְהִכְתִּין הַמָּשִׁיחַ תַּחֲתָיו וְכֹהֵנָא דִּיתְרַבָּא תַּחֲוֹתוּהִי מִבְּנָיו יַעֲבִיד יְתָה קָיָם מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ עַל-עוֹלָם לַיהוָה כָּלִיל חֶקֶטֶר: עַל-מִנַּחַת כֶּתֶן כָּלִיל וְכָל מִנַּחַת כֶּתֶן כָּלִיל תִּתִּיב לָא תֹאכֹל: (פ) תִּתִּיב לָא תֹאכֹל: וְיִדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמֹלִיל יי עִם מֹשֶׁה לֵאמֹר:
- 16 And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten.
- 16 וְיִדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמֹלִיל יי עִם מֹשֶׁה לֵאמֹר:
- 17 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 17 דְּבַר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּורַת הַחֲטָאֹת בְּמָקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחֹט הָעֹלָה תִשְׁחֹט הַחֲטָאֹת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא:
- 18 Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering: in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy.
- 18 מֹלִיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּורַת הַחֲטָאֹת בְּמָקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחֹט הָעֹלָה תִשְׁחֹט הַחֲטָאֹת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא:
- 19 The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting.
- 19 הַכֹּהֵן הַמַּחֲטֵא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכֹל בַּחֲצֵר אֹהֶל מוֹעֵד: כֹּהֵנָא דְּמַכְפֵּר בְּדָמָה יִכְלֶנָּה בְּאֹתֶר קֹדֶשׁ תֹּאכֹל בְּדֶרֶת מִשְׁכַּן זִמְנָא:
- 20 Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place.
- 20 כָּל אֲשֶׁר-יִגַּע בַּבֶּשֶׂרָה כָּל דִּיקְרַב בַּבֶּשֶׂרָה יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִגַּח מִדָּמָהּ יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִגַּח עָלֶיהָ תִכְבֵּס בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ: תִּקְדָּשׁ וְיִדְּי מִדָּמָהּ עַל לְבוּשָׁא דִּידֵי עֲלֵה תַחֲוֹר בְּאֹתֶר קֹדֶשׁ:

(14) מרבת. חלוטה צרותחין כל זרעה (ת"כ פרק ד, ה): תפיני. אפויה אפיות הרצה, שאחר חליטתה אופה צתנור, וחוזר ומטוגנה צמחצת (מנחות נ:): מנחת פתים. מלמד שטעונה פתיתה: (15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מבניו תחתיו: כליל תקטר. אין נקמנח להיות שירה נאלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדצה כליל תהיה: (16) כליל. כולה שזה לגזוה: (17) המחטא אותה. העוזד עצודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעזודה, יא טמא צשעת זריקת דמים שאינו חולק צצשר (צבחים נט.), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים צאכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר צכהנים יאכל אותה:

- 21 But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water. 21 וְכִלִּי-תֶרֶשׁ תִּבְשַׁל-בּוֹ וְאִם-בְּכִלִּי נִחֲשֶׁת בְּשָׁלָה וּמָרַק וּשְׁטָף בַּמַּיִם:
- 22 Every male among the priests may eat thereof; it is most holy. 22 כָּל-זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא:
- 23 And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire. 23 וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְמַשְׁכַּן זִמְנָא לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (פ)
- VII And this is the law of the guilt-offering; it is most holy. VII וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא:
- 2 In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering; and the blood thereof shall be dashed against the altar round about. 2 בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָטוּ אֶת-הַעֹלָה יִשְׁחָטוּ וְאֶת-הָאֲשָׁם וְדָמָה יִזְרוּק עַל מִדְבַּח סָחֹר סָחֹר:
- 3 And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards, 3 וְאֵת כָּל-חִלְבּוֹ יִקְרִיב וְיֵת כָּל תַּרְבִּייהּ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֵת הָאֵלִיָּה מִנִּייהּ יֵת אֲלִיתָא וְיֵת תַּרְבָּא דְחִפִּי יֵת גִּזָּא:

(20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויצלע ממנה: יקדש. להיות כמזה, אם פסולה תפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שזה (שם לו): ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הצגד אותו מקום דם (הצגד אשר יזה עליה) תכנס צמוך העזרה (ת"כ פרק ו, ז): אשר יזה. יהא נזה כמו ולא יטה לארץ מנלם (איוצ טו, כט), יהא נטוי:

(21) ישבר. לפי שהצליעה שנבלעת בו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון פמרוקי הנָשִׁים (אסתר ז, יז) אשקורי"ר צלע"ז: ומרק ושטף. לפלוט את צליעתו, אצל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים ל:):

(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שהמחטא אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לטווי:

(23) וכל חטאת וגו'. שאם הכנים מדם חטאת החינונה לפנים פסולה (זבחים פג:). וכל. לרבות שאר קדשים:

(1) קדש קדשים הוא. הוא קרצ ואין תמורתו קרבה (תמורה יז: ת"כ פרשתא ד, ז):
(2) ישחטו. ריבה לנו שחיטות הרבה, לפי שמצינו אשם בצבור נאמר ישחטו, רבים, ותלאו בעולה להביא עולת צבור לנפון:

(3) ואת כל חלבו וגו'. עד כאן לא נתפרשו אמורין באשם לכך הוצרך לפרשם כאן, אצל חטאת כזר נתפרשו זה צפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו בא אלא איל או כבש, ואיל וכבש נתרבו באליה:

- 4 and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys. וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְיֵת תִּרְתִּין כּוֹלֵין וְיֵת וְאֵת-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן תִּרְבָּא דְעַלְיֵהוֹן דְּעַל אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְיֵת חֲצָרָא דְעַל וְאֵת-הִיתָרְתָּ עַל-הַכְּבֵד וְעַל-הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:
- 5 And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering. וְהִקְטִיר אַתֶּם הַכֹּהֵן וַיִּסִּיק יִתְהוֹן כֹּהֵנָא הַמִּזְבֵּחַ אֵשָׁה לַיהוָה אֲשֶׁם הוּא:
- 6 Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy. כָּל-זָכָר בִּפְתָּנִים יֹאכְלֶנּוּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ יֹאכֵל קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא: כָּל דְּכוּרָא בְּכֹהֲנָא יִיכְלֵנִיה בְּאַתָּר קָדִישׁ יִתְאַכִּיל קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא:
- 7 As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it. כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תּוֹרָה אַחַת לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יְכַפֵּר-בּוֹ לוֹ יִהְיֶה:
- 8 And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered. וְהַכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֶת-עֹלֹת אִישׁ עֹזֵר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִפְתָּן לוֹ יִהְיֶה:
- 9 And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it. וְכָל-מִנְחָה אֲשֶׁר תֹּאפֶה בַּתִּנּוֹר וְכָל-נֶעֱשֶׂה בַּרְדָּתָא וְעַל מִסְרִיתָא לִפְתָּן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִּהְיֶה:

- (5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמחו בעליו או שנתכפרו בעליו אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקיץ המזבח, אם שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעה. ואינו צא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב צחטאת, לפי שאשם לא נאמר צו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עזמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (וצחים ה: וע"ש צרש"י):
- (6) קדש קדשים הוא. תורת כהנים הוא נדרש (פרשתא ה, י):
- (7) תורה אחת להם. צדכר זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק צו, פרט לטבול יום ומחוסר כפורים ואונן:
- (8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יום ומחוסר כפורים ואונן שאינן חולקים צעורות (וצחים קג:):
- (9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכולן, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לצית אצ של אותו יום שמקריבין אותה (ת"כ פרק י, א):

<p>10 And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.</p>	<p>וְכָל-מִנְחָה בְּלוּלָה-בְּשֶׁמֶן וְחֶרֶבָה לְכָל-בְּנֵי אֶהֱרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו: (פ)</p> <p>וְכָל מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַׁח וּדְלָא פִילָא לְכָל בְּנֵי אֶהֱרֹן תִּהְיֶה גְבֵר כְּאָחִיו:</p>	<p>10</p>
<p>11 And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.</p>	<p>וְזֹאת תּוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה: וְדָא אִוְרִיתָא דְּנִכְסַת קוּדְשִׁיא דִּיקְרִיב קָדָם יי:</p>	<p>שלישי</p>
<p>12 If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.</p>	<p>אִם עַל-תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל-זִבְחַת הַתּוֹדָה חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֻלַּת מִרְבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן: וְאִם עַל תּוֹדָתָא יִקְרִיבֵיהּ וְהִקְרִיבוּ עַל נִכְסַת תּוֹדָתָא גְרִיזִין פְּטִירִין דְּפִילֹן בְּמִשַׁח וְאַסְפּוּגִין פְּטִירִין דְּמִשְׁחִין בְּמִשַׁח וְסֻלַּת רְבִיקָא גְרִיזִין דְּפִילֹן בְּמִשַׁח:</p>	<p>12</p>
<p>13 With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving.</p>	<p>עַל-חֲלֹת לֶחֶם חֲמֵץ יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ עַל-זִבְחַת תּוֹדַת שְׁלָמָיו: עַל גְּרִיזִין דְּלֶחִים חֲמִיעַ יִקְרִיב קוּרְבָּנֵיהּ עַל נִכְסַת תּוֹדַת קוּדְשׁוֹהִי:</p>	<p>13</p>
<p>14 And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar.</p>	<p>וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל-קָרְבָּן תְּרוּמָה לַיהוָה לַפֶּהֱן הַזֶּרֶק אֶת-דָּם הַשְּׁלָמִים לִי יְהוָה: וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל קוּרְבָּנָא אֲפֻרְשׁוּתָא קָדָם יי לְקַהֲנָא דִּיזְרוֹק יֵת דָּם נִכְסַת קוּדְשִׁיא דִּילִיָּה יְהִי:</p>	<p>14</p>

(10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה: וחרבה. זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין צהן שמן:
(12) אם על תודה יקריבנו. אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדצרות, וחבשי צית האסורים, וחולה שנתרפא, שהם צריכין להודות שכתוב צהן יודו לה' תסדו ונפלאותיו לְבָנִי קָדָם. וְיִצְחָק וְיַצְחָק חֻדָּה (תהלים קז, כא-כז), אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור צענין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיין, ורצוכה, ג' מיני מלה, וכתיב על חלת לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עז.), ושעורן ה'סאין ירושלמיות שהן ו' מדצרות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלות צרותחין כל צרכו:
(13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח): ליפסל ציוא וטבול יוס, ומלאכת לחולין צפדין עד שישחט הזבח:
(14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יטול לתרומה לכהן העוזד עצדו והשאר נאכל לבעלים (מנחות עז.), ובשרה לבעלים חוץ מחזה ושוק שזה, כמו שמפורש למטה תנופת חזה ושוק בשלמים (פסוק לד), והתודה קרויה שלמים (זבחים ד.):

- 15 And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning.
- 16 But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten.
- 17 But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire.
- 18 And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity.
- 19 And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.
- 15 וּבֶשֶׁר זֶבַח תּוֹדֹת שְׁלָמִיו בְּיוֹם קָרְבָּנוֹ יֹאכַל לֹא-יִנָּיִת מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר:
- 16 וְאִם-נָדָרוֹ אוֹ נִדְבָה זֶבַח קָרְבָּנוֹ בְּיוֹם הַקָּרִיבוֹ אֶת-זֶבְחוֹ יֹאכַל וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתֵר מִמֶּנּוּ יֹאכַל:
- 17 וְהַנּוֹתֵר מִבֶּשֶׁר הַזֶּבֶחַ בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשָּׂרֶף:
- 18 וְאִם הָאָכַל יֹאכַל מִבֶּשֶׁר זֶבַח שְׁלָמִיו בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב לוֹ פְּגוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָה תִּשָּׂא:
- 19 וְהַבֶּשֶׁר וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר-יִגַּע בְּכָל-טָמֵא לֹא יֹאכַל בָּאֵשׁ יִשָּׂרֶף וְהַבֶּשֶׁר כָּל-טָהוֹר יֹאכַל בִּשְׂרָר:
- 15 וּבֶשֶׁר נִכְסֹת קוֹדְשֹׁהִי בְיוֹם קוֹרְבָנֶיהָ יִתְאָכִיל לֹא יִצַּנֵּעַ מִנֶּיהָ עַד צַפְרָא:
- 16 וְאִם נִדְרָא אוֹ נִדְבָתָא נִכְסֹת קוֹרְבָנֶיהָ בְיוֹמָא דִּיקְרִיב יֵת נִכְסֹתֶיהָ יִתְאָכִיל וּבְיוֹמָא דִּבְתְּרוּהִי דְיִשְׁתַּאֲר מִנֶּיהָ יִתְאָכִיל:
- 17 וְדִישְׁתַּאֲר מִבֶּשֶׁר נִכְסֹתָא בְיוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתְוַקֵּד:
- 18 וְאִם אֶתְאָכְלָא יִתְאָכִיל מִבֶּשֶׁר נִכְסֹת קוֹדְשֹׁהִי בְיוֹמָא תְּלִיתָאָה לֹא יְהִי לְרַעוּא דְּמִקְרִיב יִתִּיהָ לֹא יִתְחַשֵּׁב לִיהּ מִרְחָק יְהִי וְאִנְשׁ דְּיִיכּוֹל מִנֶּיהָ חוֹבִיָּה יִקְבִּיל:
- 19 וּבֶשֶׁר קוֹדְשָׁא דִּיקְרֵב בְּכָל מִסָּאב לֹא יִתְאָכִיל בְּנוֹרָא יִתְוַקֵּד וּבֶשֶׁר קוֹדְשָׁא כָּל דִּידְכִּי לְקוֹדְשָׁא יִיכּוֹל בֶּשֶׂר קוֹדְשָׁא:

(15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רצויין הרצה, לרבות חטאת ואשם, ואיל נזיר, וחגיגת י"ד, שהיו נאכלין ליום ולילה (וצחים לו. ת"כ פרק יז, א). ביום קרבנו יאכל. וכזמן צשרה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אבל אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (צרכות ז).

(16) ואם נדר או נדבה. שלא הביאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לב' ימים, כמו שמפורש בענין: וממחרת והנותר ממנו. צראשון, יאכל. (ס"א והנותר ממנו יאכל) וי"ו וז' יתירה היא, ויש כמוה הרצה במקרא, כגון וְאֵלֶּה דְּגִי לָעֵזֶן וְאֵלֶּה וְעֵנָה (צראשית לו, כד) תַּת וְקִדָּשׁ וְקִדָּשׁ מִרְמָס (דניאל ח, יג):

(18) ואם האכל יאכל וגו'. צמחשצ צשחטיה לאכלו צשלישי הכחוצ מדצר יכול אם אכל ממנו צשלישי יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריב אותו לא יחשצ, צשעת הקרצה הוא נפסל, ואינו נפסל צשלישי (ת"כ פרשתא ח, א). וכן פירושו צשעת הקרצתו לא תעלה זאת צמחשצה, ואם חשצ פיגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו צחון הזמן, עונה תשא:

(19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אצר שינא מקצתו,

<p>But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹאכַל בֶּשֶׂר וְאָנֹשׁ דִּיכּוֹל בֶּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְטִמְאַתּוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>20</p>
<p>And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְנִפְשׁ כִּי-תִגַּע בְּכָל-טָמֵא בְטִמְאַת אָדָם אוֹ בְּבִהְמָה טָמְאָה אוֹ בְּכָל-שֶׂקֶץ טָמֵא וְאָכַל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)</p>	<p>21</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמַלְאִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:</p>	<p>22</p>
<p>Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל-חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעִז לֹא תֹאכְלוּ:</p>	<p>23</p>
<p>And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it.</p>	<p>וְחֵלֶב נִבְלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יַעֲשֶׂה לְכָל-מְלָאכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלוּהוּ:</p>	<p>24</p>

שהפנימי מותר: כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר וְדָם יִצְחָק וְשֶׁפֶךְ יִשְׁפֹךְ וְהַבָּשָׂר תֹאכְל (דברים יב, כז), יכול לא יאכלו שלמים אלא הצעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל בשר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך בחטאת ואשם שאם ילאו חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב צחצר אהל מועד יאכלוהו, בצשר זה אני אומר לך כל טהור יאכל בשר, אפילו בכל העיר):

(20) וטמאתו עליו. בטומאת הגוף הכתוב מדבר (זבחים מג:), אבל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והצשר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת בתורה, אלא חכמים למדוה בגזירה שוה (ת"כ יד, ג. מכות יד:). ג' כריתות אמורות באוכלי קדשים בטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו בשבועות (ו), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו:

(24) יעשה לכל מלאכה. צא ולימד על החלצ שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ת"כ פרשתא י, ח): ואכל לא תאכלוהו. אמרה תורה יצא איסור נבילה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבילה, ולא תאמר אין איסור חל על איסור (חולין לו:).

25

25

26

26

27

27

28

28

29

29

30

30

(26) לעוף ולבהמה. פרט לדם דגים וחגזים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חוצת הגוף ואינה חוצת קרקע נוהגת בכל מושבות, ובמסכת קדושין צ"פ (לז): מפרש למה הו'רך לומר:
(30) ידיי תביאינה וגו'. שמהא יד הצעלים מלמעלה והחלצ והחזות נחונין זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא:): את אשרי ה'. ומה הן האשים, את החלצ על החזה: יביאינו. כשמציאו מבית המטבחים נתן החלצ על החזה, וכשנתנו ליד הכהן המניף נמצא החזה למעלה והחלצ למטה, וזהו האמור במקום אחר שוק הפורמיה וזהו הפנוקה על אשי התלצים יציאו להניף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמצא החזה למטה, וזהו שנאמר וישימו את התלצים על הקזות ויקטיר התלצים המצצה (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (דף סב:): את החלב על החזה יביאינו. ואת החזה למה מציא, להניף אותו הוא מציאו, ולא שיהא הוא מן האשים, לפי שנאמר את אשרי ה' את החלצ על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

- 31 And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons' .
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַחֶלֶב הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:
- 32 And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.
וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ וְיֵת שָׂקָא דִּימִינָא תִתְּנוּ תְרוּמָה לַכֹּהֵן מִזִּבְחֵי מִנְכַּסֵּת קוּדְשִׁיכוֹן: שְׁלָמִיכֶם:
- 33 He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.
הַמִּקְרִיב אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֶלֶב מִבְּנֵי אֶהֱרֹן לוֹ תִהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנְחָה:
- 34 For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.
כִּי אֶת־חֹזֶה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה לָקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתָּן לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
- 35 This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;
זֹאת מִשְׁתַּת אֶהֱרֹן וּמִשְׁתַּת בָּנָיו מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקְּרִיב אֹתָם לְכַהֵן לַיהוָה:
- 36 which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחָו אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם:

(31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה הזה לאהרן למדנו שאין הצער נאכל צעוד

שהאימורים למטה מן המזבח (ת"כ פרק טז, ד):

(32) שוק. מן הפרק של ארכוזה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סוכך של ירך (חולין קלד:):

(33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלציו, ילא טמא צשעת זריקת דמים או צשעת הקטר חלצים שאינו חולק צשער:

(34) התנופה התרומה. מוליך ומציא מעלה ומוריד (סוכה לז):

<p>This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;</p>	<p>וְזֹאת הַתּוֹרָה לַעֲלֹה דָא אוֹרִיתָא לַעֲלֹתָא לְמִנְחָה וְלַחֻטָּאת וְלָאֵשֶׁם לְמִנְחָתָא וְלַחֻטָּתָא וְלַמְלוּאִים וְלִזְבָּח וְלָאֵשָׁמָא וְלִקְוֶרְבָנִיָּא וְלִנְכֻסְתָּ קוּדְשִׁיָּא:</p>	<p>37 וְזֹאת הַתּוֹרָה לַעֲלֹה דָא אוֹרִיתָא לַעֲלֹתָא לְמִנְחָה וְלַחֻטָּאת וְלָאֵשֶׁם לְמִנְחָתָא וְלַחֻטָּתָא וְלַמְלוּאִים וְלִזְבָּח וְלָאֵשָׁמָא וְלִקְוֶרְבָנִיָּא וְלִנְכֻסְתָּ קוּדְשִׁיָּא:</p>
<p>which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.</p>	<p>אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה דְּפָקִיד יִי יְתַּ מֹּשֶׁה בְּתַר סִינֵי בְיוֹם צִוָּתוֹ בְּטוֹרָא דְּסִינֵי בְיוֹמָא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב דְּפָקִיד יְתַּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־קְרָבָנֵיהֶם לְיְהוָה לְקַרְבָּא יְתַּ קוּדְבָנְהוֹן קֳדָם יִי בְּמִדְבָּרָא דְּסִינֵי:</p>	<p>38 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה דְּפָקִיד יִי יְתַּ מֹּשֶׁה בְּתַר סִינֵי בְיוֹם צִוָּתוֹ בְּטוֹרָא דְּסִינֵי בְיוֹמָא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב דְּפָקִיד יְתַּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־קְרָבָנֵיהֶם לְיְהוָה לְקַרְבָּא יְתַּ קוּדְבָנְהוֹן קֳדָם יִי בְּמִדְבָּרָא דְּסִינֵי: (פ)</p>
<p>VIII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>רציעי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>2 'Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;</p>	<p>קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו קָרִיב יְתַּ אַהֲרֹן וְיְתַּ בְּנוֹהֵי עֲמִיה וְיְתַּ לְבוּשִׁיָּא בְּנוֹהֵי עֲמִיה וְיְתַּ לְבוּשִׁיָּא וְיְתַּ מִּשְׁחָא דְּרִבּוֹתָא וְיְתַּ תּוֹרָא דְּחֻטָּתָא וְיְתַּ תְּרִין דְּכָרִין וְיְתַּ סֵּלָא דְּפִטִּירִיָּא:</p>	<p>2 קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו קָרִיב יְתַּ אַהֲרֹן וְיְתַּ בְּנוֹהֵי עֲמִיה וְיְתַּ לְבוּשִׁיָּא בְּנוֹהֵי עֲמִיה וְיְתַּ לְבוּשִׁיָּא וְיְתַּ מִּשְׁחָא דְּרִבּוֹתָא וְיְתַּ תּוֹרָא דְּחֻטָּתָא וְיְתַּ תְּרִין דְּכָרִין וְיְתַּ סֵּלָא דְּפִטִּירִיָּא:</p>
<p>3 and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל וְיְתַּ כָּל כְּנֻשָּׁתָא כְּנוּשָׁ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>3 וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל וְיְתַּ כָּל כְּנֻשָּׁתָא כְּנוּשָׁ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>4 And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה וַיֵּבֶד מֹשֶׁה כְּמָא דְּפָקִיד יִי יְתִיה וְאֶת־כְּנִישָׁתָא וְיְתִיה וְאֶת־כְּנִישָׁתָא כְּנֻשָּׁתָא לְתַרְע מִשְׁכָּן זְמָנָא:</p>	<p>4 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה וַיֵּבֶד מֹשֶׁה כְּמָא דְּפָקִיד יִי יְתִיה וְאֶת־כְּנִישָׁתָא וְיְתִיה וְאֶת־כְּנִישָׁתָא כְּנֻשָּׁתָא לְתַרְע מִשְׁכָּן זְמָנָא:</p>
<p>5 And Moses said unto the congregation: 'This is the thing which the LORD hath commanded to be done.'</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְכַנְשָׁתָא דִּין פְּתִגְמָא דְּפָקִיד יִי לְמַעַבְד:</p>	<p>5 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְכַנְשָׁתָא דִּין פְּתִגְמָא דְּפָקִיד יִי לְמַעַבְד:</p>

- (37) ולמלוואים. ליום חינוך הכהונה:
(2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שבעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר צמורה:
קח את אהרן. קחנו 77 צברים ומשכו: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים צענין לוואת המלוואים
בואתה תלוי (שמות כט) ועכשיו ציוס ראשון למלוואים חזר וזרזו שבעת מעשה:
(3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה:
(5) זה הדבר. דברים שמראו שאני עושה לפניכם לפני הקב"ה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי
אני עושה. כל הענין הזה צפרשת המלוואים פירשתי בואתה תלוי (שם):

<p>6 And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.</p>	<p>וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן וְקָרִיב מֹשֶׁה יֵת אֶהֱרֹן וְיֵת בָּנָיו וַאֲסָחִי יְתֵהוֹן בְּמֵי־מָיִם:</p>	<p>6 וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן וְיֵת בָּנָיו וַאֲסָחִי יְתֵהוֹן בְּמֵי־מָיִם:</p>
<p>7 And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.</p>	<p>וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיִּלְבַּשׁ אֹתוֹ אֶת־הַמְעִיל עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בַּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֹּאפֶד לוֹ בּוֹ:</p>	<p>7 וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיִּלְבַּשׁ אֹתוֹ אֶת־הַמְעִיל עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בַּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֹּאפֶד לוֹ בּוֹ:</p>
<p>8 And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.</p>	<p>וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּיִּם:</p>	<p>8 וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּיִּם:</p>
<p>9 And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּשֶׂם עַל־רֹאשׁוֹ אֶת־הַמִּצְנֶפֶת וַיִּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוֹל פָּנָיו אֶת־צִיץ הַזָּהָב גִּזְרֵה הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>	<p>9 וַיִּשֶׂם עַל־רֹאשׁוֹ אֶת־הַמִּצְנֶפֶת וַיִּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוֹל פָּנָיו אֶת־צִיץ הַזָּהָב גִּזְרֵה הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>
<p>10 And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמָּשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדְּשׁ אֹתָם:</p>	<p>10 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמָּשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדְּשׁ אֹתָם:</p>
<p>11 And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.</p>	<p>וַיִּזֶּם מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמָּשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ לְקַדְּשָׁם:</p>	<p>11 וַיִּזֶּם מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמָּשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ לְקַדְּשָׁם:</p>
<p>12 And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.</p>	<p>וַיִּצֹק מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אֶהֱרֹן וַיִּמָּשַׁח אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ:</p>	<p>12 וַיִּצֹק מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אֶהֱרֹן וַיִּמָּשַׁח אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ:</p>

(8) את האורים. כתב של שם המפורש:

(9) וישם על המצנפת. פתילי תכלת הקצועים ציץ נתן על המצנפת נמצא הציץ תלוי במצנפת:

(11) ויז ממנו על המזבח. לא ידעתי היכן נטוה זהזאות הללו:

(12) ויצק. וימשח. תחלה יצק על ראשו, ואח"כ נותן צין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה (כריתות)

- 13 And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.
- 14 And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.
- 15 And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.
- 16 And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.
- 17 But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.
- 18 And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.
- 13 וַיִּקְרָב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אֶהֱרֹן וַיַּלְבִּשֵׁם כִּתְנֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבִנֹת וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
- 14 וַיָּגֵשׁ אֵת פֶּר הַחֲטָאֹת וַיִּסְמְדוּ אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּר הַחֲטָאֹת:
- 15 וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיָּתֵן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיִּקְדְּשֵׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:
- 16 וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרֹת הַכֶּבֶד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־חִלְבֵּיהֶן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ:
- 17 וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֲרֹו וְאֶת־בִּשְׂרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ שֶׁרֶף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
- 18 וַיִּקְרָב אֵת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:

(ה:)

(13) ויחבש. לשון קשירה:

(15) ויחטא את המזבח. חטאו וטערו מזרות ליכנס לקדושה: ויקדשהו. צעזודה זו: לכפר

עליו. מעתה כל הכפרות:

(16) ואת יתרת הכבד. לצד הכבד, שהיה נוטל מעט מן הכבד עמה:

And when it was killed,
19 Moses dashed the blood
against the altar round about.

וַיִּשְׁחַט וַיִּזְרֹק מִזֶּשֶׁה וַיִּכַּסּוּ וַיִּזְרֹק מִזֶּשֶׁה יֵת דָּמָא 19
 אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ עַל מִדְבַּחַא סְחֹר סְחֹר:
 סָבִיב:

20 And when the ram was cut
into its pieces, Moses made
the head, and the pieces, and
the suet smoke.

וְאֶת־הָאֵל גַּתַּח לְנִתְחֵיו וְיִתְּ דַּכְרָא פְּלִיג 20
וַיִּקְטֹּר מִזֶּשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ לְאֶבְרָהִי וְאִסִּיק מִזֶּשֶׁה
יֵת רִישָׁא וְיֵת אֶבְרָיָא וְיֵת יִתְּ רַבָּא:

21 And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.

וְאֶת־הַקָּרֵב וְאֶת־הַכֹּרֵעִים
 רִתְּצָן בַּמָּיִם וַיִּקְטֹר מִשֶּׁה
 אֶת־כָּל־הָאֵל תַּמְזִיחָהּ
 עָלֶיהָ הִוא לְרִיח־נִיחֹחַ
 אִשָּׁה הִוא לִיהוָה כַּאֲשֶׁר
 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

22 And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.

וַיִּקְרַב אֶת־הָאֵל הַשֵּׁנִי
אֵל הַמִּלְאִים וַיִּסְמְכוּ
אֶהָרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם
עַל־רֹאשׁ הָאֵל:

And when it was slain, Moses
 23 took of the blood thereof, and
 put it upon the tip of Aaron's
 right ear, and upon the
 thumb of his right hand, and
 upon the great toe of his right
 foot.

וַיִּשְׁתָּטוּ וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדְּמוֹ וַיִּתֵּן עַל-תְּנוּדָה אֶת-אֶהָרֶן הַיִּמָּנִית וְעַל-פָּהּ יָדוֹ הַיִּמָּנִית וְעַל-פָּהּ רִגְלוֹ הַיִּמָּנִית:

24 And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.

וַיִּקְרָא אֶת-בְּנֵי אֶהֱרֹן וַיִּתֵּן
 מֹשֶׁה מִן-הַתְּדִים עַל-הַתְּנוּף
 אֲזֵנִם הַיְמָנִית וְעַל-כַּתֵּן
 יָדָם הַיְמָנִית וְעַל-כַּתֵּן
 רִגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרַק מֹשֶׁה
 אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ
 סָבִיב:

(22) אֵילֵּי הַמִּלְאִים. אֵילֵּי הַשְּׁלָמִים שְׁמִלּוּחִים לְשׁוֹן שְׁלָמִים שְׁמִמְלָחִים וּמִשְׁלִימִים אֶת הַהֶהָרִים צִבְיוֹנוֹת:

- 25 And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.
- 26 And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.
- 27 And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.
- 28 And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.
- 29 And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.
- וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְנָסִיב יֵת תַּרְבָּא וְיֵת אֲלִיָּתָא וְיֵת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גְּזָא וְיֵת חֲצֵר כַּבְּדָא וְיֵת תַּרְתִּין כּוֹלִין וְיֵת תַּרְבְּחוֹן וְיֵת שְׂקָא דִּימִינָא:
- וּמִסְלָא דְּפִטִּירִיא דְּקִדָּם יֵי נָסִיב גְּרִיצָתָא פִּטִּירִתָּא חֲדָא וְגְרִיצָתָא דִּלְחִים מְשַׁח חֲדָא וְאַסְפּוּג חֲדָא וְשָׁוִי עַל תַּרְבִּיא וְעַל שְׂקָא דִּימִינָא:
- וַיִּהַב יֵת כּוֹלָא עַל יְדֵי אַהֲרֹן וְעַל יְדֵי בְּנוֹהֵי נְאָרִים יְתְּהוֹן אֲרָמָא קִדָּם יֵי:
- וְנָסִיב מֹשֶׁה יְתְּהוֹן מֵעַל יְדֵהוֹן וְאַסִּיק לְמִדְבָּחָא עַל עֲלִתָא קוֹרְבָנִיא אֲנִין לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא קוֹרְבָנָא הוּא קִדָּם יֵי:
- וְנָסִיב מֹשֶׁה יֵת חֲדָיא נְאָרִימִיָּה אֲרָמָא קִדָּם יֵי מִדְּכַר קוֹרְבָנִיא לְמֹשֶׁה הָנָה לְחֵלֶק כְּמָא דְּפִקִּיד יֵי יֵת מֹשֶׁה:
- וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְנָסִיב יֵת אֲלִיָּתָא וְנָסִיב יֵת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גְּזָא וְנָסִיב יֵת חֲצֵר כַּבְּדָא וְנָסִיב יֵת תַּרְתִּין כּוֹלִין וְנָסִיב יֵת תַּרְבְּחוֹן וְנָסִיב יֵת שְׂקָא דִּימִינָא:
- וּמִסְלָא דְּפִטִּירִיא דְּקִדָּם יֵי נָסִיב גְּרִיצָתָא פִּטִּירִתָּא חֲדָא וְנָסִיב יֵי גְרִיצָתָא דִּלְחִים מְשַׁח חֲדָא וְנָסִיב יֵי אֲסָפּוּג חֲדָא וְנָסִיב יֵי שְׂוִי עַל תַּרְבִּיא וְעַל שְׂקָא דִּימִינָא:
- וַיִּהַב יֵת כּוֹלָא עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בְּנָיו וַיַּגִּף אֹתָם תְּנוּפֶה לְפָנֵי יְהוָה:
- וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלְאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לִיהוָה:
- וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־תְּחֻזָּה וַיַּגִּיפוּהוּ תְּנוּפֶה לְפָנֵי יְהוָה מִאֵיל הַמִּלְאִים לְמֹשֶׁה הָיָה לְמִנְחָה כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:

(26) וחלת לחם שמן. היא רצוכה, שהיה מרצה צה שמן כנגד החלות והרקיין, כך מפורש במנחות (ע"ה):

(28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שצעת ימי המלוואים בחלוק לזן (עבודה זרה לז). על העולה. אחר העולה ולא מנינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה:

<p>And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשֶּׁמֶן וְנָסִיב מֹשֶׁה מִמִּשְׁחָה הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדָּם וּמִן־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזְּעַל־אֶהָרֶן וְעַל־בְּגָדָיו וְעַל־בָּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדֹּשׁ אֶת־אֶהָרֶן וְאֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ:</p>	<p>שְׂעִי</p>
<p>And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֶהָרֶן וְאֶל־בָּנָיו בְּשִׁלּוֹ אֶת־הַבָּשָׂר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשָׂם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֵּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אֶהָרֶן וּבָנָיו יֹאכְלוּהוּ:</p>	<p>31</p>
<p>And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ: וְדִישָׁתָאָר וּבַלְחָמָא בְּנוֹרָא תִּקְדֹּנוּ:</p>	<p>32</p>
<p>And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.</p>	<p>וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שִׁבְעַת יָמִים עַד יוֹם מְלֵאת יְמֵי מִלְּאִיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת־יְדֵיכֶם: וּמִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקֹנוּ שִׁבְעָא יוֹמִין עַד יוֹם מְשָׁלֵם יוֹמֵי קוֹרְבָנִינוּ אֲרִי שִׁבְעָא יוֹמִין יִתְקַרֵּב קוֹרְבָנִינוּ:</p>	<p>מִפְטִיר</p>
<p>As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to make atonement for you.</p>	<p>כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: כִּמָּא דְעָבַד בְּיוֹמָא הָדִין פְּקִיד יִי לְמַעַבַּד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:</p>	<p>34</p>
<p>And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded.</p>	<p>וּפָתַח אֹהֶל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וּלְיָלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמֹרְתֶם אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי־כֵן צִוִּיתִי: וּבִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא וְלֵילֵי שִׁבְעָא יוֹמִין וְתִשְׁרֹנוּ יֵת מִשְׁרֵת מִימְרָא דִּיִּי וְלֹא תָמוּתוּן אֲרִי כֵן אֶתְפַּקְדִּית:</p>	<p>35</p>

(34) צוה ה' לעשות. כל שצעת הימים וז"ל דרשו (יומא ז:) לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יום הכפורים, וללמד שכהן גדול טעון פרישה קודם יום הכפורים שצעת ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:

36 And Aaron and his sons did all the things which the LORD commanded by the hand of Moses. 15 פסוקים

וַיַּעַשׂ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת וְעַבְדוֹ אַהֲרֹן וּבְנוֹתָיו יְת
כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יי כָּל פְּתֻמִּיָּא דְּפָקִיד יי
יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: (ס) בִּידָא דְּמֹשֶׁה:

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23 on page ?? . For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 198. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 202. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 212.

IX And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel; שמיני

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא וַיְהִי בִּיוֹמָא תְּמִינָא
מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן
וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: וּלְבְנוֹתָיו וּלְסָבִי יִשְׂרָאֵל:

2 and he said unto Aaron: 2

וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן קַח־לָךְ וַאֲמַר לְאַהֲרֹן סֹב לָךְ
עֵגֹל בֶּן־בָּקָר לְחֻטָּאת עֵגֹל בֶּר תֹּזְרִי לְחֻטָּאת
וְאַיִל לְעֹלָה תְּמִימִם וְדָבָר לְעֹלָתָא שְׁלָמִין
וְהִקְרַב לִפְנֵי יְהוָה: וְקָרִיב קֶדֶם יי:

3 And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: 3

וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּמְלִיל
לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר־עִזִּים לְחֻטָּאת קַחוּ סֹבֹ צֶפִיר בֶּר
וְעֵגֹל וְעֵגֹל וְכֶבֶשׂ עִזִּין לְחֻטָּאתָא וְעֵגֹל וַאֲמַר
בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם לְעֹלָה: בְּנֵי שָׁנָה שְׁלָמִין לְעֹלָתָא:

4 and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you. 4

וְשׁוֹר וְאַיִל לְשָׁלָמִים לְזִבְחָ וְתֹר וְדָבָר לְנִכְסֹת
לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלוּלָה קִידִשָּׁא לְדָבָחָא קֶדֶם יי
בְּשֶׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה וּמִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח
אֲרִי יוֹמָא דִּין יִקְרָא דִּין מִתְגַּלִּי לְכוּן:

5 And they brought that which Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD. 5

וַיִּקְחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה וְקָרִיבוּ יְת דְּפָקִיד מֹשֶׁה
מֹשֶׁה אֶל־פְּנֵי אֹהֶל לְקֶדֶם מִשְׁכַּן זִמְנָא
מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָל־הָעֵדָה וְקָרִיבוּ כָּל כְּנֻשָּׁתָא וְקָמוּ
וַיַּעֲמֻדוּ לִפְנֵי יְהוָה: קֶדֶם יי:

(35) ולא תמותו. הא אם לא תעשו כן, רי אתם חייבים מיתה:

(36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שזבחן שלא הטו ימין ושמאל:

(1) ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ציוס, ונטל י' עטרות השנויות בסדר עולם (פרק ז): ולזקני ישראל. להשמייעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש בכהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:

(2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקצ"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:

(4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו במעשה ידיכם, לכך קרצות הללו צאין חוצה ליום זה:

6 And Moses said: 'This is the thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה: לְכוּן יִקְרָא דַּיִי:

And Moses said unto Aaron: 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קִרְב אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר בְּעֶדְךָ וּבְעֶד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קִרְבָּן הָעָם וְכַפֵּר בְּעֶדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:

8 So Aaron drew near unto the altar, and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.

וַיִּקְרַב אַהֲרֹן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת-עֹגֶל הַחַטָּאת וַיִּקְרִיב אַהֲרֹן לַמִּדְבָּחָה וַיַּכֵּס יָת עֹגֶלָה דַּחֲטָאתָה דִּילִיָּה:

And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.

וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אַהֲרֹן וַיִּקְרִיבוּ בְנֵי אַהֲרֹן יָת אֶת-הַדָּם אֵלָיו וַיִּטְבֹּל אֶצְבְּעֵיהֶם בַּדָּם וַיִּתֵּן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-הַדָּם יִצַק אֶל-יֶסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:

10 But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.

וְאֶת-הַחֵלֶב וְאֶת-הַכְּלִיָּת וְאֶת-הַיֹּתֶרֶת מִן-הַכֶּבֶד מִן-הַחַטָּאת הַקָּטִיר הַמִּזְבֵּחַה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:

11 And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.

וְאֶת-הַבָּשָׂר וְאֶת-הָעוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: וַיִּת בָּשָׂרָה וַיִּת מִשְׁכָּה אוֹקִיד בְּנוֹרָה מִבְּרָה לַמִּשְׁרִיתָה:

(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן צוה וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה צוה, לכן נצחרת (ח"כ פרשתא, ח): את חטאתך. עגל צן צקר: ואת עולתך. איל: קרבן העם. שעיר עזים ועגל וכזב. כל מקום שנאמר עגל צן שנה הוא, ומכאן אתה למד: (11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מצינו חטאת חיצונית נשרפת אלא זו, ושל מלואים, וכולן על פי הדבור:

- 12 And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.
- 12 וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- 13 And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.
- 13 וְאֶת־הָעֹלָה הִמְצִיאוּ אֵלָיו לְנִתְחִיהָ וְאֶת־הֶרֶאֶשׁ וַיִּקְטֹּר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:
- 14 And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.
- 14 וַיְרַחֵץ אֶת־תְּקֵרָב וְאֶת־הַכְּרָעִים וַיִּקְטֹּר עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחַ:
- 15 And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.
- 15 וַיִּקְרֹב אֶת קֶרְבֵּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחַטְהוּ וַיַּחַטְּאֵהוּ כְּרִאשֹׁן:
- 16 And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.
- 16 וַיִּקְרֹב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט:
- 17 And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.
- 17 וַיִּקְרֹב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּף מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹּר עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלֵּבד עֹלֹת הַבֶּקֶר:
- 18 He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,
- 18 וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵיל זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמְצְאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- 19 and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.
- 19 וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵיל הָאֵלִיָּה וְהַמִּכְסָּה וְהַכְּלִיֹּת וְיִתְרֹת הַכֶּבֶד:

(12) וימציאו. לשון הושטה והזמנה:

(15) ויחטאו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל שלו:

(16) ויעשה כמשפט. המפורש צעולת נדזה צויקרא (צילה כ.):

(17) וימלא כפו. היא קמיצה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת התמיד:

20 And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar. וַיִּשִׂמוּ אֶת־הַחֲלָבִים וַיִּקְטֹּר עַל־הַחֲזֹזֹת הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ: וַשּׁוּיאוּ יֵת תְּרִבִּיאַ עַל חֲדוֹתָא וְאַסִּיק תְּרִבִּיאַ לְמִדְבָּחָא:

21 And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded. וְאֵת הַחֲזֹזֹת וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין הַנִּיף אֶהָרֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה: וַיִּתְּ חֲדוֹתָא וַיִּתְּ שׁוֹק דִּימִינָא אָרִים אֶהָרֵן אֲרָמָא קָדָם יי כְּמָא דְּפָקִיד מֹשֶׁה:

22 And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings. וַיִּשָּׂא אֶהָרֵן אֶת־יָדָיו וְאָרִים אֶהָרֵן יֵת יְדוּהִי אֶל־הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֵד מִלְּמַעַבְד חֲטָאתָא וְהַעֲלָה וְהַשְׁלָמִים: וְבָרִיכוּ וַיְבָרְכֵנוּ וַנַּחֲת מִלְּמַעַבְד חֲטָתָא וְעֻלְתָּא וְנִכְסַת קוֹדֶשִׁיא:

23 And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people. וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם: וְעָאֵל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמַשְׁכַּן וּמִנָּא וַנִּפְקוּ וַבָּרִיכוּ יֵת עָמָא וְאַתְגָּלִי יִקְרָא דִּי לְכָל עָמָא:

24 And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces. וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הַעֲלָה וְאֶת־הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל־הָעָם וַיִּרְאוּ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם: וַנִּפְקַת אִישְׁתָּא מִן קָדָם יי וַאֲכַלַת עַל מִדְבָּחָא יֵת עֻלְתָּא וַיִּתְּ תְּרִבִּיאַ וַחֲזָא כָּל עָמָא וַשְּׁבַחוּ וַנִּפְּלוּ עַל אִפְּהֵיוֹן:

(19) והמכסה. חלז המכסה את הקרב:

(20) וישמו את החלבים על החזות. לאחר התנופה נתן כהן המניף לכהן אחר להקטירם, נמצאו העליונים למטה (מנחות סז):

(22) ויברכם. זרכת כהנים, יצרכך, יאר, ישא: וירד. מעל המזבח:

(23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מנא אתי צפרשת מלואים צברייתא הנוספת על תורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וציאה טעונות זכרה, מה ירידה מעין עצודה, אף ציאה מעין עצודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן למדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרצנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מצטער ואומר, יודע אני שכעס הקצ"ה עלי, וצבילי לא ירדה שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונתציתתי, מיד נכנס משה עמו וזקשו רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ (תהלים ז, יז), יהי רצון שתשרה שכינה צמעה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלואים שהעמידו משה למשכן ושמש צו, ופרקו בכל יום, לא שרתה צו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה ציינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר לוא ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרצנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום צר צו:

- X And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.
- X וַיִּקְחוּ בְנֵי־אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אֵשׁ מִחֻתֹּתָיו וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ קֹטֶרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:
- 2 And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.
- 2 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:
- 3 Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.
- 3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקִרְבִּי אֶקְדֹּשׁ וְעַל וְעַל־פָּנַי כָּל־הָעָם אֶכְבֹּד וַיִּדָּם אַהֲרֹן:
- 4 And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'
- 4 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־מִישָׁאֵל וְאֶל אֶלְצָפָן בְּנֵי עֻזִּיאֵל אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קִרְבֹּנו שְׂאוּ אֶת־אֶחֶיכֶם מֵאֵת פְּנֵי־הַקֹּדֶשׁ אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:
- 5 So they drew near, and carried them in their tunics out of the camp, as Moses had said.
- 5 וַיִּקְרְבוּ וַיִּשְׂאֻם בְּכַתְנֹתָם אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:

(24) וירנו. כתרנומו:

(2) ותצא אש. רצי אליעזר אומר לא מחו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה צפני משה רצן, רצי ישמעאל אומר שחויי יין נכנסו למקדש. מדע שאחר מיתתן הזהיר הנוטרים שלא יכנסו שחויי יין למקדש, משל למלך שהיה לו צן בית וכו', כדאיתא בזיקרא רצה (יז, א):

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעשתי שמה לזני ישראל ונקדש צדדי (שמות כט, מג), אל תקרי צכודי אלא צמכודי (וצחים קטו). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הצית צמיודעיו של מקום, והייתי סבור או צי או צך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשתא א, כג). ויקרא רצה יצ, ז: וידום אהרן. קבל שכר על שתיקתו, ומה שכר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמרה לו לצדו פרשת שחויי יין (ת"כ שם לו. ויק"ר שם). בצחירי. ועל פני כל העם אכבד. כשהקצ"ה עושה דין צדדיקים מתיירא, ומתעלה, ומתקלם, אס כן צאלו, כל שכן צרשעים, וכן הוא אומר נוקא ילל'הים ממקדשך (תהלים סה, לו), אל תקרי ממקדשך אלא ממקודשך:

(4) דד אהרן. עוזיאל אחי עמרם היה, שנאמר ויבני קהת וגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו'. כאדם האומר לחצירו, העזר את המת מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:

<p>And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons: 'Let not the hair of your heads go loose, neither rend your clothes, that ye die not, and that He be not wroth with all the congregation; but let your brethren, the whole house of Israel, bewail the burning which the LORD hath kindled.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-עֲלֵעָזָר וְאֶתְיָמָר בְּנָיו וְלֹא-תִפְרְעוּ אֶת-תְּפִלְתְּכֶם וְלֹא-תִרְדְּפוּ אֶת-בְּשׂוּמֹתֵיכֶם וְלֹא-תִמְתּוּ וְעַל כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ וְאֶת-הַשָּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה:</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-עֲלֵעָזָר וְאֶתְיָמָר בְּנָיו וְלֹא-תִפְרְעוּ אֶת-תְּפִלְתְּכֶם וְלֹא-תִרְדְּפוּ אֶת-בְּשׂוּמֹתֵיכֶם וְלֹא-תִמְתּוּ וְעַל כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ וְאֶת-הַשָּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה:</p>
<p>And ye shall not go out from the door of the tent of meeting, lest ye die; for the anointing oil of the LORD is upon you.' And they did according to the word of Moses.</p>	<p>וּמִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקִי דְלִמָּא תְּמוּתִין אֲרִי מִשַׁח רְבוּתָא דִּי עֲלִיכֻן וְעַבְדֵּי כְּפִתְגָמָא דְּמִשָּׁה:</p>	<p>וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶן-תָּמֹתוּ כִּי-שֶׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כַּדְּבַר מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>And the LORD spoke unto Aaron, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם אַהֲרֹן לְמִימֶר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>
<p>'Drink no wine nor strong drink, thou, nor thy sons with thee, when ye go into the tent of meeting, that ye die not; it shall be a statute forever throughout your generations.</p>	<p>חֲמֵר וּמְרֹנִי לֹא תִשְׁתִּי אֶתְּךָ וּבְנֶךָ עִמָּךְ בְּמִיעֲלֹכֶן לְמִשְׁכַּן זִמְנָא וְלֹא תְמוּתִין קִים עָלֶם לְדֹרֵיכֻן:</p>	<p>גִּין וְשִׁכָר אֶל-תִּשְׁתּוּ אַתְּכָהּ וּבְנֵיךָ אִתְּךָ בְּבֹאֲכֶם אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תָמוּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>
<p>And that ye may put difference between the holy and the common, and between the unclean and the clean;</p>	<p>וְלֹא-תִפְרֹשׂ בֵּין קֹדֶשׁ וּבֵין חֹלֵל וּבֵין טָמֵא וּבֵין טָהוֹר:</p>	<p>וְלֹא-תִבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר:</p>
<p>and that ye may teach the children of Israel all the statutes which the LORD hath spoken unto them by the hand of Moses.'</p>	<p>וְלֹא-לְפָא יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת כָּל קִוְמִיא דְּמִלִּיל יְיָ לְהוֹן בִּידָא דְּמִשָּׁה:</p>	<p>וְלִהְיוֹת אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל-תְּחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד-מֹשֶׁה: (פ)</p>

- (5) בכחנחם. של מחס, מלמד, שלא נשרפו צגדיהם, אלא נשמחם, כמין שני חוטין של אש נכנסו לתוך חוטמיהם (סנהדרין נב. שם כג):
- (6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שְׂאֵל אסור בתספורת (מועד קטן יד:), אצל אחם אל תערצבו שמחתו של מקום: ולא תמותו. הא אס תעשו כן, מומו: ואחיהם כל בית ישראל. מכאן, שזרתן של חלמידי חכמים מוטלת על הכל להחזיל זה:
- (9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאבם אל אהל מועד. אינ לי אלא צוואם להיכל, בגשחם למזבח מנין, נאמר כאן ציאת אהל מועד, ונאמר בקידוש ידים ורגלים ציאת אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גישת מזבח כציאת אהל מועד, אף כאן עשה גישת מזבח כציאת אהל מועד (ת"כ פרשתא א, ד):
- (10) ולהבדיל. כדי שתדילו צין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאם עבד עבודתו פסולה (שם ח. זכח יז):

- 12 And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left: 'Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.
- 13 And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the LORD made by fire; for so I am commanded.
- 14 And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.
- 15 The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the LORD hath commanded.'
- וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-אֶלְעָזָר וְאֶל-אִיתָמָר בָּנָיו הַנּוֹתָרִים קָחוּ אֶת-הַמִּנְחָה הַנּוֹתָרָה מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאִכְלוּהָ מִצֹּדֶת אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא:
- וְאִכְלֹתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי חֶקֶךָ וְחֶקֶךָ בָּנֶיךָ הוּא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי-יֵכֶן צִוִּיתִי:
- וְאֵת חֶזֶה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אַתָּה וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ אִתְּךָ כִּי-חֶקֶךָ וְחֶקֶךָ בָּנֶיךָ נָתַנוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:
- וְשׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחֶזֶה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לְהִנִּיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לָךְ וּלְבָנֶיךָ אִתְּךָ לְחֶקֶךָ-עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:
- וְשָׂקָא דְאַפְרָשִׁיתָא וְחִדְיָא דְאַרְמוּתָא עַל קוֹדְבָנִי תַרְבִּיָא וְיִתְיוֹן לְאַרְמָא אֲרָמָא קָדָם יְיָ וְיִהְיִי לָךְ וּלְבָנֶיךָ עִמָּךְ לְקִיָּם עֲלָם כְּמָא דְפִקִּיד יְיָ:

(11) ולהורות. למד, שאסור שיכור זהוראה (ת"כ), יכול יהא חייב מיתה, תלמוד לומר אתה וזניך אֶתְךָ ולא תמותו, כהנים צעודתם מיתה, ואין חכמים זהוראתם צמיתה:

(12) הנותרים. מן המיתה, תלמוד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וצִוְּתִיךָ וְהָאֵלֶּךְ (עמוס ב, ה' מֵאֵל לְהַשְׁמִידוֹ) (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא פְּלוּי בָּנִים, שנאמר וְאֶשְׁמִיד פְּרִיֹו מִמֶּעַל (עמוס ב, ט), ותפלתו של משה בטלה מחצה, שנאמר וְאֶתְפַּלֵּל גַּם צַעַד אֶהְלֵךְ צָעַת הַהוּא (דברים טז, ט). קחו את המנחה. אף על פי שאתם אוננין, וקדשים אסורים לאונן (זבחים קא:). את המנחה. זו מנחת שמייני ומנחת נחשון: ואכלוה מצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת נחשון ומנחת שעה, ואין כיוצא בה לדורות, הוצרך לפרש זה דין שאר מנחות:

(13) וחק בניך. אין לָצִנּוֹת חק בקדשים: כי כן צוית. צאניות יאכלוה (ת"כ פרק א, ח זבחים קא:).

(14) ואת חזה התנופה. של שלמי נחשון: תאכלו במקום טהור. וכי את הראשונים אכלו במקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הוצק אכילתם במקום קדוש, אבל אלו אין זריכים תוך הקלעים, אבל זריכים הם להאכל תוך מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מאורעים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שם נה:). אתה ובניך ובנותיך. אתה ובניך צחלק, אבל צנותיך לא צחלק, אלא אם תמנו להם מתנות רשות הן לאכול חזה ושוק, או אינו אלא אף הצנות צחלק, תלמוד לומר כי חקך וחק בניך נתנו, חק לצנים, ואין חק לצנות (ת"כ שם י:).

- 16 And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:
- וַאֲתָו שְׁעִיר הַחַטָּאת וַיֵּת צִפְרָא דְחַטָּאת דִּרְשׁ דִּרְשׁ מִשֶּׁה וְהִנֵּה מִתְבַּע תְּבַעִיה מִשֶּׁה וְהָא שְׂרָף וַיִּקְצַף עַל-אֶלְעָזָר וְעַל-אִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן הַנוֹתָרִם לֵאמֹר:
- 17 'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?
- מָדוּעַ לֹא-אָכַלְתֶּם אֶת-הַחַטָּאת בַּמִּקְוִם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הוּא וְאַתֶּהוּ נָתַן לָכֶם לְשֹׂאת אֶת-עֹנֵן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:
- 18 Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'
- הֵן לֹא-הוּבָא אֶת-דָּמָהּ הָא לֹא אֶתְעַל מִדְּמָה אֶל-הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אֹכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי:

(15) שוק התרומה וחזה התנופה. לשון אשר הונף ואשר הורם. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכתוב תרומה בשוק ותנופה בחזה. לא ידענו. ששניהם זהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה בשעת תנופה, וישוצ המקראות שלא יכחישו זה את זה כבר פרשתי שלשתן צאו את אהרן (לעיל ז, ל):

(16) שעיר החטאת. שעיר מוספי ראש חודש. ושלשה שעירי חטאות קרצו צו ציוס שעיר עזים, ושעיר נחשון, ושעיר ראש חודש, ומכולן לא נשרף אלא זה, ונחלקו בדבר חכמי ישראל, (בת"כ פרק ז, ח"י) יש אומרים מפני טומאה שנגעה בו נשרף, ויש אומרים מפני אניות נשרף, לפי שהוא קדשי דורות, אבל בקדשי שעה סמכו על משה שאמר להם צמנחה ואכלוה מנחת: דרוש דרש. שתי דרישות הללו, מפני מה נשרף זה, ומפני מה נאכלו אלו, כך הוא בתורת כהנים (פרק ז, ז) על אלעזר ועל איתמר. צביל כצודו של אהרן הפך פניו כנגד הצנים וכעס: לאמר. אמר להם השיצוני על דברי:

(17) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש. וכי חוץ לקדש אכלוה, והלא שרפוה, ומהו אומר במקום הקדש, אלא אמר להם שמא חוץ לקלעים יצאה ונפסלה: כי קדש קדשים הוא. ונפסלת ציוצא, והם אמרו לו לאו, אמר להם הואיל וצמקום הקדש היתה, מדוע לא אכלתם אותה: ואותה נתן לכם לשאת וגו'. שהכהנים אוכלים ובעליהם מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן למדנו ששעיר ראש חודש היה, שהוא מכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמייני וחטאת נחשון לא לכפרה צאו:

(18) הן לא הובא וגו'. שאילו הוצא היה לכם לשרפה, כמו שנאמר וְכָל חַטָּאת תִּשָּׂר יִצָּא מִדְּמָהּ וגו' (ויקרא ו, כג): אכול תאכלו אתה. היה לכם לאכלה אף על פי שאתם אונינים: כאשר צויתי. לכם צמנחה:

- 19 And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?
- 20 And when Moses heard that, it was well-pleasing in his sight.
- XI And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them:
- 2 Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth.
- וַיְדַבֵּר אֶהֱרֹן אֶל־מֹשֶׁה תֵּן הַיּוֹם הַקָּרִיבוּ אֶת־חַטָּאתְךָ וְאֶת־עֹלֹתְךָ לִפְנֵי יְהוָה וְתִקְרָאנָה אֵתִי כְּאֵלֶּה הַיּוֹם חַטָּאתִי בְּעֵינֵי יְהוָה: וּמִלֵּיל אֶהֱרֹן עִם מֹשֶׁה הָא יוֹמָא דִּין קָרִיבוּ יִתְּ חַטּוֹתֵהוֹן וְיִתְּ עֹלּוֹתֵהוֹן קֳדָם יי וְעֲרֵעָא יִתִּי עֲקֹן כְּאֵלִין אֵלּוּ פֻּון אֲכָלִית חַטָּאתָא יוֹמָא דִּין הִתְקִין קֳדָם יי:
- וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֵב וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה בְּעֵינָיו: (פ)
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יי עִם מֹשֶׁה וְאֶל־אֶהֱרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם:
- דִּבְרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ:

(19) וידבר אהרן. אין לשון דבור אלא לשון עז, שנאמר וידבר הקס וגו' (במדבר כא, ה). אפשר משה קץ על אלעזר ועל איתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת שלא היתה אלא מדרך כבוד, אמרו, אינו דין שיהא אבינו יושב ראש מדברים לפניו, ואינו דין שיהא תלמיד משיב את רבו, יכול מפני שלא היה באלעזר להשיב, תלמוד לומר ויאמר אלעזר הפהון אל אנשי הפזא וגו' (שם לא, כא), הרי כשרצה דבר לפני משה ולפני הנשיאים, זו מנאסתי בספרי של פנים שני: הן היום הקריבו. מהו אומר, אלא אמר להם משה שמא זרקתם דמה אוננים, שהאונן שעצד חלל, אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שהם הדייטות, אני הקרבתני, שאני כהן גדול, ומקריב אונן (זכחיס קא). ותקראנה אותי כאלה. אפילו לא היו המתים צני, אלא שאר קרובים שאני חייב להיות אונן עליהם כאלו, כגון כל האמורים בפרשת כהנים שהכהן מטמא להם: ואכלתי חטאת. ואם אכלתי, היטב וגו': היום. אבל אנינות לילה מותר, שאין אונן אלא יום קצורה (שם ק:). הייטב בעיני ה'. אם שמעת בקדשי שעה, אין לך להקל בקדשי דורות:

(20) וייטב בעיניו. הודה ולא בוש לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ז, יב):

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לצני, לאלעזר ולאיתמר:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השווה להיות שלוחים בדבור זה, לפי שהשוו צדמימה וקצלו עליהם גזירת המקום מאהבה: זאת החיה. לשון חיים, לפי שישראל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הצדילם מן הטומאה וגזר עליהם מוות, ולאומות העולם לא חסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי תנחומא (פ"ו, ויקרא רבה יג, ז): זאת החיה. מלמד שהיה משה אוחז בחיה ומראה אותה לישראל זאת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף בשרזי המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן צעוף ואת אלה תשקצו מן העוף, וכן בשרזים וזה לכם הטומא: זאת החיה מכל הבהמה. מלמד שהזהמה בכלל חיה (חולין עא):

- 3 Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat. תאכלו: מפרסת פרסה כל דסדיקא פרסתה ושסעת שסע פרסת ומטלפן טלפין פרסתה מעלת גרה בבמה אתה מאקא פשרא בבקרא יתה תיכלון: תאכלו:
- 4 Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you. אף את־זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפרסי הפרסה את־הגמל כי־מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפריס טמא הוא להם: ברם ית דין לא תיכלון ממסקי פשרא ומסדיקי פרסתא ית גמלא ארי מסיק פשרא הוא ופרסתיה לא סדיקא מסאב הוא לכון:
- 5 And the rock-badger, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you. ואת־השפן כי־מעלה גרה הוא ופרסה לא יפריס טמא הוא להם: וית טבא ארי מסיק פשרא הוא ופרסתיה לא סדיקא מסאב הוא לכון:
- 6 And the hare, because she cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you. ואת־הארנבת כי־מעלת גרה היא ופרסה לא יפריסה טמאה היא להם: וית ארנבא ארי מסקא פשרא היא ופרסתה לא סדיקא מסאבא היא לכון:
- 7 And the swine, because he parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you. ואת־החזיר כי־מפריס פרסה הוא ושסע שסע פרסה והוא גרה לא־יגר טמא הוא להם: וית חזירא ארי סדיק פרסתא הוא ומטלפן טלפין פרסתיה והוא פשרא לא פשר מסאב הוא לכון:
- 8 Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you. מבשרם לא תאכלו מבשרהון לא תיכלון ובגבולתם לא תגעו ובגבילתהון לא תקרבון טמאים הם להם: מסאבין אנן לכון:

(3) מפרסת. כתרגומו סדיקא: פרסה. פלאנט"ה צלע"ז: ושסעת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה בשתי צפונין, כתרגומו ומטלפא טלפין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומוצלות לגמרי שמלמטה מחוצרות: מעלת גרה. מעלה ומקראה האוכל ממעה ומחזרת אותו לתוך פיה לנשאו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן להיותו מגזרת פיס הנגרים (שמואל-צ' יד, 7), שהוא נגרר אחר הפה, ותרגומו פשרא, שע"י הגרה האוכל נפטר ונמוח: בבמה. תיבה זו יתירה היא לדרשה, להחזיר את השליל הנמצא במעי אמו: אתה תאכלו. ולא צהמה טמאה, והלא צאורה היא, אלא לעצור עליה צעשה ולא תעשה (וצחים לד):

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר צהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין צ"כ פרק ג, צ): מבשרם.

- 9 These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, them may ye eat.
- 10 And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,
- 11 and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.
- 12 Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.
- 13 And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the ospray;
- 14 and the kite, and the falcon after its kinds;
- 9 אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סָנְפִיר וְשִׁשְׁשֵׁת בָּמִים בַּיָּמִים וּבְנָחָלִים אַתֶּם תֹּאכְלוּ:
- 10 וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סָנְפִיר וְשִׁשְׁשֵׁת בָּמִים וּבְנָחָלִים מִכָּל שֶׁרֶץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שֶׁקֶץ הֵם לָכֶם:
- 11 וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ לָכֶם מִבְשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תִּשְׂקְצוּ:
- 12 כָּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סָנְפִיר וְשִׁשְׁשֵׁת בָּמִים שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:
- 13 וְאֶת־אֵלֶּה תִּשְׂקְצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֹאכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעֹזְנִיהָ:
- 14 וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָה וְדִיתָא וְטָרְפֵיהֶּא לְזִנְיָהּ:

על צפרים באזהרה, ולא על עצמות וגידין וקרניים וטלפים: ובנבלתם לא תגעו. יכול יהו ישראל מזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר למור קל הפהגים וגו' (ויקרא כא, א), כהנים מזהרים, ואין ישראל מזהרים, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר זה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, דרגל (ראש השנה טז:). (זהו שאמרו חייז אדם לטעה עזמו דרגל): (9) סנפיר. אלו ששט צהם: קשקשת. אלו קליפין הקצועים צו (חולין נט.), כמו שנאמר וְשִׁרְיוֹן קַשְׁקָשִׁים הוּא לְצוֹשׁ (שמואל א יז, ה): (10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרוחש ונד על הארץ: (11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש צו צנות טעם (חולין נט.). מבשרם. אינו מזהר על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרבות יבחושין שסינן (חולין סז.), יבחושין מושיילונ"ש בלע"ז: (12) אשר אין לו וגו'. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירן צמים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת צמים, הא אם היו לו צמים אף על פי שהשירן בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא א, יא): (13) לא יאכלו. לחייז את המאכילן לקטנים (יצמות קיד.), שכן משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסרן בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יז), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר צו למינה, למינו, למינהו, יש באותו המין שאין דומין זה לזה לא במראהם ולא בשמותם, וכולן מין אחד:

- 15 את כל-עֶרֶב לְמִינֹו: ית כל עֹרְבָא לְזִנְיָה: every raven after its kinds;
- 16 וְאֵת בֵּת הַיַּעֲנָה וְיֵת בֵּת נְעֻמִּיתָא וְצִיצָא וְאֵת-הַתַּחֲמָס וְאֵת-הַשֶּׁחַף וְצִפּוֹר שְׁחָפָא וְנִצָּא וְאֵת-הַנֶּץ לְמִינֵהוּ: and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;
- 17 וְאֵת-הַכּוֹס וְאֵת-הַשֶּׁלֶךְ וְקִדְיָא וְשְׁלִינוּנָא וְקַפּוֹפָא: and the little owl, and the cormorant, and the great owl;
- 18 וְאֵת-הַתְּנַשְׁמַת וְאֵת-הַקָּאֵת וּבֹתָא וְקֵתָא וִירְקֵרִיקָא: and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;
- 19 וְאֵת הַחֲסִידָה הָאֲנָפָה וְחִנְרִיתָא וְאֲבוּ לְזִנְיָה וְנֶגֶד לְמִינָהּ וְאֵת-הַדּוּכִיפָת וְאֵת-הָעֵטְלָף: and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.
- 20 כָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֵלֵךְ כָּל רֶחֶשָׁא דְעוֹפָא עַל-אַרְבַּע שָׁקֵץ הוּא לָכֵם: All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.
- 21 אֵךְ אֶת-זֶה תֹאכְלוּ בָרֶם ית דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל מִכָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֵלֵךְ עַל-אַרְבַּע אֲשֶׁר- (כ') עַל אַרְבַּע דְּלִיָּה קָרְסוּלִין (לא) [ק'] לִין כְּרַעִים מִמַּעַל לְרַגְלָיו לְנֹתֵר בָּהֶן בָּהוֹן עַל אֶרֶצָא: Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;

(16) הנץ. אישפרוי"ר:

(17) השלך. פירשו רבותינו (חולין סג.) זה השולה (פי' מגזיה) דגים מן הים, וזה שחרגס אונקלוס וְשְׁלִינוּנָא: כוס וינשוף. הם זואיטי"ש הזועקים צלילה, ויש להם לסמות כאדם, ועוד אחר דומה לו שקורין יי"ץ:

(18) התנשמת. היא קלצ"א שורי"ץ, ודומה לעכבר ופורחת צלילה, ותנשמת האמורה בשרצים היא דומה לה, ואין לה עינים, וקורין לה טלפ"א:

(19) החסידה. זו דיה לצנה, זיגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חזרותיה צמזומות (שם): האנפה. היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה היירו"ן: הדוכיפת. תרגול הכר, וְכַרְצָלָהּ כפולה, וצלעו הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרצלמה, וְנֶגֶד טוֹרָא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו במס' גיטין צפרק מי שאלחו (דף סח):

(20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרוחשין על הארץ, כגון זבובים וזרעין ויתושין וחגבים:

(21) על ארבע. על ד' רגלים: ממעל לרגליו. סמוך לזוארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגלי, וכשרוצה לעוף ולקפץ מן הארץ מתחזק בזאת שתי כרעים ופורח, ויש מהן הרבה, כאותן שקורין לנגושט"א, אבל אין אלו בקיאים בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרוסולין אלו כרעים הכמוצים כאן, וכנפיו חופין את רובו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מצויין בזאת

- 22 even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.
- 22 אֶת־אֵלֶּה מֵהֶם תֹּאכְלוּ אֶת־הָאַרְבֶּה לְמִינֹהוּ וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲרָגָל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַתְּגֹב לְמִינֵהוּ:
- 23 But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you.
- 23 וְכָל־שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלַיִם שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:
- 24 And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.
- 24 וְלֹא־אֵלֶּה תִּטְמָאוּ כָּל־הַנִּגַּע וְלֹא־לָחֶם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:
- 25 And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.
- 25 וְכָל־הַנֶּשֶׂא מִנִּגְבֵּלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:
- 26 Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that toucheth them shall be unclean.
- 26 לְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרִסַּת פְּרִסָּה וְשִׁסְעוֹ אֵינָנָה שֹׁסְעַת וְגֵרָה אֵינָנָה מֵעֵלָּה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנִּגַּע בָּהֶם יִטְמָא:
- 27 And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even.
- 27 וְכָל־הַחֲיָה עַל־כַּפָּיו בְּכָל־הַחֲיָה הַהֹלֶכֶת עַל־אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנִּגַּע בְּנִגְבֵּלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:

שְׂצִינּוּתֵינוּ, אֲזַל יֵשׁ שְׂרָאשֵׁן אֲרוּךְ וַיֵּשׁ שְׂאִין לֶהֱסֹז (שֵׁס סה:), וְלִרְיֵךְ שִׁיחָא שְׂמו חֲגַב, וְזֹזָה אִין אֲנוּ יוֹדְעִים לִהְיוֹת צִינִיָּה:

(23) וְכָל־שָׂרֵץ הָעוֹף וְגו'. צֹא לְלַמֵּד שֶׁאִם יֵשׁ לוֹ חֲמֵשׁ טַהוֹר (ת"כ פרק ה, י):

(24) וְלֹא־לָחֶם. (ת"כ) הַעֲמִידִין לְהֵאמֹר לְמַטָּה צַעֲנִין: תִּטְמָאוּ. כְּלוּמַר בְּנִגְיַעְתֶּם יֵשׁ טוּמְאָה:

(25) וְכָל הַנֶּשֶׂא מִנִּגְבֵּלָתָם. כָּל מִקּוֹם שֶׁנִּגְמָרָה טוּמְאָתָא מִשָּׂא, חֲמוּרָה מִטוּמְאָתָא מַגַּע, שֶׁהִיא טְעוּנָה כְּזֹכֶר בְּגָדִים (שֵׁס פֶּרֶשְׁתָּא ד, ז):

(26) מִפְּרִסַּת פְּרִסָּה וְשִׁסְעוֹ אֵינָנָה שֹׁסְעַת. כְּגוֹן גַּמֵּל שֶׁפִּרְסָמוּ סְדוּקָה לְמַעֲלָה, אֲזַל לְמַטָּה הִיא מְחֻזָּרָת. כֹּאן לְמַדְךָ שֶׁנִּצְלַת צְהֵמָה טְמֵאָה מִטְמָאָה, וְצַעֲנִין שֶׁצִּסְקוֹף הַפֶּרֶשָׁה פִּירֵשׁ עַל צְהֵמָה טְהוֹרָה:

(27) עַל כַּפָּיו. כְּגוֹן כֶּלֶב וְדוֹד וְחֹמֶל: טְמֵאִים הֵם לָכֶם. לְמַגַּע:

28 And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you.

וְהַנֶּשֶׂא אֶת־נִבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב טָמְאִים הֵמָּה לָכֶם: (ס)

וְדִישׁוּל יֵת נִבְלָתָהוֹן יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיְהִי מִסָּאב עַד רִמְשָׂא מִסָּאבִין אֲנִין לָכוֹן:

29 And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds,

וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בַשָּׂרָץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ הַחֲלָד וְהָעֶכְבֹּר וְהַצִּבְּרָא לְמִינֵהוּ:

וְדִין לָכוֹן דְּמִסָּאב בְּרַחֲשָׂא דְרַחֲשִׁישׁ עַל אֲרֻעָא חוּלְדָּא וְעַכְבְּרָא וְצִבְּרָא לְזִנְיָהּ:

30 and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon.

וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּפֶת וְהַלְטָאָה וְהַחֲמָט וְהַתְנַשְּׁמָת:

וַיֵּלֶא וְכֹחָא וְהַלְטָאָה וְחֹמְטָא וְאַשׁוּתָא:

31 These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.

אֵלֶּה הַטָּמְאִים לָכֶם בְּכָל־הַשָּׂרָץ כָּל־הַנִּגָּע בָּהֶם בְּמָתָם יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב:

אֵלִין דְּמִסָּאבִין לָכוֹן בְּכָל רַחֲשָׂא כָּל דִּיקְרַב בָּהוֹן בְּמוֹתָהוֹן יְהִי מִסָּאב עַד רִמְשָׂא:

32 And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.

וְכָל־אֲשֶׁר־יִפֹּל־עָלָיו מֵהֶם בְּמָתָם יִטָּמֵא מִכָּל־כֵּל־עֵץ אֹו בָּגֵד אֹו־עוֹר אֹו שֶׁק כָּל־כֵּל־אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה מֵלֶאכָה בָּהֶם בְּמַיִם יוֹבֵא וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהַר:

וְכָל דִּיפֹּל עָלֵיהִי מִנְהוֹן בְּמוֹתָהוֹן יְהִי מִסָּאב מִכָּל מָאֵן דָּאֵע אֹו לְבוּשׁ אֹו מִשְׂדֵּה אֹו שֶׁק כָּל מָאֵן דִּיתְעַבִּיד עֲבִידָא בָּהוֹן בְּמֵיָא יִתְעַל וַיְהִי מִסָּאב עַד רִמְשָׂא וַיִּדְכֵּי:

33 And every earthen vessel whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.

וְכָל־כֵּל־חֶרֶשׁ אֲשֶׁר־יִפֹּל מֵהֶם אֶל־תּוֹכוֹ כָּל־אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטָּמֵא וְאֵתוֹ תִּשְׁבְּרוּ:

וְכָל מָאֵן דִּחֶסֶף דִּיפֹּל מִנְהוֹן לְגִנְיָה כָּל דְּבִגְנִיָּה יִסְתָּאב וַיִּתִּיָּה תִתְבָּרוֹן:

(29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא צמגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, וליכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פויי"ט, שדומה לנפרדע:

(30) אנקה. הרינו"ן: הלטאה. לישרד"ה: החמט. לימצ"א: תנשמת. טלפ"א:

(32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך וטהר. צהעב השמש (יצמות עה):

(33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד): כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצאוירו (ס"א ז"ל בתוכו): ואתו תשבורו. למד שאין לו טהרה צמקיה (ת"כ פרשתא ז. יג):

- 34 All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.
- 35 And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.
- 36 Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.
- 37 And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.
- 34 מִכָּל-הָאֵכֹל אֲשֶׁר יֵאָכֵל מִכָּל מִיּוֹץ דְּמִתְאָכִיל אֲשֶׁר יִבּוֹא עָלָיו מִיָּם יִטְמָא וְכָל-מִשְׁקָהָ אֲשֶׁר יִשְׁתָּה בְּכָל-כֵּלִי יִטְמָא:
- 35 וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנְּבִלָתָם עָלָיו יִטְמָא תִּנּוֹר וְכִירִים יִתְּצוּן וְכִירִים יִתְּרֶעוּן מִסָּאֲבִין אֲנִין וּמִסָּאֲבִין יְהוֹן לָכֵן:
- 36 אֵךְ מַעְיָן וְבוֹר מְקוּהַּ-מַּיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנִגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא:
- 37 וְכִי יִפֹּל מִנְּבִלָתָם עַל-כָּל-זֶרַע זֵרֹעַ אֲשֶׁר עַל-כָּל בֵּר זֶרַע זֵרֹעַ דִּיזְדַּרְעַ דְּכִי הוּא:

(34) מכל האכל אשר יאכל. מוסד על מקרה העליון כל אשר צרכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים, והוא צורך כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישתה בכל כלי והוא צורך כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דברים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיצאו עליו מים פעם אחת, ומשצאו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגז, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר זרעים לטומאה כמים, שכן יש לדרוש המקרא אשר יבוא עליו מים או כל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדנו רבותינו מכאן שאין ולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ:.) יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר צרכו יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אצל הטומאה והכלי שנטמא ממנו ולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שצרכו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת צרכו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ותהא הפת תחילה, שאם אתה אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עצמה נגעה בהן מגזן. ולמדנו עוד, על ציאת מים שאינה מכשרת זרעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אתה אומר מקבלין הכשר במחוצר, אין לך שלא צאו עליו מים, ומהו אומר אשר יבוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ.) שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צבת אחת, ושיערו חכמים אין בית הצליעה מחזיק יותר מציבת תרנגולת:

(35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן חוק, ושופת את הקדרה על נקב החלל, ושניהם פיהם למעלה: יתין. שאין לכלי חרס טהרה צטצילה: וטמאים יהיו לכם. שלא תאמר מנזרה אני לנזתם, תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן רשאי:

(36) אך מעין ובור מקוה מים. המחוצרים לקרקע, אין מקבלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל בהם מטומאתו: ונוגע בנבלתם יטמא. אפי' הוא צורך מעין ובור ונוגע בנבלתם יטמא, (ת"כ פרשת ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטהר את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שיטיל את הטהור מליטמא, לכן נאמר ונוגע בנבלתם יטמא:

<p>38 But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.</p>	<p>וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל-זֶרַע וְנָפַל מִנֶּבֱלָתָם עָלָיו טִמָּא הוּא לָכֶם: (ס)</p> <p>וְאִרִי יִתְּיָהֲבוֹן מֵיָא עַל בֶּר זֶרַעַא וְיִפּוֹל מִנֶּבֱלָתָהוֹן עֲלוֹהֵי מִסָּאב הוּא לָכוֹן:</p>
<p>39 And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.</p>	<p>וְכִי יָמוּת מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר-הִיא לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ הִנֵּגַע בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:</p> <p>וְאִרִי יָמוּת מִן בְּעִירָא דְהִיא לָכוֹן לְמִיכָל דִּיקָרֵב בְּנִבְלָתָהּ יִהִי מִסָּאב עַד רַמְשָׂא:</p>
<p>40 And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.</p>	<p>וְהָאֹכֵל מִנֶּבֱלָתָהּ יִכַּבֵּס בְּגָדָיו וְטִמָּא עַד-הָעֶרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֶת-נִבְלָתָהּ יִכַּבֵּס בְּגָדָיו וְטִמָּא עַד-הָעֶרֶב:</p> <p>וְדִיִּיכּוֹל מִנֶּבֱלָתָהּ יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹתָי וְיִהִי מִסָּאב עַד רַמְשָׂא וְדִיטוֹל יֵת נִבְלָתָהּ יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹתָי וְיִהִי מִסָּאב עַד רַמְשָׂא:</p>
<p>41 And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.</p>	<p>וְכָל-הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁרֵץ עַל-הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל:</p> <p>וְכָל רַחֲשָׂא דְרַחֲשִׁי עַל אֶרְעָא שֶׁקֶצָא הוּא לֹא יִתְאַכִּיל:</p>
<p>42 Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.</p>	<p>כָּל הוֹלֵךְ עַל-גֻּחֹן וְכָל הוֹלֵךְ עַל-אַרְבַּע עַד כָּל-מֵרַבֵּה רַגְלִים לְכָל-הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁרֵץ עַל-הָאָרֶץ לֹא תֵאָכְלוּם כִּי-שֶׁקֶץ הֵם:</p> <p>כָּל דְּמַהֲלִיד עַל מַעוֹתָי וְכָל דְּמַהֲלִיד עַל אַרְבַּע עַד כָּל סְגִיּוֹת רַגְלִין בְּכָל רַחֲשָׂא דְרַחֲשִׁי עַל אֶרְעָא לֹא תִיכְלוּנְהוֹן אִרִי שֶׁקֶצָא אֲנִין:</p>

(37) זרע זרוע. זריעה של מיני זרעונים. זרוע שם דבר הוא, כמו ויִתְּנוּ לָנוּ מִן הַיִּלְעִים (דניאל א, יז): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיצאו עליו מים:

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנתלש, שאם תאמר יש הכשר במחובר אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח:): מים על זרע. צין מים, צין שאר משקין, צין הם על הזרע, צין הזרע נפל לחוכן, הכל נדרש בתורת כהנים (פרק יא, ו): ונפל מנבלתם עליו. אף משנגז מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר הימנו:

(39) בנבלתה. ולא צעצעות וגידים, ולא צקרנים וטלפים, ולא צעור (ת"כ פרשתא י, ה חולין קיח:):

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנושא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו טמאין, שלא נאמר צו יכבס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול טמאנו אכילתו, כשהוא אומר צנצלת עוף טהור נִזְלָה וְיִרְפָּה לֹא יֵאָכֵל לְטִמְאָה צָה (ויקרא כז, ח), אותה מטמאה בגדים צאכילתה, ואין צנצלת צהמה מטמאה בגדים צאכילתה, צלא משא, כגון, אם תחזה לו חזירו צצית הצליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כזית (נדה מב:): ושמא עד הערב. אף על פי שטבל, זריך הערב שמש:

(41) השורץ על הארץ. להוציא את היתושין שֶׁצִפְּלִיסִין וְשֶׁצִפְּוִלִין, ואת הזיזין שצעדשים (חולין סז): שהרי לא שרצו על הארץ אלא צמוך האוכל, אבל משיצאו לאויר ושרצו הרי נאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכיל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש ונד:

<p>43 Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.</p>	<p>לֹא תִשְׁקְצוּן יֵת נִפְשָׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם: וְתִסְתָּאֲבוּן פֹּה בְּהוֹן:</p>	<p>43 אֶל־תִּשְׁקְצוּ אֶת־נִפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם: בְּכָל־הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם: בְּכָל־הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם: בְּכָל־הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם:</p>
<p>44 For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.</p>	<p>אֲרִי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּ קְדוֹשִׁים אֲרִי קְדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִסְתָּאֲבוּן יֵת נִפְשָׁתֵיכֶם בְּכָל־רֶחֶשׁ דְּרָחִישׁ עַל־ אֲרֶעָ:</p>	<p>44 כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְתִתְקַדְּשׁוּ וְתִהְיוּ קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת־נִפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ הַרְמֵשׁ עַל־הָאָרֶץ:</p>
<p>45 For I am the LORD that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy. .</p>	<p>אֲרִי אֲנִי יְיָ דָּאֶסִיק יִתְכּוֹן מֵאֲרֶעַ דְּמִצְרַיִם לְמַהְיוֹ לְכוֹן לְאֱלֹהִים וְתִהְיוּ קְדוֹשִׁים אֲרִי קְדוֹשׁ אֲנִי:</p>	<p>מַפְטִיר כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵהֱיוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים וְתִהְיוּ קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי:</p>
<p>46 This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;</p>	<p>דָּא אֲוִרִיתָא דְּבַעֲרָא וְדַעֲוָא וְלִכְלֵל נִפְשָׁא חַיָּתָא דְּרֶחֶשׁא בְּמִיָּא וְלִכְלֵל נִפְשָׁא דְּרֶחֶשׁא עַל־ אֲרֶעָ:</p>	<p>46 זֹאת תּוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכָל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֵשֶׁת בַּמַּיִם וְלִכְלֵל־נֶפֶשׁ הַשָּׂרֶצֶת עַל־הָאָרֶץ:</p>
<p>47 to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.</p>	<p>לְהַבְדִּיל בֵּין הַטְּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה דְּמִתְאֲכָלָא וּבֵין חַיָּתָא דְּלֹא מִתְאֲכָלָא:</p>	<p>סֵא פְסוּקִים לְהַבְדִּיל בֵּין הַטְּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה דְּמִתְאֲכָלָא וּבֵין חַיָּתָא דְּלֹא מִתְאֲכָלָא: (פ)</p>

(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שְׂסִיָּה, שהולך שָׁח ונופל על מעיו: כל הולך. להביא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להביא את החפושית, אשקרצ"ט זלע"ז, ואת הדומה לדומה: מרבה רגלים. זה נָדָל, שָׂרָץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכאן ולכאן, וקורין לַיִטְטִיד"ש:

(43) אל תשקצו. צאכילתן, שהרי כתיב נפשותיכם, ואין שקץ נפש צמגע, וכן ולא תטמאו צאכילתם: ונשמתם בם. אם אתם מטמאין בהן צאריך, אף אני מטמא אתכם בעולם הזה, ובישיבת מעלה:

(44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אתכם למעלה, ולעולם הזה: ולא תטמאו וגו'. לעזור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזהו שאמרו בגמ' (מכות טז:) אכל פוטיקא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, צרעה לוקה שש:

(45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מלותי העלית אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, בזמן כתיב הוצאתי, וכאן כתיב המעלה, תנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כאשר אומות דיים, ומעליותא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (צ"מ סא:)):

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17 on page ?? . Sepharadim read II Samuel 6:1 – 6:19. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 202. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 206.

XII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמֵלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְאמֹר:	מוריע
2	Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיֵּלְדָה זָכָר וְטִמְאָהָ שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדַת דֹּוֹתֶיהָ תִטְמָא:	2
3	And in the eighth day the flesh of his foreskin shall be circumcised.	וּבְיוֹמָא תַּמִּינָאָה יִתְגַּזֵּר בְּשָׂרָא דְּעִוְרָלְתִּיהָ:	3
4	And she shall continue in the blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled.	וְשָׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשַׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדָמֵי טְהָרָהּ בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגַּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד־מָלֵאת יְמֵי טְהָרָהּ:	4
5	But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days.	וְאִם נוֹקְבָתָא תֵּלִיד וְטִמְאָהָ שִׁבְעַת יָמִים כִּנְדֻתָּהּ וְשָׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁשָּׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל־דָּמֶיהָ טְהָרָהּ:	לוי

(47) להבדיל. לא בלד השונה אלא שמהא יודע ומכיר וצקי צהן: בין השמא ובין השחור. צריך לומר בין חמור לפרה, והלא כבר מפורשים הם, אלא בין טמאה לך, לטהורה לך, בין נשחט חזיו של קנה, לנשחט רובו: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר בין צבי לערוד, והלא כבר מפורשים הם, אלא בין שנוולד זה סימני טרפה כשרה, לנוולד זה סימני טרפה פסולה:

(2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שיצירתו של אדם אחר כל צהמה חיה ועוף צמעה צראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת צהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרבות שאפי' ילדו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כז:): כימי נדת דותה תטמא. כסדר כל טומאה האמורה בנדה, מטמאה בטומאת לידה, ואפילו נפתח הקבר בלא דם: דותה. לשון דבר הזב מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואצריה כצדין עליה:

(4) תשב. אין תשב אלא לשון עכבה, כמו וַיִּשְׁבּוּ צִבְיֹת (דברים א, מו), וַיִּשְׁבּוּ צִבְיֹת מִמֶּנָּה (בראשית יג, יח): בדמי טהרה. אף על פי שרואה טהורה: בדמי טהרה. לא מפיקה א"א, והוא שם דבר, כמו טוהר: ימי טהרה. מפיקה א"א, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזהרה לאוכל, כמו ששנויה ציבמות (דף עה:). בכל קדש וגו'. לרבות את התרומה (מכות יד: יצמות שם), לפי שזו טבולת יום ארוך שטבולה לסוף שצעה ואין שמה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תצא את כפרת טהרתה:

<p>And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.</p>	<p>וּבְמִלֵּאתָ יָמֶי טְהֵרָה וּבְמִשְׁלֵם יוֹמֵי דִבּוּתָהּ לְבָרָא אוֹ לְבָרְתָא תִּיתִי אָמַר בַּר שְׁתִּיָּה לְעֹלֹתָ וּבַר יוֹנָה אוֹ שְׁפִינָא לַחֲטָאתָ לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא לִזְתָּהּ כְּהֵנָּה:</p>	<p>וּבְמִלֵּאתָ יָמֶי טְהֵרָה לְבָן אוֹ לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן־יוֹנָה אוֹ־תֹר לַחֲטָאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.</p>	<p>וַיִּקְרַבְנִיהָ לִקְדָּם יְיָ וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ וַתִּדְּכִי מִסּוּאֵבֶת דִּמָּהָ דָּא אוֹרִיתָא דִּילִידָתָא לְדָכַר אוֹ לְנוֹקְבָא:</p>	<p>וַהֲקִרִיבֶהָ לִפְנֵי יְהוָה וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ וַיְטַהֲרָה מִמָּקַר דָּמֶיהָ זֹאת תֹּורַת הַיִּלְדָּת לְזָכָר אוֹ לְנוֹקְבָהּ:</p>
<p>And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.</p>	<p>וְאִם לֹא תִשְׁכַּח יָדָהּ כְּמִסַּת אִמְרָא וְתִסַּב תְּרִין שְׁפִינִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה חַד לְעֹלֹתָ וְחַד לַחֲטָאתָ וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ כְּהֵנָּה וַתִּדְּכִי:</p>	<p>וְאִם־לֹא תִמְצָא יָדָהּ דְּבִי שֶׁהָ וְלִקְחָהּ שְׁתֵּי־תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לַחֲטָאתָ וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וַיְטַהֲרָה: (פ)</p>
<p>XIII And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְאַל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>
<p>When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.</p>	<p>אִנְשׁ אֲרִי יְהִי בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהָ עֲמָקָא אוֹ עֲדִיא אוֹ בִּהְרָא וַיְהִי בְּמִשְׁךְ בְּסַרְיָה לְמַכְתָּשׁ סְגִירוֹ וַיִּתִּיעִי לִזְתָּהּ אַהֲרֹן כְּהֵנָּה אוֹ לִזְתָּהּ חַד מִבְּנוֹתֵי כְּהֵנִיא:</p>	<p>אָדָם כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׁרוֹ שְׂאֵת אוֹ־סִפְחַת אוֹ בִּהְרַת וַיְהִי בְּעוֹר־בְּשָׁרוֹ לִנְגַע צָרְעַת וְהוֹבֵא אֶל־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל־אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים:</p>

(7) והקריבו. ללמדך, שאין מעכזה לאכול בקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא צא לכפר, צו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (וזכרים יט: סנהדרין פג:):

(8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אצל להקריבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו בזבחים (5). צפ' כל המדיר:

(2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולצנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חצרצורות טי"א ר"ז בלע"ז, וכן צהיר הוא צששקקים (איוב לז, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשתא א, ט):

And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.

And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.

And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.

And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.

But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.

וַיַּחְזִי כֹהֵן יֵת מִכְתָּשָׁא בְּמַשְׁךְ בְּשָׂרָהּ וְשַׁעַר אֶתְהַפִּיךְ לְמַחֲנֹר וּמַחֲזִי מִכְתָּשָׁא עִמָּוּק מִמַּשְׁךְ בְּסָרְיָהּ מִכְתָּשָׁא סִגְרִינָהּ הוּא וַיַּחְזִינֶיהָ כֹהֵן וַיֹּסֵא יָתִיהָ:

וְאִם בִּהְיָא חֹרָא הוּא בְּמַשְׁךְ בְּסָרְיָהּ וְעִמָּוּק לִית מַחֲזָה מִן מַשְׁכָּא וְשַׁעַר לֹא אֶתְהַפִּיךְ לְמַחֲנֹר וַיִּסְגֵּר כֹהֵן יֵת מִכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יוֹמִין:

וַיַּחְזִינֶיהָ כֹהֵן בְּיוֹמָא שְ�בִיעֵאָה וְהָא מִכְתָּשָׁא קָם כַּד הָנָה לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמַשְׁכָּא וַיִּסְגֵּרנֶיהָ כֹהֵן שִׁבְעָא יוֹמִין תַּנְיָנוּת:

וַיַּחְזִי כֹהֵן יֵתִיהָ בְּיוֹמָא שְ�בִיעֵאָה תַּנְיָנוּת וְהָא עִמָּא מִכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמַשְׁכָּא וַיִּדְפִּינֶיהָ כֹהֵן עַדִּיתָא הוּא וַיִּצַּבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְבִּי:

וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עַדִּיתָא בְּמַשְׁכָּא בְּתַר דְּאֶתְחַזִּי לְכֹהֵן לְדְכוּתִיהָ וַיַּתְחֲזִי תַנְיָנוּת לְכֹהֵן:

וַרְאָהּ הִפְתָּן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשַׁעַר בִּנְגַע הַפֶּה לָבָן וּמִרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּוּק מִעוֹר בְּשָׂרוֹ נִגַּע צָרַעַת הוּא וַרְאָהּ הִפְתָּן וְטָמֵא אֹתוֹ:

וְאִם־בִּהְרֹתָ לְבָנָה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעִמָּוּק אֵין־מִרְאֵה מִן־הָעוֹר וְשַׁעַר־הָאֶתְהַפִּיךְ לָבָן וְהַסִּגִּיר הִפְתָּן אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:

וַרְאָהּ הִפְתָּן בִּינּוּם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּגַע עִמָּוּק בְּעִינָיו לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְהַסִּגִּירוֹ הִפְתָּן שִׁבְעַת יָמִים שְׁנִית:

וַרְאָהּ הִפְתָּן אֹתוֹ בִּינּוּם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהִנֵּה בִּהְיָ הַנֶּגַע וְלֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְטָהְרוּ הִפְתָּן מִסַּפַּחַת הוּא וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר:

וְאִם־פָּשָׁה תַּפְשָׁה הַמִּסַּפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הָרְאֹתוֹ אֶל־הַפֶּה לְטָהַרְתּוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל־הַפֶּה:

(3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן צמח הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ז, א): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הכלל (שזועות ו:):

ושמא אותו. יאמר לו טמא אתה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב: (4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו בצית אחד, ולא יראה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו:

(5) בעיניו. צמחהו וצשיעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה צשזוע ראשון טמא מוחלט:

(6) כדה. הוכה מראיתו, הא אם עמד צמראיתו או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר. הואיל ונזקק להסגר נקרא טמא, ונריך טבילה:

<p>And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.</p>	<p>וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא וְהָא אִסְיַפַּת עֲדִיתָא בְּמַשְׁכָּא וַיִּסְאַבְנִיָּה כֹהֵנָא סְגִירוּתָא הִיא:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פִשְׁתָּהּ הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וְטִמְאָו הַכֹּהֵן צָרַעַת הוּא: (פ)</p>
<p>When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.</p>	<p>מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ אָרִי תְּהִי בְּאִנְשָׁא וַיִּתִּיתִי לָהּ כֹהֵנָא:</p>	<p>נִגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל-הַכֹּהֵן:</p>
<p>And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,</p>	<p>וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא וְהָא עֲמָקָא חוֹרָא בְּמַשְׁכָּא וְהִיא הִפְכַת שַׁעֲרָא לְמַחֲנֹר וְרֶשֶׁם בָּשָׂר חִי בְּעִמְיָקָתָא:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת-לְבָנָהּ בְּעוֹר וְהִיא הִפְכָּה שַׁעַר לְבָן וּמַחֲנִית בָּשָׂר חִי בַשְּׂאֵת:</p>
<p>it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.</p>	<p>סְגִירוֹת עֲתִיקָא הִיא בְּמַשְׁךְ בְּשָׂרֶיהָ וַיִּסְאַבְנִיָּה כֹהֵנָא לֹא יִסְגְּרֶנִּיהָ אָרִי מִסְאַב הוּא:</p>	<p>צָרַעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטִמְאָו הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרֶנּוּ כִּי טָמֵא הוּא:</p>
<p>And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;</p>	<p>וְאִם מִסְנָא תִסְגִּי סְגִירוּתָא בְּמַשְׁכָּא וְתַחֲפִי סְגִירוּתָא יָת כָּל מַשְׁךְ מִכְתָּשָׁא מְרִישִׁיָּה וְעַד רִגְלוֹהִי לְכָל חִיּוֹ עֵינֵי כֹהֵנָא:</p>	<p>וְאִם-פְּרוּחַ תִּפְרָח הַצָּרַעַת בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצָּרַעַת אֶת כָּל-עוֹר הַנִּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד-רִגְלָיו לְכָל-מְרָאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן:</p>
<p>then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.</p>	<p>וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא וְהָא חֲפַת סְגִירוּתָא יָת כָּל בְּשָׂרֶיהָ וַיִּדְבִּי יָת מִכְתָּשָׁא כְּלִיָּה אֶתְחַפֶּיךָ לְמַחֲנֹר דְּכִי הוּא:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כִסְתָּהּ הַצָּרַעַת אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ וַיִּטְהַר אֶת-הַנִּגַע כִּלּוֹ הַפֶּךָ לְבָן טָהוֹר הוּא:</p>
<p>But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.</p>	<p>וּבִיּוֹמָא דִּיתְחַזִּי בִּיהָ בְּשָׂרָא חִיא יְהִי מִסְאַב:</p>	<p>וּבִיּוֹם הַרְאֹת בּוֹ בָּשָׂר חִי וְטִמְאָ:</p>

(8) וטמאו הכהן. ומשטמאו הרי הוא מוחלט, וזקוק לנפרים ולתגלחת ולקרצן האמור בפרשת זאת

תהיה: צרעת הוא. המספחת הזאת: צרעת. לשון נקצה. נגע לשון זכר:

(10) ומחית. שנימי"ט זלע"ז, שנהפך מקצת הלוצן שצמחן השאח למראה צמר אף הוא סימן טומאה, שער לצן צלא מחיה, ומחיה צלא שער לצן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא צאח, אף צכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:

(11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחצורה זו נראית צריאה מלמעלה ותחתיה מלאה לכה, שלא תאמר הואיל ועלמה מחיה אטהרנה:

(12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שחשך מאורו:

(14) וביום הראות בו בשר חי. אם נמחה בו מקצה הרי כצר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע צא מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו

<p>15 And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.</p>	<p>וַיִּחְזֶי כִּהְנָא יֵת בִּשְׂרָא חֵי וְיִסְאֲבִיָּה בִּשְׂרָא חֵי מִסָּאב הוּא סְגִירוּתָא הוּא:</p>	<p>15 וַרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַבָּשָׂר הַחֵי וְטִמְאֹו הַבָּשָׂר הַחֵי טָמֵא הוּא צָרַעַת הוּא:</p>	<p>15</p>
<p>16 But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;</p>	<p>אוּ אִרִי יְתִיב בִּשְׂרָא חֵי וְיִתְהַפִּיד לְמַחְנֹר וְיִיְתִי לִוְת כִּהְנָא:</p>	<p>16 אוּ כִי יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחֵי וְיִתְהַפִּיד לְלָבָן וְכֹא אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>16</p>
<p>17 and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.</p>	<p>וְיִחְזִינִיָּה כִּהְנָא וְהֵא אֶתְהַפִּיד מִכְתָּשָׂא לְמַחְנֹר וְיִדְכִי כִּהְנָא יֵת מִכְתָּשָׂא דְכִי הוּא:</p>	<p>17 וַרְאָהוּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִהַפִּיד הִנֵּגַע לְלָבָן וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת־הִנֵּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)</p>	<p>17</p>
<p>18 And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,</p>	<p>וְאִנֵּשׁ אִרִי יְהִי בֵּיה בְּמַשְׁכִּיָּה שְׁחִנָּא וְיִתְסִי:</p>	<p>עלוי וּבָשָׂר כִּי־יִהְיֶה בּוֹ־בַעֲרוֹ שְׁחִין וְנִרְפָּא:</p>	<p>עלוי 18</p>
<p>19 and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.</p>	<p>וְיְהִי בְּאַתֵּר שְׁחִנָּא עֲמָקָא חֹרָא אוּ בְּחֵרָא חֹרָא סְמָקָא וְיִתְחַזִּי לְכִהְנָא:</p>	<p>19 וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשְּׁחִין שְׂאֵת לְבָנָה אוּ בְּהֶרֶת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>19</p>
<p>20 And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.</p>	<p>וְיִחְזֶי כִּהְנָא וְהֵא מַחְזִיָּה מִכִּיד מִן מַשְׁכָּא וְשַׁעֲרָה אֶתְהַפִּיד לְמַחְנֹר וְיִסְאֲבִיָּה כִּהְנָא מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא חֵי בִּשְׁחִנָּא סְגִיָּאת:</p>	<p>20 וַרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה מִרְאֶה שְׁפַל מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָה הַפִּךְ לָבָן וְטִמְאֹו הַכֹּהֵן נִגַּע־צָרַעַת הוּא בִּשְׁחִין פָּרָחָה:</p>	<p>20</p>
<p>21 But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.</p>	<p>וְאִם יִחְזִינִיָּה כִּהְנָא וְהֵא לִית בֵּיה שַׁעַר חֹנֶר וּמַכִּיָּא לִיתְהָא מִן מַשְׁכָּא וְהֵא עֲמִיָּא וְיִסְגְּרִיָּה כִּהְנָא שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>21 וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין־בֵּיה שַׁעַר לָבָן וְשִׁפְלָה אֵינְנָה מִן־הָעוֹר וְהֵא כֶּהָה וְהַסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:</p>	<p>21</p>

כאחד, ששופע אילך ואילך, וחזר ראש האבר ונתגלה שפועו ע"י שומן, כגון שהצריא ונעשה רחב ונראית זו הממחיה, למדנו הכתוב שתטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה בו, ויש יום שאין אתה רואה בו, מכאן אמרו חזן נותנין לו כל שבעת ימי המשתה, לו ולאצטליתו ולכסותו ולביתו, וכן צרגל נותנין לו כל ימי הרגל: (15) צרעת הוא. הצער ההוא, צער לשון זכר: (18) שחין. לשון חמוס, שנתחמם הצער צלקי הצא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ח.). ונרפא. השחין העלה ארוכה וצמקומו העלה נגע אחר: (19) או בהרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לבן חלק, אלא פתוך ומעורב צשתי מראות לובן ואודם: (20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך צנינותו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן העל:

- 22 And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague. **וְאִם-פָּשָׁה תִּפְשֹׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הִכְתֵּן אֹתוֹ נֹגַע הוּא: וְאִם אֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כְּהֵנָּא יִתִּיה מִכְתָּשָׁא הִיא:**
- 23 But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean. **וְאִם-תִּחְתִּיָּה תַעֲמֹד בְּהִרְתָּ לֹא פָשְׁתָּה צִרְבַּת הַשְּׁחִין הוּא וְטִהְרֻה הִכְתֵּן: (ס)**
- 24 Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white; **אוּ בִשָּׁר פִּי-יִהְיֶה בְּעוֹר מִכּוֹת-אֵשׁ וְהִיָּתָה מַחֲיַת הַמִּכּוֹה בְּהִרְתָּ לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת אוּ לְבָנָה:**
- 25 then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy. **וּרְאָה אֹתָהּ הִכְתֵּן וְהִנֵּה נִהְפָּךְ שַׁעַר לָבָן בְּבִהְרֵת וּמִרְאָהָ עֲמֻק מִן-הָעוֹר צִרְעַת הִוא בְּמִכּוֹה פִּרְחָה וְטִמָּא אֹתוֹ הִכְתֵּן נֹגַע צִרְעַת הוּא: וְיִחְזִי יָתָה כְּהֵנָּא וְהָא אֲתַהֲפִיךְ שַׁעַר לְמַחֲוֹר בְּבִהְרֵתָּ וּמַחֲוָהָ עֲמֻק מִן מִשְׁכָּא סְגִירוּתָא הִיא בְּכוֹאָה סְגִיאת וְיִסְאִיב יִתִּיה כְּהֵנָּא מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא:**
- 26 But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days. **וְאִם יִרְאֶנָּה הִכְתֵּן וְהִנֵּה אֵין-בְּבִהְרֵת שַׁעַר לָבָן וּשְׁפִלָּה אֵינָנָה מִן-הָעוֹר וְהוּא כְּהָה וְהִסְגִּירוּ הִכְתֵּן שִׁבְעַת יָמִים:**
- 27 And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy. **וּרְאָהוּ הִכְתֵּן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם-פָּשָׁה תִּפְשֹׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הִכְתֵּן אֹתוֹ נֹגַע צִרְעַת הוּא: וְיִחְזִינֶיהָ כְּהֵנָּא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִם אֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כְּהֵנָּא יִתִּיה מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא:**

(22) נגע הוא. השאת הזאת או הצהרת:

(23) תחתיה. במקומה: צרבת השחין. כתרגומו רשם שחנה, אינו אלא רועם החמום הניכר בצצר. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חימום, כמו וְנִזְרְצוּ צֶה פְּנִים (יחזקאל כה, ג), רייטרי"ד זלע"ז: צרבת. רייטרי"ש מענט זלע"ז:

(24) מחית המכודה. שנימני"ט זלע"ז, כשחיתה המכודה נהפכה לצהרת פתוכה או לצנה חלקה. וסימני מכוה וסימני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מטריפין זה עם זה, נולד חזי גרים בשחין וחזי גרים במכוה, לא ידונו כגרים (חולין סז):

- 28 And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.
- 28 ואם־תִּחְתֹּיֶה תֵּעֹמֵד וְאִם בְּהִלָּתָהּ לֹא־פָשְׂתָהּ בְּהִרְתָּא לֹא אוֹסִיֶּפֶת בְּעוֹר וְהוּא כִּהָה שְׂאֵת הַמִּכּוֹה הוּא וְטִהְרוּ הַכֹּהֵן כִּי־צִרְבֶּת הַמִּכּוֹה הוּא: (פ)
- 29 And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,
- חמשי ואִישׁ אֹד אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נֶגַע בְּרֹאשׁ אֹד בִּזְקָן:
- 30 then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.
- 30 וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה מֵרְאֵהוּ עֹמֵק מִן־הָעוֹר וּבּוֹ שֵׁעַר צָהָב דָּק וְטָמֵא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִתְקַ הוּא צִרְעַת הָרֹאשׁ אֹד הַזֶּקֶן הוּא:
- 31 And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.
- 31 וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אֵין־מֵרְאֵהוּ עֹמֵק מִן־הָעוֹר וְשֵׁעַר שָׁחַר אֵין בּוֹ וְהַסִּגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק שְׁבַעַת יָמִים:
- 32 And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,
- 32 וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־פָשְׂתָה הַנֶּתֶק וְלֹא־יִהְיֶה בּוֹ שֵׁעַר צָהָב וּמֵרְאֵה הַנֶּתֶק אֵין עֹמֵק מִן־הָעוֹר:
- 33 then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.
- 33 וְהִתְגַּלַּח וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהַסִּגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק שְׁבַעַת יָמִים שְׁנִית:

- (29) בראש או בזקן. צא הכחזב צין נגע שצמקום שער לנגע שצמקום צשר, שזה סימנו צשער לצן, וזה סימנו צשער צהוב (ת"צ פרשחא ה, ה):
- (30) ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שצו לצהוב: נתק הוא. כך שמו של נגע שצמקום שער:
- (31) ושער שחור אין בו. הא אם היה צו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא צנתקים, כמו שנאמר ושער שחור למח צו וגו':
- (32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, או היה צו שער צהוב, טמא:

<p>And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וַיַּחְזִי כֹהֵנָא יֵת נִתְקָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמַשְׁכָּא וּמִחֻזּוֹהִי לִיתְּוֵהִי עִמִּיק מִן מַשְׁכָּא וַיִּדְכִּי יִתִּיה כֹּהֵנָא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכִּי:</p>	<p>וַרְאָהּ הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָנָה לֹא־פֶשֶׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר וּמִרְאֵהוּ אֵינֶנּוּ עִמָּק מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַכִּבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר:</p>
<p>But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,</p>	<p>וְאִם אוֹסְפָא יוֹסִיף נִתְקָא בְּמַשְׁכָּא בְּתֵר דְּכוּתִיתָהּ:</p>	<p>וְאִם־פֶּשֶׁה יִפְשֶׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר אַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ:</p>
<p>then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.</p>	<p>וַיַּחְזִינִיָּה כֹהֵנָא וְהָא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמַשְׁכָּא לֹא יִבְקֹר כֹּהֵנָא לְשַׁעַר סוּמָא מְסֻאֵב הוּא:</p>	<p>וַרְאָהוּ הַכֹּהֵן וְהָנָה פֶּשֶׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר לֹא־יִבְקֹר הַכֹּהֵן לְשַׁעַר הַצֹּהֵב טָמֵא הוּא:</p>
<p>But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.</p>	<p>וְאִם כִּד הָוָה קָם נִתְקָא וְסַעַר אוּפָם צִמַּח בֵּיה אֶתְסִי נִתְקָא דְכִי הוּא וַיִּדְכִּינִיָּה כֹהֵנָא:</p>	<p>וְאִם־בְּעִינָיו עָמַד הַנֶּתֶק וְשַׁעַר שָׁחַר צִמַּח־בּוֹ נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְטָהֲרוּ הַכֹּהֵן: (ס)</p>
<p>And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;</p>	<p>וְגִבֹּר אוֹ אִתָּא אַרְי יְהִי בְּמַשְׁךְ בְּשָׂרָהוֹן בְּהָרֵן בְּהָרֵן חוֹרֵן:</p>	<p>וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְּהָרֵת בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרֵת לְבָנֹת:</p>
<p>then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.</p>	<p>וַיַּחְזִי כֹהֵנָא וְהָא בְּמַשְׁךְ בְּשָׂרָהוֹן בְּהָרֵן עִמִּין חוֹרֵן בְּהָקָא הוּא סְגִי בְּמַשְׁכָּא דְכִי הוּא:</p>	<p>וַרְאָהּ הַכֹּהֵן וְהָנָה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרֵת לְבָנֹת בְּהָקָא הוּא פָּרַח בָּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס)</p>
<p>And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.</p>	<p>וְגִבֹּר אַרְי יִתֵּר שְׁעַר רִישִׁיָּה קָרִיחַ הוּא דְכִי הוּא:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קָרִיחַ הוּא טָהוֹר הוּא: (ששי שליש)</p>

(33) והתגלח. סביבות הנמק: ואת הנתק לא יגלח. מניח שתי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעבור השערות ויאל למקום הגילוח:

(35) אחרי טהרתו. אין לי אלא פושה לאחר הפטור, מניין אם צסוף שזוע ראשון וצסוף שזוע שני, תלמוד לומר פשה יפשה:

(37) ושער שחר. מניין אם הירוק והאדום שאינו זהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון זהוב, דומה לתצנית הזהב. זהוב כמו זהוב, אור"צלא צלע"ז: טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ז:):

(38) בהרת. מצרצורות:

(39) כחות לבנות. שאין לזון שלהן עז אלא כהה: בהק. כמין לזון, הנראה צבצר אדם, אדם שקורין רש"זין מצרצורות אדמימותו קרויה צהק, כאיש עדשן שזין עדשה לעדשה מצהיק הצצר בלזון נח:

- 41 And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean. וְאִם מִפֶּאֱת פָּנָיו יִמְרָט רֹאשׁוֹ גִבַּח הוּא טָהוֹר הוּא:
- 42 But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead. וְכִי־יִהְיֶה בְּקַרְחָתוֹ אוֹ בַּגְּלִישׁוּתָא מִכְתָּש חֵיוֹר סָמוֹק סְגִירוֹת סָגִיא הִיא בְּקַרְחוּתִיה אוֹ בַּגְּלִישׁוּתִיה:
- 43 Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh, וּרְאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שֹׂאֵת־הַנֶּגַע לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת בְּקַרְחָתוֹ אוֹ בַּגְּבֻחָתוֹ כַּמֶּרְאֶה צֹרַע עוֹר בָּשָׂר:
- 44 he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head. אִישׁ־צֹרַע הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יִטְמָאֲנוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוֹ:
- 45 And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'
וְהַצֹּרַע אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל־שָׁפִם יַעֲטָה וְטָמֵא | טָמֵא יִקְרָא:
- 46 All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be. כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר הִנֵּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבּוֹ: (ס)

(40) קרח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נתקין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני נגעי עור בשר, בשער לבן ומחיה ופסיון:

(41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גבחת, ואף הצדעין שמכאן ומכאן ככלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת:

(42) נגע לבן אדמדם. פתוך. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה צרעת עור בשר, כמראה הצרעת האמור בפרשת עור בשר, אדם כי יהיה צעור בשרו, ומהו אמור צו, שמטמא בארבע מראות, ונדון צו' שצועות, ולא כמראה צרעת האמור בשחין ומכוח שהוא נדון בשצו' א', ולא כמראה נתקין של מקום שער שאין מטמאין בארבע מראות, שאת ותולדתה, זהרת ותולדתה:

(44) בראשו נגעו. אין לי אלא נתקין, מנין לרבות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרבות את כולן. על כולן הוא אומר בגדיו יהיו פרומים וגו':

(45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.): פרוע. מגדל שער: ועל שפם יעטה. כאצל: שפם. שער השפמים, גרינון צלעו: ושמא טמא יקרא. משמע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.):

(46) בדד ישב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו (ערכין טז:), מה נשתנה משאר

- 47 And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment; 47 וְהִפְגֵּד פִּי־יְהִי בּוֹ נִגַּע צָרַעַת בִּבְגָד צֹמֶר אֹד בִּבְגָד פִּשְׁתִּים: וּלְבוּשָׁא אֲרִי יְהִי בִּיה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ בִּלְבוּשׁ עֹמֶר אֹד בִּלְבוּשׁ כֶּתֶן:
- 48 or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin. 48 אֹד בִּשְׂתִי אֹד בְּעֶרֶב לַפִּשְׁתִּים וּלְצֹמֶר אֹד בְּעוֹר אֹד בְּכָל־מְלֹאכֶת עוֹר: אֹד בִּשְׂתִי אֹד בְּעֶרֶב לַכְתָּנָא וּלְעֹמֶר אֹד בְּמִשְׁכָּא אֹד בְּכָל עֲבִידַת מִשְׁךָ:
- 49 If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest. 49 וְהָיָה הַנֶּגַע יִרְקָקוּ אֹד אֲדָמָדִם בִּבְגָד אֹד בְּעוֹר אֹד־בִּשְׂתִי אֹד־בְּעֶרֶב אֹד בְּכָל־כְּלִי־עוֹר נִגַּע צָרַעַת הָיָה וְהִרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן: וְיִהְיִי מִכְתָּשָׁא יִרוֹק אֹד סְמוּק בִּלְבוּשָׁא אֹד בְּמִשְׁכָּא אֹד בִּשְׂתִי אֹד בְּעֶרֶב אֹד בְּכָל מִן דְּמִשְׁךָ מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הָיָה וְיִתְחַזֵּי לְכַהֲנָא:
- 50 And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days. 50 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים: וְיַחְזִי כַהֲנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וְיִסְגֵּר יֵת מִכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יוֹמִין:
- 51 And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean. 51 וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי פִּי־פֶשֶׁה הַנֶּגַע בִּבְגָד אֹד־בִּשְׂתִי אֹד־בְּעֶרֶב אֹד בְּעוֹר לְכָל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָעוֹר לְמֹלָכָה צָרַעַת מִמָּאֶרֶת הַנֶּגַע טָמֵא הָיָה: וְיַחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא בַּיּוֹם שְׁבִיעֵאָה אֲרִי אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בִּלְבוּשָׁא אֹד בִּשְׂתִי אֹד בְּעֶרֶב אֹד בְּמִשְׁכָּא לְכָל דִּיתְעַבִּיד מִשְׁכָּא לְעֲבִידַתָּא סְגִירוֹתָא מִחֲסָרָא מִכְתָּשָׁא מְסָאב הָיָה:
- 52 And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire. 52 וְשָׂרַף אֶת־הַבְּגָד אֹד אֶת־הַשְּׂתִי אֹד אֶת־הָעֶרֶב בְּצֹמֶר אֹד בִּפִּשְׁתִּים אֹד אֶת־כְּלִי־הָעוֹר אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ הַנֶּגַע פִּי־צָרַעַת מִמָּאֶרֶת הָיָה בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: יוֹקִיד יֵת לְבוּשָׁא אֹד יֵת שְׂתִי אֹד יֵת עֶרֶבָא בְּעֹמֶר אֹד בְּכַתָּנָא אֹד יֵת כָּל מֵאן דְּמִשְׁךָ דִּיהִי בִּיה מִכְתָּשָׁא אֲרִי סְגִירוֹתָא מִחֲסָרָא הָיָה בְּנוֹרָא תִתּוּקֵד:

טמאים לישצצד, הואיל והוא הצדיל צלשון הרע צין איש לאשתו וצין איש לרעהו, אף הוא יצדל: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות (פסחים סז.).

(48) לפשתיים ולצמר. של פשתיים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:

(49) ירקק. ירוק שצירוקין: אדמדם. אדום שצאדומים:

(51) צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כח, כד), פויי"נטש צלע"ז. ומדרשו תן צו מארה שלא תהנה הימנו:

53 And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;

וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה לֹא-פֶשֶׁה הִנָּגַע בַּבִּגְד אוֹ בַשְּׂתִי אוֹ בַעֲרֹב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר: וְאִם יִחְזִי כִהְנָא וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלְבוּשָׁא אוֹ בַשְּׂתִיָּא אוֹ בַעֲרָבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ:

54 then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.

וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּלְבָסוּ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הִנָּגַע וְהִסְגִּירוּ שִׁבְעַת-יָמִים שְׁנִית: וַיִּפְקִיד כֹּהֵנָא וַיַּחְזִירוּ יֵת דְּבִיָּה מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגְּרֵנָּה שִׁבְעָא יוֹמִין תְּנִיגוּת:

55 And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.

וְרָאֶה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֶּבֶס אֶת-הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא-הִפָּךְ הִנָּגַע אֶת-עֵינּוֹ וְהִנָּגַע לֹא-פֶשֶׁה טָמֵא הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפֶנּוּ פַחַתָּהּ הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ: וַיִּחְזִי כִהְנָא בְּתֵר דְּחִזְרוּ יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא לֹא שָׁנָא מִכְתָּשָׁא מִן כִּד הִנֵּה וּמִכְתָּשָׁא לֹא אוֹסִיף מִסָּאב הוּא בְּנוֹרָא תִּיקְדֵּנָּה תִּבְרָא הִיא בְּשִׁחִיקוּתֶיהָ אוֹ בְּחִדְתוּתֶיהָ:

56 And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.

וְאִם רָאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כִּהְנָא הִנָּגַע אַחֲרֵי הַכֶּבֶס אֹתוֹ וְקִרַּע אֹתוֹ מִן-הַבִּגְד אוֹ מִן-הָעוֹר אוֹ מִן-הַשְּׂתִי אוֹ מִן-הָעֲרֹב: וְאִם חָזָא כִהְנָא וְהָא עָמָא מִכְתָּשָׁא בְּתֵר דְּחִזְרוּ יֵתִיה וַיִּבְנַע יֵתִיה מִן לְבוּשָׁא אוֹ מִן מִשְׁכָּא אוֹ מִן שְׂתִיָּא אוֹ מִן עֲרָבָא:

(52) בצמר או בפשתים. של צמר או של פשתים, זהו פשוטו. ומדרשו יכול יציא גיזי צמר ואנילי פשתן ושרפם עמו, תלמוד לומר היא צאש תשרף, אינה זריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר צמר או פשתים, להוציא את האִימִרִיּוֹת שבו שהן ממין אחר אִימִרִיּוֹת לשון שפה, כמו אִימִרָא: (54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע בלבד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הצגד כולו טעון כזום, תלמוד לומר הנגע, הא כילד, יכבס מן הצגד עמו: (55) אחרי הכבס. לשון הַעֲשׂוֹת: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דצרי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאיתא בחורט כהנים (פרק טו, ז), ורמזתיה כאן לישב המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צִאֲחַת הַפְּחָתִים (שמואל"ז, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כתרומו צִשְׁחִיקוּתָהּ או צִסְדָּתָהּ: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהוצרך לגזרה שזה, מניין לפריחה צבגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגבחת צאדם, ונאמרה קרחת וגבחת צבגדים מה להלן פרח בכולו טהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרח בכולו טהור. לכך אחז הכתוב לשון קרחת וגבחת. ולענין פירושו ותרומו זהו משמעו, קרחת לשון ישנים, וגבחת לשון חדשים, כאלו נכתב באחריתו או בקדמותו, שהקרחת לשון אחוריים, והגבחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחריו, כך מפורש בחורט כהנים (פרק טו, ט): (56) וקרע אותו. יקרע מקום הנגע מן הצגד, ושרפנו:

57 And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.

וְאִם-תִּרְאֶה עוֹד בַּבִּגְד אוֹ-בְשֹׁתַי אוֹ-בְעֶרְבֹ אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר פָּרַחַת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפֵנוּ אֹת אֲשֶׁר-בּוֹ הִנֵּגַע:

מפטיר

58 And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.

וְהַבִּגְד אוֹ-הַשֹּׂטִי אוֹ-הָעֶרֶב אוֹ-כָל-כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הִנֵּגַע וְכִבֹּס שְׁנִית וְטָהַר:

59 This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.

זֹאת תוֹרַת נִגַע-צֹרְעַת בִּגְד הַצֹּמֵר אוֹ הַפְּשֹׁתִים אוֹ הַשֹּׂטִי אוֹ הָעֶרֶב אוֹ כָל-כְּלִי-עוֹר לְטַהֲרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ: (פ)

סו פסוקים

The Haftarah is II Kings 4:42 – 5:19 on page ?? . For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 206.

XIV And the LORD spoke unto Moses, saying:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּמַר לְמֹשֶׁה:

מזרע

2 This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.

זֹאת תְּהִיָּה תוֹרַת הַמְּצֹרֵעַ בְּיוֹם טְהֻרָתוֹ וְהוֹבִיֵּא אֶל-הַכֹּהֵן:

3 And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;

וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל-מַחֲוֵץ לְמַחֲנֶה וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נִגַע-הַצֹּרְעַת מִן-הַצֹּרֵעַ:

(57) פָּרַחַת הוּא. דָּבַר הַסּוּזֵר וְלֹמַח: בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפֵנוּ. אֵת כָּל הַצֹּרֵעַ:
(58) וְסָר מֵהֶם הִנֵּגַע. אֵם כִּשְׂכֻסָּהוּ צִמְחָה עַל פִּי כֹהֵן סָר מִמֶּנּוּ הִנֵּגַע לְגִמְרֵי: וְכִבֹּס שְׁנִית. לְשׁוֹן טְבִילָה. תַּרְגּוּם שֶׁל כְּזוּסִין שֶׁצִּרְפָּה זֶה לְשׁוֹן לְצוֹן, וְיִסְחָר, חוץ מִזֶּה שֶׁאֵינוֹ לְצוֹן אֲלָא לְטְבִילָה, לְכַךְ תַּרְגּוּמוֹ וְיִלְטָע, וְכֵן כָּל כְּזוּסֵי צִדִּים שֶׁהֵן לְטְבִילָה מִתּוֹרָגְמִין וְיִלְטָע:
(2) זֹאת תְּהִיָּה תוֹרַת וְגו'. מִלְמַד שֶׁאֵין מִטְהַרִּין אוֹתוֹ בְּלִילָה (מְגִילָה כ"א):
(3) אֵל מַחֲוֵץ לְמַחֲנֶה. חוץ לְשֵׁלֶשׁ מַחֲנוֹת שֶׁנִּשְׁחַלַּח שָׁם צִמֵּי חֲלוּטוֹ:

<p>4 then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.</p>	<p>וַיִּפְקֵד כֹּהֵנָא וַיֹּסֵב לְדַמְדְּכֵי תְּרֵינִי צִפְרִין חִיִּין דְּכִיִּין וְאֶעֱא דְאַרְזָא וְצִבְעֵה זְהוּרִי וְאַיִזוּבָא:</p>	<p>4 וַצִּוֶּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמִּטְהָר שְׁתֵּי-צִפְרִים חַיִּים טְהוֹרֹת וְעֵץ אֲרָז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאַזְבִּי:</p>
<p>5 And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.</p>	<p>וַיִּפְקֵד כֹּהֵנָא וַיֹּכֹס יֵת צִפְרָא חֲדָא לְמָאן דְּחִסְרָא עַל מֵי מַבּוּעַ:</p>	<p>5 וַצִּוֶּה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת-הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל-כְּלִי-חֶרֶשׁ עַל-מַיִם חַיִּים:</p>
<p>6 As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.</p>	<p>יֵת צִפְרָא חִיתָא יֹסֵב יֵת וְיֵת אֶעֱא דְאַרְזָא וְיֵת צִבְעֵה זְהוּרִי וְיֵת אִיזוּבָא וַיִּטְבֹּל יִתְהוֹן וְיֵת צִפְרָא חִיתָא בְּדָמָא דְצִפְרָא דְנִכְיִסְתָּא עַל מֵי מַבּוּעַ:</p>	<p>וַיִּטְבֹּל וְאֶת-שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת-הָאִזְבִּי וְטָבַל אוֹתָם וְאֵת הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדָם הַצִּפּוֹר הַשָּׁחֻטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים:</p>
<p>7 And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.</p>	<p>וַיִּדִּי עַל דְּמַדְכֵי מִן סְגִירוֹתָא שִׁבְעַ זְמַנִּין וַיִּדְבִּינֶיהָ וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְרָא חִיתָא עַל אֲפִי חֲקֵלָא:</p>	<p>7 וַהֲזֵה עַל הַמִּטְהָר מִן-הַצִּרְעָתָא שִׁבְעַ פְּעָמִים וַיִּטְהָרוּ וַיִּשְׁלַח אֶת-הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה:</p>
<p>8 And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.</p>	<p>וַיִּצְבֹּעַ דְּמַדְכֵי יֵת לְבוּשׁוֹתָי וַיְגַלַּח יֵת כָּל שְׁעָרֵיהָ וַיִּסְחִי בְּמֵיָא וַיִּדְבִּי וּבִתְרָא בֵּן יִיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא וַיִּתִּיב מִבֶּרֶא לְמִשְׁכְּנֶיהָ שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>8 וְכַבֵּס הַמִּטְהָר אֶת-בְּגָדָיו וַיְגַלַּח אֶת-כָּל-שְׁעָרוֹ וַיִּרְחֹץ בַּמַּיִם וַיִּטְהַר וְאַחֵר יָבוֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לָאֹהֶל שִׁבְעַת יָמִים:</p>

(4) חיות. פרט לטרפות (חולין קמ): טהורות. פרט לעוף טמא (שס). לפי שהנגעים צאים על לשון הרע, שהוא מעשה פְּטוּטִי דְּצִרִים, לפיכך הוּזָקוּ לטהרתו כפרים, שמפטטין תמיד צִפְנֹף קול (ערכין טז): ועץ ארז. לפי שהנגעים צאין על גסות הרוח (שס): ושני תולעת ואזוב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עֲזָמוֹ מגאותו כחולעת וכאזוז: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של צמר צבוע זהורית (צ"מ כא):

(5) על מים חיים. נותן אותם תחלה בכלי, כדי שיהא דם צפור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז):

(6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה, אצל העץ והאזוז כרוכים יחד כלשון הזהורית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזוב, קיחה אחת לשלשמן, יכול כשם שאינה בכלל אגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור החיה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:

And it shall be on the seventh
day, that he shall shave all his
9 hair off his head and his beard
and his eyebrows, even all his
hair he shall shave off; and he
shall wash his clothes, and he
shall bathe his flesh in water,
and he shall be clean.

וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי יִגְלַח
 אֶת-כָּל-שְׂעָרוֹ אֶת-רֹאשׁוֹ
 וְאֶת-זָקְנוֹ וְאֶת גְּבֻת עֵינָיו
 וְאֶת-כָּל-שְׂעָרוֹ יִגְלַח
 וּכְבֹּס אֶת-בְּגָדָיו וּרְחַץ
 אֶת-בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהַר:
 וַיְהִי בַּיּוֹם הַהוּא שְׁבִיעָא
 יִגְלַח יֵת כָּל שְׂעָרֵיהָ
 יֵת רִישֶׁיהָ וְיֵת דְּקַנְיָהּ
 וְיֵת גְּבִינֵי עֵינוֹהִי וְיֵת
 כָּל שְׂעָרֵיהָ יִגְלַח וְיַצְבֵּעַ
 יֵת לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי יֵת
 בְּשָׂרֶיהָ בַּמַּיָּא וְיִדְכִּי:

And on the eighth day he shall take two he-lambs
10 without blemish, and one
ewe-lamb of the first year
without blemish, and three
tenth parts of an ephah of fine
flour for a meal-offering,
mingled with oil, and one log
of oil.

וּבְיָוִם הַשְּׁמִינִי יִקַּח
שְׁנֵי כִבְשִׁים תְּמִימִם
וּכְבֶּשֶׂה אֶחָת בַּת־שָׁנָה
תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים
סֵלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן
וְלֵג אֶחָד שֶׁמֶן:

11 And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.

וְהַעֲמִיד תַּכְתֵּן הַמִּטְהָר וַיָּקִים כְּהֵנָּה דְּמַדְפֵּי יִתְּ
אֶת הָאִישׁ הַמִּטְהָר וְאַתָּם גּוֹבְרֵא דְּמַדְפֵּי וַיִּתְּחוּן
לִפְנֵי יְהוָה בְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
קֹדֶם יי בַּתְּרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:

12 And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.

וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּבֶשׂ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאֵשׁ וְאֶת־לֶג הַשֶּׁמֶן אֹתָם תְּנוּפָה לַפְּנֵי יְהוָה׃

13 And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.

וַיִּכּוּס יֵת אֶמְרָא בְּאַתְרָא
דְּיִכּוּס יֵת חֲטָתָא וַיֵּת
עֲלֵתָא בְּאַתֵּר קוּדְשָׁא
אַרְי כְּחֲטָתָא אֲשָׁמָא הוּא
לְכַהֲנָא קוּדֵשׁ קוּדֵשִׁין
הוּא:

(8) וישב מחוץ לאהליו. מלמד שאסור צתשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא.):

(9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער ונראה (סוטה טז.):

(10) וכבשה אחת. לחטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כזשים הללו, שחטאתו ואשמו של מזרע טענין נסכים (מנחות לא.): ולוג אחד שמן. להזות עליו שזע, וליתן ממנו ל חנוך אזור ומתן זבאות:

(11) לפני ה'. בשער נקנור, ולא בעזרה עצמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה ז):

(12) והקריב אותו לאשם. יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון מנופה חי: והניף

אותם. את האשם ואת הלוג:

(13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח צלפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר בחורת

- 14 And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.
- 15 And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.
- 16 And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.
- 17 And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.
- 18 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.
- 19 And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.
- וַיִּסַּב כֹּהֵנָא מִדָּמָא דְאִשְׁמָא וַיִּתֵּן כֹּהֵנָא עַל רוּם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיָּה דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיָּה דִימִינָא:
- וַיִּסַּב כֹּהֵנָא מִלֹּוֹאֵא דְמִשְׁחָא וַיִּרִיק עַל יָדָא דְכֹהֵנָא דְשִׁמְאָלָא:
- וַיִּטְבֹּל כֹּהֵנָא יָת אֶצְבָּעֵיהּ דִימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיָּה דְשִׁמְאָלָא וַיִּדֵּי מִן מִשְׁחָא בְּאֶצְבָּעֵיהּ שִׁבְעָ זְמָנִין קֳדָם יי:
- וּמִשְׁאָר מִשְׁחָא דְעַל יְדִיָּה וַיִּתֵּן כֹּהֵנָא עַל רוּם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיָּה דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיָּה דִימִינָא עַל דָּמָא דְאִשְׁמָא:
- וַיִּדְּשֵׁתָאָר בְּמִשְׁחָא דְעַל יָדָא דְכֹהֵנָא וַיִּתֵּן עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי וַיַּכְפֹּר עָלוּתֵי כֹהֵנָא קֳדָם יי:
- וַיַּעֲבִיד כֹּהֵנָא יָת חֲטָאתָא וַיַּכְפֹּר עַל דְּמַדְכִּי מִסְּאוּבְתִיָּהּ וַיַּבְתֵּר כֵּן יָבוֹס יָת עֲלֹתָא:
- וַיַּעֲשֶׂה כֹהֵנָא יָת חֲטָאתָא וַיַּכְפֹּר עַל דְּמַדְכִּי וַיַּבְתֵּר וַיַּשְׁחֵט מִטְמְאָתוֹ וְאַחֲרָיִם יִשְׁחֹט אֶת־הָעֹלָה:
- וַיִּלָּקַח כֹּהֵנָא מִדָּמֵי הָאִשָּׁם וַיָּנִתְּ כֹהֵנָא עַל־תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהַר הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:
- וַיִּצָּק עַל־כַּף כֹּהֵנָא הַשִּׁמְאָלִית:
- וַיִּטְבֹּל כֹּהֵנָא אֶת־אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ הַשִּׁמְאָלִית וַהֲוָה מִן־הַשֶּׁמֶן בְּאֶצְבָּעוֹ שִׁבְעָ פְעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:
- וַיִּמְיֹתָר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ וַיָּתֵן כֹּהֵנָא עַל־תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהַר הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דָּם הָאִשָּׁם:
- וַהֲנוֹתָר בְּשֶׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף כֹּהֵנָא וַיָּתֵן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהַר וַיַּכְפֹּר עָלָיו כֹּהֵנָא לִפְנֵי יְהוָה:
- וַיַּעֲשֶׂה כֹהֵנָא יָת חֲטָאתָא וַיַּכְפֹּר עַל־הַמִּטְהַר וַיַּשְׁחֵט מִטְמְאָתוֹ וְאַחֲרָיִם יִשְׁחֹט אֶת־הָעֹלָה:

אשם צפרשת לו את אהרן שהאשם טעון שחיטה צפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדתו, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (וצחים מט.). כי כחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הוזה: הוא לכהן. כלל עבודות התלויות בכהן השוא אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להגות על חנוך ובהונות, לא יחא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יחא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', צמורת כהנים (פרק ג, א):

(14) חנוך. גדר אמנעי שזאחון, ולשון חנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו"ס: בהן. גודל: (16) לפני ה'. כנגד בית קדשי הקדשים (ת"כ שם ט):

- 20 And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.
- 20 וַהֲעִלָּה הַכֹּהֵן אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה תַּמְזַבְּחָהּ וַיְכַפֵּר עָלָיו תִּכְפֹּן וְטָהַר: (ס)
- 21 And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;
- 21 וְאִם־דָּל הוּא וְאֵין יָדוֹ מִשְׁגֶּת וְלֶקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לַתְּנוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעֶשְׂרֹן סֹלֶת אֶחָד בְּלוּל בַּשֶּׁמֶן לַמִּנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן: וְאִם מִסְכֵּן הוּא וְלֹיֹה מִדִּבְקָא וְיִסֵּב אֶמֶר חֹד אֲשָׁמָא לְאַרְמָא לְכַפֵּרָא עָלֹהִי וְעֶשְׂרֹנָא סֹלֶתָא חֹד דְּפִיל בְּמִשַּׁח לַמִּנְחָתָא וְלֹגָא דְּמִשְׁחָא:
- 22 and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.
- 22 וּשְׁתֵּי תֹרִים אֹו שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְהָיָה אֶחָד חֲטָאת וְהָאֶחָד עֹלָה: וְתָרִין שְׁפָנִינִין אֹו תָרִין בְּנֵי יוֹנָה דְּתַדְבִּיק יְדֵיהּ וְיִהְיֶה חֹד חֲטָתָא וְחֹד עֹלָתָא:
- 23 And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.
- 23 וְהָבִיא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה: וַיְבִיִּי יְתָהוֹן בְּיוֹמָא תַּמְיָנָא לְדַכּוּתִּיהּ לָתֵת כְּהֵנָא לְתַרַע מִשְׁכֵּן זְמָנָא לְקָדָם יי:
- 24 And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.
- 24 וְלֶקַח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשָׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה: וַיֹּסֶב כְּהֵנָא יֵת אֶמְרָא וַיִּסֵּב דְּאֲשָׁמָא וַיִּתְּ לֹגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּרִים יְתָהוֹן כְּהֵנָא אֶרְמָא קָדָם יי:
- 25 And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.
- 25 וַשְׁחַט־ אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשָׁם וְלֶקַח הַכֹּהֵן מִדָּמַם הָאֲשָׁם וַנָּתַן עַל־תְּנוּדָא אֶזְרִי־הַמַּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־כַּתֵּף יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־כַּתֵּף רַגְלוֹ הַיְמָנִית: וַיַּכּוּס יֵת אֶמְרָא דְּאֲשָׁמָא וַיֹּסֶב כְּהֵנָא מִדָּמָא דְּאֲשָׁמָא וַיִּתִּין עַל רוֹם אוֹדְנָא דְּמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן יְדֵיהּ דִּימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלִיהּ דִּימִינָא:
- 26 And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.
- 26 וּמִן־הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית: וּמִן מִשְׁחָא יִרִיק כְּהֵנָא עַל יָדָא דְּכְהֵנָא דְּשְׂמָאלָא:

(20) ואת המנחה. מנחת נסכים של צהמה:

(21) ועשרון סלת אחד. לכצס, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנסכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על

הצהונות, ושמן של נסכי המנחה לא הזקק הכתוב לפרש:

(23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לנפרים ולהזאת עץ ארז ואזב ושני תולעת:

27 And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.

וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאֶצְבָּעוֹ יְדֵי כֹהֵנָא בְּאֶצְבָּעִיהּ דִּימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיהּ דְּשִׁמְאֵלָא שִׁבְעַ זְמַנִּין קֳדָם יי:

27 הִימְנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ הַשְּׂמֹאלִית שִׁבְעַ פַּעֲמִים לִפְנֵי יְהוָה:

28 And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.

וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ עַל־תְּנוּךְ אָזְן הַמְּטַהֵר הִימְנִית וְעַל־בֶּהֱן יְדוֹ הִימְנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלוֹ הִימְנִית עַל־מְקוֹם דָּם הָאֵשָׁם:

28 וַיִּתֵּן כֹּהֵנָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיהּ דְּשִׁמְאֵלָא אֶדְמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן יְדִיהּ דִּימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלִיהּ דִּימִינָא עַל אֶתְר דְּמָא דְאֵשָׁמָא:

29 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.

וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמְּטַהֵר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:

29 וְדִישְׁתָּאֵר מִן מִשְׁחָא דְעַל יָדָא דְכֹהֵנָא וַיִּתֵּן עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי קֳדָם יי:

30 And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;

וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתּוֹרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיג יָדוֹ:

30 וַיַּעֲבִיד יֵת חַד מִן שְׁפִינִינָא אוֹ מִן בְּנֵי יוֹנָה מִדְּתַדְבִּיק יְדִיהּ:

31 even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.

אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁיג יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וּכְפָר הַכֹּהֵן עַל הַמְּטַהֵר לִפְנֵי יְהוָה:

31 יֵת דְּתַדְבִּיק יְדִיהּ יֵת חַד חֲטָתָא וְיֵת חַד עֹלָתָא עַל מִנְחָתָא וּכְפָר כֹּהֵנָא עַל דְּמַדְכִּי קֳדָם יי:

32 This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.

זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בוֹ נִגַּע צָרַעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁיג יָדוֹ בְּטַהֲרָתוֹ: (פ)

32 דָּא אֲזִרְיָתָא דְּבִיּהּ מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ דְּלֹא תַדְבִּיק יְדִיהּ בְּדַכּוּתִיהּ:

33 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:

33 וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה וְאַל־אַהֲרֹן לְמִימַר:

34 When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;

כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנִתְּתִי נִגַּע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:

34 אַרִי תִיעֲלוּן לְאַרְעָא דְכְנָעַן דְּאָנָא יְהִיב לָכוֹן לְאַחְסָנָא וְאַתִּין מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ בְּבֵית אֶרֶץ אַחְסָנְתְּכוֹן:

(28) על מקום דם האשם. אפי' נחמנה הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.), אלא המקום גורם:

- 35 then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: "There seemeth to me to be as it were a plague in the house."
- 36 And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.
- 37 And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;
- 38 then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.
- 39 And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;
- 40 then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.
- 35 וַיָּבֹא אֲשֶׁר-לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כָּנָנִי נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:
- 36 וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וּפְנֵי אֶת-הַבַּיִת בָּטְרָם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת-הַנִּגָּע וְלֹא יִטְמָא כָּל-אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחֵר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת-הַבַּיִת:
- 37 וְרָאָה אֶת-הַנִּגָּע וְהִנֵּה הַנִּגָּע בַּקִּירֹת הַבַּיִת שִׁקְעָרוֹת לִירְקֻקָּת אוֹ אֶדְמֻדְמַת וּמִרְאִיתָן שָׁפֹל מִן-הַקִּיר:
- 38 וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן-הַבַּיִת אֶל-פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת-הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:
- 39 וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פָשָׁה הַנִּגָּע בַּקִּירֹת הַבַּיִת:
- 40 וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וְחִלְצוּ אֶת-הַתְּאֵבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנִּגָּע וְהִשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל-מַחוּץ לְעִיר אֶל-מָקוֹם טָמֵא:
- 40 וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וּפְקִיד כֹּהֵנָא וַיִּשְׁלֹפוּן יֵת אֲבָנָא דְּבִהוֹן מִכְתָּשָׁא וַיִּרְמוּן יְתָהוֹן לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסָאב:

(34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב צקירות צתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הצית ומואלן:

(35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שידע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר צרור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרשתא ה, י נגעים פ"ב מ"ה):

(36) בטרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא יטמא כל אשר בבית. שם לא יפנהו ויצא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שצטרכו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יטבילם ויטהרו, ואם על אובלין ומשקין יאכלם צימי טומאתו, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה במקוה (ת"כ שם יב):

(37) שקערוורת. שוקעות צמראיהן (ת"כ פרשתא ו, ה):

- 41 And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.
- 42 And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house.
- 43 And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered;
- 44 then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.
- וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצַע מִבֵּית סָבִיב וְשִׁפְכוּ אֶת־הָעֹפָר אֲשֶׁר הִקְצִו אֶל־מִחוּץ לָעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:
- וְלָקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וַיַּעֲלוּן בְּאֶתֶר אֲבָנֵיָא וְעֹפֶר אֲחֵרִין יִסֹּב וַיִּשׁוּעַ אֶת־הַבַּיִת:
- וְאִם־יָשׁוּב הַנֶּגַע וַיִּפְרָח בַּבַּיִת אַחֵר חֲלָץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאֲחֵרֵי הַקִּצּוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאֲחֵרֵי הַטֹּחַ:
- וְבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פֶשֶׁת הַנֶּגַע בַּבַּיִת צֹרַעַת מִמָּאֶרֶת הִוא בַּבַּיִת טָמֵא הִוא:
- וְיַעֲזוֹל כֹּהֵנָא וַיַּחְזִי וְהָא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא סְגִירוֹת מְחֻסְרָא הִיא בְּבֵיתָא מְסֻאָב הִוא:

(40) וחלצו את האבנים. כמרגמו וישלפון, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאצנים הללו מטמאות מקומן צעודן זו (ת"כ פרק 7, ד):

(41) יקצע. (דרי"ר צלע"), וצלשון משנה יש הרצה: מבית. מצפנים (שם ה): סביב. סציות הנגע, צמ"כ נדרש כן, שיקלוק הטמא שסציו אצני הנגע: הקצו. לשון קצה, אשר קצעו בקצו הנגע סציו:

(43) הקצות. לשון העשות, וכן הטוח. אצל חלץ את האצנים, מוסב הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כדז, כמו פפר, דצר ואם ישוב הנגע וגר. יכול חזר צו ציוס יהא טמא, תלמוד לומר ושז הכהן, ואם ישז, מה שיצה האמורה להלן, צסוף שזוע, אף שיצה האמורה כאן צסוף שזוע (שם פרשתא ז, ו):

(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יהא החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר צרעת ממארת צבתים, ונאמר צרעת ממארת צבגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הציט, היה לו לכתוב אחר ואם ישז הנגע, וראה והנה פשה, הא לא צא ללמד אלא על נגע העומד צעניו צשזוע ראשון וצא צסוף שזוע שני ומלא שפשה, שלא פירש צו הכתוב למעלה כלום צעומד צעניו צשזוע ראשון, ולמדך כאן צפשוין זה שאינו מדצר אלא צעומד צראשון ופשה צשני, ומה יעשה לו, יכול יתלנו כמו שסמך לו ונתן את הציט, תלמוד לומר ושז הכהן, וצא הכהן, נלמד ציאה משיצה, מה שיצה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שזוע, אף ציאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שזוע, (שם ז) ואם חזר ונתן, לא חזר טהור. ומנין שאם עמד צזה וצזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שזוע, תלמוד לומר (וצא), ואם צא יצא, צמה הכתוב מדצר, אם צפושה צראשון, הרי צצר אמור, אם צפושה צשני, הרי צצר אמור, הא אינו אמור (וצא) ואם צא יצא, אלא את שצא צסוף שזוע ראשון וצא צסוף שזוע שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטור וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הציט, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ציאה אמורה למעלה וציאה אמורה למטה, מה צעליונה חולץ וקוצה וטח ונותן

- 45 And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.
- וַיִּתְּרַע יֵת בֵּיתָא יֵת אֲבִנֵיהִי וֵית אֲעוּהִי וֵית וַאֲת־עֲצָיו וְאֵת כָּל־עֵפֶר הַבַּיִת וְהוֹצִיא אֶל־מִחוּץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:
- 46 Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.
- וְהָבֵא אֶל־הַבַּיִת כָּל־יָמֵי הַסִּגִּיר אֹתוֹ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:
- 47 And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.
- וְהִשְׁכַּב בַּבַּיִת יִכְבֵּס אֶת־בְּגָדָיו וְהֵאֱכַל בַּבַּיִת יִכְבֵּס אֶת־בְּגָדָיו: וְדִישְׁכּוֹב בַּבֵּיתָא יִצְבֵּעַ יֵת לְבוּשׁוֹהִי וְדִיִּיכּוֹל בַּבֵּיתָא יִצְבֵּעַ יֵת לְבוּשׁוֹהִי:
- 48 And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.
- וְאִם־בָּא יָבֵא הַכֹּהֵן וַיִּרְאֶה וְהָיָה לֹא־פֶשֶׁה הִנָּגַע בַּבַּיִת אַחֲרֵי הַטָּח אֶת־הַבַּיִת וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַבַּיִת כִּי נִרְפָּא הִנָּגַע: וְאִם מִיעָל יִיעוֹל כָּהֵנָא וַיִּחְזִי וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בַּבֵּיתָא בְּתֵר דְּאִתְשַׁע יֵת בֵּיתָא וַיִּדְכִּי כָהֵנָא יֵת בֵּיתָא אָרִי אֶתְסִי מִכְתָּשָׁא:
- 49 And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.
- וְלָקַח לְחַטָּא אֶת־הַבַּיִת שְׁתֵּי צִפְרִים וְעֵץ אֶרְזוֹ וְשָׁנִי תוֹלַעַת וְאַזְבִּיב: וְיִסֵּב לְדִכְּאָה יֵת בֵּיתָא תְּרִיתִין צִפְרִין וְאַעָא דְּאֶרְזָא וְצִבְעֵ זְהוּרִי וְאַיִזוּבָא:

לו שזוע, דגמר לה זהו שיצה זהו ביאה, אף צחחחחחחח כך וכו', כדאיתא צחחחחחח (פרשתא ז, י). גמרו של דבר, אין נתינה אלא צנגע החזור אחר חליה וקצוי וטיחה, ואין החזור צריך פשוט. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישזוב, ונתן, והבא אל הבית, והאכל צבית, ובא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכתוב צעומד צראשון שנותן לו שזוע שני להסגרו, ובסוף שזוע שני להסגרו צא וראהו שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוזה וטח ונותן לו שזוע, חזר נותן, לא חזר טעון צפרים, שאין צנגעים יותר מג' שזועות:

(46) כל ימי הסגיר אחרו. ולא ימים שקלף את נגעו, יכול שאני מוציא המוחלט שקלף את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ד): יטמא עד הערב. תלמוד שאין מטמא בגדים, יכול אפי' שהה צבדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאכל צבית יכבס את בגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ת"כ שם ה, ו, ז, ח צרכות מא. עירובין פז:):

(48) ואם בא יבא. לסוף שזוע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה צא ללמד צעומד צעניו צראשון וצשני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקצה והטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליה וקצוי וטיחה ושזוע שלישי, וכן המקרא נדרש ואם צא יצא צשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה צלא חלון וקצוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השזוע, כי נרפא הנגע, ואם חזר כצר פירש על החזור שטעון נתינה:

<p>50 And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.</p>	<p>וַיִּכּוֹס יֵת צִפְרָא חֲדָא אֶל-כָּלִי-חֶרֶשׁ עַל-מַיִם מִבּוּעַ:</p>	<p>50 וַשְׁחַט אֶת-הַצִּפֹּר הָאֶחָד אֶל-כָּלִי-חֶרֶשׁ עַל-מַיִם חַיִּים:</p>
<p>51 And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.</p>	<p>וַיִּסַּב יֵת אֶעָא דְאַרְזָא וַיֵּת אִיזוּבָא וַיֵּת צִבְעֵ זְהוּרִי וַיֵּת צִפְרָא חַיָּתָא וַיִּטְבֹּל וַיִּתְהוֹן בַּדָּמָא דְצִפְרָא דְּנִכְסִתָא וּבְמַי מִבּוּעַ וַיִּדִּי לְבֵיתָא שִׁבְעַ זְמָנִין:</p>	<p>51 וַלָקַח אֶת-עֵץ הָאֲרִז וְאֶת-הָאֵזָב וְאֶת שְׁנֵי הַתּוֹלְעֹת וְאֶת הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְטָבַל אֹתָם בַּדָּם הַצִּפֹּר הַשְּׁחוּטָה וּבַמַּיִם הַרְּוָחִים וַהֲלִיךָ אֶל-הַבַּיִת שִׁבְעַ פְּעָמִים:</p>
<p>52 And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.</p>	<p>וַיִּדְכִּי יֵת בֵּיתָא בַּדָּמָא דְצִפְרָא וּבְמַי מִבּוּעַ וּבְצִפְרָא חַיָּתָא וּבְאֶעָא דְאַרְזָא וּבְאִיזוּבָא וּבְצִבְעֵ זְהוּרִי:</p>	<p>52 וַחֲטָא אֶת-הַבַּיִת בַּדָּם הַצִּפֹּר וּבַמַּיִם הַרְּוָחִים וּבַצִּפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֲרִז וּבְאֵזָב וּבְשְׁנֵי הַתּוֹלְעֹת:</p>
<p>53 But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.</p>	<p>וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְרָא חַיָּתָא לְמַדְבָּרָא לְקִרְתָּא לְאַפִּי חַקְלָא וַיִּכְפֹּר עַל בֵּיתָא וַיִּדְכִּי:</p>	<p>53 וַשְׁלַח אֶת-הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל-מִדְּבָרָא לְעִיר אֶל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַיִּכְפֹּר עַל-הַבַּיִת וַיִּטְהַר:</p>
<p>54 This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;</p>	<p>דָּא אִוְרִיתָא לְכָל מַכְתָּשׁ סְגִירוּתָא וּלְנִתְקָא:</p>	<p>חמ"ט זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל-נֶגַע הַצִּרְעָת וּלְנִתְקַת:</p>
<p>55 and for the leprosy of a garment, and for a house;</p>	<p>וּלְסְגִירוּת לְבוּשָׂא וּלְבֵיתָא:</p>	<p>55 וּלְצִרְעַת הַבִּגְד וּלְבַיִת:</p>
<p>56 and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;</p>	<p>וּלְעֹדִיא וּלְעִמְקָא וּלְבִהָרָא:</p>	<p>56 וּלְשֹׂאֵת וּלְסַפְחָת וּלְבִהָרָת:</p>
<p>57 to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.</p>	<p>לְאַלְפָא בְיוֹם מְסֻאָבָא וּבְיוֹם דְּכִיָּא דָּא אִוְרִיתָא דְּסְגִירוּתָא:</p>	<p>57 לְהוֹרֹת בְּיוֹם הַטָּמֵא וּבְיוֹם הַטָּהוֹר זֹאת תּוֹרַת הַצִּרְעָת: (פ)</p>
<p>XV And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>	<p>XV וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>

(57) להורות ביום וגו'. איזה יום מטמא, ואיזה יום מטמא:

- Speak unto the children of
2 Israel, and say unto them:
When any man hath an issue
out of his flesh, his issue is
unclean.
- And this shall be his
3 uncleanness in his issue:
whether his flesh run with his
issue, or his flesh be stopped
from his issue, it is his
uncleanness.
- Every bed whereon he that
4 hath the issue lieth shall be
unclean; and every thing
whereon he sitteth shall be
unclean. .
- And whosoever toucheth his
5 bed shall wash his clothes, and
bathe himself in water, and be
unclean until the even.
- And he that sitteth on any
6 thing whereon he that hath
the issue sat shall wash his
clothes, and bathe himself in
water, and be unclean until
the even.
- דַּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ
כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׁרוֹ זָכוּ
טָמֵא הוּא:
- וְזֹאת תִּהְיֶה טָמְאָתוֹ
בְּזֻבוֹ רַר בְּשָׁרוֹ אֶת־זָכוּ
אוֹ־הַחֲתִים בְּשָׁרוֹ מְזֻבּוֹ
טָמְאָתוֹ הוּא:
- כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר
יִשְׁכַּב עָלָיו הַזָּב יִטְמָא
וְכָל־הַכֵּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב
עָלָיו יִטְמָא:
- וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בַּמִּשְׁכָּב
יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם
וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:
- וְהַיֹּשֵׁב עַל־הַכֵּלִי
אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו הַזָּב
יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם
וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:

(2) כי יהיה זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מצרע, ולא כל צרעו. (נדה מג.) אחר שחלק הכתוב בין צרע לצרע זכיתי לדין טימא זב וטימא זבה, מה זבה ממקום שהיא מטמאה טומאה קלה, נדה, מטמאה טומאה חמורה, וזבה, אף הזב ממקום שמטמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה וזבה (ת"כ זבים פרשחא א, ה): זובו טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. וזב דומה למי צאק של שעורין ודחוי, ודומה ללוצן ציפה המוזרת, שכבת זרע קשור כלוצן ציפה שאינה מוזרת (נדה לה):

(3) רר. לשון ריר שזב את צרעו: את זובו. כמו ריר שיוצא ללול: או החתים. שיוצא עז וסותם את פי האמה, ונסתם צרעו מטפת זבו, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ח. נדה מג): מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר זב מצרעו וזבו טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו צו צרעו רר צרעו את זבו או החתים צרעו מוזבו טומאתו היא, הא כילד, שמים לטומאה, והשלישית מוזיקתו לקרצן:

(4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יאז זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יצא לא נאמר, אלא אשר יצא עליו, הזב, במיוחד תמיד לכך (שבת נט.):

(5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אז הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא ולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:

(6) והישוב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן במשכב (ת"כ פרק ג, א):

- 7 And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.
- 7 וְהַנִּגַּע בְּבָשָׁר הַזֶּה יִכַּסּ בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בָּמִים וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:
- 8 And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.
- 8 וְכִי־יִרֶק הַזֶּה בַּטְּהוֹר וִכַּסּ בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בָּמִים וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:
- 9 And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.
- 9 וְכָל־הַמְרֻכָּב אֲשֶׁר יִרְכָּב עָלָיו הַזֶּה יִטָּמֵא:
- 10 And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.
- 10 וְכָל־הַנִּגַּע בְּכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַּחְתָּיו יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכַּסּ בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בָּמִים וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:
- 11 And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.
- 11 וְכָל אֲשֶׁר יַגַּע־בּוֹ הַזֶּה וִידָּיו לֹא־שָׁטַף בָּמִים וִכַּסּ בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בָּמִים וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:
- 12 And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.
- 12 וְכָל־יְתֻרֶשׁ אֲשֶׁר־יַגַּע־בּוֹ הַזֶּה יִשָּׁבֵר וְכָל־כֶּלִי־עֵץ יִשְׁטַף בָּמִים:

- (8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע זו (סס ח) או נשאו שהרוק מטמא צמשא (גדה נה):
- (9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הקפוס של סרנא שקורין ארלון, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו"ש, טמא טומאת מושב (עירובין כז):
- (10) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו. של ז (ת"כ פרק ד, א), בא ולימד על המרכב שיהא הנוגע בו טמא ואין טעון כזב כגדים, והוא חומר צמשכב צמרכב: והנושא אותם. כל האמור צענין הזב, וזו ורוקן ושכבת זרעו ומימי רגליו והמשכב והמרכב, משאן מטמא אדם לטמא כגדים:
- (11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מזובו וספר שצעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהוציא הכתוב טבילת גופו של זב צלשון שטיפת ידיים, ללמדך שאין צית הסתרים טעון ציאת מים, אלא אצד הגלוי, כמו הידים (ת"כ סס ה גדה סו):
- (12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע בו מאחוריו וכו', כדאיתא צת"כ (פרשתא ג, א), עד איהו מגעו שהוא ככולו, הוי אומר זה היסטו:

- 13 And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.
- 14 And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.
- 15 And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.
- 16 And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.
- 17 And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.
- 18 The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.
- וְכִי־יִטְהַר הַזֵּבֶל מִזּוּבּוֹ וְאָרִי יִדְכִי דּוּבְנָא וְסִפֵּר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים מְדוּבִיָּה וַיִּמְנֵי לִיה שִׁבְעָא לְטַהֲרָתּוֹ וַיַּכְסֵּם בְּגָדָיו וַיְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בְּמֵי־חַיִּים וַיִּטְהַר:
- וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח־לוֹ שְׁתֵּי תֹרִים אֹו שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וּבָאוּ לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּתְּנֵם אֶל־הַכֹּהֵן:
- וַעֲשֵׂה אֹתָם חֻלֶּה אֶתֶד וְיַעֲבִיד יְתֵהוֹן כְּהֵנָּא חֵד חֻטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וַיַּכְפֹּר עָלָיו חֻלֵּהוּ חֻלֵּה לִפְנֵי יְהוָה מִזּוּבּוֹ: (ס)
- וְאִישׁ כִּי־תֹצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זָרַע וְרָחֵץ בְּמֵי־מָיִם וַיִּטְהַר וְאֵת־כָּל־בְּשָׂרוֹ וְעַד־הָעֶרֶב:
- וְכָל־בְּגָד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יְהִיָּה עָלָיו שִׁכְבַּת־זָרַע וַיִּצְטַבַּע בְּמֵי־מָיִם וַיִּטְהַר וְעַד־רִמְשָׁא:
- וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַּת־זָרַע וְאִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַּת־זָרַע וַיִּטְהַר וְעַד־הָעֶרֶב: (פ)

(13) וכי יטהר הזבל מזובו: כשיפסוק (מגילה ט). שבעת ימים לטהרתו. שבעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זוב, וכולן ראופין (נדה סח:);
 (18) ורחצו במים. גזירת מלך היא ששטמא האשה צדיאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע צית הסתרים היא (נדה מא:);

- 19 And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.
- 19 וְאִשָּׁה כִּי-תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זָבָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל-הַנִּגַּע בָּהּ יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:
- 20 And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean.
- 20 וְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ יִטְמָא וְכָל אֲשֶׁר-תֵּשֵׁב עָלָיו יִטְמָא:
- 21 And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.
- 21 וְכָל-הַנִּגַּע בַּמִּשְׁכָּב וּבְגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמָא עַד-הָעֶרֶב:
- 22 And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.
- 22 וְכָל-הַנִּגַּע בְּכָל-כְּלִי אֲשֶׁר-תֵּשֵׁב עָלָיו וּבְגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמָא עַד-הָעֶרֶב:
- 23 And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even.
- 23 וְאִם עַל-הַמִּשְׁכָּב הוּא אֹו עַל-כְּלִי אֲשֶׁר-הוּא יֹשֵׁב-עָלָיו בְּנִגְעוֹ-בּוֹ יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:
- 24 And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean.
- 24 וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ וְתִהְיֶה נִדְתָּהּ עָלָיו וְטָמָא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא: (ס)

(19) כי תהיה זבה. (ת"כ) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלתה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הבא מן המקור (ת"כ פרשת ד, ז, צ): דם יהיה זבה בבשרה. אין זונה קרוי זב לטמא אלא אם כן הוא אדום (גדה יט.). בנדתה. כמו ומתצלל ינדהו (איזו יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדתה. אפילו לא ראתה אלא ראייה ראשונה:

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושב על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא צדק טומאה האמורה במקרה העליון שטעון כזום בגדים: על הכלי. לרבות את המרכז: בנגעו בו יטמא. אינו מדבר אלא על המרכז שנתרצה מעל הכלי: בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כזום בגדים, שהמרכז אין מגעו מטמא אדם לטמא בגדים:

(24) ותהי נדתה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם בא עליה בחמישי לנדתה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ותהי נדתה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף

- 25 And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.
- 26 Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.
- 27 And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.
- 28 But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.
- 29 And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.
- 30 And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.
- וְאִשָּׁה כִּי־יִזְוֹב זֹוֹב וְאִתָּתָא אֲרִי יְדוֹב דֹּיֵב דְּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֲתִנְדָּתָהּ אֹו כִּי־תָזוֹב עַל־נִדְתָּהּ כָּל־יְמֵי זֹוֹב שְׁמֹאתָהּ כִּימֵי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה שְׁמֹאתָהּ הוּא:
- כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל־יְמֵי זִוְבָהּ כַּמִּשְׁכָּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה־לָּהּ וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטָמְאֹת נִדְתָּהּ:
- וְכָל־הַנּוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:
- וְאִם־טָהְרָה מִזִּוְבָהּ וְאִם דְּכִיאֵת מִדִּוְבָהּ וְתַמְנִי לָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין וְאַחֲרַיִם תִּטְהַר:
- וּבַיּוֹמָא תְּמִינָא תִּסְבֵּב לָהּ תְּרִין שְׁפִינִינִין אֹו תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וְתִתִּי יְתִהוֹן לְוֹת כְּהֵנָא לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא:
- וּבַיּוֹמָא תִּתְּחִל לָהּ שְׁתֵּי תֹרִים אֹו שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְתִבְיָאָה אֹוֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
- וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֵתֶד חֲטָאת וְאֶת־הָאֵתֶד עֹלָה וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזִּוְב שְׁמֹאתָהּ:
- וַיַּעֲבִיד כְּהֵנָא יֵת חֵד חֲטָאת וְיֵת חֵד עֹלָתָא וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ כְּהֵנָא קֳדָם יי מִדִּוֹב סְאוֹבְתָהּ:

הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ז, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדתה. אחר שיצאו שבעת ימי נדתה: או כי תזוֹב. את ג' הימים הללו: על נדתה. מופלג מנדתה יום אחד זו היא זבה, ומשפטה חרוץ צפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרצן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה צננתה, צין רואה צין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג.) צפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה למחלת נדה, שכל שלשה רצופין שתראה צננתה עשר יום הללו תהא זבה:

<p>31 Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.</p>	<p>וְהִזְרִיתֶם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאתָם וְלֹא יָמָתוּ בְּטִמְאָתָם בְּטִמְאָתָם אֶת־מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם:</p> <p>וְתִפְרְשׁוּן יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאתָם וְלֹא יָמָתוּ בְּטִמְאָתָם בְּטִמְאָתָם אֶת־מִשְׁכְּנִי דְּבִינְהוֹן:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>32 This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;</p>	<p>זֹאת תּוֹרַת הַזֶּבֶב וְאֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שְׁכַבַּת־זֶרַע לְטִמְאַה־בָּהּ:</p> <p>זֹאת תּוֹרַת הַזֶּבֶב וְאֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שְׁכַבַּת זֶרַע לְטִמְאַה־בָּהּ:</p>	<p>32</p>
<p>33 and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.</p>	<p>וְהַדִּינָהּ בְּנִדְתָּהּ וְהַזֶּבֶב וְלִדְסָאוֹבְתָהּ בְּרִיחוֹקָה אֶת־זוֹכְרוֹ לְזָכָר וּלְנִקְבָּהּ וְלִדְדָאִיב יֵת דּוֹבִיָּהּ וּלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב דִּישְׁכּוֹב עִם מְסֻבָּתָא:</p> <p>וְהַדִּינָהּ בְּנִדְתָּהּ וְהַזֶּבֶב וְלִדְסָאוֹבְתָהּ בְּרִיחוֹקָה אֶת־זוֹכְרוֹ לְזָכָר וּלְנִקְבָּהּ וְלִדְדָאִיב יֵת דּוֹבִיָּהּ וּלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב דִּישְׁכּוֹב עִם מְסֻבָּתָא:</p>	<p>5 פסוקים</p>
<p><i>The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20 on page ?? . On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 212. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 192. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 195.</i></p>		
<p>XVI And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אַהֲרֹן בְּקִרְבָתָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיָּמָתוּ:</p> <p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּתֵרֵם אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אַהֲרֹן בְּקִרְבָתָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיָּמָתוּ:</p>	<p>אחרי מות</p>
<p>2 and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.</p>	<p>וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן אֶחֱיוֹ וְאֵל־יִבְיָא אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בַעֲזֹן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת:</p> <p>וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה מְלִיל דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן אֶחֱיוֹ וְאֵל־יִבְיָא עֲלִיל בְּכָל־עֵת מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֹן וְלֹא יָמוּת אֲרִי בַעֲזֹנָא אֲנִי מִתְגַּלִּי עַל בֵּית כַּפֹּרֶת:</p>	<p>2</p>

(31) והזרתם. אין נזירה אלא פרישה, וכן קזרו אֶחָד (ישעי"א, ד), וכן נזיר אחיו (צראשית מט, כו): ולא ימותו בטמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיטה:

(32) זאת תורת הזב. צעל ראה אמת, ומהו תורתו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כצעל קרי, טמא טומאת ער:

(33) והזב את זובו. צעל שתי ראיות וצעל שלש ראיות, שחורתן מפורשת למעלה:

(1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רצי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אלנו רופא, אמר לו אל תאכל זון ואל תשכב בטחב, זא אחר ואמר לו אל תאכל זון ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה זרו יוחר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:

(2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו בניו: ולא ימות. שאם זא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי

- 3 Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.
- 4 He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.
- 5 And he shall take of the congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.
- 6 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.
- 7 And he shall take the two goats, and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.
- 8 And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.
- 3 בְּזֹאת יָבֹא אֶהְרֹן בְּדָא יְהִי עָלֶיךָ אֶהְרֹן
אֶל-הַקֹּדֶשׁ בַּפֶּר בֶּן-בֶּקֶר לְקוֹדֶשׁא בְּתוֹר בֶּר תוֹרִי
לְחַטָּאת וְאֵיל לְעֹלָה: לְחַטָּאת וְדָכֵר לְעֹלָה:
- 4 כְּתוּנָה דְּבוּצָא דְּקוֹדֶשׁא יִלְבֹּשׁ וּמְכַנְסֵי בִדִּי
יִלְבֹּשׁ וּמְכַנְסֵי דְּבוּצָא יִהְיוּ עַל בְּשָׂרֵהּ וְהַמִּינָא
דְּבוּצָא יִסֵּר וּמִצְנַפְתָּא דְּבוּצָא יַחֲזִית בְּרִישִׁיָּה
לְבוּשֵׁי קוֹדֶשׁא אֲנֹן וְיִסְחִי בְּמִיָּא יֵת בְּשָׂרֵהּ
וְיִלְבָּשֶׁנּוּ:
- 5 וּמֵאֵת עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי-שְׁעִירֵי עִזִּים
לְחַטָּאת וְאֵיל אֶחָד לְעֹלָה:
- 6 וְהִקְרִיב אֶהְרֹן אֶת-פֶּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לֹו וְכִפֵּר
בְּעֵדֹו וּבְעֵד בֵּיתֹו:
- 7 וְלָקַח אֶת-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וַיִּסֵּב יֵת תְּרִין צִפִּירִין
וַיִּקִּים יִתְהוֹן קֳדָם יי בְּתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא:
- 8 וַיִּנָּתֶן אֶהְרֹן עַל-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלֹות גּוּרְלִ
אֶחָד לַיהוָה וְגּוּרְלִ אֶחָד לְעִזָּאזֵל:

שם יזהר שלא ירגיל לזא, זהו פשוטו. ומדרשו לא יצא כי אם צען הקטרת זיוס הכיפורים (יומא נג).
(3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לזית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא בכל
עת כי אם זיוס הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה בחדש השביעי צעשור לחודש:
(4) כחנת בד וגו'. מגיד שאינו משמש לפניו צמונה בגדים שהוא משמש בהם בחוץ שיש בהם זהב,
לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, (ר"ה כו). אלא ד' ככהן הדיוט, וכולן של צוץ: קדש ילבש. שיהיו
משל הקדש (ת"כ פרק א, י): יצנף. כתר גומו יסת צריטה, יניח צראשו, כמו ותנח בגדו (צראשית לט,
טז), וְאֶסְתַּמֵּה: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף
מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפנים, ומשנה מצבדי זהב לצבדי לזן, ומצבדי לזן לצבדי זהב, ובכל
חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא לז).
(6) את פר החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כאן שמשלו הוא בא ולא משל צבור (שם ג):
וכפר בעדו ובעד ביתו. מתודה עליו עונותיו ועונות ביתו (שם לו: ת"כ פרשתא ג, ג):

- 9 And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.
- 9 וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת־הַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה דֹּסְלִיק עָלָיו עֲדָבָא לְשָׂמָא דִּי וַיַּעֲבֹדְנִיהָ חֲטָאת:
- 10 But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.
- 10 וְהַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לַעֲזָאזֵל יַעֲמַד־חַי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל הַמִּדְבָּרָה:
- 11 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.
- 11 וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת־פָּר הַחֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־לּוֹ וַיַּכְפֹּר בְּעֵדּוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וְשָׁחַט אֶת־פָּר הַחֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־לּוֹ:
- 12 And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.
- 12 וְלָקַח מִלֵּאֵי הַמִּחְתָּה גֹחֲלֵי־אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמִלֵּא חֲפָנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דָּקָה וַהֲבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת:
- 13 And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.
- 13 וַיָּנִחַ אֶת־הַקְטֹרֶת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וַיִּכְסֶה עָנַן הַקְטֹרֶת אֶת־הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:

(8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן ז' ידיו בקלפי, ונוטל גורל זימין וחצרו בשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב בו לשם, הוא לשם ואת שכתוב בו לעזאזל, משתלח לעזאזל (יומא לט.). עזאזל. הוא הר עז וקשה, נוק גבוה (ת"כ פרק כ, ח יומא סז:), שנאמר אָרָץ גְּזֵרָה, חתוכה:

(9) ועשהו חטאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ סה ה):

(10) יעמד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ותרגומו: יִקָּם כָּד פִּי. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששליחותו למיתה (שם ו): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתיב וְהִתְוַדָּה עָלָיו וְגו': (11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים זיתו (שם פרשתא ג, א), שנאמר זֵית אֶהְיֶה בְּרַכּוֹתָהּ ה' וגו' (תהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים בו, וכל כפרתן אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וְכָפַר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאתוֹ וגו' (ת"כ פרק ד, ז):

(12) מעל המזבח. החינוך (יומא מה:): מלפני ה'. מלפני הפתח, והוא ז' מערבי (שם): דקה. מה ת"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וְשָׂקָהּ מִמְּנֶה דָּקָה (שמות ל, לו), אלא שתהא דקה מן הדקה (יומא מג:), שמערב יום הכפורים היה מחזירה למכתשת:

- 14 And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.
- 15 Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.
- 16 And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleannesses of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleannesses.
- 17 And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.
- וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וְהִזָּה וַיִּסֹּב מִדָּמָא דְתוֹרָא בְּאֶצְבָּעוֹ עַל-פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת וַיִּזְדֵּי בְּאֶצְבָּעֵיהּ עַל אַפִּי כְּפֹרֶתָא קְדוּמָא וּקְדָם כְּפֹרֶתָא יְדֵי שִׁבְעָה זְמָנִין מִן-הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ:
- וַיַּחַט אֶת-שְׁעֵיר הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר לָעָם וַהֲבִיא אֶת-דָּמּוֹ אֶל-מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וַעֲשָׂה אֶת-דָּמּוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל-הַכַּפֹּרֶת וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת:
- וַיַּכְפֹּר עַל-הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטֹּאתֵהֶם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם בַּתּוֹךְ טְמֵאֹתָם:
- וְכָל-אָדָם לֹא-יְהִיָּהּ וְכָל-אָנָּשׁ לֹא יִהְיֶה בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא בְּמִיַּעְלִיָּהּ לְכַפֵּרָא בְּקוּדָשָׁא עַד מִפְקִיָּהּ וַיַּכְפֹּר עָלֻהִי וְעַל אָנָּשׁ בֵּיתִיהּ וְעַל כָּל קְהָלָא דִּישְׂרָאֵל:

(13) על האש. שצתוך המחמה: ולא ימות. הא אס לא עשאה כחקה חייב מיתה (יומא נג).
 (14) והזה באצבעו. הזהה אחת צמסמע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושצע למטה (יומא נה).
 (15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שם סא). כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושצע למטה (שם נה).
 (16) מטמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש צטומאה ולא נודע להם צסוף, שנאמר לכל מטמאת, ומטמאת היא שוגג (שצעות יז: ת"כ פרק ד, ז). ומפשיהם. אף הנכנסין מויד צטומאה (שם ג).
 וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה משניהם צפנים, אחת למעלה ושצע למטה, כך מזה על הפרוכת מצחו משניהם, אחת למעלה ושצע למטה (יומא נו): השכן אתם בתוך טומאותם. אף על פי שהם טמאים, שכינה ציניהם:

- 18 And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.
- 19 And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleannesses of the children of Israel.
- 20 And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.
- 21 And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.
- 22 And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.
- 23 And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.
- וַיֵּצֵא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי-יְהוָה וַיִּכַּפֵּר עָלָיו וַלָקַח מִדָּמַם הַבָּרָה וּמִדָּמַם הַשְּׂעִיר וַנָּתֵן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- וַיִּזְחַק עָלָיו מִן-הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיְטַהְרֵהוּ וַיְקַדְּשֵׁהוּ וַיִּסְמְךְ אֶת-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחַי וְהַתְּוֹבָה עָלָיו אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת-כָּל-פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וַנָּתֵן אֹתָם עַל-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וַיִּשְׁלַח בְּיַד אִישׁ עֵתִי הַמִּדְבָּרָה:
- וַיִּטּוֹל צִפְרָא עָלָיו יֵת כָּל חוֹבֵיהוֹן לָאֶרֶע דְּלֵא יִתְבָּא וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְרָא בְּמִדְבָּר:
- וַיָּבֹא אַהֲרֹן אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וַפָּשַׁט אֶת-בְּגָדֵי הַכֹּהֵן אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ וַהֲנִיחָם שָׁם:

(18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה מזבח הזהב, שהוא לפני ה' צהיכל. ומה תלמוד לומר ויאצא, לפי שזהו המזבח על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפנים והזהב, וצמתנות המזבח הזקיקו לזאת מן המזבח ולחוק, ויתחיל מקרן מזרחית נפונת (יומא נח): וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורבין זה לחוך זה (יומא נז):

(19) והזהב עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות צאצאיו על קרנותיו, מזה ז' הזאות על גגו. וטהרו. ממה שעבר: וקדשו. לעמיד לזא (ת"כ פרק ד, יג):

(21) איש עתי. המוכן לכך מיום אחרמול (יומא סו):

- And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put
 24 on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.
- And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.
- 25 And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.
- And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.
- 27
- וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וַיִּסְחִי יֵת בְּשָׁרֶיהָ בַּמָּיָא
 בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ וּלְבָשׁ בְּאַתֶּר קִדִּישׁ וַיֵּלֶבֶשׁ יֵת
 אֶת־בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה לְבוּשׁוֹהִי וַיִּפּוֹק וַיַּעֲבִיד
 אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־עֹלֹת הָעָם וַיַּכְפֹּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד הָעָם
 וַיַּכְפֹּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד הָעָם
- וְאֵת חֶלֶב הַחֲטָאִת יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ
- וְהַמִּשְׁלַח אֶת־הַשְּׂעִיר וְדִמּוּבִיל יֵת צִפְרָא
 לַעֲזָאזֵל יִכְבֹּס בְּגָדָיו לַעֲזָאזֵל יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי
 וַיִּסְחִי יֵת בְּשָׁרֶיהָ בַּמָּיָא בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ
 וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא בַּמַּיִם וּבְתֵר כֵּן יֵיעוֹל
 אֶל־הַמַּחֲנֶה לְמִשְׁרִיתָא
- וְאֵת פֶּר הַחֲטָאִת וְאֵת שְׂעִיר הַחֲטָאִת אֲשֶׁר הוּבֵא
 אֶת־דָּמָם לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצֵא אֶל־מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה
 וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֲרֹתָם וְאֶת־בְּשָׂרָם וְאֶת־פְּרָשָׁם
- וְיֵת תּוֹרָא דְחֲטָאִת וְיֵת צִפְרָא דְחֲטָאִת
 דְּאֵתְעַל מִדְּמָהוֹן לְכַפֵּר בַּקּוֹדֶשׁ יִתְפַּקֵּן לְמַבְרָא
 לְמִשְׁרִיתָא וַיִּקְדֹּן בְּנוֹרָא יֵת מִשְׁפָּהוֹן וְיֵת בְּשָׂרָהוֹן
 וְיֵת אוֹכְלָהוֹן

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף לז.), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מביאה זו, שהיא אחר עשיית עולמו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ צגדי זה, וטובל ומקדש ופושטין ולוּבֶשׂ צגדי לָבֵן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחטה שהקטיר זה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבר. אחר שהוציאם ולוּבֶשׂ צגדי זהו למידי של צין הערצים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר צגדי זה, ועבודת פר ושעיר הפנימיים וקטרת של מחטה צגדי לָבֵן, ואילו ואלו העם ומקטת המוספין צגדי זה, והוצאת כף ומחטה צגדי לָבֵן, ושירי המוספין ותמיד של צין הערצים וקטורת ההיכל שעל מזבח הפנימי צגדי זה, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, וְשָׁלַח אֶת הַשְּׂעִיר צִמְדָּר, וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְגו', וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת עֹלֹתוֹ וְגו', וְאֵת חֶלֶב הַחֲטָאִת וְגו', וכל הפרשה עד וְאַחֲרֵי כֵן יָבוֹא אֶל הַמַּחֲנֶה, ואחר כך יצא אֶל־הָרֶן: והניחם שם. מלמד שטעונוין גניזה, ולא ישתמש באותן ארבעה צגדים ליום כפורים אחר (יומא יז):

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את בשרו ולבשם שכשהוא מְשַׁנֶּה מצגדי זהו לצגדי לָבֵן טעון טבילה, שצאותה טבילה פשט צגדי זהו שעבד בהן עבודת תמיד של שחר ולבש צגדי לָבֵן לעבודת היום וכאן למדנו שכשהוא מְשַׁנֶּה מצגדי לָבֵן לצגדי זהו טעון טבילה (שם לז.): במקום קדוש. המקודש בקדושת עזרה, והיא היתה צגג בית הַפְּרָכָה, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אבל הראשונה היתה צחיל (שם ל.) ת"כ פרק י, ח): ולבש את בגדיו. שמנה צגדים שהוא עובד בהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. חיל לעולה האמור למעלה בְּזֹאת יֵצֵא אֶל־הָרֶן וְגו': ואת עולת העם. ואיל לעולה האמור למעלה וּמֵאֵת עֵדֶת צִנִּי יִשְׁכָּל וְגו':

(25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבחה. על מזבח המינוח, דאלו צפנימי כתיב לא תעלו עלי קטרת זרה ועלה ומנחה (שמות ל.):

<p>28 And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.</p>	<p>וְהַשְׂרֵף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה׃</p>	<p>28 וְהַשְׂרֵף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה׃</p>
<p>29 And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.</p>	<p>וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר הַחֹדֶשׁ תַּעֲנִנוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִלָּח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם׃</p>	<p>29 וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר הַחֹדֶשׁ תַּעֲנִנוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִלָּח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם׃</p>
<p>30 For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.</p>	<p>כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטָהָר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ׃</p>	<p>30 כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטָהָר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ׃</p>
<p>31 It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.</p>	<p>שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֶם וְעַנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם׃</p>	<p>31 שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֶם וְעַנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם׃</p>
<p>32 And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.</p>	<p>וַיִּכָּפֵר כֹּהֵנָּה דִּירָבִי יְתִיב וְדִיקָרִיב יֵת קוֹרְבָנִיה לְשֹׁמֵשׂ תַּחֲוֹת אָבוֹהִי וַיִּלְבֹּשׁ יֵת לְבוּשֵׁי בֹצָא לְבוּשֵׁי קֹדֶשׁ׃</p>	<p>32 וַיִּכָּפֵר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמָּשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֶת־יָדָיו לְכַהֵן תַּחַת אָבִיו וְלִבָּשׁ אֶת־בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ׃</p>
<p>33 And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.</p>	<p>וַיִּכָּפֵר עַל מִקְדָּשׁ קֹדֶשׁ וְעַל מִשְׁכַּן זִמְנָא וְעַל מִזְבֵּחַ וְעַל כֹּהֲנָיָא וְעַל כָּל עַמָּא דְקָהָלָא יִכָּפֵר׃</p>	<p>33 וַיִּכָּפֵר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יִכָּפֵר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם הַקָּהָל יִכָּפֵר׃</p>

(27) אשר הובא את דמם. להיכל לפני ולפנים:
(32) וכפר הכהן אשר ימשח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא צכהן גדול (יומא עג. ת"כ פרק ח, ד), לפי שנאמרה כל הפרשה בזהרן הוטרך לומר צכהן גדול הצא אחריו שיהא כמוהו: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה בגדים מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ סס), והם כל הכהנים גדולים שעמדו מיאשיהו ואילך, שצימיו נגזזה כלוית של שמן המשחה (יומא נז:): לכהן תחת אביו. ללמד שאם בנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סס ה):

34	<p>And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וְהָיְתָה-זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל-חַטָּאתָם אֶחָת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (פ)</p>	34
XVII	<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר: וּמִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וְאֶל כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר:</p>	רביעי
2	<p>Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:</p>	<p>מִלִּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנָוֹהֵי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְ�רָאֵל וְתִימַר לְהוֹן דִּין פִּתְגָמָא דְּפָקִיד יִי לְמִימַר:</p>	2
3	<p>What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,</p>	<p>אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ-כֶשֶׂב אוֹ-עִז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>	3
4	<p>and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.</p>	<p>וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לְהִקְרִיב קָרְבָן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יִחָשֵׁב לְאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפַךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>	4
5	<p>To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.</p>	<p>בְּדִיל דִּיִּיתוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דְּבַחֵיהוֹן דְּאִינוּן דְּבַחִין עַל אַפִּי חֻקְלָא וַיִּיתְּנוּן לְקָדָם יִי לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא לְוֵת כֹּהֵנָא וַיִּבְסוּן נִכְסֵת קוֹדֶשִׁין קָדָם יִי יְתַהוֹן:</p>	5

(34) ויעש כאשר צוה ה' וגו'. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שזכו של אהרן שלא היה לזשן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך:

(3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכמוצ מדצר, שנאמר להקריב קרבן: במחנה. חוץ לעזרה (וזמנים קו:):

(4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמתחייב צנפשו: דם שפך. לרצות את הזורק דמים צחון (שם):

<p>6 And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת־הַדָּם עַל־מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְטִיר הַחֶלֶב לְרִיחַ נִיחַח לַיהוָה:</p>	<p>6 וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת־הַדָּם עַל־מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְטִיר הַחֶלֶב לְרִיחַ נִיחַח לַיהוָה:</p>
<p>7 And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations.</p>	<p>וְלֹא יִדְבְּחוּ עוֹד יֵת דְּבַחֵיהוֹן לְשִׁידֵי דְאֲנוּן טָעֵן בְּתַרְיָהוֹן קִים עֲלֵם תְּהִי דָא לְהוֹן לְדַרְיָהוֹן:</p>	<p>7 וְלֹא־יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־זְבָּחֵיהֶם לְשַׁעִירִם אֲשֶׁר הֵם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּהְיֶה־זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם:</p>
<p>8 And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,</p>	<p>וְלִהוֹן תִּימַר גְּבֵר גְּבֵר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרֵי דִיתְגִּירֵין בִּינִיהוֹן דִּי־סִיק עֲלֵתָא אוֹ נִכְסַת קוּדְשִׁיא:</p>	<p>וְאֵלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר אֲשֶׁר־יָגוּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ־זֶבֶחַ</p>
<p>חמישי (שלישי)</p>		
<p>9 and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the LORD, even that man shall be cut off from his people.</p>	<p>וְלִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא יִתִּיבִיהָ לְמַעַבְדַּר יִתִּיהָ קָדָם יְיָ וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מִעַמֻּיהָ:</p>	<p>9 וְאֵל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְאֵנוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִעַמּוֹ:</p>
<p>10 And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְגֵבֵר גְּבֵר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרֵי דִיתְגִּירֵין בִּינִיהוֹן דִּי־יִכּוֹל כָּל דָּם וְאִתִּין רוּגְזֵי בְּאֲנָשָׁא דִּי־יִכּוֹל יֵת דָּמָא וְאִשְׁתַּיְצִי יִתִּיהָ מִגּוֹ עַמֻּיהָ:</p>	<p>10 וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יֹאכֵל כָּל־דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בִּנְפֹשׁ הָאֹכֵלֶת אֶת־הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ:</p>
<p>11 For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life.</p>	<p>אֲרִי נֶפֶשׁ בִּשְׂרָא בְּדָמָא הִיא וְאֲנָא יְהַבְתִּיהָ לְכוֹן עַל מִדְּבַחָא לְכַפֵּרָא עַל נַפְשָׁתְכוֹן אֲרִי דָּמָא הוּא עַל נַפְשָׁא מְכַפֵּר:</p>	<p>11 כִּי נֶפֶשׁ הַבֶּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נַפְשֵׁיכֶם כִּי־הֵדָם הוּא בִּנְפֹשׁ יְכַפֵּר:</p>

- (5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזנות:
 (7) לשעירים. לשדים, כמו וּשְׁעִירִים וְקָדוֹשׁ (ישעיה יג, כא):
 (8) אשר יעלה עלה. לחייז על המקטיר איזרים צחוק, (ע"י צרא"ס) כשחוט צחוק, שאם שחט אחד והעלה חזירו, שניהם חייבין (ת"כ פרק י, ו חולין כט):
 (9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.
 (10) כל דם. לפי שנאמר בנפש יכפר, יכול לא יהא חייז אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריתות ד:): ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק בו:

- 12 Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood.
- 12 עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לַבְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם:
- 13 And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust.
- 13 וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יִצְוֶה צִיד חַיָּה אוֹ־עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל וְשִׁפָּף אֶת־דָּמּוֹ וְכִסָּהּ בַּעֲפָר:
- 14 For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.
- 14 כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ בְּנֶפֶשׁוֹ הוּא וְאָמַר לַבְּנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל־בָּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ הוּא כָּל־אַכְלֹי יָכָרְת׃
- 15 And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.
- 15 וְכָל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבִלָה וּטְרֵפָה בְּאֶרֶץ וּבְגָדָיו וְרִחָן בְּמִים וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהַר:
- 16 But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.
- 16 וְאִם לֹא יִכְבֹּס וּבִשְׂרוֹ לֹא יִרְחֹץ וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: (פ)

(11) כי נפש הבשר. של כל צריה צדס היא תלויה, ולפיכך נחתיו על המזבח לכפר על נפש האדם, תצוא נפש ותכפר על הנפש:

(12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד):

(13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, אוזין ותרנגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל בשר אלא בהזמנה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, ב): אשר יאכל. פרט לטמאים:

(14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה בו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם ובשר לשון זכר, נפש לשון נקבה:

(15) אשר תאכל נבלה וטרפה. צנצלת עוף טהור דצר הכחוצ, שאין לה טומאה אלא בשעה שנזלעת בצית הצליעה, ולמדך כאן שטמאה צאכלתה, ואינה מטמאה צמגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא נזלת עוף טמא מטמאה בצית הצליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש צמינו טרפה, ילא עוף טמא שאין צמינו טרפה:

(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא

XVIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל עִם מֹשֶׁה לֵאמֹר:	XVIII
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה וְתִימַר לְהוֹן אֲנִי אֱלֹהֵיכֶם:	2
3	After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.	כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַּתְּם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיתֵיהֶם לֹא תֵלְכוּ:	3
4	Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.	אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לִלְכָת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	4
5	Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.	וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתָּם הָאָדָם וְחֵי בָהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)	5

ירחץ וגשא עונו. על רחיטת גופו ענוש כרת, ועל כזום בגדים צמלקות:

(2) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי בסיני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקבלתם עליכם מלכותי, מעתה קבלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנתיק צעריות בימי עזרא, לפיכך בא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גזור עליכם, דיין להפרע ונאמן לשלם שכר:

(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעשיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישבו צו ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקתייהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אמר, אלא אלו נמוסות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון טרטיאות ואֶפְטִיאות וְאֶפְטִיאות, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמונו חכמים:

(4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים בתורה צמשפט, שאלו לא נאמרו היו כדאי לאומרן: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיר הרע משיב עליהם למה לנו לשומרן, ואומות העולם ע"א משיצין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולבישת שעטנז, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אתם רשאים להפטר: ללכת בהם. אל תפטר מתוכם, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלך ואלמד חכמת המצריים והכשדיים:

(5) ושמרתם את חקותי. לרבות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב בהם (ת"כ שם יא). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרשת ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הבא, שאם תאמר בעולם הזה, והלא קופו הוא מת: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

- ש"י
- 6 None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.
- 7 The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.
- 8 The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.
- 9 The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover.
- 10 The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.
- 11 The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.
- 12 Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.
- אִישׁ אִישׁ אֶל-כָּל-שְׂאֵר גֵּבֶר גֵּבֶר לְכָל קָרִיב בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת בְּשָׂרֶיהָ לֹא תִקְרְבוּ עֲרוֹתָהּ אֲנִי יְהוָה: (ס)
- עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)
- עֲרוֹת אִשְׁתְּ-אָבִיךָ לֹא עֲרוֹת אִשְׁתְּ אָבִיךָ תִגְלֶה עֲרוֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)
- עֲרוֹת אֲחוֹתְךָ בַּת-אָבִיךָ אוֹ בַת אִמְךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ מִן אִמְךָ אוֹ מִן אִמְךָ מִן גֵּבֶר אֲחֵרָן לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָן: (ס)
- עֲרוֹת בַּת-בְּנִיךָ אוֹ בַת-בְּתוּלָתְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָן כִּי עֲרוֹתָהּ הִנֵּה: (ס)
- עֲרוֹת בַּת-אִשְׁתְּ אָבִיךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ מִן אִמְךָ אוֹ מִן אִמְךָ מִן גֵּבֶר אֲחֵרָן לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)
- עֲרוֹת אֲחוֹת-אָבִיךָ אֲחוֹת-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה שְׂאֵר אָבִיךָ תִגְלֶה קָרִיבָת אָבִיךָ הִוא: (ס)

(6) לא תקרבו. להזהיר הנקבה בזכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
(7) ערות אביך. זו אשת אבין (סנהדרין גז), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אבין, ונאמר להלן עָרוֹת אָבִיךָ (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביו, אף כאן אשת אביו: וערות אמן. להציא אמו שאינה אשת אביו:
(8) ערות אשת אביך. לרבות לאחר מיתה:
(9) בת אביך. אף צא חנוסה כמשמע: מולדת בית או מולדת חוץ. צין שאומרים לו לאבין קיים את אמה, וצין שאומרים לו הולא את אמה (יצמות כג), כגון ממזרת או נתינה:
(10) ערות בת בנך וגו'. צצמו מאנוסות הכתוב מדבר (סנהדרין עו), וצצמו צצמו מאשמו או למדין מערות אשה וצצמו שנאמר צצן לא תגלה, צין שהיא ממנו צין שהיא מאיש אחר: ערות בת בנך. קל וחומר לצחק, אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדוע מגזרה שזה, (צצמכת יצמות ג):
(11) ערות בת אשת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו משפחה ונקרית, לכך נאמר צצ אשת אבין, צצאוייה לקידושין (יצמות כג):

13	Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.	עֲרוֹת אֲחוֹת־אִמִּי לֹא תִגְלֶה
כִּי־שָׁאֵר אִמִּי אֶרִית אֲחַת אִמִּי לֹא תִגְלֶה
הוא: (ס)	13
14	Thou shalt not uncover the nakedness of thy fathers brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.	עֲרוֹת אֲחִי־אֲבִי לֹא תִגְלֶה
אֶל־אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב דִּדְתָהּ הוּא: (ס)	14
15	Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת כְּלָתְךָ לֹא תִגְלֶה
אִשְׁת בְּנֶךָ הוּא לֹא תִגְלֶה אֶת־כְּלָתְךָ לֹא תִגְלֶה
הוא: (ס)	15
16	Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.	עֲרוֹת אִשְׁת־אֲחִיךָ לֹא תִגְלֶה
עֲרוֹת אֲחִיךָ תִגְלֶה אֶת־אִשְׁת־אֲחִיךָ לֹא תִגְלֶה
הוא: (ס)	16
17	Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness.	עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה
אֶת־בִּת־בְּנָתָהּ וְאֶת־בִּת־בִּתָּהּ לֹא תִקַּח
לְגִלּוֹת עֲרוֹתֶיהָ שְׁאָרָה הִנֵּה זִמָּה הוּא:	17
18	And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.	וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ לֹא תִקַּח
לְצֹרֵר לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עֲלֶיהָ בַּחַיָּה:	18
19	And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness.	וְאֶל־אִשָּׁה בְּנִדָּת טְמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ: וְלֹא־תִתְּנָהּ וְאֶת־אִשְׁתּוֹ עִמֶּיךָ
טְמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ: וְלֹא־תִתְּנָהּ וְאֶת־אִשְׁתּוֹ עִמֶּיךָ
הוא: (ס)	19
20	And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.	וְאֶל־אִשְׁתּוֹ עִמֶּיךָ לֹא תִשְׁכַּב
לְזָרָה לֹא תִשְׁכַּב לְזָרָה לְזָרָה לֹא תִשְׁכַּב
הוא: (ס)	20

(14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערותו, אל אשתו לא תקרב:

(15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא בשים לבך אישות זה, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:

(17) ערות אשה ובתה. לא חסר הכתוב אלא ע"י נשואי הראשונה (יבמות 15), לכך נאמר לא תקח, לשון קיחה, וכן לענין העונש חָסַר יָקַח אֶת אִשְׁהָ וְאֶת אִמָּהּ (ויקרא כ, 17), לשון קיחה, אבל אנס אשה מותר לישראלית: שארה הנה. קרובות הן זו לזו: זמה. עשה, כמרגומו עַל מַטְאֵיִן, שיִּנְרֵךְ יוֹעֵץ לַחֲסוּא:

(18) אל אחותה. שתיכן כאחת (קידושין כ:). לצרר. לשון צרה, לעשות את זו צרה לזו: בחייה. למדר, שאם גרשה לא ישא את אחותה, כל זמן שהיא בחיים (יבמות ח:).

- 21 And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.
- 21 וּמִזְרַעְךָ לֹא-תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחֲלֹל אֶת-שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:
- 22 Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.
- 22 וְאֶת-זָכָר לֹא תִשְׁכַּב תּוֹעֵבָה מִשְׁכַּבִּי אִשָּׁה הוּא:
- 23 And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.
- 23 וּבְכָל-בְּהֵמָה לֹא-תִתֵּן שְׁכָבְתָּךְ לְטִמְאַתָּהּ בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא-תַעֲמֹד לִפְנֵי בְּהֵמָה לְרִבְעָה תִּבֹּל הוּא:
- 24 Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.
- 24 אַל-תִּטְמָאוּ בְּכָל-אֵלֶּה כִּי בְּכָל-אֵלֶּה נִטְמָאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-אֲנִי מוֹשְׁלֵחַ מִפְּנֵיכֶם:
- 25 And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.
- 25 וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וְאֶפְקַד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וַתִּקֵּא הָאָרֶץ אֶת-יֹשְׁבֵיהָ:
- 26 Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—
- 26 וּשְׁמַרְתֶּם אֹתָם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הָאֶזְרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:
- 27 for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—
- 27 כִּי אֶת-כָּל-הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשׂוּ אֲנָשֵׁי-הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ:

(21) למלך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודה, שמוסר צנו לכומרים ועושין שתי מדורות גדולות ומעזריין את הן צרגליו צין שתי מדורות האש (סנהדרין סד): לא תתן. זו היא מסירתם לכומרים: להעביר למלך. זו העצרת האש:

(23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי על סבליקס (ישעי' י, כה). דבר אחר תבל הוא, לשון צלילה וערצוב, זרע אדם וזרע צהמה:

28 that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you. מפטיר

וְלֹא-תִקִּיֵּא הָאֲרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאַתְכֶם אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם:

וְלֹא תִרְוִקִין אֶרֶעָא יִתְכוֹן בְּסֹאבִיכוֹן יִתְהַ כְּמֹא דִרְוִקִינִת יִת עִמְמִיָּא דְקִדְמִיכוֹן:

29 For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.

כִּי כָל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם:

כָּל דִּיעֵבִיד אָרִי מִכָּל תּוֹעִיבָתָא הָאֵלִין וַיִּשְׁתִּיצוֹן נַפְשָׁתָא דִּיעֵבִידוֹן מִגּוֹ עַמְהוֹן:

30 Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God. פסוקים

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-מִשְׁמְרָתִי לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)

וְתִשְׁרֹן יִת מִשְׁרַת מִימְרִי בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְד מִנְמוֹסִי תּוֹעִיבָתָא דְאִתְעִבִידָא קִדְמִיכוֹן וְלֹא תִסְתְּאֲבוֹן בְּהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page ?? . Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 212.

XIX And the LORD spoke unto Moses, saying: קדשים

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּמַר לְאֹמֶר:

עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

2 Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.

דַּבֵּר אֶל-כָּל-עֵדֻת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

מְלִיל עִם כָּל כְּנַשְׁתָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן קְדִישִׁין תִּהְיוֹן אָרִי קְדִישׁ אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

3 Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God. 3

אִישׁ אָמֵן וְאָבִיו תִּירָא וְאֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

גְּבֵר מִן אִמִּיה וּמִן אָבִיהָ תִּהְיוֹן דְּחִלִין וְיִת יוֹמֵי שְׁבִיָּא דִּילִי תִשְׁרֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לזן מלך שהאכיליהו דזר מאוס שאין עומד צמעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוצרי עזירה. ותרגמו וְלֹא תִרְוִקִין, לשון ריקון, מריקה עצמה מהם:

(29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה צמשמע (צ"ק לז):

(30) ושמרתם את משמרת. להזהיר צית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם תטמאו איני אלהיכם, ואתם נפסלים מאחרי, ומה הנאה יש לי בכם, ואתם מתחייבים כלייה, לכך נאמר אני ה' אלהיכם:

(2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו צהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין צה (ויק"ר כד, ה): קדושים תהיו. הוּא פְרוּשִׁים מִן הָעֲרִיּוֹת וּמִן הַעֲצִירָה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה (ויק"ר שס ו), אֲשֶׁה זִנָּה וְחִלָּה וְגו' (ויקרא כא, ז), אֲנִי ה' מְקַדְשְׁכֶם. (ת"כ פרשתא א, א)) וְלֹא יִחַלְל וְרַעוּ אֲנִי ה' מְקַדְשׁוֹ (שם פסוק טו). קְדָשִׁים יִהְיוּ (שם פסוק ו), אֲשֶׁה זִנָּה וְחִלָּה וְגו' (שם פסוק ז):

<p>Turn ye not unto the idols, 4 nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.</p>	<p>לֹא תִתְּפֹנּוּן בְּתֵר שְׁעוֹן וְדַחֲלוּ דְמִתְּכָא לֹא תַעֲבֹדוּן לְכוֹן אֲנִי יי אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>4 אֶל-תִּפְנוּ אֶל-הָאֱלִילִים וְאֵלֵהי מִסִּכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>And when ye offer a sacrifice 5 of peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.</p>	<p>וְאִרִי תִפְסוֹן נִכְסֵת קִידָשִׁין קָדֵם יי לְרַעְוָא לְכוֹן תִּפְסוֹנִיהָ:</p>	<p>5 וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחֶהוּ:</p>
<p>It shall be eaten the same day 6 ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.</p>	<p>בְּיוֹמָא דִּיתְנַכֵּים יִתְאַכִּיל וּבְיוֹמָא דִּבְתְּרוּהִי וּדְיִשְׁתָּאָר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתְּוֹקֵד:</p>	<p>6 בְּיוֹם זִבְחֲכֶם יֹאכַל וּמִמָּחָרָת וְהַנּוֹתָר עַד-יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשָּׂרֵף:</p>
<p>And if it be eaten at all on the 7 third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.</p>	<p>וְאִם אֶתְאַכְלָא יִתְאַכִּיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִרְחֹק הוּא לֹא יְהִי לְרַעְוָא:</p>	<p>7 וְאִם הָאָכַל יֹאכַל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְגוּל הוּא לֹא יִרְצֶה:</p>
<p>But every one that eateth it 8 shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְדִיִּכְלִיָּה חֻבִּיָּה יִקְבִּיל אִרִי יִתְּוֹקֵדָא דִּי אַחִיל וְיִשְׁתִּיָּצִי אֲנִשָּׂא הַהוּא מִעַמִּיהָ:</p>	<p>8 וְאִכְלֹי עֹנֵו יִשָּׂא כִּי-אֶת-קֹדֶשׁ יְהוָה חָלָל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִעַמִּיהָ:</p>

(3) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכס תיראו אציו ואמו, זהו פשוטו. ומדרשו (ת"כ שם ג קידושין ל:): אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק זידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים א"כ לאב, לפי שגלוי לפניו שהבין ירא את אציו יותר מאמו, וצבצוד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבין מכבד את אמו יותר מאציו, מפני שמדלתו דצברים (קידושין לא:). ואת שבתתי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזהרתיך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (צ"מ לב:). אני ה' אלהיכם. אתה ואצין חייבים בצבודי (יבמות ה:). לפיכך לא תשמע לו לצטל את דברי (צ"מ לב:). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסתור את דבריו. ואיזהו פְּצוּד, מאכיל ומשקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא:).

(4) אל תפנו אל האלילים. לעצדם. (ת"כ שם י) אלילים לשון אל, כלא הוא חשוב: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אתה פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות: לא תעשו לכם אלהים, ולא אחרים לכם. ואם תאמר לא תעשו לעצמכם אבל אחרים עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יהיה לך (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחרים:

(5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל בתוך הזמן הזה, שאם לקבוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר ואם יקדח או יקדח יצא קרצו וגו' (ויקרא ז, טז): לרצונכם תזבחהו. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרצון, שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצונכם. אנפיי' צימנטו, זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג:): מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שצריך שיתכוין לשחוט:

(6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כבר:

(7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לחוך, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מִצֶּשֶׁר יִצַּח שְׁלֵמִיו וגו' (ויקרא שם, יח), תנהו ענין לחוך למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר וְהִקְפֵּשׁ הָאֲכֵלָתָם מִמֶּנּוּ עֹנֶה טָשָׁא (שם), ממנו ולא מחזירו, יא הכשחט במחשבת חוץ למקומו (זבחים כט:): פגול. מתועב, כמו ומרק פגולים פליהם (ישעי"ה סה, ד):

9

9

10

10

11

ישראל

12

12

13

13

(8) ואכליו עונו ישא. צנות גמור הכתוב מדבר ואינו ענוש כרת על הנשחט חוץ למקומו, שצבר

מיעטן הכחוצ, וזהו בנותר גמור מדכר (זכאים כח:), ובמסכת כריתות (ה.) למדוהו מגזרה שוה:

(9) לא תכלה פאת שדך. שניית פאה נסוף שדהו (ת"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שְׁצִלִים

הנושרים בשעת קליירה אחת או שתיים, אצל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):

(10) לא תעורלל. לא תטול עלולות שזה והן ניכרות. איזהו עלולות, כל שאין לה לא פתח ולא נטף (פאה

פ"ז, מ"ד): ופרט כרמך. גרגרענציס הנושרים נשעת נלירה: אני ה' אלהיכם. דיין להפרע,

ואיני גוצה מכס אלא נפשות, שנאמר אל תגזל דל וגו', פי' ה' יריב ריבם וגו' (משלי כב, כבכג):

(11) לא תגבבו. אזהרה לגונב ממון, אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות אזהרה לגונב נפשות, דבר

הלמד מענינו, דזר שחייבין עליו מיתת צ"ד (סנהדרין פו.): ולא תבכשו. לפי שנאמר וקחשָׁהָ

(ויקרא ה, כג), משלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מניין, תלמוד לומר ולא תכחשו: ולא תשקרו.

לפי שנאמר וְנִשְׁפָּעַע עַל שֹׁקֵר (סם), ישלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מניין, תלמוד לומר ולא תשקר:

לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו ולא תשבעו. אם גנבת סופך לכתש סופך לשקר סופך להשבע

לשקרה:

(12) ולא תשבעו בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לא תשא את שם ה' אלוקיך לשוא (שמות כ, ז), יכול לא

יהא חייב אלא על שם המיוחד, מניין לרבות כל הכנויין, ת"ל ולא תשבעו בשמי לשקר, כל שם שיש לי:

(13) לא תעשק. זה הכונש שכר שכיר (ת"כ פרשתאב): לא תלין. לשון נקבה, מוסב על הפעולה:

עד בקר. נשכיר יום הכתוב מדבר, שיציאתו משקעה חמה, לפיכך זמן ג' צוי שברו כל הלילה, וצמקום

אחר הוא אומר ולא תבוא עליי השמש (דברים כד, טו), מדבר בשכיר לילה (צא מניעא קי:), שהשלמת

פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך זמן ג' צ"י שכרו כל היום, לפי שנחתה תורה זמן לבצעל הבית עונה,

- 14 Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the LORD.
- 14 לא-תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשול ויראת מאלהיך אני יהוה:
- 15 Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.
- 15 לא-תעשו עול' במשפט לא-תשא פני-דל ולא תהדר פני גדול בצדק תשפט עמיתך:
- 16 Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the LORD.
- 16 לא-תלך רכיל בעמך לא תעמד על-דם רעה אני יהוה:

לבקש מעות:

(14) לא תקלל חרש. אין לי אלא חרש, מניין לרבות כל אדם, תלמוד לומר לעמך לא תאז (שמות כז, כז), אם כן למה נאמר חרש, מה חרש מיוחד שהוא צדיק אף כל שהוא צדיק, יאז המה שאינו צדיק (ת"כ ס"ג): ולפני עור לא תתן מכשול. לפני הסומא דדבר לא תתן ענה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואחרי עוקף עליו ונוטלה הימנו (שם יד): ויראת מאלהיך. לפי שהדבר הזה אינו מסור לצדיות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשמיט ולומר לטובה נחמונתי, לפיכך נאמר זו ויראת מאלהיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושהו, ואין שאר הצדיות מכירות זו, נאמר זו ויראת מאלהיך:

(15) לא תעשו עול' במשפט. מלמד שהדיין המקלקל את הדין קרוי עול, שנאמר, ומשוקץ, חרס, ותועבה. שהעול קרוי תועבה, שנאמר כי תועבת ה' וגו' כל עשה עול (דברים כה, טז), והתועבה קרויה שקץ וחרס, שנאמר ולא תצא תועבה אל ביתך ויהיית חרס קמחו שקץ תשקצנו וגו' (שם ז, כו): לא תשא פני דל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו אזכנו דדין ונמצא מתפרנס בנקיות (ת"כ פרק ד, ז): ולא תהדר פני גדול. שלא תאמר עשיר הוא זה, בן גדולים הוא זה, היאך אציישנו ואראה צדשתו, עונש יש בדבר, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול: בצדק תשפוט עמיתך. כמשמעו. דבר אחר הוא דין את חבירך לכך זכות:

(16) לא תלך רכיל. אני אומר על שם שכל משלחי מדנים ומספרי לשון הרע הולכים צדתי רעים לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אשפיי"מנט בלע"ז. וראה לדברי שלא מצינו רכילות שאין כתוב בלשון הליכה. לא תלך רכיל, הלכי רכיל נחשט וצדקל (ירמיה ו, כח), ושאר לשון הרע אין כתוב בו הליכה, מלשני בפתר רעהו (תהלים קא, ה), לשון רמיה (שם קכ, ז), לשון מדצרת גדלות (שם יב, ד), לכך אני אומר, שהלשון הולך ומרגל, שהכ"ף נחלפת בגימ"ל, שכל האותיות שמוציאיהם ממקום אחד מתחלפות זו בזו, צ"ת ב"א, וגימ"ל ב"ק וק"ף, ונ"ן בלמ"ד, וז"ן בלמ"ד, וכן וירגל בעצדך (שמואל"ז ב, יט, כח), רגל במרמה לאמר עלי רעה, וכן לא רגל על לשנו (תהלים טו, א), וכן רובל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר בשמים להחשט בהם הנשים, על שם שחשור תמיד בעיירות נקרא רובל, לשון רוגל. ותרגומו לא תיכול קורין, כמו ואלכלו קרציהן די יהודאי (דניאל ג, ח), אלכל בהו קורצא ב"י מלכא (ברכות נח.), נראה בעיני שהיה משפטם לאכול צדית המקבל דצדיהם שום הלעטה, והוא גמר חזוק שדבריו מקויימים ומעמידים על האמת, ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון קרץ בעיניו (משלי ו, יג), שכן דרך כל הולכי רכיל לקרן בעיניהם ולרמוז דברי רכילותן

- 17 Thou shalt not hate thy brother in thy heart; thou shalt surely rebuke thy neighbour, and not bear sin because of him. לֹא-תִשְׁנֹא בְלִבְּךָ הָרוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת-עֲמִיתְךָ וְלֹא-תִשָּׂא עָלָיו חַטָּא:
- 18 Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD. לֹא-תִקֶּחַ אֶת-בְּנֵי עַמֶּךָ וְאַהֲבַת לְרַעְךָ כַּמּוֹד אֲנִי יְהוָה: לֹא תִקּוֹם וְלֹא תִטַּר דְּבָבוּ לְבָנֵי עַמֶּךָ וְתִרְחַמֶּיהָ לְחִבְּרָךְ כְּנֶתֶךָ אָנָּה יי:
- 19 Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together. אֶת-חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ וְלֹא-תִרְבִּיעַ כְּלָאִים שְׂדֶךָ לֹא-תִזְרַע כְּלָאִים וּבִגְדוֹ כְּלָאִים שְׁעִטָּיו לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ: תִּשְׁמְרוּ יֵת קִנְמֵי תִטְרוֹן בְּעִירְךָ לֹא תִרְבִּיב עִירוֹבִין חֲקֹלְךָ לֹא תִזְרַע עִירוֹבִין וּלְבוּשׁ עִירוֹבִין שְׁעִטָּיָא לֹא יִסָּךְ עֲלֶיךָ:
- 20 And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free. וְאִישׁ כִּי-יִשְׁכַּב אֶת-אִשְׁתּוֹ שְׁכִבְת־זָרַע וְהָיָה שִׁפְחָה נְחֻרְפַת לְאִישׁ וְהַפְּדָה לֹא נִפְדְּתָה אוֹ חֲפֻשָּׁה לֹא נִתְּנָהּ בְּקֶרֶת תְּהִיָּה לֹא יוֹמָתוּ כִּי-לֹא חֲפֻשָּׁה: וְגִבֹר אֲרִי יִשְׁכַּב יֵת אֲתָתָא שְׁכִבְת זָרָא וְהָיָה אָמָא אֲחִידָא לְגִבֹר וְאַתְפָּרְקָא לֹא אֲתִפְרִיקָת בְּכִסְפָּא אוֹ חִירוּתָא לֹא אֲתִיְהִיבַת לָהּ בְּשִׁטָּר בְּקוּרְתָּא תְּהִי בָהּ לֹא יְמוּתוֹן אֲרִי לֹא אֲתִחַרְרַת:

שלא יצינו שאר השומעים: לא תעמוד על דם רעך. לראות צמיחתו, ואתה יכול להצילו, כגון טובע בנהר, וזוהי או לסטים באים עליו (ת"כ פרק ד, ח סנהדרין עג.). אני ה'. נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע:

(17) ולא תשא עליו חטא. לא תלצין את פניו ברבים (ערכין טז):

(18) לא תקום. אמר לו השאילני מגלך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה, אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני מגלך, אמר לו הא לך ואיני כמותך שלא השאלתני, זו היא נטירה, שנוטר האיזה בלבו אף על פי שאינו נוקם (יומא כג.). ואהבת לרעך כמוך. אמר ר' עקיבא זה כלל גדול בתורה (ת"כ שם יב):

(19) את חקתי תשמרו. ואלו הן בהמתך לא תרביע כלאים וגו', חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר: ובגד בלאים. למה נאמר, לפי שנאמר לא תלצש שעטנז וְקָמַר וּפְשָׁתִים יִקְדּוּ (דברים כב, יא), יכול לא ילבש גיזי זמר ואיני פשתן, תלמוד לומר בגד, מנין לרבות הלצדים, למוד לומר שעטנז, דבר שהוא שוץ טווי וגו', ואומר אני, נוז לשון דבר הנמלל ושזור זה עם זה לחצרו, מיטטי"ר בלע"ז, כמו סַיִן לְאִיִּי דְאִיתָּהוֹן (מועד קטן יב:), שאנו מפרשין לשון כמוש, פליטטר"א, ולשון שעטנז פירש מנחם, מחצרת זמר ופשתים:

(20) נחרפת לאיש. מיועדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון במקרא. ובשפחה כנענית שחזיה

- 21 And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering. וְהָבִיָּא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אֲשָׁם: וַיָּבִי יֵת אֲשָׁמִיהָ לְקָדֶם יְיָ לְתֹרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא דְּכָרָא לְאֲשָׁמָא:
- 22 And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned. וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאֲשָׁם לִפְנֵי יְהוָה בְּדָכְרָא דְּאֲשָׁמָא קָדֶם יְיָ עַל חֻבַּתְיָהּ דְּחָב יִישָׁתַּבֵּיב לִיהָ מִחֻבַּתְיָהּ דְּחָב: וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתָו אֲשֶׁר חָטָא: (פ)
- 23 And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten. וְכִי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם כָּל־עֵץ מֵאֹכֶל וְעַרְלָתֶם עֲרַלְתּוֹ אֶת־פְּרִיֹו שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרָלִים לֹא יֵאָכֵל: וְאֵרִי תִיעֲלוּן לְאָרְעָא וְתַצְבִּון כָּל אֵילָן דְּמִיכֹל וְתִרְחֲקוּן רַחֲקָא יֵת אֲבִיהָ תִלַּת שָׁנִין יִהְיֶה לָכֹון מִרְחַק לְאִבְדָּא לָא יִתְאָכִיל:
- 24 And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD. וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל־פְּרִיֹו קֹדֶשׁ הַלֹּוֹלִים לַיהוָה: וּבִשְׁתָּא רְבִיעִיתָא יִהְיֶה כָּל אֲבִיהָ קוֹדֶשׁ תוֹשְׁבֵיָהּ קָדֶם יְיָ:
- 25 But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God. וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֶת־פְּרִיֹו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וּבִשְׁתָּא חֲמִישִׁיתָא תִּיכְלוּן יֵת אֲבִיהָ לְאוֹסְפָא לָכֹון עַל־לִתְיָהּ אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֹון:

שפחה וחציה צת חורין המאורסת לעצד עצרי שמוטר בשפחה הכתוב מדצר (כריתות יא): והפדה לא נפדתה. פדויה ואינה פדויה, וסמס פדיון צכספ (ת"כ פרק ה, גגיטין לט): או חפשה. צסטר: בקרת תהיה. היא לוקה ולא הוא. יש על צית דין לצקר את הדצר שלא לחייבו מיתה, כי לא חפשה, ואין קידושיה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא). למדו מכאן שמי שהוא צמלקות יהא צקריאה, שהדיינים המלקין קורין על הלוקה, אם לא תשמר לעשות וגו' (דברים כה, נח), והפלא ה' את מפתך וגו' (שם נט): כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מיתה, שאין קידושיה קידושין, הא אם חופשה, קידושיה קידושין וחייב מיתה (גיטין מג):

(22) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המזיד כשוגג (כריתות ט): (23) וערלתם ערלתו. ואטממם אטמיתו, יהא אטום ונסמס מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים. מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ת"כ פרשת ג. ג), יכול אם הניעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, צהוייתו יהא (שם ד): (24) יהיה כל פריו קדש. כמעשר שני (קידושין נד): שכתוב צו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כו, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא צפדיון, אף זה כן. ודצר זה הלולים לה' הוא, שנושאו שם לשבח ולהלל לשמים:

(25) להוסיף לכם תבואתו. המורה הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שצשכרה אני מצרך לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דצרה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים

- 26 Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying. 26 לֹא תֹאכְלוּ עַל-הַדָּם לֹא תִנְחֲשׁוּ וְלֹא תַעֲוִנְנוּ: לֹא תִיכְלוּן עַל דָּמָא לֹא תִנְחֲשׁוּן וְלֹא תַעֲוִנּוּ:
- 27 Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard. 27 לֹא תִקְפוּ פֶּאת רֹאשְׁכֶם לֹא תִקְפוּן פֶּתַח דְּרִישְׁכוֹן וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פֶּאת זָקְנְךָ: וְלֹא תִחַבִּיל יֵת פֶּתַח דְּזִקְנְךָ:
- 28 Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD. 28 וְשָׂרֵט לְנֶפֶשׁ לֹא תַתֵּנוּ בְּבִשְׂרְכֶם וּכְתַבְתָּ קַעֲקַע לֹא תַתֵּנוּ בְּכֶם אֲנִי יְהוָה: וְחָבוּל עַל מִית לֹא תַתֵּנוּן בְּבִשְׂרְכוֹן וְרוּשְׁמִין חֲרִיתִין לֹא תַתֵּנוּן בְּכוֹן אֲנִי יי:
- 29 Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness. 29 אַל-תַּחֲלִל אֶת-בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא-תִזְנֶה הָאָרֶץ וּמָלְאָה הָאָרֶץ זִמָּה: לֹא תַחֲלִיל יֵת בְּרַתְךָ לְהַזְנוּתָהּ וְלֹא-תִזְנֶה אֶרֶץ וּתְתַמְלִי אֶרֶץ עֵיצַת חֲטָאִין:
- 30 Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD. 30 אֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְיִמֵּי שַׁבְּיָא דִּילִי וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: תַּהֲוִין דְּחִלִין אֲנִי יי:
- 31 Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God. 31 אַל-תִּפְּגוּ אֶל-הָאֲבֹת לֹא תִתְּפֹנוּן בְּתֵר בְּדִין וְאֶל-הַיֵּדְעָאִים אַל-תִּבְקְשׁוּ וּזְכוּרוּ לֹא תִתְּבַעֲנוּ לְטִמְאַה בָּהֶם אֲנִי יְהוָה לֹא-סִתְּאָבֵא בְּהוֹן אֲנִי יי אַל-הֵיכָם: אַל-תִּבְקְשׁוּ אֶל-הָאֲבֹת לֹא תִתְּפֹנוּן בְּתֵר בְּדִין וְאֶל-הַיֵּדְעָאִים אַל-תִּבְקְשׁוּ וּזְכוּרוּ לֹא תִתְּבַעֲנוּ לְטִמְאַה בָּהֶם אֲנִי יְהוָה לֹא-סִתְּאָבֵא בְּהוֹן אֲנִי יי אַל-הֵיכָם:

אני מטער צו חנס, לפיכך נאמר להוסיף לכם תצואתו: אני ה'. אני ה' המצטיח על כן, ונאמן לשמור הצטחתי:

(26) לא תאכלו על הדם. להרצה פנים נדרש צננהדרין, (סג). אזהרה שלא יאכל מבשר קדשים לפני זריקת דמים, ואזהרה לאוכל מזהמת חולין טרם שחלל נפשה, ועוד הרצה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ועופות, פתו נפלה מפיו, צבי הפסיקו דרך (סנהדרין סה): לא תעוננו. לשון עונות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להחליל מלאכה, שעה פלונית קשה ללכת (סנהדרין סו):

(27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המשוה צדעו לאחריו אונן ולפדחתו (מכות כ:), ונמצא הקף ראשו עגול סביב, שעל אחוריו אוננו עקרי שער למעלה מצדעיו הרצה: פאת זקנד. סוף הזקן וגבוליו, וכן חמש, שמים בכל לחי, ולחי למעלה אלל הראש שהוא רחב ויש צו שתי פאות, ואחת למטה צננטרו מקום חצור שני הלחיים יחד (שס כ:):

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין צשרם כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקה ושקוע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו צמחט והוא משחיר לעולם (שס כא): קעקע. לשון והקע אוקס (צמדכר כה, ד), והוקענוס (שמואל-צ כא, ו), תוצצין עץ צארץ ותולין אותם עליהם, ונמצאו מחוקין ותחוצין צקרקע, פורפו"יינט צלע"ו:

(29) אל תחלל את בתך להזנותה. צמוקר צמו פנויה לציאה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו): ולא תזנה הארץ. אם אהה עושה כן הארץ מזנה את פירותיה לעשותן צמקום אחר ולא צארצכס, וכן הוא אומר וימנעו קציצים וגו' (ירמיה ג, ג):

(30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא צמקלו ולא צמנעלו וצאפונדתו וצאצק שעל רגליו (יצמות ו:). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את שצחתי תשמורו, אינן צינן צית המקדש דוחה שצת (יצמות ו:):

- 32 Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.
מִפְנֵי שִׁיבָה תִּקּוּם וְהִדַּרְתָּ פָנַי זָקֵן וַיִּרְאֶתָ מֵאַלְהֵיךָ אֲנִי יְהוָה: (ס)
- 33 And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.
וְכִי־יֵגוּר אִתְּךָ גֵּר וְאֲרִי יִתְגַּיֵּיר עִמָּכֶם בְּאֶרֶצְכֶם לֹא תוֹנוּ אֹתוֹ: בְּאֶרֶצְכֶם לֹא תוֹנוּן יִתִּיָּה:
- 34 The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.
כְּאֶזְרַח מִכֶּם יִהְיֶה לָכֶם הֶגְרוּ הֶגְרָה אִתְּכֶם וְאַהֲבַתְּ לֹו כְמוֹתָ כִּי־גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כִּי־צִיבָא מִגְבוּן יִהְיֶה לָכֶם גֵּיזְרָא דִּיתְגַּיֵּיר עִמָּכֶם וְתִרְחַם לֵיהּ כְּנִתְךָ אֲרִי דִּי־רִין תְּנִיתוֹן בְּאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:
- 35 Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.
לֹא־תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל וּבְמִשׁוּרָה: לֹא תַעֲבֹדוּן שֹׁקֵר בְּדִין בְּמִשְׁחָתָא בְּמִתְקָלָא וּבְמִכְלִיתָא:
- 36 Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.
מֵאֲזֵי צֶדֶק אֲבִי־צֶדֶק אֵיפַת צֶדֶק וְהֵינן צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: מוֹזְנָן דְּקָשׁוּט מִתְקָלִין דְּקָשׁוּט מִכִּילֵן דְּקָשׁוּט וְהֵינן דְּקָשׁוּט יִהְיוּ לָכֶם אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם דְּאַפִּיקִית יִתְכוֹן מֵאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם:

(31) אל תפנו אל האובות. אזהרה לצעל אוז וידעוני (סנהדרין סה.). צעל אוז זה פיתוס המדצר משחיו, וידעוני מכניס ענש חיה ששמה ידוע לחוך פיו והענש מדצר: אל תבקשו. להיות עסוקים צם, שאם תעסקו צם אתם מטמאין לפני ואני מתעצב אתכם: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אתם מחליפין במי:

(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ו. יב קידושין לז:). והדרת פני זקן. איזהו הדור, לא ישב במקומו, ולא יסתור את דבריו. יכול יעזים עיניו כמי שלא ראהו, לכן נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו שאין מכיר בו אלא הוא, וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך (סס):

(33) לא תונו. אונאת דברים, לא תאמר לו אמש היית עובד כוכבים, ועכשיו אתה צא ללמוד תורה שנחנה מפי הגבורה:

(34) כי גרים הייתם. מוס שכן אל תאמר לחצרך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:

(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי כבר נאמר לא תעשו עול צמאשפט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאם שיקר צמדה הרי הוא כמקלקל את הדין, וקרוי עול שנאוי ומשוקץ חרס וחועצה, וגורם לחמשה דברים האמורים בדיין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל צחרב, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (צ"מ סא: צא צחרב פט:). במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיבש):

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלין כנגדן: איפת. היא מדת היבש: דיין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. דבר אחר אני הצחנתי צמארים צין טפה של צכור לטפה

<p>37 And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.</p>	<p>וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְתִשְׁרֹנוּ יְת כָּל קִצְמֵי וַיִּת כָּל דִּינֵי וְתַעֲבֹדוּן יְהוֹן אֲנִי יְהוָה: (פ)</p>	<p>37 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְתִשְׁרֹנוּ יְת כָּל קִצְמֵי וַיִּת כָּל דִּינֵי וְתַעֲבֹדוּן יְהוֹן אֲנִי יְהוָה: (פ)</p>
<p>XX And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְי עִם מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>חמישי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְי עִם מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.</p>	<p>וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזֶּרְעוֹ לְמֹלֶךְ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בָאֲבָן:</p>	<p>2 וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזֶּרְעוֹ לְמֹלֶךְ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בָאֲבָן:</p>
<p>I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.</p>	<p>וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכַּרְתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזֶּרְעוֹ נָתַן לְמֹלֶךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת־מִקְדָּשִׁי וְלַחֲלֹל אֶת־שְׁם קִדְשִׁי:</p>	<p>3 וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכַּרְתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזֶּרְעוֹ נָתַן לְמֹלֶךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת־מִקְדָּשִׁי וְלַחֲלֹל אֶת־שְׁם קִדְשִׁי:</p>
<p>And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;</p>	<p>וְאִם מִכְבֹּשׁ יִכְבְּשׁוּן עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִת עֵינֵיהֶן מִן גּוֹבְרָא הַהוּא בְּדִיחַב מִזֶּרְעֵיהֶם לְמֹלֶךְ בְּדִיל דְּלֹא לְמַקְטִיל יִתִּיה:</p>	<p>4 וְאִם הָעָם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת־עֵינֵיהֶם מִן־הָאִישׁ הַהוּא בְּתַתּוֹ מִזֶּרְעוֹ לְמֹלֶךְ לְבִלְתִּי הִמִּית אֹתוֹ:</p>

שאינה של זכור, ואני הנאמן להפרע ממי שטומן משקלוֹתיו בזמלח להונות את הצריות שאין מכירים בהם (ב"מ סא):

(2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. צצית דין, ואם אין כח לבית דין, עם הארץ מסייעין אותן (ת"כ פרשתא ד, ד): עם הארץ. עם שזגינו נצראת הארץ, דצר אחר עם שעמדין לירש את הארץ על ידי מוֹת הללו (שס):

(3) אתן את בני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק צו (שס יצ): באיש. ולא בזכור, שאין כל הנצור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר צנו וצחו צאש (דברים יח, י), צן צנו וצן צחו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למולך (ת"כ פרשתא ד, ד), זרע פסול מנין, ת"ל צחו מזרעו למולך (שס ו. סנהדרין סד): למען טמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא יסללו קֶת מקדְשִׁי (ויקרא כא, כג):

(4) ואם העלם יעלימו. אם העלימו דצר אחד סוף שיעלימו דצרים הרבה, אם העלימו סנהדרי קטנה סוף שיעלימו סנהדרי גדולה:

- then I will set My face against
that man, and against his
5 family, and will cut him off,
and all that go astray after
him, to go astray after
Molech, from among their
people.
- And the soul that turneth
6 unto the ghosts, and unto the
familiar spirits, to go astray
after them, I will even set My
face against that soul, and will
cut him off from among his
people.
- Sanctify yourselves therefore,
7 and be ye holy; for I am the
LORD your God.
- And keep ye My statutes, and
8 do them: I am the LORD who
sanctify you.
- For whatsoever man there be
9 that curseth his father or his
mother shall surely be put to
death; he hath cursed his
father or his mother; his
blood shall be upon him.
- And the man that
10 committeth adultery with
another man's wife, even he
that committeth adultery
with his neighbour's wife,
both the adulterer and the
adulteress shall surely be put
to death.
- וּשְׂמֹתִי אֲנִי אֶת־פָּנַי וְאֲשֹׁי אֲנִי יֵת רֹגְזִי
בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ בְּגֹבֶרְא הַהוּא וּבְסַעְדוֹהִי
וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־הַזִּנִּים אַחֲרָיו לַזִּנוֹת
אֶחָרִי הַמִּלֵּךְ מִקֶּרֶב עִמָּם:
וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל־הָאֲבֹת וְאֶל־הַיִּדְעָנִים
לַזִּנוֹת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי אֶת־פָּנַי
אֶת־פָּנַי בְּנֶפֶשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עִמּוֹ:
וְהִתְקַדְּשִׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם:
וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה
מְקַדְּשְׁכֶם:
כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלָל אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת
יּוֹמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלָל דָּמִיו בּוֹ:
וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף
רֵעֵהוּ מוֹת־יּוֹמָת הַנֶּאֱפָף וְהַנֶּאֱפָת:

(5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שזועות לט.). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר ובמשפחתו, יכול יהיו כל המשפחה זהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו זהכרת ולא כל המשפחה זהכרת אלא זיכורין: לזנות אחרי המלך. לרבות שאר עזודת אלילים שעזדה בכך (ת"כ שם טו), ואפילו אין זו עזודתה (סנהדרין סד):

(7) והתקדשתם. זו פרישות עזודת אלילים:

(9) אביו ואמו קלל. לרבות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה): דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו זו, דמיהם זם, ולמדנו מאז וידעוני שנאמר זהם זאבן ירגמו אותם דמיהם זם (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דמו דלאשו (יהושע ז, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרם לעצמו שיהרג:

<p>11 And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשׁ אָבִיו עֶרְוַת אָבִיו גִּלָּה מוֹת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמֵיהֶם בָּם:</p> <p>וְגִבּוֹר דִּישְׁכּוֹב יֵת אִתָּהּ אָבִיהִי עֶרְוַתָּהּ דְּאָבוּהִי גַלִּי אֶתְקַטְלָא יִתְקַטְלוּן תַּרְוִיחֹן קַטְלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>11 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשׁ אָבִיו עֶרְוַת אָבִיו גִּלָּה מוֹת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>12 And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְגִבּוֹר דִּישְׁכּוֹב יֵת כְּלָתִיהּ אֶת־כְּלָתּוֹ מוֹת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תִּבְל עָשׂוּ דְּמֵיהֶם בָּם:</p> <p>וְגִבּוֹר דִּישְׁכּוֹב יֵת כְּלָתִיהּ אֶתְקַטְלָא יִתְקַטְלוּן תַּרְוִיחֹן תִּבְלָא עֲבָדוּ קַטְלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>12 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כְּלָתּוֹ מוֹת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תִּבְל עָשׂוּ דְּמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>13 And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְגִבּוֹר דִּישְׁכּוֹב יֵת דְּכוּרָא מִשְׁכַּבִּי אִשָּׁה תוֹעֵבָא עֲבָדוּ תַּרְוִיחֹן אֶתְקַטְלָא יִתְקַטְלוּן קַטְלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>13 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכַּבִּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>14 And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you.</p>	<p>וְגִבּוֹר דִּישְׁכַּב יֵת אִתָּתָא וְיֵת אִמָּהּ עֵיצַת חֲטָאִין הֵיא בְּנוֹרָא יוֹקְדִין יִתִּיהּ וְיִתְהוֹן וְלֹא תְהִי עֵיצַת חֲטָאִין בֵּינֵינוּ:</p>	<p>14 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשָּׁה וְאֶת־אִמָּהּ זִמְנָה הוּא בָּאֵשׁ יִשְׂרָפוּ אֹתוֹ וְאִתָּהּ וְלֹא־תִהְיֶה זִמְנָה בְּתוֹכְכֶם:</p>
<p>15 And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast.</p>	<p>וְגִבּוֹר דִּיתִין שְׁכֻבְתִּיהּ בְּבִיעֵרָא אֶתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל וְיֵת בְּעִירָא תְקַטְלוּן:</p>	<p>15 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכֻבְתּוֹ בְּבִהֶמָּה מוֹת יוֹמָת וְאֶת־הַבְּהֵמָה תַּהַרְגוּ:</p>

(10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נב:), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איזו אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עוזדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעוזדי גילולים: מות יומת הנואף והנואפת. כל מיטה האמורה בתורה סתם, אינה חלק חנק:

(12) תבל עשו. גנאי. לישנא אחרינא מצלצלין זרע האז בזרע הבן:

(13) משכבי אשה. מכניס כמכחול בשפופרת (עי' סנהדרין נה:).

(14) ישרפו אותו ואתה. אי אתה יכול לומר אשתו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה זהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכתובין כאן שתיהן לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו:). ויש מרבותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומהו אתה, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת:

(15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא זהמה מה חטאה, אלא מפני שבאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכתוב תסקל. קל וחומר לאדם שידוע להצחין צין טוב לרע וגורם רעה לחזירו לעבור עזירה. כיוצא בדבר אתה אומר אֶצֶד תִּצְדֶּדוּן אֵת כָּל הַמְּקֻמֹּת (דברים יב, ז), הרי דברים קל וחומר ומה אילנות שאין רואין ואין שומעין על שבצת תקלה על ידם אמרה תורה השחת, שָׁרַף וְכָלָה, המטה את חזירו מדרך חיים לדרכי מיטה, על אחת כמה וכמה:

- 16 And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.
- 17 And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, and she see his nakedness: it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.
- 18 And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people.
- 19 And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity.
- 20 And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.
- וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב וְאִתָּתָא דִּתְקַרֵּב לָנֹת אֶל-כָּל-בְּהֵמָה לְרִבְעָה כָּל בְּעִירָא לְמִשְׁלַט אֹתָהּ וְהִרְגֹתָ אֶת-הָאִשָּׁה בַּהּ וְתִקְטֹל יָת אִתָּתָא וְאֶת-הַבְּהֵמָה מוֹת יוֹמָתוֹ וְיָת בְּעִירָא אִתְקַטְּלָא דְמֵיהֶם בָּם:
- וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִקַּח אֶת-אָחִתּוֹ בֶּת-אָבִיו אֹו בֶּת-אִמּוֹ וְרָאָה אֶת-עֲרוֹתֶיהָ וְהִיא-תִרְאֶה אֶת-עֲרוֹתָו חֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֲרוֹת אֲחִיתּוֹ גִּלָּה עֹנֹו יִשָּׂא:
- וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב אֶת-אִשָּׁה דָּוָה וְגִלָּה אֶת-עֲרוֹתֶיהָ אֶת-מִקְרָהּ הָעֶרְהָ וְהוּא גִלָּתָהּ אֶת-מִקְוֵר דְּמֵיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקְרָב עַמָּם:
- וְעֲרֹלֹת אֲחֹת אִמּוֹ וְאֲחֹת אָבִיו לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת-שְׂאֵרֹוּ הָעֶרְהָ עֹנָם יִשָּׂאוּ:
- וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-דֹּדְתּוֹ עֲרוֹת דָּדוֹ גִּלָּה חֲטָאָם יִשָּׂאוּ עֲרִירִים יָמָתוֹ:
- וְגִבֹּר דִּישְׁכּוֹב יָת אִתָּת אֲחִיבּוּהִי עֲרוֹתָא דְאֲחִיבּוּהִי גְלִי חוֹבָהוֹן יִקְבְּלוֹן דְּלֹא וְלֹד יָמוּתוֹן:
- וְגִבֹּר דִּישְׁכּוֹב יָת אִתָּת אֲחִיבּוּהִי עֲרוֹתָא דְאֲחִיבּוּהִי גְלִי חוֹבָהוֹן יִקְבְּלוֹן דְּלֹא וְלֹד יָמוּתוֹן:

(17) חסד הוא. לשון ארמי קרֶפֶס (צראשית לד, יד), חסידא. ומדרשו (סנהדרין נח): אס תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה המקום לצנות עולמו ממנו, שנאמר עולם חסד יצנה (תהלים פט, ג):

(18) הערה. גלה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והוי"ו יורדת בתיבה לשם דבר, כמו זעורה, מגזרת ולא קם ולא נע (אסתר ה, ט), וכן אחוה מגזרת אח. והערה זו נחלקו בה רבותינו, (יצמות נה): יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:

(19) וערות אחות אבך. שנה הכתוב באזהרתו, לומר, שהזהר עליהן בין על אחות אביו ואמו מן האב, בין על אחיותיהן מן האם (שם נד), אבל ערות אשה אחי אביו לא הזהיר אלא על אשה אחי אביו מן האב:

(20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה בא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא בעונש הליכת ערירי: ערירים. כתרגומו בלל ולד, ודומה לו וְאִנְכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי (צראשית טו, ז), יש לו בנים קוצרן,

21 And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.

וְגִבּוֹר דִּיִּסַּב יֵת אֶתֶּת אָחִיו נָדָה הוּא עֲרֹנֹת אָחִיו גָּלָה עֲרִירִים יִהְיוּ:

22 Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.

וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִקְיֵא אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לְשִׁבְתָּ בָּהּ:

23 And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.

וְלֹא תֵלְכוּ בַּחֲקֵת הַגּוֹי אֲשֶׁר־אֲנִי מִשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־אֱלֹהֵי עֲשׂוּ וְאָקֶץ בָּם:

שְׂנֵי

24 But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the LORD your God, who have set you apart from the peoples.

וְאָמַר לָכֶם אֲתֶם תִּירְשׁוּ אֶת־אֲדֹמָתָם וְאֲנִי אֶתְּנֶנָּה לָכֶם לְרִשְׁתָּ אֹתָהּ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדִבְשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים:

25 Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.

וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף הַטְּמֵא לַטְּהוֹר וְלֹא־תִשְׁקְצוּ אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכָל־אֲשֶׁר תִּרְמָשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לְטֵמָא:

מִפְטִיר

אין לו נים מת צלא צנים, לכך שָׁנָה צשני מקראות אלו, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו אם יהיו לו צשעת עזירה, לא יהיו לו צשימות, לפי שקוצצן צחייו, ערירים יהיו, שאם אין לו צשעת עזירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יצמות נה):

(21) נדה הוא. השכיצה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד): לאסור העראה צה כנדה שהעראה מפורשת צה את מקורה הערה:

(23) ואקץ. לשון מיאוס, כמו קָלַפְי צָסִי (צראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ צמוצו:

(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר צין פרה לחמור, שהרי מוצדלצין ונכרצין הם, אלא צין טהורה לך לטמאה צין שנשחט רוצו של סימן, לנשחט חציו, וכמה צין רוצו לחציו מלא

26 And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine. וְהִיִּיתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה וְאֲבָדֶל אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי:

27 A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them. וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְּעֵנֵי מוֹת יוֹמָתוֹ בְּאָבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם וְדַמֵּיהֶם בָּם: (פ) וְגִבֹר אוֹ אֵתָא אַרִי יְהִי בְהוֹן בְּדִין אוֹ זְכוּרוֹ אֶתְקַטְּלָא יִתְקַטְּלוּן בְּאֲבָנָא יִרְגְּמוּן יִתְהוֹן קַטְלָא חֲיִיבִין:

The Haftarah is Amos 9:7-9:15 on page ?? Sepharadim read Ezekiel 20:2-20:20.

XXI And the LORD said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people; וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אִמַּר אָמַר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְתִימַר אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא־יִטְמָא בְּעַמּוּיוֹ:

2 except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother; כִּי אִם־לְשָׂאוֹ תִקְרָב אֱלֹיוֹ לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבָנֹו וּלְבִתּוֹ וּלְאָחִיו:

3 and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself. וּלְאָחִיתּוֹ תִּבְתּוּלָהּ וּלְאָחִיתּוֹ אֲשֶׁר אֵלָיו אֵלֶּה לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא:

4 He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself. לֹא יִטְמָא בְּעַל בְּעַמּוּיוֹ לֹא יִסְתַּאֵב בְּרִבָּא בְּעַמּוּיָהּ לְאַחֲלוּתִיהָ:

שערה: אשר הבדלתי לכם לשמא. לאסור: (26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מוצדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נבוכדנצר וחזיריו, רבי אלעזר בן עזריה אומר מניין שלא יאמר אדם, נפשי קנה בצער חזיר, אי אפשר ללבוש כלאים, אבל יאמר אפשר, ומה אפשר ואצי שצמים גזר עלי, תלמוד לומר ואצדיל אתכם מן העמים להיות לי, שמהא הדלאתכם מהם לשמא, פורש מן העצירה ומקבל עליו עול מלכות שמים: (27) כי יהיה בהם אוֹב וגו'. כאן נאמר צהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה צסקילה, מויד בלא התראה צהכרת, ושגגתם חטאת, וכן בכל חייצי מיתות שנאמר צהם כרת: (1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא א, א): בני אהרן. יכול כללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף בעלי מומין במשמע: בני אהרן. ולא צנות אהרן (קידושין לה:). לא יטמא בעמיו. צעוד שהמת צתוך עמיו, יאל מת מלוא (ת"כ שם ג): (2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשמו (שם ד): (3) הקרובה. לרבות את הארוסה (שם יצ. יצמות ס.). אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מלוא (ת"כ שם):

<p>They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh.</p>	<p>לֹא-כ' (יקרחה) ק' לא ימרטון מרט יקרחון קרחה בראשם ברישון ופתא דדקנהון ופאת זקנם לא יגלחו לא יגלחון ובבשרהון ובבשרם לא ישרטו לא יחבלון חבול: שרטת:</p>
<p>They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.</p>	<p>קדשים יהיו לאלהיהם קדישין יהון קדם ולא יחללו שם אלהיהם אלההון ולא יחלון שמה דאלההון ארי ית קורבניא דיי קורבן אלההון אנון מקרבין ויהיו קדישין:</p>
<p>They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.</p>	<p>אשה זנה וחללה לא יקחו ואשה גרושה מאישה לא יקחו כי קדש הוא לאלהיו: אפתא מטעיא ומחלא לא יסבין ואפתא דמתרשא מבטלה לא יסבין ארי קדיש הוא קדם אלהיה:</p>
<p>Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.</p>	<p>וקדשתו כי את-לחם אלהיו הוא מקריב קדש יתה לך כי קדוש אני יהיה מקדשכם: ותקדשניה ארי ית קורבן אלהיו הוא מקריב קדיש יהי לך ארי קדיש אנא יי מקדשכון:</p>

- (4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל זה צעודה עמו (שם טו). יצמות כז), וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל בשאריו, צעוד שהיא צמוך עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מנוה, וזאיזה שאר אמרתי, צאמו שהיא להחלו, להתחלל הוא מכהונתו:
- (5) לא יקרחה קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל בין עיניכם, (דברים יד, א) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראשם, וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה שיהא נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש צממע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ.). ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו צמלקט ויהיטי יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש בו השחתה וזהו תער: ובבשרם לא ישרטו שרטת. לפי שנאמר בישראל (מכות כא). ושרטת לנפש לא תתנו (שם כח.), יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרטת, לחייב על כל שריטה ושריטה, שתיבה זו יתירה היא לדורש, שהיה לו לכתוב לא ישרטו ואני יודע שהיא שרטת:
- (6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישום בית דין בכך (ת"כ פרק א, ו):
- (7) זונה. שנענלה בעילת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נתין או ממזר (יצמות סא.): חללה. שולדה מן הפסולים שצכהונה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלוצה מכהן הדיוט, וכן שנחללה מן הכהונה על ידי ציאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עז.):
- (8) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלכה ויסרה עד שיגרש (יצמות פח): קדוש יהיה לך. נהוג צו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולצדך ראשון בצעודה (גיטין נט: ת"כ):

- 9 And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.
- 9 וּבַת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תַחֲלֵל לְזִנוֹת אֶת־אֲבִיהָ תַחֲלֵל לְזִנוֹת אֲבִיהָ בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף: (ס)
- 10 And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;
- 10 וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאַחָיו אֲשֶׁר־יוֹצֵק עַל־רָאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת־יָדָיו לְלֶבֶשׁ אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רָאשׁוֹ לֹא יִפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִפְרֹם:
- 11 neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;
- 11 וְעַל כָּל־נִפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא לְאֲבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִשְׁמָא:
- 12 neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.
- 12 וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִיל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נֶזֶר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:
- 13 And he shall take a wife in her virginity.
- 13 וְהָיָא אִשָּׁה בְּתוּלָיָה יָקָח: יִסָּב:
- 14 A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.
- 14 אֲלֻמָּנָה וְגֵרוּשָׁה וְחָלָלָה זִנָּה אֶת־אִלָּה לֹא יָקָח כִּי אִם־בְּתוּלָה מֵעַמּוּי יָקָח אִשָּׁה:

(9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהייתה זה זיקת צעל, וזנתה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין נא.), והכל מודים שלא דבר הכתוב בצנויה: את אביה היא מחללת. חללה וזנתה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נב.):

(10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל (ת"כ פרשתא ז, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כז):

(11) ועל כל נפש מת. צאהל המת: נפש מת. להציא רביעית דם מן המת שמטמא צאהל (נזיר לט.): לאביו ולאמו לא ישמא. לא צא אלא להמיר לו מת מזה (שם מז: ת"כ שם ד):

(12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ שם ה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד.) שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו נרץ לזאת מן המקדש אלא עוצר עצודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל בכך את העבודה, שהמיר לו הכתוב, הא כהן הדיוט שעצד אונן חלל:

- 15 And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him. **וְלֹא־יַחַלֵּל זֶרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי וְלֹא יַחַל זְרַעֲיָה בְּעַמִּיהָ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס) אֲדֹרִי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשִׁיהָ:**
- 16 And the LORD spoke unto Moses, saying: **וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵּאמֹר:**
- 17 Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God. **דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעֶךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בוֹ מוֹם לֹא יִקְרַב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהֵיוֹ: אִישׁ מִבְּנֵי דֹרֵיהֶן לְדֹרֵיהֶן דִּיהִי בִיה מוֹמָא לֹא יִקְרַב לְקַרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם אֱלֹהִיהָ:**
- 18 For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long, **כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בוֹ מוֹם לֹא יִקְרַב אִישׁ עוֹר אֹז פֶּסֶח אֹז חָרָם אֹז שָׂרוּעַ: אֲדֹרִי כָל גִּבֹּר דִּיהִי מוֹמָא לֹא יִקְרַב גִּבֹּר עוֹר אֹז חָגִיר אֹז חָרִים אֹז סְרִיעַ:**
- 19 or a man that is broken-footed, or broken-handed, **אֹז גִּבֹּר דִּיהִי בִיה תִּבָּר שֶׁבֶר רֶגֶל אֹז שֶׁבֶר יָד:**
- 20 or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed; **אֹז־גִּבָּן אֹז־דָּק אֹז תִּבְלָל אֹז־גִּבָּן אֹז־גִּבָּן אֹז דוֹקָא אֹז חֲלִיז בְּעֵינָיו אֹז גִּרְבָּא אֹז יִלְפַת אֹז מְרוּחַ אֲשָׁךְ:**

(14) וחללה. שנולדה מפסולי כהונה:

(15) ולא יחלל זרעו. הא אם נשא אחת מן הפסולות, זרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:

(17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עֶצֶד לֶחֶם רֹב (דניאל ה, א):

(18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריצהו קָא לְפִסְקָךְ (מלאכי א, ח):

חרם. שחוטמו שקוע צין שמי העינים, שכוחל שמי עיניו כאחת (צכורות מג:): שָׂרוּעַ. שאחד

מאיבריו גדול מחזירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחצרתה (שם מ:):

(20) או גבן. שוריעו"ש צלע"ז, שגביני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג:): או דק. שיש לו

זעייני דוק שקורין טיל"א (שם לח), כמו הנוטה כדק (ישעיה מ, כז): או תבלל. דבר המבזבל את

העין, כגון חוט לזן הנמשך מן הלזן ופוסק בסירא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוניל"א,

והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ומרגום תבולל חיליו, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אותו

החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל צמומי הצכור חלזון נחש עֵינֵב (שם): גרב וילפת. מיני שחין הם:

גרב. זו החרם, שחין היצא מצפנים ומצחוץ: ילפת. היא חוזית המנרית, ולמה נקראת ילפת, שמלפתת

והולכת עד יום המיתה, והוא לח מצחוץ ויצא מצפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין הלח מצחוץ ויצא

מצפנים, שנאמר וַיִּגְרַב וַיִּקְרַס (דברים כח, כו), כשמוך גרב אלל חרם קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך

אלל ילפת קורא לחרם גרב, כך מפורש בצכורות (צכורות מא:): מרוח אשך. לפי התרגום מְרִים

פְּסָדִין, שפחדיו מרוססים, שצניסם שלו כמותין. פחדין כמו גִּידִי פְּסָדִין יִשְׁרָגוּ (איוב מ, יז):

<p>21 no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.</p>	<p>כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם מִזֶּרַע אֹהֶרֶן הַכֹּהֵן לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב: יִקְרַב לְקָרְבָּא: קוֹרְבָּנָא דִּי מוֹמָא בִּיהּ יֵת קוֹרְבַן אֱלֹהִיהּ לָא יִקְרַב לְקָרְבָּא:</p>	<p>21 כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם מִזֶּרַע אֹהֶרֶן הַכֹּהֵן לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב: יִקְרַב לְקָרְבָּא: קוֹרְבָּנָא דִּי מוֹמָא בִּיהּ יֵת קוֹרְבַן אֱלֹהִיהּ לָא יִקְרַב לְקָרְבָּא:</p>
<p>22 He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.</p>	<p>קוֹרְבַן אֱלֹהִיהּ מִקֹּדְשֵׁי קֹדְשִׁים וּמִן־הַקֹּדְשִׁים יֵאָכֵל: קוֹדְשִׁיאַ וּמִן קֹדְשִׁיאַ יֵיכּוֹל:</p>	<p>22 לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ מִקֹּדְשֵׁי הַקֹּדְשִׁים וּמִן־הַקֹּדְשִׁים יֵאָכֵל: קוֹדְשִׁיאַ וּמִן קֹדְשִׁיאַ יֵיכּוֹל:</p>
<p>23 Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>בָּרֶם לְפָרוּכָתָא לֹא יֵיעוֹל וְלִמְדֻבָּחָא לֹא יִקְרַב אֲרִי מוֹמָא בִּיהּ וְלֹא יַחֲלִיל יֵת מִקֹּדְשֵׁי אֲרִי אֲנָא יי מִקְדָּשֶׁהוּן:</p>	<p>23 אַךְ אֶל־הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלִיל אֶת־מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשָׁם:</p>
<p>24 So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אֹהֶרֶן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם אֹהֶרֶן וְעִם בְּנוֹתָיו וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>24 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אֹהֶרֶן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)</p>
<p>XXII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>XXII וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>2 Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־אֹהֶרֶן וְאֶל־בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקֹּדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִלוּ אֶת־שְׁם קֹדְשִׁי אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה: דַּבְּרִי עִם אֹהֶרֶן וְעִם בְּנוֹתָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקֹּדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִלוּ יֵת שְׁמָא דְקֹדְשֵׁי דְאֲנִין מִקְדָּשִׁין קֹדְמִי אֲנָא יי:</p>	<p>2 דַּבֵּר אֶל־אֹהֶרֶן וְאֶל־בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקֹּדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִלוּ אֶת־שְׁם קֹדְשִׁי אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:</p>

(21) כל איש אשר בו מום. לרצות שאר מומין (ת"כ פרק ג, א): מום בו. צעוד מומו צו פסול, האס עזר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אס לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל צעל מוס, שמנינו שהותרו לזר, שאכל משה צשר המלואים, אצל צחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מנינו זר חולק צהן, לכן נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ח), כך מפורש צוצחים (קא):

(23) אך אל הפרכת. להזות שצצ הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החיון. ושניהם הוצרכו להכתצ, ומפורש צת"כ (שס י): ולא יחלל את מקדשי. שאס עצד, עצודתו מחוללת להפסל:

(24) וידבר משה. המננה הזאת: אל אהרן וגו' ואל כל בני ישראל. להזהיר צית דין על הכהנים (שס יצ).

(2) וינזרו. אינן נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וינזרו מאַפְרִי (יחזקאל יד, ז), קָזְרוּ אָחֹזֶר (ישעיה א, ד),

<p>Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.</p>	<p>אִמַּר אֶל־הֵם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁ מִכָּל־זֶרַע יִקְרַב אֶל־הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדָּשׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרַתְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>אִמַּר אֶל־הֵם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁ מִכָּל־זֶרַע יִקְרַב אֶל־הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדָּשׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרַתְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא סָגִיר אוֹ דָּאִיב בְּקוֹדְשִׁיאוֹ לֹא יִכּוֹל עַד דִּידְכִי וְדִיקְרַב בְּכָל טָמִי נֶפֶשׁ אוֹ גִּבֹר דְּתַפּוֹק מִנִּיהַ שְׂכַבְתָּ זֶרַע:</p>	<p>אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בְּקִדְשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנָּלַע בְּכָל־טָמְא־נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְתָּ־זֶרַע:</p>
<p>or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;</p>	<p>אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל־שֶׂרֶץ אֲשֶׁר יִטְמָא־לּוֹ אוֹ בְּאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא־לּוֹ לְכָל טִמְאַתּוֹ:</p>	<p>אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל־שֶׂרֶץ אֲשֶׁר יִטְמָא־לּוֹ אוֹ בְּאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא־לּוֹ לְכָל טִמְאַתּוֹ:</p>
<p>the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.</p>	<p>נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע־בּוֹ וְטִמְאַהּ עַד־הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן־הַקֹּדְשִׁים כִּי אִם־רָתַן בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם:</p>	<p>נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע־בּוֹ וְטִמְאַהּ עַד־הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן־הַקֹּדְשִׁים כִּי אִם־רָתַן בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם:</p>

יפרשו מן הקדשים צימי טומאתן. דבר אחר ויגזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, סרס המקרא ודרשהו: אשר הם מקדישים לי. לרבות קדשי כהנים עצמן: (3) כל איש אשר יקרב. אין קריצה זו אלא אכילה, וכן מצינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה, בכל קדש לא תגע, (ויקרא יז, ד) אזהרה לאוכל, ולמדוה רבותינו (זבחים לג:) מגזירה שזה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה צו את אהרן שתי כריתות זו אלל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על האכילה, וכן נדרש צ"כ (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה, כבר נדרשו במס' שזעזע (ז). אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': וטמאחו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול בצער הכתוב מדבר וטומאחו של צער עליו, וצטוה שאלל את הטמא הכתוב מדבר, על כרחך ממשמעו אתה למד, צמי שטומאחו פורחת ממנו הכתוב מדבר, וזהו האדם שיש לו טהרה צטבילה (זבחים מג:). ונכרתה וגר'. יכול מצד זה לצד זה, יכרת ממקומו ויחייב צמקום אחר, תלמוד לומר אני ה', בכל מקום אני: (4) בכל טמא נפש. צמי שנטמא צמת: (5) בכל שרץ אשר יטמא לו. צמיעור הראוי לטמא (ת"כ פרק ד, ד), צמיעה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. צמת: אשר יטמא לו. צמיעורו לטמא, וזהו כזית: לבל טומאחו. לרבות נוגע צזב, וזהו, נדה, ויולדת:

- 7 And when the sun is down,
he shall be clean; and
afterward he may eat of the
holy things, because it is his
bread.
- 7 וַיָּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחֲרָיִם
יֹאכֵל מִן־הַקֹּדְשִׁים כִּי
קֹדֶשׁ אֶרֶץ לַחֲמִיהָ
הוּא:
- 8 That which dieth of itself, or
is torn of beasts, he shall not
eat to defile himself
therewith: I am the LORD.
- 8 נִבְלָה וּטְרֵפָה לֹא יֹאכֵל
לְטַמְּאָהּ בָּהּ אֲנִי יְהוָה:
לֹא־תֵאָכֵל בָּהּ אָנָּה יי:
- 9 They shall therefore keep My
charge, lest they bear sin for
it, and die therein, if they
profane it: I am the LORD
who sanctify them.
- 9 וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמְרָתִי
וְלֹא־יִשָּׂאוּ עָלֵיו חֲטָא וּמָתוּ
בּוֹ כִּי יַחְלִלֻהוּ אֲנִי יְהוָה
מְקַדְּשֵׁם:
- 10 There shall no acommon man
eat of the holy thing; a tenant
of a priest, or a hired servant,
shall not eat of the holy thing.
- 10 וְכָל־זָר לֹא־יֹאכֵל קֹדֶשׁ
תּוֹשֵׁב כְּהֵן וְשָׂכִיר
לֹא־יֹאכֵל קֹדֶשׁ:
וְכָל חִלּוּנִי לֹא יִכּוֹל
קֹדֶשׁ תּוֹתָבָא דְכֹהֵנָא
וְאֹגִירָא לֹא יִכּוֹל
קֹדֶשׁ:
- 11 But if a priest buy any soul,
the purchase of his money, he
may eat of it; and such as are
born in his house, they may
eat of his bread.
- 11 וְכֵהֵן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן
כַּסְפּוֹ הוּא יֹאכֵל בּוֹ וְיִלִּיד
בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בִלְחֻמּוֹ:
וְכֵהֵן אֶרֶץ יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן
כַּסְפִּיהָ הוּא יִכּוֹל בֵּיהּ
וְיִלִּידֵי בֵיתָהּ אֲנֹן יִכְּלוּן
בִּלְחֻמֶּיהָ:
- 12 And if a priest's daughter be
married unto a common
man, she shall not eat of that
which is set apart from the
holy things.
- 12 וּבִת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ
זָר הִוא בְּתָרוּמַת הַקֹּדְשִׁים
לֹא תֵאָכֵל:
וּבֵת כְּהֵן אֶרֶץ תִּהְיֶה לְגִבֹּר
חִלּוּנִי הִיא בְּאַפְרָשׁוֹת
קֹדֶשׁ לֹא תִכּוֹל:

- (6) נפש אשר תגע בו. צאחד מן הטמאים הללו:
- (7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציצמות (עד): צטרומה, שמותר לאכלה צהערצ השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:
- (8) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה צצית הצליעה, אסור לאכול צקדשים, וצריך לומר וטרפה, מי שיש צמינו טרפה, יאכל נבלת עוף טמא שאין צמינו טרפה:
- (9) ושמרו את משמרתו. מלאכול צרומה צטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיטה צידי שמים (סנהדרין פג.):
- (10) לא יאכל קדש. צטרומה הכתוב מדצר, שכל הענין דצר צה (שס פג.): תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא דצוק, ואיזהו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היוצל, ואיזהו שכיר, זה קנוי קנין שנים שיוצא צשש, צה הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לצדוני לאכול צטרומתו (יצמות ע.):
- (11) וכהן כי יקנה נפש. עזד כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו צני השפחות, ואשת כהן אוכלת צטרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נו:), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור צציתך וגו' צספרי (קרח יז):
- (12) לאיש זר. ללוי וישראל:

<p>13 But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man</p>	<p>וּבֵת-כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֲרִי תְּהִי אֲרָמָלָא וּמִתְרַכָּא וּבֵר לִית לָהּ וּתְתוּב לְבֵית אָבוּהָא מִלְחָמָא דְאָבוּהָא תִּיכּוּל וְכָל חִילוּנֵי לָא יִיכּוּל בֵּיהּ:</p>	<p>וּבֵת-כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֲרָמָלָא וּמִתְרַכָּא וּבֵר לָהּ וּשְׁבָהּ אֶל-בֵּית אָבִיהָ כְּנַעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל-זֶר לֹא-יֹאכַל בּוֹ:</p>	<p>13</p>
<p>14 And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.</p>	<p>וּגְבֵר אֲרִי יִיכּוּל קוֹדֶשָׁא בְּשָׁלוּ וְיוֹסִיף חֲמִישִׁיהָ עָלוּהִי וְיִתֵּן לְכֹהֵנָא יֵת קוֹדֶשָׁא:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי-יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וְיֹסֵף חֲמִישִׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת-הַקֹּדֶשׁ:</p>	<p>14</p>
<p>15 And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;</p>	<p>וְלֹא יַחְלִלוּ אֶת-קֹדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דִּיפְרָשׁוּן קֹדֶם יְיָ:</p>	<p>וְלֹא יַחְלִלוּ אֶת-קֹדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר-יִרְיֻמוּ לַיהוָה:</p>	<p>15</p>
<p>16 and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>וַיִּקְבְּלוּן עָלֵיהוֹן עֲוֹנוֹן וְחֻבִּין בְּמִיכְלָהוֹן בְּסוֹאָבָא יֵת קוֹדֶשִׁיהוֹן אֲרִי אָנָּא יְיָ מְקַדְּשֵׁהוֹן:</p>	<p>וְהִשְׂיִאוּ אוֹתָם עֲוֹן אֲשָׁמָה בְּאֹכְלָם אֶת-קֹדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם: (פ)</p>	<p>16</p>
<p>17 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּמַלֵּל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמַיְמֵר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לְאָמֹר:</p>	<p>שלישי 17</p>

(13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבה. הא אם יש לה זרע ממנו, אסורה בתרומה כל זמן שהזרע קיים (יצמות פו.). וכל זר לא יאכל בו. לא זא חלא להוציא את האונן שמוטר בתרומה, זרות אמרתי לך, ולא אנינות (שם סח:).

(14) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן לכהן את הקדש. דצר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, חלא פירות של חולין, והן נעשין תרומה (פסחים לב.).

(15) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:

(16) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון באכלם את קדשיהם, שהוצדלו לשם תרומה וקדשו, ונאסרו עליהם. ואונקלוס שתרגם צְמִיקְלָהוֹן צְסוֹאָבָא, שלא לצורך תרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אתים שהיה רבי ישמעאל דורש צמורה שמדברים באדם עצמו, וכן צִיִּים מֵלֶאֱתָ יְמֵי נְרוֹ יִצְיָא אֲתוֹ (צמדבר ו, יג), הוא יציא את עצמו, וכן וַיִּקְצֹר אֲתוֹ צִיִּיא (דברים לד, ו), הוא קצר את עצמו, כך נדרש צספרי (נשא לב.):

- 18 Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: Whosoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that bringeth his offering, whether it be any of their vows, or any of their free-will-offerings, which are brought unto the LORD for a burnt-offering; דָּבַר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וְאֶל כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל-נִדְרֵיהֶם וְלְכָל-נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹה:
- 19 that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats. לָרְצֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בְּבָקָר בְּכַשְׂבִּים וּבְעִזִּים: לָרְעוּא לְכוֹן שְׁלִים דָּבַר בְּתוֹרִיא בְּאִמְרִיא וּבְעִזִּיא:
- 20 But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you. כָּל אֲשֶׁר-בּוֹ מוֹם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי-לֹא לָרְצֹן יִהְיֶה לָכֶם: כָּל דְּבִיָּה מוּמָא לֹא תִקְרִיבוּ אֲרִי לֹא לָרְעוּא יְהִי לְכוֹן:
- 21 And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein. וְאִישׁ זֶבַח-שְׁלָמִים לַיהוָה לְפֶלֶא-נִדֵּר אֹו לְנִדְבָה בְּבָקָר אֹו בְּצֹאן תָּמִים יִהְיֶה לָרְצֹן כָּל-מוֹם לֹא יִהְיֶה-בּוֹ: וְגֵר אֲרִי יִקְרִיב נִכְסֵת קִידָשִׁיא קָדָם יְיָ לְפָרִישָׁא נִדְרָא אֹו לְנִדְבָתָא בְּתוֹרִי אֹו בְּעֹנָא שְׁלִים יְהִי לָרְעוּא כָּל מוֹם לֹא יְהִי בִּיה:
- 22 Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD. עֹרֹת אֹו שְׁבוּר אֹו-חֲרוּץ אֹו-יָבֵלֶת אֹו גֵרֵב אֹו יִלְפֶת לֹא-תִקְרִיבוּ אֵלָה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא-תִתְּנוּ מֵהֶם עַל-הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה: עֹוִר אֹו תִבִּיר אֹו פָסִיק אֹו יָבֵלֶן אֹו גֵרָבֶן אֹו חֲזוּן לֹא תִקְרִיבוּ אֵלָיו קָדָם יְיָ וְקִידָנָא לֹא תִתְּנוּ מִנְהוֹן עַל מִדְבַּחָא קָדָם יְיָ:

(18) נדריהם. הרי עלי: נדבותם. הרי זו (מגילה ט.):
 (19) לרצונכם. הציאו דבר הראוי לרצות אתכם לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנ"ט זלע"ו. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אצל זעולת העוף אין צריך תמות וזכרות, ואינו נפסל זמזם, אלא צחסרון אצר:
 (21) לפלא נדר. להפריש צדיצורו:
 (22) עורת. שם דבר של מום, עגרון זלשון נקצה, שלא יהא צו מום של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. ריס של עין שנשדק או שנפגם (זכורות לח.), וכן שפתו שנשדקה או נפגמה (שם לט.): יבלת. ורוא"ה זלע"ו: גרב. מין חזזית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו וילפת שמשון (שופטים טז, כט), שאחזה צו עד יום מיתה, שאין לה רפואה (זכורות מא.): לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתן,

- 23 Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.
- 24 That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.
- 25 Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.
- 26 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 27 When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.
- וְשׁוֹר וְשֶׁה שְׂרוּעַ וְקָלוּט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֹדֶר לֹא יִרְצָה׃
- וְדָמִים וְדָרְסִים וְדִשְׁלִיף וְדִגְזִיר לֹא תִקְרְבוּן קָדָם יי' וּבְאַרְעֶכֶן לֹא תַעֲבֹדוּן׃
- וּמִיַּד בֶּן־נֹכַר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֶלֶה כִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מִיּוֹם בָּם לֹא יִרְצוּ לָכֶם׃ (ס)
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
- תֹּר אוֹ אֹמֶר אוֹ עֹז אֶרֶי יִתְּלִיד וַיְהִי שִׁבְעָא יוֹמִין בְּתֵר אִמִּיהָ וּמִיּוֹמָא תַמְינָאָה וְלִהְלֵאָה יִתְרַעִי לְקָרְבָא קוֹרְבָנָא קָדָם יי' אִשָּׁה לַיהוָה׃

ועל שחיטתן, ועל זריקת דמן (תמורה ו): ואשה לא תתנו. אזהרת הקטרתן: (23) שרוע. אצר גדול מחזירו (זכורות מ): וקלוט. פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אתו. לצדק הבית: ולנדר. למזבח: לא ירצה. איזה הקדש צא לרשות, הוי אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ז, ו):

(24) ומעוך וכתות ונתוק וברות. ציצים או צגיד: מעוך. ציצו מעוכין ציד: כתות. כמושים יותר ממעוך (זכורות לט): נתוק. תלושין ציד עד שנפסקו חוטים שתלויים בהן, אצל נתונים הם צמוך הכיס, והכיס לא נחלש: וברות. כרותין כלי ועודן צכים: ומעוך. תרגומו ודמקיס, זה לשונו צארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודקסס, כמו הצית הגדול קססס (עמוס ו, יא), דקיעות דקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ): ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום צהמה וזיה ואפילו טמאה, לכך נאמר צארצכם, לרבות כל אשר צארצכם, שאי אפשר לומר לא נטוו על הסרוס אלא צארץ, שהרי סרוס חוצת הגוף הוא, וכל חוצת הגוף נוהגת בין צארץ בין צחוזה לארץ (קידושין לו):

(25) ומיד בן נכר. נכרי שהציא קרבן ציד כהן להקריבו לשמים. לא תקריבו. לו בעל מוס, ואף על פי שלא נאסרו בעלי מומים לקרבן בני נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נוהגת בצמה שצשדות, (תמורה ז). אצל על המזבח שצמשכן לא תקריבוה, אצל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרבות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין יג): משחתם. חבולתן: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:

28 And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.	וְשׁוֹר אִו־שֶׁה אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָו יִתְּרָתָא אוֹ שִׁיתָא לָּהּ וְלִבְרָתָהּ לֹא תִפְסֹן בְּיוֹמָא חֵד:	28 וְשׁוֹר אִו־שֶׁה אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָו לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד:
29 And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.	וְאִרִי תִפְסֹן נִכְסֵת תּוֹדֵתָא קָדָם יְיָ לְרַעְיָא לְכוֹן תִּפְסֹן:	29 וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ: לְכוֹן תִּפְסֹן:
30 On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.	בְּיוֹמָא תֵּחִיָּא וְתֹאכִיל לֹא תִשְׁאַרְוֹן מִנִּיהּ עַד צַפְרָא אַנָּא יְיָ:	30 בְּיוֹם תֵּחִיָּא וְאָכַל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה:
31 And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.	וְתִשְׁרְוִן פְּקוּדֵי וְתַעֲבִדוֹן יְתִהוֹן אַנָּא יְיָ:	31 וְשָׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה:
32 And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,	וְלֹא תַחֲלִיל אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנָא יְיָ מְקַדְּשֶׁכֶּן: וְלֹא תַחֲלִיל יֵת שְׁמָא קָדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:	32 וְלֹא תַחֲלִיל אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:
33 that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.	דְּאַפִּיק יְתָכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְמַהֲנִי לְכוֹן לְאַלְהֵי אַנָּא יְיָ:	33 הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיוֹת לָכֶם לְאַלְהִים אֲנִי יְהוָה: (פ)
XXIII And the LORD spoke unto Moses, saying:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	רציעי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(27) כי יולד. פרט ליוצא דופן (שם לח):
(28) אתו ואת בנו. נוהג בנקבה, שאסור לשחוט האם והבן או הזכר, ואינו נוהג בזכרים, ומותר לשחוט האז והבן (ת"כ פרק ח, א חולין עח): אתו ואת בנו. אף צנו ואותו במשמע (חולין פז):
(29) לרצונכם תזבחו. תחלת זביחתכם הזהירו שמהא לרצון לכם, ומהו הרצון:
(30) ביום ההוא יאכל. לא צא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, אל תשחטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם תחשבו צו מחשבת פסול לא יהא לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למתעסק שפסול בשחיטת קדשים (חולין יג.), ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שמהא זביחתו על מנת לאכלן בזמנן: ביום ההוא יאכל. לא צא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, שאם לקצוע לה זמן אכילה, כבר כתיב וַיִּשָּׂר וַיִּצַח תּוֹדַת שְׁלָמִיו וגו' (ויקרא ז, טו): אני ה'. דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך:
(31) ושמרתם. זו המעשה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה:
(32) ולא תחללו. לעבור על דְּצִרִי מְזִידִין. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עמך וקדש שמי, יכול זביח, תלמוד לומר בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וכשהוא מוסר עממו ימסור עממו על מנת למות, שכל המוסר עממו על מנת הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנוניה מישאל ועזריה שלא מסרו עממן על מנת הנס שנאמר וְהָן לֹא יָדִיעַ לְהוֹא לָךְ מִלְּקָא וגו' (דניאל ג, יח), מצינו ולא מצינו ידיע להוי לך וגו':
(33) המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them:</p> <p>2 The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי:</p>
<p>3 Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.</p>	<p>שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבָּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: (פ)</p>
<p>4 These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.</p>	<p>אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:</p>
<p>5 In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD'S passover.</p>	<p>בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַיּוֹם בֵּין עֶרְבַּיִם פֶּסַח לַיהוָה:</p>
<p>6 And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.</p>	<p>וּבַחֲמִישֶׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמַּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכְלוּ:</p>
<p>7 In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלָאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>
<p>8 And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)</p>

- (2) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי ה'. עשה מועדות שיהיו ישראל מלומדין צהם, שמעצרים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים:
- (3) ששת ימים. מה ענין שבת אל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות:
- (4) אלה מועדי ה'. למעלה מדצר צעזעור שנה וכאן מדצר בקדוש החדש:
- (5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה'. הקרצת קרצן ששמו פסח:

- 9 And the LORD spoke unto Moses saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵאמֹר:
- Speak unto the children of Israel, and say unto them: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצִירְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן:
- 10 When ye are come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest. וְתִימַר לְהוֹן אֲרִי תִיעֲלוֹן אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצִירְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וְתִתְּנוּ יֵת עֹמֶר רֵישׁ חֲצִדְכֹן לְוִית כֹּהֵנָא:
- 11 And he shall wave the sheaf before the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it. וְהִנִּיף אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרֹצְנָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת וַיִּנִּפְנוּ הַכֹּהֵן:
- 12 And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD. וְעִשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה:
- 13 And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin. וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֶשְׂרִינִין סֹלֶת דִּפְלָא בְּמִשְׁחָ קוֹרְבָנָא קָדֶם יְיָ לְאֵתְקִלָא בְּרַעְוָא וְנִסְכָּיהָ חֲמֵרָא רִבְעִית הִינָא:

(8) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים צפרשת פנחם, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעכצין זה את זה (מנחות מט.). והקרבתם אשה לה'. מכל מקום, אם אין פרים, קצא אילים, ואם אין פרים ואילים, קצא כזשים: שבעת ימים. כל מקום שנאמר שזעת, שם דצר הוא שזע של ימים, שטיינ"א צלע"ז, וכן כל לשון שמונת, ששת, חמשת, שלשת: מלאכת עבדה. אפילו מלאכות החשודות לכס עבודה ולורך שיש חסרון כיס צבטלה שלהן, כגון דצר האבד, כך הצנתי מתורת כהנים (פרשתא יב, ח), דקתני יכול אף חולו של מועד יהא חסור צמלאכת עבודה וכו':

(10) ראשית קצירכם. שמהא ראשונה לקציר (מנחות עא.). עומר. עשירית האיפה, כך היתה שמה, כמו וימדו צֶעֱמֶר (שמות טז, יח):

(11) והניף. כל תנופה מוליך ומציא מעלה ומוריד, מוליך ומציא לעלור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעלור טללים רעים (מנחות סב.). לרצנכם. אם תקריבו כמשפט זה יהיה לרצון לכס: ממחרת השבת. ממחרת יום טוה הראשון של פסח, שאם אתה אומר שצת צראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו.):

(12) ועשיתם. כבש. חוצה לעומר הוא צא:

(13) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה היתה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט.):

- 14 And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.
- 14 וְלֶחֶם וְקָלִי וְכֶרֶםֹּל לֹא תֹאכְלוּ עַד-עֶצְמָם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הַבִּיאָכֶם אֶת-קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁכְּבֵיכֶם: (ס)
- 15 And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;
- 15 וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת-עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַ שָׁבָתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה:
- 16 even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD.
- 16 עַד מַמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה תִדְּשָׁה לַיהוָה:
- 17 Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.
- 17 מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תִּבְיֹאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּי עֶשְׂרֹנִים סֵלֹת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תֵּאֲפִינָה בִּכּוּרִים לַיהוָה:

(14) וקלי. קמח עשוי מכרמל רך שמייצגין אותו צתנור: וכרמל. הן קליות שקורין גרניילי"ש: בכל משבתיתכם. נחלקו צו חכמי ישראל (קידושין לז.), יש שלמדו מכאן, שהחדש נוגע בחוזה לארץ, ויש אומרים, לא צא אלא ללמד שלא נצטוו על החדש אלא לאחר ירושה ושיצה משכצשו וחלקו:

(15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה:): תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מצער, שאם לא כן אינן תמימות (שם סו.):

(16) השבת השביעת. כתרומתו שביעיתא שביעיתא: עד ממחרת השבת השביעת תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'. ציום החמשים תקריבוה. ואומר אני זהו מדרשו, אבל פשוטו עד ממחרת השבת השביעית שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרבה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה מן השעורים:

(17) ממושבותיכם. ולא מחוזה לארץ (מנחות פג:): לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גזוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הצאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשתי הלחם (שם פד:):

- 18 And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.
- 19 And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.
- 20 And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.
- 21 And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.
- 22 And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.
- וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כִּבְשִׁים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אִשָּׁה רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:
- וְעִשִּׂיתֶם שְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד לַחֲטָאת וּשְׁנֵי כִבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה לְזִבְחַת שְׁלָמִים:
- וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל-שְׁנֵי כִבְשִׁים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לַכֹּהֵן:
- וְקִרְאתֶם בְּעֶצְמוֹ הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֲקַת עוֹלָם בְּכָל-מוֹשְׁבֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם:
- וּבִקְצֹרְכֶם אֶת-קְצִיר אֲרָצְכֶם לֹא-תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֶךְ בִּקְצֹרְךָ וּלְקַט קְצִירְךָ לֹא תִלְקֹט לְעֹנִי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)
- וּבְמַחְצְדִּכֶן יֵת חֲצֵדָא דְאַרְעִיכֶן לֹא תִשְׁיִי פֶתָא דְחִקְלָךְ בְּחֲצֵדָךְ וּלְקַטָּא דְחֲצֵדָךְ לֹא תִלְקִיט לְעֹנִי וּלְגֵיזְרִי תִשְׁבּוֹק יִתְהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶן:

(18) על הלחם. צגלל הלחם, חוצה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל צהמה צפרשת נסכים, ג' עשרונים לפר, וצ' עשרונים לאיל, ועשרון לכזש, זו היא המנחה. והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכזש (צמדצר טו, ד' ט"ז-ט"ח):

(19) ועשייתם שעיר עזים. יכול ז' כזשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכזשים והשעיר האמורים צחומש הפקודים, כשאתה מגיע אל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעזמן ואלו לעזמן, אלו קרבו צגלל הלחם ואלו למוספין (ת"כ פרק יג, ו מנחות מה):

(20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעונית תנופה מחיים (מנחות סג.), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כזשים: קדש יהיו. לפי ששלמי יחיד קדשים קלים, הוזהב לומר צלמי צבור שהם קדשי קדשים:

23	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵאמֹר:	חמישי
24	Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּיָמֵי בִּירְחָא שְׁבִיעָא בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זָכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ:	24
25	Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.	כָּל־מְלָאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֲשֶׁה קֹדֶשׁ יְיָ: כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן וּתְקַרְבוּן קֹדֶשׁ יְיָ:	25
26	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵאמֹר:	26
27	Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.	אֲךָ בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֲשֶׁה לַיהוָה:	27
28	And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God.	וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	28
29	For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.	כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תַעֲנֶה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמִּיהָ:	29

(22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעבור עליהם בשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכחוש ליחנס בזמנע הרגלים, פסח ועזרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן, ללמדך שכל הנותן לקט שזכה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו זכה צית המקדש והקריב קרבנותיו בזכו: תעזב. הנח לפניהם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

(24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (ר"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל:

(25) והקרבתם אשה. המוספים האמורים בחומש הפקודים:

(27) אך. כל אכין ורקין שזתורה מיעוטין, מכפר הוא לשצים ואינו מכפר לשאינים שצים (שזועות יג.):

- 30 And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people. וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָאֲבִדְתִּי אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹהּ: וְכָל אָנֶשׁ דִּיעֲבִיד כָּל עֲבִידָא בְּכֶרֶן יוֹמָא הַדִּין וְאֹבִיד יֵת אָנֶשָׁא הַהוּא מִגּוֹ עַמִּיהּ:
- 31 Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings. כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְתִּיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: כָּל עֲבִידָא לֹא תַעֲבִדוּן קִים עֲלֵם לְדִרְיִכּוֹן בְּכָל מוֹתְבְּנִיכּוֹן:
- 32 It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath. שַׁבַּת שַׁבְתּוֹן הוּא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשֻׁעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד-עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבְתְּכֶם: (פ) שָׁבָא שַׁבְתָּא הוּא לָכוֹן וְתַעֲנוּן יֵת נַפְשְׁתְּכוֹן בַּתְּשֻׁעָא לִירְחָא בְּרַמְשָׁא מִרְמָשָׁא עַד רַמְשָׁא תְּנוּחוֹן נִיחָכוֹן:
- 33 And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:
- 34 Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD. דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִישָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חֹג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר בַּחֲמִישָׁתָּא עֲשָׂרָא יוֹמָא לִירְחָא שְׁבִיעָאָה הַדִּין חֲגָא דְמִטְלִיא שְׁבַעַא יוֹמִין קָדָם יְיָ:
- 35 On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work. בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָתָא עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ: בְּיוֹמָא קְדָמָאָה מְעֹרַע קְדִישׁ כָּל עֲבִידַת פּוּלְחָן לֹא תַעֲבִדוּן:
- 36 Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work. שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרְיבוּ אֹשֶׁה לַיהוָה בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יְהִיָּה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה עֲצֹרַת הוּא כָל-מְלָאכָתָא עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ: שְׁבַעַא יוֹמִין תִּקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה מְעֹרַע קְדִישׁ יְהִי לָכוֹן וְתִקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ כְּנִישִׁין תְּהוֹן כָּל עֲבִידַת פּוּלְחָן לֹא תַעֲבִדוּן:

(30) והאבדת. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדת, למד על הכרת שאינו אלא אכדון:

(31) כל מלאכה וגו'. לעצור עליו בלאוין הרצה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא.):

(35) מקרא קדש. [ציוה"כ] קדשהו בכסות נקיה ובתפלה, ובשאר ימים טובים, במאכל ובמשתה ובכסות נקיה ובתפלה:

<p>These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;</p>	<p>אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב אֹשֶׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וְנֹסְכִים דְּבַר-יּוֹם בְּיוֹמוֹ:</p>
<p>beside the sabbaths of the LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.</p>	<p>מִלִּבָּד שַׁבָּתַת יְהוָה בָּר מִשְׁבִּיא דִּי וְכַר וּמִלִּבָּד מִתְּנוּתֵיכֶם וְכַר מִכָּל וּמִלִּבָּד כָּל-נִדְרֵיכֶם וְכַר מִכָּל וּמִלִּבָּד כָּל-נִדְבָתֵיכֶם וְתִתְּנוּן קָדָם יי: אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה:</p>
<p>Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.</p>	<p>אֲךָ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת-תְּבוּאֵת הָאָרֶץ תַּחֲגֹו אֶת-חַג-יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן:</p>
<p>And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.</p>	<p>וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרֵי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ-עָבֹת וְעַרְבֵי-נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֵלֵהֶיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:</p>

(36) עצרת הוא. עזרתי אחסא אללי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמן להפטר אמר, בני, בצקשה מכס עכצו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם: כל מלאכת עבדה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכס, שאם לא תעשה יש חסרון כיס בדבר: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא חסור במלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא:

(37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריצה עם העולה (מנחות מד:): דבר יום ביומו. חוק הקרוב צחומש הפקודים: דבר יום ביומו. הא אם עזר יומו צטל קרצנו:

(39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרצן שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה תשלומין כל שצעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שזיעי זה בא זמן אסיפה, מכאן שנצטוו לעצור את השנים שאם אין העבור, פעמים שהוא בא באמצע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא זה יציא זה, יכול יהא מציאן כל שצעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד צמשמע, ולא יותר, ולמה נאמר שצעה, לתשלומין (חגיגה ט:):

(40) פרי עץ הדר. עץ, שטעם עלו ופריו שוה (סוכה לה:). הדר. הקצר צאילנו משנה לשנה, וזהו אחרוג (שס): כפת תמרים. חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת (שס לז): וענף עץ עבת. שנפיו

<p>And ye shall keep it a feast 41 unto the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.</p>	<p>וְתִחְגֹּן יְתִיה חֲגֹא קֳדָם יי שְׁבַע יָמִים בְּשָׁנָה חֶקֶת עֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּחֹדֶשׁ שְׁבִיעִי תִחְגֹּן יְתִיה:</p>	<p>וְחִגְגְתֶּם אֹתוֹ חֶג לַיהוָה 41 שְׁבַע יָמִים בְּשָׁנָה חֶקֶת עֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תִחְגֹּנוּ אֹתוֹ:</p>
<p>Ye shall dwell in booths seven 42 days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;</p>	<p>בְּמִטְלֵא תִתְּבוֹן שְׁבַע יָמִים כָּל יֹצֵא בְּיִשְׂרָאֵל יִתְּבוֹן בְּמִטְלֵא:</p>	<p>בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שְׁבַע יָמִים 42 כָּל־הָאִזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַסֻּכֹּת:</p>
<p>that your generations may 43 know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>כִּדְלִי יִדְעוּ דְרִיכֹן אֲרִי בְּמִטְלֵא עֲנִי אֹתִיבִית יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאִפְקוּתֵי יְתִהוֹן מֵאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם אֲנִי אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי 43 בַסֻּכֹּת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>And Moses declared unto the 44 children of Israel the appointed seasons of the LORD.</p>	<p>וּמִלִּיל מֹשֶׁה יֵת סֹדֶר מוֹעֲדֵי דִי וְאֶל־פְּנֵי לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>וַיַּדְבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי 44 אֶל־בְּנֵי יְהוָה יִשְׂרָאֵל: (פ)</p>
<p>XXIV And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>	<p>וַיַּדְבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>'Command the children of 2 Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.</p>	<p>פְּקִיד יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְבוּן לָךְ מֹשֶׁח זֵיתָא דְּכִינָא פְּתִישָׁא לְאִנְהָרָא בּוֹצִינָא לְאִדְלָקָא תְּדִירָא:</p>	<p>צֹו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ 2 אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ פְּתִית לְמִאֹזֶר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:</p>
<p>Without the veil of the testimony, in the tent of 3 meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.</p>	<p>לְפָרוּכְתָּא מִבְּרָא דְּסִהְדוּתָא בְּמִשְׁכָּן זְמָנָא יִסְדֵּר יְתִיה אַהֲרֹן מִרְמָשָׁא עַד צַפְרָא קֳדָם יי תְּדִירָא קִים עֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>	<p>מִחוּץ לְפָרֹכֶת הָעֵדוּת 3 בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֶקֶת עֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>

קלועים כעצמות וכחצלים, וזהו הדם, העשוי כמין קליעה (שם לנ:):

(42) האזרח. זה אזרח: בישראל. לרצות את הגרים (שם כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבתי. עניי כבוד (סוכה יא:):

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מצות הנרות, ופרשת ואמה תזיה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש נורח המנורה, וכן משמע ואמה סופך לזוה את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים במנחות (פז). וזת"כ (פרשתא יג, א): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (במדבר כח ו), שאינה אלא מיום ליום:

- 4 He shall order the lamps
upon the pure candlestick
before the LORD continually.
- עַל הַמְנִרְהָ הַטְּהֹלָה יַעֲרֹךְ
אֶת־הַנְּרוֹת לִפְנֵי יְהוָה
תָּמִיד: (פ)
- 5 And thou shalt take fine
flour, and bake twelve cakes
thereof: two tenth parts of an
ephah shall be in one cake.
- וְלָקַחְתָּ סֹלֶת וְאַפִּיתָ אֹתָהּ
שְׁתֵּים עָשָׂר חֲלוֹת שְׁנֵי
עֶשְׂרִינִים יִהְיֶה הַחֲלָה
הָאֶחָת:
- 6 And thou shalt set them in
two rows, six in a row, upon
the pure table before the
LORD.
- וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּים
מַעֲרֻכּוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֻכָּה
עַל הַשֻּׁלְחָן הַטְּהוֹר לִפְנֵי
יְהוָה:
- 7 And thou shalt put pure
frankincense with each row,
that it may be to the bread for
a memorial-part, even an
offering made by fire unto the
LORD.
- וְנָתַתָּ עַל־הַמַּעֲרֻכָּה
לְבִנְיָה זָכָה וְהִיתָה לֶלֶחֶם
לְאַזְכָּרָה אֲשֶׁה לַיהוָה:
- 8 Every sabbath day he shall set
it in order before the LORD
continually; it is from the
children of Israel, an
everlasting covenant.
- בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת
יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד
מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית
עוֹלָם:
- 9 And it shall be for Aaron and
his sons; and they shall eat it
in a holy place; for it is most
holy unto him of the offerings
of the LORD made by fire, a
perpetual due.
- וְהִיתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו
וְאָכְלָהּ בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ
כִּי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים
הוּא לוֹ מֵאֲשֵׁי יְהוָה
חֶק־עוֹלָם: (ס)

(3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כז. מ"כ שם ט), על נר מערצי, שהוא עדות לכל צאי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת חזרותיה, וממנה היה מתחיל, וזה היה מקיים: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (מ"כ שם יא), ושיערו חכמים, חזי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקצעה להם (מנחות פט):

(4) המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמטהרה ומדשנה תחלה מן האפר:

(6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הטהר. של זהב טהור. דבר אחר על טהור של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגזיהין את הלחם מעל גבי השלחן (מ"כ פרק יח, ד):

(7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני ציוכי לצונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה. הלצונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגזוה כלום, אלא הלצונה נקטרת כשמסלקין אותו בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה כקומץ, שהוא אזכרה למנחה:

- 10 And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.
- 10 וַיֵּצֵא בֶן־אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן־אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ בֶּן יִשְׂרָאֵל וַיִּגְבְּרוּ בְּיִשְׂרָאֵל:
- 11 And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.
- 11 וַיִּקְבֹּב בֶּן־הָאִשָּׁה וַיְבָרֵשׁ בֶּן־אִתְּהֶשֶׁם וַיִּקְלָל וַיִּבְיֹאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בֵּת־דִּבְרִי לַמְטֵה־דָן:
- 12 And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD.
- 12 וַיִּנְיֹחֻהוּ בַּמִּשְׁמֶר לַפָּרֶשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ) עַד דִּיתִפְרֹשׁ לְהוֹן עַל גְּזִירַת מִימְרָא דִּי:
- 13 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 13 וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר לֵי: עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

(9) והייתה. המנחה הזאת, שכל דבר הצא מן הצבואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר:

(10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רצי לוי אומר מעולמו יצא, רצי צרכיה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, ביום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת זונות של תשעה ימים, צתמיה. ומתניתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מצית דינו של משה יצא מחוייב, צא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מצני דן אני, אמרו לו איש על דגלו באתת לגיית אצתס (צמדצר צ, צ) כתיב, נכנס לגיית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר: וינצו במחנה. על עסקי המחנה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה צו מטע אהלו:

(11) ויקב. כתרגומו, וקריש שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו), והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שצחן של ישראל שפרסמה הכתוב לזו לומר, שהיא לצדה היתה זונה: שלומית. דקות פטפטת שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטת דצדריס, שאלת בשלום הכל: בת דברי. דצרנית היתה, מדצרת עם כל אדם לפיכך קלקלה: למשה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאציו, גנאי לשצטו, כיצא צו אהליאצ צן אחיסמך למטה דן (שמות לא, ו), שצח לו שצח לאציו שצח לשצטו:

(12) וינחהו. לצדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיתה, (סנהדרין עח): שנאמר מַלְלִיָּה מוֹת יוֹמָת (שמות שס יד), אצל לא פורש להם צאיזו מיתה, לכך נאמר כי לא פרש מה יעשה לו (צמדצר טו, לד), אצל צמקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לא:

<p>14 'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.</p>	<p>אָפִיק ית דֹּאֲרָגִיז לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וְיִסְמְכוּן כָּל דְּשָׁמְעוּ ית יְדִיהוֹן עַל רִישִׁיהּ וְיִרְגְּמוּן יְתִיהּ כָּל כְּנֻשְׁתָּא:</p>	<p>הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסִמְכוּ כָּל־הַשֹּׁמְעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:</p>
<p>15 And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.</p>	<p>וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּמְלִיל לְמִימַר גָּבֵר גָּבֵר אֲרִי יִרְגְּזוּ קֹדֶם אֱלֹהֵיהּ וְיִקְבִּיל חֲזָבִיהּ:</p>	<p>וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִקְלֵל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חַטָּאוֹ:</p>
<p>16 And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.</p>	<p>וְדִיפְרִישׁ שְׁמָא דִּי אַתְקַטְּלָא יִתְקַטֵּיל מְרַגְם יִרְגְּמוּן בֵּיהּ כָּל כְּנֻשְׁתָּא גֵיזְרָא כִּי־צִיבָא בְּפִרְשֻׁתִּיהּ שְׁמָא יִתְקַטֵּיל:</p>	<p>וְנִקְבַּ שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוּמָת רָגוּם יִרְגְּמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כָּגוֹל כְּאֶזְרָח בְּנִקְבוֹ־שֵׁם יוּמָת:</p>
<p>17 And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.</p>	<p>וְגָבֵר אֲרִי יִקְטוּל כָּל נַפְשָׁא דְּאִנְשָׁא אַתְקַטְּלָא יִתְקַטֵּיל:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוּמָת:</p>
<p>18 And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.</p>	<p>וְדִיקְטוּל נַפְשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה נַפְשָׁא חֲלָף נַפְשָׁא:</p>	<p>וּמִכָּה נַפֶּשׁ־בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה נַפֶּשׁ תַּחַת נַפֶּשׁ:</p>
<p>19 And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:</p>	<p>וְגָבֵר אֲרִי יִתִּין מוּמָא בְּחִבְרִיהּ כְּמָא דְּעָבֵד כֵּן יִתְעָבֵד לִיהּ:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוּם בְּעַמִּיתוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ:</p>
<p>20 breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.</p>	<p>תְּבָרָא חֲלָף תְּבָרָא עֵינָא חֲלָף עֵינָא שְׁנָא חֲלָף שְׁנָא כְּמָא דִּיהֵב מוּמָא בְּאִנְשָׁא כֵּן יִתְיָהֵב בֵּיהּ:</p>	<p>שֹׁבֵר תַּחַת שֹׁבֵר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כְּאֲשֶׁר יִתֵּן מוּם בְּאָדָם כֵּן יִנָּתֵן בּוֹ:</p>

(14) השמעים. אלו העדים: כל. להציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמן זראשך, ואין אנו נענשים צמיחתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (מ"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלוחו של אדם כמותו:

(15) ונשא חטאו. זכרת, כשאין התראה:

(16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל צניווי: ונקב. לשון קללה, כמו מה אָקֵב (צמד צר כג, ט. סנהדרין נז):

(17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כא, יב), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם:

21	And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.	ומִכָּה בַּהֶמָּה יִשְׁלַמְנָה וּדְיִקְטוּל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה ומִכָּה אָדָם יוּמָת: וּדְיִקְטוּל אֲנָשָׁא יִתְקַטִּיל:	מפטיר
22	Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God.'	מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כַּגֵּר כְּאֻזְכָּח יִהְיֶה כִּי אֲנִי כַּנִּצִּיבָא יְהִי אַרִי אֲנִי יי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אֱלֹהֵכֹן:	22
23	And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת-הַמְקַלֵּל אֶל-מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֲבָן וּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (פ) וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת-הַמְקַלֵּל אֶל-מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֲבָן וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (פ)	קדר פסוקים
The Haftarah is Ezekiel 44:15 – 44:31 on page ??.			
XXV	And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר:	נהר
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּשְׁבַתְתָּהּ הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה:	2

- (20) כן ינתן בו. פירשו רבותינו (צ"ק פד.) שאינו נתינת מוס ממשי, אלא תשלומי ממון שמין אותו כעבד, לכך כחוצ צו לשון נתינה, דבר הנתון מיד ליד:
- (21) ומכא בהמא ישלמנה. למעלה דצור בהורג בהמה, וכאן דצור בעושה צה חצורה: ומכא אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה צו חצורה, שלא נאמר כאן נפש, וצמכה אציו ואמו דצור הכחוצ, וצא להקישו למכה בהמה, מה מכה בהמה מחיים, אף מכה אציו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוצרך לומר צמכה שפטור, ומה צבהמה בחצלה, שאם אין חצלה אין תשלומין, אף מכה אציו ואמו אינו חייב עד שיעשה צה חצורה:
- (22) אני ה' אלהיכם. אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים:
- (23) ובני ישראל עשו. כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר דחיה, רגימה, ותלייה:
- (1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אלל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה בת"כ (פרשתא א, א). ונראה לי שכן פירושה, לפי שלא מצוי שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב צמחנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וצא הכחוצ ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה שמסיני היו כולם כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו ונשנו בערבות מואב:
- (2) שבת לה'. לשם ה' כשם שנאמר בשבת צראשית:

<p>3 Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.</p>	<p>שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וּשְׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאַסַּפְתָּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ וְתִכְנוֹשׂ יָת עַל־לֶחְתָּהּ:</p>	<p>3 שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וּשְׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאַסַּפְתָּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ וְתִכְנוֹשׂ יָת עַל־לֶחְתָּהּ:</p>
<p>4 But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.</p>	<p>וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שַׁבַּת שְׁמִטָּה יִהְיֶה לָאָרֶץ דְּתִשְׁמִיט קִדְּם יִי חֲקֹלְךָ לֹא תִזְרַע וּכְרַמְךָ לֹא תִכְסַּח:</p>	<p>וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שַׁבַּת שְׁמִטָּה יִהְיֶה לָאָרֶץ שַׁבַּת לִיהוָה שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וּכְרַמְךָ לֹא תִזְמַר:</p>
<p>5 That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.</p>	<p>אֵת סְפִיחַ קִצְיֶרְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת־עֲנָבֵי נְזִירְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁמִטָּה יִהְיֶה לָאָרֶץ:</p>	<p>5 אֵת סְפִיחַ קִצְיֶרְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת־עֲנָבֵי נְזִירְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁמִטָּה יִהְיֶה לָאָרֶץ:</p>
<p>6 And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;</p>	<p>וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשִׁכְיֶרְךָ וּלְתוֹשְׁבֵיךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:</p>	<p>6 וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשִׁכְיֶרְךָ וּלְתוֹשְׁבֵיךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:</p>
<p>7 and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.</p>	<p>וּלְבְּהֵמָתְךָ וּלְחַיָּה וְלְבְּעִירְךָ וּלְחַיָּה אֲשֶׁר בְּאֶרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל־תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל: (ס) עַל־לֶחְתָּהּ לְמִיכָל:</p>	<p>7 וּלְבְּהֵמָתְךָ וּלְחַיָּה וְלְבְּעִירְךָ וּלְחַיָּה אֲשֶׁר בְּאֶרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל־תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל: (ס) עַל־לֶחְתָּהּ לְמִיכָל:</p>

(4) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקולצין זמורותיה, ותרגמו לך לא תִקְסַח, ודומה לו קולצין פסוקים (ישעיה לג, יז), שָׁרְפָה צֶאֱשׁ פְסוּקָה (תהלים פ, יז):
(5) את ספיח קצירך. אפילו לא זרעה, והיא זמחה מן הזרע שנפל זה צעת הקציר, הוא קרוי ספיח: לא תקצור. להיות מחזיק בו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהגזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך צוּר, אלא מן המופקר:
(6) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ שאסרתם עליך לא באכילה ולא צהנאה אסרתם אלא שלא תנהוג בהם כבעל הבית אלא הכל יהיו שוים זה אמה ושכירך ותושבך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן השָׁבוֹת אמה אוכל, ואי אמה אוכל מן השמור (ת"כ פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמִתְךָ. לפי שנאמר וְאָכְלוּ אֲבִיגֵי עִמָּךְ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים באכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמִתְךָ, הרי בעלים ועבדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שם ו): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (שם ז):
(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, צהמה לא כל שכן, שמונותיה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש צהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הבית, פְּלֶה לחיה מן השדה פְּלֶה לבהמתך מן הבית (ת"כ. שם ח. תענית ו):

And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.

ישראל וְסִפְרָתָּ לָךְ שִׁבְעַ שְׁבָתוֹת שָׁנִים שִׁבְעַ שָׁנִים שְׁבַע שָׁנִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַ שְׁבָתוֹת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וָאַרְבָּעִים שָׁנָה וְתִמְנֵי לָךְ שִׁבְעַ שְׁמֹטָן דְּשָׁנִין שִׁבְעַ שָׁנִין שְׁבַע זְמַנִּין וַיְהִיוּ לָךְ יוֹמֵי שִׁבְעַ שְׁמֹטָן דְּשָׁנִין אַרְבָּעִין וְתִשַׁע שָׁנִין:

Then shalt thou make proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.

וְהַעֲבֵרְתָּ שׁוֹפָר וְתַעֲבֵר שׁוֹפָר יִבְכָּא
 תְּרוּעָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבַעִי בִּירְחָא שְׁבִיעָא בְּעֶשְׂרָא
 בְּעָשׂוֹר לַחֲדָשׁ בְּיוֹמָא דְּכַפּוּרִיא
 הַכְּפָרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר
 בְּכָל-אַרְצֵכֶם אֲרַעְכוּן:

10 And ye shall hallow the
fiftieth year, and proclaim
liberty throughout the land
unto all the inhabitants
thereof; it shall be a jubilee
unto you; and ye shall return
every man unto his
possession, and ye shall return
every man unto his family.

וּקְדַשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים דְּרוּר בְּאֶרֶץ לְכָל־יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תִהְיֶה לָכֶם וּשְׁבַתֶּם אִישׁ אֶל־אֶחָזְתּוֹ וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ:

וּתְקַדְּשׁוּ יַת שְׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין וּתְקַרְוָא בְּאַרְעָא לְכָל יִתְבְּחָא יוֹבִילָא הִיא תִּהְיִי לְכוֹן וּתְתוֹבִין גְּבֵר לְאַחַסְנִיתִיהּ וּגְבֵר לְזַרְעִיתִיהּ תְּתוֹבִין:

11 A jubilee shall that fiftieth
year be unto you; ye shall not
sow, neither reap that which
groweth of itself in it, nor
gather the grapes in it of the
undressed vines.

11 יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים יוֹבֵלָא הִיא שְׁנַת חֲמִשִּׁין
שְׁנָה תְּהִיָּה לָכֶם לֹא שְׁנִין תְּהִי לְכוֹן לֹא
תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ
אֶת־סְפִיחֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נוֹרֶיהָ:
שְׁבֻקָּהּ:

(8) שבתת שנים. שמטות שנים, יכול יעשה שבע שנים רזופות שמטה ויעשה יוצל אחריהם, תלמוד לומר שבע שנים שבע פעמים, הוי אומר כל שמטה ושמטה בזמנה (ת"כ פרשתא ב, א): והדיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמטות עשה יוצל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמטות למספר מ"ט:

(9) והעברתה. לשון וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמִּסְכָּה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ביום הכפורים, איני יודע שהוא צעשור לחדש, אם כן למה נאמר צעשור לחדש, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דומה שבת בכל ארצכם, ואין תקיעת ראש השנה דומה שבת בכל ארצכם, אלא בבית דין בלבד (ת"כ ס"ה):

(10) וקדש'תם. (ת"כ פרק ז, א) בכניסתה מקדשין אותה בצית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח:). וקראתם דרור. לעצדים, צין נרצע, צין שלא פָּלוּ לוֹ שש שנים משנמכר, אומר ר' יהודה, מהו לשון דרור, כמדייר צי דיירא וכו' (ראש השנה ט:), שדר בכל מקום שהוא רואה ואינו ברשות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת משאר שנים בנקיזת שם לה לצדה, ומה שמה, יוצל שמה, על שם תקיעת שופר: ושבתם איש אל אחותו. שהשדות חוזרות לצעליהן: ואיש אל משפחתו תשבו. לרצות את הנרצע (קידושין טו:).

(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשתם וגו', כדאיתא בראש השנה (ח:), ובת"כ (פרק ג, א): את נזריה. את הענינים המשומרים, אבל בוצר אתה מן המופקרים.

12	For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.	כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תְּהִינָה לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה תֹאכְלוּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ:	12
13	In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.	בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשׁוּבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ:	13
14	And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.	וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעִמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עִמִּיתְךָ אֶל־תִּזְנוּ אִישׁ אֶת־אֲחֵיו:	14
15	According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee.	בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עִמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי־תְבוּאָת יִמְכַר־לָךְ:	15
16	According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.	לְפִי רֹב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעוֹט הַשָּׁנִים תִּמְעִיט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאָת הוּא מִכָּר לָךְ:	16

כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ביובל, נמלאו שתי שנים קדושות כמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמטה, ושנת החמשים יובל:

(12) קדש תהיה לכם. תופסת דמיה כהקדש, יכול תנא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, זהויתה תהא (סוכה מ: ת"כ פרק ג, ג): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אתה אוכל מן הצית, שאם פָּלָה לחיה מן השדה, אתה צריך לצער מן הצית (שם ד). כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ביוצא:

(13) תשובו איש אל אחותו. והרי כבר נאמר וְשָׁפָתָם אִישׁ אֶל אֶחָתָו, הלא לרבות, המוכר שדהו ועמד בנו וגאלה, שחזרת לאביו ביוצא:

(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חצרך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם באת לקנות, קנה מישראל חצרך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תנו. זו אונאת ממון (שם פרשתא ג, ד ז"מ נח):

(15) במספר שנים אחר הייבול תקנה. זהו פשוטו, ליישב המקרא על אופניו, על האנחה בל להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד הייבול, ולפי השנים ותצאות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת הייבול, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה צדמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצאות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזהו שנאמר, במספר שני תצאות ימכר לך, לפי מנין שני התצאות שתאה עומדת ביד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן (ערכין כט:), שהמוכר שדהו אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שתעמוד שתי שנים ביד הלוקחו מיום ליום, ואפילו יש שלש תצאות צאותן שתי שנים, כגון, שמכרה לו צקמותיה, ושני, אינו יוצא מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצאות, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים:

- 17 And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God. וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת-עֲמִיתוֹ וְלֹא תוֹנוּן גֹּבֵר יֵת חֲבֵרִיהָ וַיִּירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְלֹא תוֹנוּן גֹּבֵר יֵת חֲבֵרִיהָ וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
- 18 Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety. וְעֲשִׂיתֶם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם וַיִּשְׁבְּתֶם עַל-הָאָרֶץ לְבֶטַח: וְעֲשִׂיתֶם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם וַיִּשְׁבְּתֶם עַל-הָאָרֶץ לְבֶטַח:
- 19 And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety. וְנִתְּנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשָׂבַע וַיִּשְׁבְּתֶם לְבֶטַח עָלֶיהָ: וְנִתְּנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשָׂבַע וַיִּשְׁבְּתֶם לְבֶטַח עָלֶיהָ:
- 20 And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase'; וְכִי תֹאמְרוּ מָה-נֹאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת-תְּבוּאָתֵנוּ: וְכִי תֹאמְרוּ מָה-נֹאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת-תְּבוּאָתֵנוּ:
- 21 then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years. וְצִוִּיתִי אֶת-בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעֵשֶׂת אֶת-הַתְּבוּאָה לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים: וְצִוִּיתִי אֶת-בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעֵשֶׂת אֶת-הַתְּבוּאָה לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים:
- 22 And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store. וַיִּזְרְעוּם אֶת הַשָּׁנָה וְאָכַלְתֶּם מִן-הַתְּבוּאָה יָשֹׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד-בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יָשֹׁן: וַיִּזְרְעוּם אֶת הַשָּׁנָה וְאָכַלְתֶּם מִן-הַתְּבוּאָה יָשֹׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד-בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יָשֹׁן:

- (16) תרבה מקנתו. תמכרנה ציורק: תמעיט מקנתו. תמעיט צדמיה: (17) ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חבירו, ולא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנאמתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נמכרנו לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר בו ויראת מאלהיך (ב"מ נח:):
- (18) וישבתם על הארץ לבטח. שצפון שמטה ישראל גולים, שנאמר הוֹרֵדָה הָאָרֶץ אֶת שְׁצֵתָהּ, וְהִרְגָתָ אֶת שְׁצֵתָהּ (ויקרא כו, לד שצח לג), ושצעים שנה של גלות בצל כנגד שצעים שמטות שצטלו היו: (19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת צוררת: ואכלתם לשבע. אף בתוך המעים תהא צוררת:
- (20) ולא נאסף. אלא הצית: את תבואתנו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הצאים מאליהם (פסחים נא:):
- (21) לשלש השנים. למקצת הששית מניסן ועד ראש השנה, ולשציעית, ולשמינית, שיזרעו בשמינית במרחשון ויקצרו בניסן:
- (22) עד השנה התשיעת. עד חג הסוכות של תשיעת שהיא עת צוא תבואתה של שמינית לתוך הצית,

- 23 And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me. 23
וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַּר לְצִמְתָּת וְאֶרְעָא לֹא תִזְדָּבֶן
כִּי-לִי הָאָרֶץ כִּי-גֵרִים לְחִלּוּטִין אֲרִי דִּילִי
וְתוֹשְׁבִים אִתָּם עִמָּדִי: אֶרְעָא אֲרִי דִּי־רִין
וְתוֹתְבִין אִתּוֹן קְדָמִי:
- 24 And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land. 24
וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּה וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם
תִּתְּנוּ לְאֶרֶץ: (ס) פּוֹדֶקְנָא תִתְּנוּן לְאֶרְעָא:
- 25 If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold. רציעי 25
כִּי-יִמְנֹךְ אַחִיד וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גְאֻלּוֹ תִקְרַב
אֵלָיו וּגְאָל אֶת מִמְכָּר אַחִיו: אֲרִי יִתְּמַסְכֵּן אַחִיד וַיִּזְבִּין
מֵאֲחֻסְנִיתָהּ וַיִּתֵּי פְרִיקָהָ דְקָרִיב לִיה וַיִּפְדּוּק יֵת
זְבִינִי אַחֻזָּהּ:
- 26 And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it; 26
וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה-לּוֹ גְאֻלּוֹ וְהָשִׁיגָה יָדוֹ וּמָצָא כִּבְדִּי
גְאֻלָּתוֹ: וּגְבֵר אֲרִי לֹא יִהְיֶה לִיה
וְהִשְׁכִּיחַ כְּמֹסֶת פּוֹדֶקְנִיתָהּ:
- 27 then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession. 27
וַחֲשַׁב אֶת-שָׁנָי מִמְכָּרוֹ וַיַּחְשִׁיב יֵת שְׁנֵי זְבִינוֹהִי
וַיַּחְשִׁיב אֶת-הַתֵּעוּף לְאִישׁ וַיָּחִיב יֵת מוֹתָרָא לְגֵבֵר
אֲשֶׁר מָכַר-לוֹ וְשָׁב דְּזִבְיָן לִיה וַיִּתְּוֹב
לְאֲחֻזָּתוֹ: לְאֲחֻזָּתָהּ:

שכל ימות הקיץ היו בשדה צגרנות, וצמחי הוא עת האסוף לצית. ופעמים שהיתה צריכה לעשות לארבע שנים, צמחית שלפני השמטה השציעית, שהן צטלין מעבודת קרקע שתי שנים רזופות השציעית והיוצל, ומקרא זה נאמר צמחית השמטות כולן:

(23) והארץ לא תמכר. ליתן לאו על חזרת שדות לצעלים ציוצל, שלא יהא הלוקח כוצשה (ת"כ שס ח): לצמחת. לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי ל"ה הארץ. (ת"כ) אל תרע עינך צה (שס), שאינה שלך:

(24) ובכל ארץ אחוזתכם. (ת"כ) לרצות צמים, ועצד עצרי (שס ט), ודצר זה מפורש צקידושין צפרק א' (דף כא). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזתו רשאי לגאלה לאחר שתי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכב:

(25) כי ימוך אחיד ומכר. מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א): מאחוזתו. ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, ששייר שדה לעצמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכב:

(26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם צישראל שאין לו גאלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שס ט"ז פרק ה, ב):

(27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היוצל, כך וכך, וצמחה מכרתיה לך, כך וכך, עתיד היית להחזירה ציוצל, נמצאת קונה מספר התצואות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצאת דמיהן מן החשבון, וטול את השאר, וזהו: והשיב את העודף. צדמי המקח על האכילה שאכל, ויתנס ללוקח: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שצא לגאלה (ערכין ל):

- But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession.
- 28
- ואם לא־מִצָּאָה יָדוֹ דִּי וְאִם לֹא אֲשַׁכַּחַת יְדִיהָ הָשִׁיב לּוֹ וְהָיָה מִמֶּכְרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שָׁנַת הַיּוֹבֵל וַיָּצֵא בִּיבֹל וְשָׁב לְאַחֲזָתוֹ: (ס)
- And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.
- 29
- וְגִבֹּר אֲרִי וְנִבִּין בֵּית מוֹתֵב קִרְתָּא מִקְפֵּא שׁוּר וְיִהְיֶה פוֹרְקָנִיהָ עַד מְשָׁלֻם שְׁתֵּא דִּזְבִּינוּהִי עַדָּן בְּעַדָּן יְהִי פוֹרְקָנִיהָ:
- חמישי (שלישי)
- ואיש כִּי־יִמְכֹּר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וְהָיְתָה גְּאֻלָּתוֹ עַד־תֵּם שָׁנַת מִמֶּכְרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גְּאֻלָּתוֹ:
- And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.
- 30
- וְאִם לֹא־יִגָּאֵל עַד־מָלְאֵת לּוֹ שָׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבַּיִת אֲשֶׁר־בְּעִיר אֲשֶׁר־(כ) (לא) [ק'] חֲמָה לְצִמִּיתָתָהּ לִקְנָה אֹתוֹ לְדֶרְתּוֹ לֹא יֵצֵא בִּיבֹל:
- But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.
- 31
- וּבְתֵי הַחֲצָרִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חֲמָה סָבִיב לְהוֹן שׁוּר מִקְפֵּא סָחוֹר עַל־חֶקֶל אֶרֶעָא יִתְחַשְׁבוּן פּוֹרְקָנָא יְהִי לְהוֹן וּבִיּוֹבִילָא יִפְקוּן:
- ובתי החצרים אשר אין־להם חמה סביב להון שור מקפה סחור על־חקה ארעא יתחשבוון פורקנא יהי להון וביובילא יפקון:

(28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחסאין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיוצל משמט בתחלתו (ת"כ ס ז):

(29) בית מושב עיר חומה. בית בתוך עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשת ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר בשדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, ובתוך שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, הוצרך לפרש בזה שהוא חלוף, שאם רצה לגאול בשנה ראשונה גאלה, ולאחר מכאן אינו גאלה: והיתה גאלתו. של בית: ימים. ימי שנה שלימה קרוים ימים, וכן תִּשָּׁבַד הַנֶּעֱרָה אֶפְסוּ יָמִים (זרואשית כד, נה):

(30) וקם הבית וגו' לצמיתת. יאל מכחו של מוכר ועומד בכחו של קונה: (אשר לא חמה. לו קרינו, אמרו רז"ל (ערכין לז). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקצה היא, והוצרך לכתוב לה, אלא מתוך שנריך לכתוב לא בפנים, תקנו לו במסורת זה נופל על זה): לא יצא ביבול. אמר רב ספרא (אף) אם פגע בו יוצל בתוך שנחו לא יאל (שם לא):

(31) ובתי החצרים. כתרומתו פלִּיטָא, עיירות פתוחות מאין חומה, ויש הרבה בספר יהושע הָעָרִים וְשִׁטְרֵיהֶם (יהושע יג, כח), צִטְרֵיהֶם וּבְטִילָתָם (זרואשית כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוצל, ויוצאין ציוצל לצעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, וזה יפה כמו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרק ו, ז ערכין לג): וציוצל יאל.

- 32 But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.
- 33 And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.
- 34 But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession.
- 35 And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee.
- 36 Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee.
- 32 וְעָרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עָרֵי אֲחֻזָּתָם גְּאֻלַּת עוֹלָם תְּהִיָּה לְלִוִּים:
- 33 וְאִשֶּׁר יִגְאֹל מִן־הַלְוִיִּם וַיֵּצֵא מִמֶּכֶר־בֵּית וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ בִּיבֹל כִּי בְתֵי עָרֵי הַלְוִיִּם הוּא אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
- 34 וְשָׂדֶה מִגֵּרֶשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכֶר כִּי־אֲחֻזַּת עוֹלָם הוּא לָהֶם: (ס)
- 35 וְכִי־יִמְוֹךְ אַחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וַהֲחִזַּקְתָּ בּוֹ גֵּר וְתוֹשֵׁב וְחִי עִמָּךְ:
- 36 אַל־תִּקַּח מֵאֲתוֹ נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית וִירֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ וְחִי אַחִיךָ עִמָּךְ:

בחנם:

(32) וערי הלויים. ארבעים ושמונה עיר שנתנו להם: גאולת עולם. גואל מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנתונות להם באלפים אמה סביבות הערים, או אם מכרו בית בעיר חומה גואלן לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה (שס):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ויגאל ביבול. אותו ממכר של בית, או של עיר, וישוץ ללוי שמכרו, ולא יהיה חלוט כשאר בתי ערי חומה של ישראל, וגאולה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאולת עולם תהיה ללויים, יכול לא דבר הכתוב אלא בלוקח ישראל שקנה בית בערי הלויים, אבל לוי שקנה מלוי יהיה חלוט, ת"ל ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מצוה אחרת, ואם לא גאלה, יגאלה ביוצא ואינו נחלט לסוף שנה כבית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם במקום שדות, ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מקד גזר, שאם הקדיש בן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גזר אינה יוצאה לכהנים ביוצא, כמו שנאמר בישראל ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד (ויקרא כז, כ), אבל בן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל תניחהו שירד ויפול, ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאו של החמור, עודהו על החמור, אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו: גר ותושב. אף אם הוא גר או תושב, ואיזהו תושב כל שקבל עליו שלא לעבוד עבודה אלילים ואוכל נבלות:

(36) נשך ותרבית. חד שויניהו רבנן, ולעצור עליו צנני לאוין (צ"מ ס): ויראת מאלהיך. לפי

- 37 Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase. 37 אֶת-כֶּסֶףךָ לֹא-תַתֵּן לוֹ יֵת כֶּסֶףךָ לֹא תַתִּין לִיהֶ בְּנִשְׁךָ וּבְמַרְבִּית לֹא-תַתֵּן בְּחִיבּוּלָא וּבְרַבִּיתָא לֹא אַכְלָךְ תַּתִּין מִיכְלָךְ:
- 38 I am the LORD your God, 38 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֶתְּךָ מִמִּצְרַיִם לְתֵת לָכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת אֶת-אַרְץ כְּנָעַן לְמִהְיֵה לָכֶם לֵאלֹהִים: (ס)
- 39 And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant. 39 וְכִי-יִמּוֹךְ אָחִיךָ עִמָּךְ וְנִמְכַר-לָךְ לֹא-תַעֲבֹד בּוֹ עַבְדַּת עָבֵד: וְאִרִי יִתְמַסְכֵּן אֶחָיִךְ עִמָּךְ וַיִּדְבֶּן לָךְ לֹא תַפְלֹחַ בֵּיתָא פּוֹלְחָן עַבְדִּין:
- 40 As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee. 40 כְּשָׂכִיר כְּתוֹשֵׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד-שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ: כְּשָׂכִיר כְּתוֹשֵׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד שְׁתָּא דִּיבִילָא יַפְלַח עִמָּךְ:
- 41 Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return. 41 וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל-אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב: וַיִּפּוֹק מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וַיָּשׁוּב וַיָּחֲזִק בְּיָתוֹ וּלְאֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָחֲזִק:
- 42 For they are My servants, 42 כִּי-עַבְדֵי אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי מִמִּצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרַת עָבֵד: אֲרִי עַבְדֵי אֲנִי דְאִפִּיקִית יִתְהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לֹא יִדְבִּנּוּן זְבוּן עַבְדִּין:

שדעמו של אדם נמשכת אחר הרצית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו צטלות אלנו, הוצרך לומר ויראת מאלהיך, או התולה מעותיו בנכרי כדי להלוותם לישראל ברצית, הרי זה דבר המסור ללצו של אדם ומחשבתו, לכך הוצרך לומר, ויראת מאלהיך (צ"מ נח):

(38) אשר הוצאתי וגר. והצחתי צין צכור לשאינו צכור, אף אני יודע ונפרע מן המלוה מעות לישראל ברצית, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מלוותי, אפילו הן כצדות עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. בשכר שתקבלו מלוותי: להיות לכם לאלהים. שכל הדרך בארץ ישראל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעוצד עבודה אלילים (ת"כ פרשתא ה, ד כחוצות קי):

(39) עבודה עבד. עבודה של גנאי שיהא ניכר זה כעבד, שלא יוליך כליו אחריו לצית המרחץ, ולא ינעול לו מנעליו:

(40) כשכיר כתושב. עבודה קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהג בו: עד שנת היבל. אם פגע בו יוצל לפני שש שנים היוצל מוילאו:

(41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר בניו מי מכרן, אלא מכאן, שרצו חייב צמזמות בניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כב). ואל אחזת אבותיו. אל כבוד אבותיו, ואין לזלזלו בכך (מכות יג). אחזת. חזקת:

43 Thou shalt not rule over him
with rigour; but shalt fear thy
God.

43 לֹא-תִרְדֹּה בּוֹ בְּפֶרֶךְ לֹא תִפְלַח בֵּיהּ בְּקִשְׁיוֹ וְיִרְאֶת מֵאֲלֹהֶיהָ: וְתִדְחַל מֵאֲלֻחָהָ:

44 thy bondmaids, whom thou
mayest have: of the nations
that are round about you, of
them shall ye buy bondmen
and bondmaids.

וְעַבְדְּךָ וְאֹמְתֶךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ־לְךָ מֵאֵת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיכֶם מֵהֵם תִּקְנוּ עֶבֶד וְאֹמֶה׃

45 among you, of them may ye
buy, and of their families that
are with you, which they have
begotten in your land; and
they may be your possession.

וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים 45
הַגֵּרִים עִמָּכֶם מִתֵּם תִּקְנוּ
וּמִשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם
אֲשֶׁר הוּלִידוּ בְּאֶרֶצְכֶם
וְהָיוּ לָכֶם לְאֻחָזָה:
וְאִם מִבְּנֵי תוֹתִבְיָא
עַרְלָא דְדִיירִין עִמָּכֶם
מִנְהוֹן תִּקְנוּ וּמִזְרַעֲיָתְהוֹן
דְּעִמָּכֶם דְּאֶתְלִידוּ
בְּאֶרֶצְכֶם וַיְהוֹן לָכֶם
לְאֻחָזָה:

46 after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.

וְהִתְנַחֵלְתֶּם אֹתָם לְבָנֵיכֶם
אֲחֵרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אַחֲזָה
לְעָלָם בָּתָּם תַּעֲבְדוּ
וּבְאֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
אִישׁ בְּאֹתָיו לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ
בַּפֶּרֶךְ: (ס)

וְתַחֲסִנּוּ יִתְּחוּן לְבָנֵיכֶם
בְּתִרְכֹן לִירוּשָׁת אַחֲסָנָא
לְעָלָם בְּהוֹן תַּפְלָחוּן
וּבְאֲחֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
גְּבַר בְּאֹתָוֵי לֹא תַפְלַח
בֵּיהּ בְּקִשְׁיוֹ:

47 rich, and thy brother be
waxen poor beside him, and
sell himself unto the stranger
who is a settler with thee, or
to the offshoot of a stranger's
family,

וְכִי תֵשִׁיג יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב
עִמָּךְ וּמִן אֲחִיךָ עִמּוֹ
וְנִמְכָּר לַגֵּר תוֹשֵׁב עִמָּךְ
אוֹ לַעֲקֵר מִשְׁפַּחַת גֵּר:

שְׁעִי

וְאֵרִי תִדְבִּיק יָד עֶרֶל
וְתוֹתֵב עִמָּךְ וְיִתְמָסֶכֶן
אֲחִיךָ עִמִּיהָ וְיִזְדָּבֵן
לְעֶרֶל תוֹתֵב דְּעִמָּךְ אוֹ
לְאַרְמֵי מִזְרָעִית גִּיּוֹרָא:

(42) כי עבדי ה'. שטרי קודם (ת"כ פרשתא ו, א): לא ימכרו ממכרת עבד. זהכרזה, כאן יש עבד למכור, ולא יעמידנו על אפי' ה'לקח:

(43) לֹא תִרְדֹּה בּוֹ בַּפֶּדֶךְ. מִלֵּאכֶה שְׁלֹא לְלוֹרֵךְ, כְּדִי לַעֲנוֹתוֹ, אֶל תֹּאמַר לוֹ קָחֶם לִי אֶת הַכּוֹס הַזֶּה, וְהוּא יִלְכֹּךְ. עַל־כֵּן תַּחַת הַגִּפֶּן, עַד שֶׁאֲבֹא, שְׂמֵא תֹאמַר אֵין מִכִּיר דְּדָבָר אֶם לְלוֹרֵךְ אֶם לֹא וְאוֹמַר אֲנִי לוֹ שֶׁהוּא לְלוֹרֵךְ, הֲרֵי הַדָּבָר הַזֶּה מִסּוּר לָלֶז, לִכְךָ נֹאמַר וִירָאֵת:

(44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אם תאמר אם כן צמה אשתמש, צעדי איני מושל, צו' אומות
 איני נוטל, שהרי הזהרתני לא תחיה פל' נשמה (דברים כ, טו), אלא מי ישמשי: מאת הגוים. הם יהיו
 לך לעזדים: אשר סביבתיכם. ולא שצורך גבול ארצכם, שהרי זהם אמרתי, לא תחיה כל נשמה:

(45) וגם מבני התושבים. שצאו מסביבותיהם לישא נשים צארכם וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו בכלל לא תחיה, אלא אתה מותר לקנותו בעבד (קידושין ס:): מהם תקנו. אותם תקנו:

(46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו זהם לנחלה לצורך בניכם אחריכם ולא יתכן לפרש הנחילום לבניכם, שאם כן היה לו לכתוב והנחלתם אותם לבניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להבזיא נשיא בעמו ומלך במשרתיו שלא לרדות בפרך:

- 48 after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him; אַחֲרֵי נִמְכַּר גָּאֻלָּהּ בְּתֵר דְּאַזְדָּבָן פּוֹרְקָנָהּ תְּהִיָּהּ לּוֹ אֶחָד מֵאַחֵיו יְהִי לִיהּ חַד מֵאַחֵוֹהִי יִפְרָקְנִיהּ: יִגְאֻלְנֹו:
- 49 or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself. אוֹ-דָדּוֹ אוֹ בֶן-דָּדּוֹ אוֹ אַחֲבֹוהִי אוֹ בֶר אַחֲבֹוהִי יִפְרָקְנִיהּ יִגְאֻלְנֹו אוֹ-מִשְׁאֵר בְּשָׂרוֹ אוֹ מִקְרִיב בְּשָׂרֵהּ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ מִזֶּרְעִיתֶיהָ יִפְרָקְנִיהּ אוֹ יִגְאֻלְנֹו אוֹ-הִשְׁגִּיהּ יָדּוֹ וְנִגְאָל: דְּתַדְבִּיק יְדִיהּ וְיִתְפָּרִיק:
- 50 And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him. וְחָשַׁב עִם-קֹנֶהוּ מִשְׁנֵת יוֹחֲשִׁיב עִם זְבֻנִּיהּ מִשְׁתָּא הַמִּכְרֹו לּוֹ עַד שְׁנַת דְּאַזְדָּבָן לִיהּ עַד שְׁתָּא הַיָּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמִּכְרֹו כֶּסֶף דְּיוֹבִילָא וְיִחִי כֶּסֶף זְבֻנִּיהּ בְּמִנּוֹן שְׁנִיָּא כְּיוֹמֵי אֲגִירָא יְהִי עִמִּיהּ: יוֹחֲשִׁיב עִם-קֹנֶהוּ מִשְׁנֵת הַמִּכְרֹו לּוֹ עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמִּכְרֹו בְּמִסְפַּר שָׁנִים כְּיֹמֵי שָׂכִיר יְהִיָּה עִמּוֹ:
- 51 If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for. אִם-עוֹד רַבּוֹת בַּשָּׁנִים אִם עוֹד סְגִיּוֹת בַּשָּׁנִיָּא לְפִיחֵן יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף לְפֻמְהוֹן יִתִּיב פּוֹרְקָנִיהּ מִכֶּסֶף זְבֻנִּיהּ: אִם-עוֹד רַבּוֹת בַּשָּׁנִים אִם עוֹד סְגִיּוֹת בַּשָּׁנִיָּא לְפִיחֵן יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף לְפֻמְהוֹן יִתִּיב פּוֹרְקָנִיהּ מִכֶּסֶף זְבֻנִּיהּ:
- 52 And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption. וְאִם-מְעַט נִשְׁאָר וְאִם זְעִיר אֲשֶׁתָּאר בַּשָּׁנִיָּא בַּשָּׁנִים עַד-שְׁנַת הַיָּבֵל עַד שְׁתָּא דְּיוֹבִילָא וְיִחֲשִׁיב לִיהּ כְּפֹום שְׁנוֹהִי יִתִּיב יֵת פּוֹרְקָנִיהּ: וְאִם-מְעַט נִשְׁאָר בַּשָּׁנִים עַד-שְׁנַת הַיָּבֵל עַד שְׁתָּא דְּיוֹבִילָא וְיִחֲשִׁיב לִיהּ כְּפֹום שְׁנוֹהִי יִתִּיב יֵת פּוֹרְקָנִיהּ:
- 53 As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight. כְּשָׂכִיר שְׁנָה בַּשָּׁנָה יְהִיָּה עִמּוֹ לֹא-יִרְדְּנֹו בְּפִרְךָ עִמִּיהּ לֹא יִפְלַח בֵּיהּ בְּקִשְׁיוֹ לְעֵינֶךָ: כְּשָׂכִיר שְׁנָה בַּשָּׁנָה יְהִיָּה עִמּוֹ לֹא-יִרְדְּנֹו בְּפִרְךָ עִמִּיהּ לֹא יִפְלַח בֵּיהּ בְּקִשְׁיוֹ לְעֵינֶךָ:

(47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כתרומתו על כל תוסף, וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מי גרס לו שיעשיר, דבוק עמך: ומך אחיך עמו. מי גרס לו שימוך, דבוק עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זה עכו"ם, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבדות אלילים עצמה (שם כ. ד"מ עא.), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עצים, ולשאוב מים:

(48) גאולה תהי' לו. מיד, אל תניחהו שישמע:

(50) עד שנת היובל. שהרי כל עצמו לא קנאו אלא לעבדו עד היובל, שהרי ציוצל יצא, כמו שנאמר למטה, ויצא צִנְתִּי הַיָּבֵל, ונכרי שמתח ידך הכתוב מדבר, ואף על פי כן לא תצא עליו בעקיפין, מפני חלול השם (צ"ק קיג.), אלא כשצא ליגאל ידקדק בחשבון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד היובל וקנאו בעשרים מנה, נמא שקה הנכרי עבדות שנה במנה, ואם שהה זה אצלו חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העבד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו במספר שנים: כימי שכיר יהיה עמו. חשבון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה במנה, וינכה לו:

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היובל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי:

<p>54 And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.</p>	<p>וְאִם-לֹא יִגָּאֵל בְּאֵלֶּה וַיָּצֵא וְאִם לֹא יִתְפָּרֵק בְּאֵלֶּיךָ בְּשַׁנַּת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו הוּא וּבָנוּהִי עִמָּה:</p>	<p>54</p>
<p>55 For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>כִּי-לִי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>XXVI Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God.</p>	<p>לֹא-תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִם וַיִּפְסֹל וּמִצְבֵּה לֹא-תִקְיִמוּ לָכֶם וְאֲבֵן מִשְׁכִּית לֹא תִתְּנוּ בְּאֶרֶצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>XXVI</p>
<p>2 Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.</p>	<p>אֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ יַת יוֹמֵי שַׁבָּתַי דִּילִי וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: (פ)</p>	<p>2 פסוקים</p>
<p>The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27 on page ??.</p>		
<p>3 If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them;</p>	<p>אִם-בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת-מִצְוֹתַי וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם:</p>	<p>בחקתי</p>

- (53) לא ירדנו בפרך לעיניך. כלומר ואמה רואה:
- (54) ואם לא יגאל באלה. צאלה הוא נגאל, ואינו נגאל צשש (קידושין טו:): (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב צמזמנות בניו (קידושין כז.))
- (55) כי לי בני ישראל עבדים. שטרי קודם: אני ה' אלהיכם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:
- (1) לא תעשו לכם אילים. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורצי מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורצי עובד אלילים אף אני כמותו, הואיל ורצי מחלל שבת אף אני כמותו, לכך נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, צחלה הזהיר על השביעית, ואם חמד ממון ונחשד על השביעית, סופו למכור מטלטלי, לכך סמך לה, וכי תמכור ממכר, (מה כח"צ ביה או קנה מיד וגו' דצר הנקנה מיד ליד) לא חזר צו, סוף מוכר אחוזתו, לא חזר צו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר צו, סוף ליה צרצית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר צו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר צו, לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי (קידושין כ:): ואבן משכית. לשון כסוי, כמו וְשַׁפְּתִי כָפִי (שמות לג, כז), שמכסין הקרקע צרצפת אצנים: להשתחוות עליה. אפילו לשמים, לפי שהשתחואה בצפוט ידים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כז:):
- (2) אני ה'. נאמן לשלם שכר:
- (3) אם בחקתי תלכו. יכול זה קיום המצות, כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור,

- 4 then I will give your rains in
their season, and the land
shall yield her produce, and
the trees of the field shall yield
their fruit.
- 4 וְנָתַתִּי גֶשְׁמֵיכֶם בְּעֵתָם
וְנָתְנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ
הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיָּו:
- 5 And your threshing shall
reach unto the vintage, and
the vintage shall reach unto
the sowing time; and ye shall
eat your bread until ye have
enough, and dwell in your
land safely.
- 5 וְהִשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת־בָּצִיר
וּבָצִיר יִשִּׁיג אֶת־זֶרַע
וְאָכַלְתֶּם לַחֲמֻכֶּם לְשִׁבְעָה
וַיִּשְׁבַּתֶּם לִבְטָח בְּאַרְצְכֶם:
וַיַּעֲרַע לָכֹן דִּישָׁא
לְקַטְפָּא וּקְטַפָּא יַעֲרַע
לְאִפּוּקִי בֵּר זֶרַע
וְתִיכְלוּן לַחֲמֻכֹּן
לְמַשְׁבַּע וְתִתְּבוּן לְרוּחָצֹן
בְּאַרְעֻכֹּן:
- 6 And I will give peace in the
land, and ye shall lie down,
and none shall make you
afraid; and I will cause evil
beasts to cease out of the land,
neither shall the sword go
through your land.
- 6 וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ
וַיִּשְׁכַּבְתֶּם וְאֵין מַחְרִיד
וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה
מִן־הָאָרֶץ וְחֶרֶב
לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם:
וְאִתִּין שְׁלָמָא בְּאַרְעָא
וְתִשְׁרוּן וְלִית דְּמַנִּיד
וְאִבְטִיל חֵיתָא בְּשָׂתָא מִן
אַרְעָא וְדִקְטָלִין בְּחֶרֶבָא
לֹא יַעֲדֹן בְּאַרְעֻכֹּן:
- 7 And ye shall chase your
enemies, and they shall fall
before you by the sword.
- 7 וַיִּרְדְּפֶתֶם אֶת־אִיְבֵיכֶם
וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לַחֲרֹב:
וְתִרְדְּפוּן יֵת בַּעֲלִי
דְּבִיכֹן וַיִּפְּלוּן קֳדָמִיכֹן
לְחֶרֶבָא:
- 8 And five of you shall chase a
hundred, and a hundred of
you shall chase ten thousand;
and your enemies shall fall
before you by the sword.
- 8 וַיִּרְדְּפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה
וּמֵאָה מִכֶּם רִבְבָּהּ וַיִּרְדְּפוּ
וְנָפְלוּ אִיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם
לְחֶרֶב:
וַיִּרְדְּפוּן מִנְּכֹן חֲמִשָּׁא
לְמֵאָה וּמֵאָה מִנְּכֹן
לְרִבּוּתָא יַעֲרֻקֹן וַיִּפְּלוּן
בַּעֲלִי דְּבִיכֹן קֳדָמִיכֹן
לְחֶרֶבָא:

הא מה אני מקיים אם בחקותי, תלכו שתהיו עמלים צמורה: ואת מצותי תשמרו. הו עמלים צמורה
על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה, א) וְלִמְדָּם אֶתֶּם וְשִׁמְרָם לְעֵשֶׂתֶם:
(4) בעתם. צשעה שאין דרך צני אדם לצאת, כגון (צלילי רביעית. רש"י ישן) צלילי שצחות (תענית כג.
ת"כ פרק א, א): ועץ השדה. הן חילני סרק, ועמידין לעשות פירות (ת"כ שס ו):
(5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרובה, ואתם עסוקים צו עד הצזיר, וצצזיר תעסקו
עד שעת הזרע: ואכלתם לחמכם לשבע. אוכל קמעה, והוא מתצרך צמעיו (שס ז):
(6) ונתתי שלום. שמא תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת
ונחמי שלום צארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב
לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יצאו למלחמה, אלא אפילו לעצור דרך ארצכם ממדינה
למדינה (ת"כ פרק צ, ג):
(7) לפניכם לחרב. איש צחרצרהו (שס):

(8) וירדפו מכם. מן החלשים שצכם, ולא מן הגצורים שצכם (שס ד): חמשה מאה ומאה מכם
רבבה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדפו, (ישמדקדים
צלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדים כל
גדולי המפרשים וחשוביהם צלשון רש"י צפרשת צראשית, לא היה צריך להתחיל, ומה טעם פתח, שגם

<p>9 And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.</p>	<p>וּפְנִיתִי אֲלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקְיַמְתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם:</p>	<p>9</p>
<p>10 And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new.</p>	<p>וְאִכְלֶתֶם יֶשֶׁן נוֹשֵׁן וַיֵּשֶׁן מִפְּנֵי חֹדֶשׁ תּוֹצִיאֻהוּ:</p>	<p>שלישי (חמישי)</p>
<p>11 And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you.</p>	<p>וְנִתַּתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם:</p>	<p>11</p>
<p>12 And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people.</p>	<p>וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם:</p>	<p>12</p>
<p>13 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright.</p>	<p>אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמְּלַחְמָתוֹ לְהוֹן עַבְדֵּיךָ וְתַבְרִית גִּיר עֲמָמִיָּא מִנְּכֹן וּדְבָרִית יִתְכֹן בְּחִירוֹתָא:</p>	<p>ע"כ בחול</p>

קוממיות: (פ)

כן כפל ועיין שם ביסוד, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוהר"ר משה חריף נר"ו, שמלת רצבה סובל ב' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש ב', רצבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרוצים העושין את התורה (שם): ונפלו איביכם וגו'. שיהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:

(9) ופניתי אליכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיחא בת"כ (פרק ג, ה): והפריתי אתכם. צפריה ורציה (שם ה): והרביתי אתכם. בקומה זקופה (שם): והקימתי את בריתי אתכם. ברית חדשה, לא כברית הראשונה שהפרתם אותה, אלא ברית חדשה שלא תופר, שנאמר וְכָרַפִּי אֶת צֵית יִשְׂרָאֵל וְאֶת צֵית יְהוּדָה צֵית תְּדַשָּׁה, (ירמיה לא, ל-לא), לא כְּצֵית וגו' (ת"כ שם):

(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (שם פרק ג, א ב"ב"א): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות ישן, ויריכים אחס לפנות האוצרות למקום אחר, לתת החדש לתוכן:

(11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קצה צמס. כל געילה לשון פליטת דבר הצלוע בדבר, כמו פי עָס נָגַעַל מִגֵּן גִּצְרִים (שמואל א-ב א, כא), לא קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור צָחֵלָז מצושל כדי להחליק מעליו מכת חץ או חנית שלא יקוב העור:

(12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזדעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:

(13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו בי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: משת. כמין יתד צשני ראשי העול המעכזים המוסרה שלא תלא

- 14 But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments;
- 14 ואם-לא תשמעו לי ולא תעשו את כל-המצוות ולא תעבדון ית כל האלה: פקודי האלין:
- 15 and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant;
- 15 ואם-בחקתי תמאסו ואם בקימי תקוצו ואם את-משפטי תגעל ואם את-מצותי עשות לא תעבדו ית כל פקודי לאשניותכון ית קימי: את-בריתי:
- 16 I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.
- 16 אף-אני אעשה-זאת לכם והפקדתי עליכם בהלה את-השתתפת ואת-הקדחת מכלות עינים ומדיבת נפש וזרעתם לריק זרעכם ואכלהו איביכם:
- 17 And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you.
- 17 ונתתי פני בכם ונגפתם לפני איביכם ורדו בכם שנאיכם ונסתם ואין-רדף אתכם ואתי ונגזי בכון ותתברון קדם בעלי דבביכון וירדון בכון שנאיכון ותערקון ולית דרדף יתכון:

מראש השור ויתיר הקשר, כמו עשה לך מוסרות ומטות (ירמיה כז, ז), קבילי"א בלע"ז: קוממיות. זקומה זקופה:

(14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים בתורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אמור, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בתורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצונו ומתכוין למרוד בו, וכן בנמרוד ג' ז'ד לפגי ה' (בראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן באנשי קדוש קעים וספאים לה' מאד (שם יג, יג), מכירים את רצונם ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלא תלמדו, לא תעשו, הרי שתי עצירות (ת"כ פרשתא ג, ג):

(15) ואם בחקתי תמאסו. מואס באחרים העושים: משפטי תגעל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא צויתים, לכך נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל המצות: להפרכם את בריתי. כופר בעיקר. הרי שזע עצירות, הראשונה גוררת השניה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במצות, כופר בעיקר:

(16) והפקדתי עליכם. וצויתי עליכם: שחפת. חולי שמסתקף את הצער, אנפולי"ש בלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהוקלה נפחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומזעירו, כמו פי אש קדחה צאפי (דברים לז, כז): מכלות עינים ומדיבת נפש. העינים נופות וכלות לראות שיקל ויגרפא, וסוף שלא ירפא, וידאצו הנפשות של משפחתו צמותו. כל תאווה שאינה צאה ותוחלת ממושכה, קרויה כליון עינים: וזרעתם לריק. תזרעו ולא תזמח, ואם תזמח, ואכלוהו אויביכם:

- 18 And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins. 18
 וְאִם-עַד-אַלֶּה לֹא תִשְׁמָעוּ וְאִם עַד אֲלֵין לֹא תִקְבְּלוּן לִי וְיִסְפַּתִּי לִיִּסְרָה אֶתְכֶם שִׁבְעַת-עַל-חַטֹּאתֵיכֶם: 18
 וְאִם עַד אֲלֵין לֹא תִקְבְּלוּן לִי וְיִסְפַּתִּי לִיִּסְרָה אֶתְכֶם שִׁבְעַת-עַל-חַטֹּאתֵיכֶם: 18
- 19 And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass. 19
 וְשִׁבַּרְתִּי אֶת-גֹּאֲזֹן עֲזֹכְךָ וְנָתַתִּי אֶת-שָׁמַיְכֶם כְּבָרָזֶל וְאֶת-אֲרָצְכֶם כְּנַחֲשָׁה: 19
 וְשִׁבַּרְתִּי אֶת-גֹּאֲזֹן עֲזֹכְךָ וְנָתַתִּי אֶת-שָׁמַיְכֶם כְּבָרָזֶל וְאֶת-אֲרָצְכֶם כְּנַחֲשָׁה: 19
- 20 And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit. 20
 וְתִם לָרִיק כְּחֶכְמְךָ וְלֹא-תִתֵּן אֲרָצְכֶם אֶת-יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פְּרִיָּו: 20
 וְתִם לָרִיק כְּחֶכְמְךָ וְלֹא-תִתֵּן אֲרָצְכֶם אֶת-יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פְּרִיָּו: 20

(17) ונחת פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי להרע לכס: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, ישלטו זכס. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלך באף, וכן אף אֶלְךָ עָמָם בְּקָרִי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שיהיו המכות פוקדות אחכם מזו לזו, עד שהראשונה פקודה אללכם, אביא אחרת ואסמכנה לה: בהלה. מכה המזהלת את הצריות, ואיזו, זו מכת מותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה ומוטל צמטה אצל צמור שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשחף, או עתים שהוא נשחף אצל נוח ואינו מקדיח, תלמוד לומר ואת הקדחת, תלמוד לומר שהוא מקדיח, או עתים שהוא מקדיח וסבור הוא צממו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו סבור צממו שיחיה אצל אחרים סבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיצות נפש: וזרעתם לרִיק וזרעתם. זרעה ואינה מזמחת, ומעתה מה אויבים צאים ואוכלים, ומה ת"ל ואכלוהו אויבים, הא כיצד, זרעה שנה ראשונה, ואינה מזמחת, שנה שנייה מזמחת ואויבים צאים ומוזאים תצוה לימי המזור, ושצפנים מתים צרעז שלא לקטו תצוה אשתקד. ד"א וזרעתם לרִיק וזרעתם, כנגד הצנים והצנות הכתוב מדבר, שאתה עמל צהם ומגדלן, והחטא צא ומכלה אותם, שנאמר אֶשְׂרֵךְ טַפְחִי וְרִצְתִּי אֶיִצִּי קֶלֶס (איכה ב, כז): ונחת פני בכם. כמו שנאמר בצטובה ופניתי אליכם, כך נאמר צרעה ונחת פני. משלו משל למלך שאמר לעצדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני איביכם. שיהא המות הורג אחכם מצפנים, ובעלי דְּצִיָּוֹן מקיפין אחכם מצחון (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אלא מכס וזכס, שצטובה שאומות העולם עוצדי אלילים עומדים על ישראל אינם מצקשים אלא מה שצגלוי, שנאמר וְהָיָה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדְּיָן וְעָמְלָק וְיָגִי קָדֶם וְגו' (שופטים ו, ג), וַיִּחַגְּרוּ עָלֵיהֶם וַיִּשְׁחִיתוּ אֶת יְבוּל הָאָרֶץ (שם ד), אצל צטובה שאעמיד עליכם מכס וזכס הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם, וכן הוא אומר וַאֲשֶׁר אֶכְלוּ שָׂאֵר עַמִּי וְעוֹרָם מַעֲלִיָּהֶם הַפְּשִׁיטוּ וְגו' (מיכה ג, ג. ת"כ שם): ונסתם. מפני אימה: ואין רודף אתכם. מבלי כח:

(18) ואם עד אלה. ואם צעוד אלה לא תשמעו: ויספתי. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שבע פורעניות על ז' העצירות האמורות למעלה (ת"כ פרק ה, א):
 (19) ושברתי את גאון עזכם. זה בית המקדש, וכן הוא אומר הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם (יחזקאל כד, כא): ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחשה. זו קשה משל משה ששם הוא אומר וְהָיָה שְׁמִיךָ עָלַי עַל רֹאשְׁךָ נִחַשְׁתָּ וְגו' (דברים כח, כג), שיהיו השמים מזיעין כדרך שהנחשת מזיעה, והארץ אינה מזיעה כדרך שאין הצרזל מזיע, והיא משמרת פירותיה, אצל כאן השמים לא יהיו מזיעין כדרך שאין הצרזל מזיע, והארץ תהא מזיעה כדרך שהנחשת מזיעה, והיא מאצדת פירותיה:

<p>21 And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins.</p>	<p>וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תִאָּבוּ לְשִׁמְעַי לִי לְמִימְרֵי וְאוֹסִיף לְאִתָּאָה עָלֵיכֶם מִחַד שִׁבְעַת כְּחֹבֵיכֶם:</p>	<p>21 וְאִם-תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תִאָּבוּ לְשִׁמְעַי לִי וְיִסְפַּתִּי עָלֵיכֶם מִכָּה שִׁבְעַת כְּחֹטְאֵיכֶם:</p>
<p>22 And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate.</p>	<p>וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת-חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשָׁפְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָה אֶת-בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמְוּ דַּרְכֵיכֶם:</p>	<p>22 וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת-חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשָׁפְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָה אֶת-בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמְוּ דַּרְכֵיכֶם:</p>
<p>23 And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם בְּאַלְמִין לֹא תִתְּרֹדוּן לְמִימְרֵי וְתִהְיוּן קָדְמִי בְּקָשָׁי:</p>	<p>23 וְאִם-בְּאַלָּה לֹא תִוָּסְרוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי:</p>
<p>24 then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins.</p>	<p>וְאֶחָד אֶף אֲנִי עֹמֵכֶם בְּקָשָׁי וְאֶלְמִי יִתְּכֶם אֶף אֲנִי שִׁבְעַת עַל חֹבֵיכֶם:</p>	<p>24 וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכִּיתִי אֶתְכֶם גַּם-אֲנִי שִׁבְעַת עַל-חֹטְאֵיכֶם:</p>

(20) ותם לריק כחכם. הרי אדם שלא עמל שלא חרש שלא זרע שלא נכש שלא כסח שלא עדר ובשעת הקציר בא שדפון ומלקה אותו אין צרך כלום, אבל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש וכסח ועדר ובא שדפון ומלקה אותו, הרי שגיו של זה קהות (ת"כ שם ד): ולא תתן ארצכם את יבוליה. אף מה שאתם מוביל לה בשעת הזרע (שם): ועץ הארץ. אפילו מן הארץ יהא לקוי, שלא יחניט פירותיו בשעת החנטה (שם): לא יתן. משמש למעלה ולמטה, אע"ז ואפרי: לא יתן פריה. כשהוא מפרה משיר פירותיו, הרי שתי קללות, ויש אן שצד פורעניות:

(21) ואם תלכו עמי קרי. רבותינו אמרו עראי, צמקרה, שאינו אלא לפרקים, כן תלכו עראי צמאות. ומנחם פירש לשון מניעה, וכן הקר רגלך (משלי כה, יז), וכן יקר רוח (משלי יז, כז), וקרוצ לשון זה לתרגומו של אונקלוס, לשון קושי, שמקשים לצד להמנע מהתקרב אלי: שבע כחטאתיכם. שצד פורעניות אחרים צמספר שצד כחטאתיכם:

(22) והשלחתי. לשון גירוי: ושכלה אתכם. אין לי אלא חיה משכלת שדרכה צד, בהמה שאין דרכה צד מנין, תלמוד לומר וְשָׁן צְהִמַת אֶשְׁלַחָם (דברים לב, כד), הרי שמים, ומנין שמהא ממיתה צנשיכמה, תלמוד לומר עַם תָּמַת וְחִלִּי עָפָר (שם), מה אלו נושכין וממיתין, אף אלו נושכין וממיתין כזר היו שנים בארץ ישראל, חמור נושך וממית, ערוד נושך וממית: ושכלה אתכם. אלו הקטנים: והכריתה את בהמתכם. מצחוק: והמעטיה אתכם. מצפנים: ונשמו דרכיכם. שצילים גדולים ושצילים קטנים, הרי שצד פורעניות, שן בהמה, ושן חיה, חמת זוחלי עפר, ושכלה, והכריתה, והמעטיה, ונשמו:

(23) לא תוסרו לי. לשון אלי:

- 25 And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy.
- 26 When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.
- 27 And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;
- 28 then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.
- 29 And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.
- 30 And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.
- וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב
נִקְמַת נִקְמַת
וְנֹאסַפְתֶּם
וְשִׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם
וְנָתַתִּים בְּיַד-אֹיֵב:
- בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה-לֶחֶם
וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֶכֶם
בְּתִנּוּר אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ
לַחֲמֶכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֶתֶם
וְלֹא תִשְׂבְּעוּ: (ס)
- וְאִם-בְּזֹאת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי
וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְקָרִי:
- וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם
בְּחֵמַת-קָרִי וְיִסַּרְתִּי
אֶתְכֶם אֶף-אֲנִי שִׁבְעַ
עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:
- וְאָכְלֶתֶם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם
וּבָשָׂר בְּנֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ:
- וְהַשְׁמַדְתִּי אֶת-בְּמֹתֵיכֶם
וְהִכְרַתִּי אֶת-חֲמֻנֵיכֶם
וְנָתַתִּי אֶת-פְּגָרֵיכֶם
עַל-פְּגָרֵי גִלּוּלֵיכֶם וְגַעְלָה
נַפְשִׁי אֶתְכֶם:
- וְאִם בְּדָא לֹא תִקְבְּלוּן
לְמִימְרִי וְתִהְיוּן קִדְמִי
בְּקִשְׁיִי:
- וְאֶחָד עֹמְכוֹן בְּתִקְוָה רָגַז
וְאֶרְדִּי יִתְכוֹן אֶף אָנָּה
שִׁבְעַ עַל חֻבֵּיכֹן:
- וְאֶת-בְּמֹתֵיכֶם יִת
וְאֶת-חֲמֻנֵיכֶם יִת
וְאֶת-פְּגָרֵיכֶם יִת
עַל-פְּגָרֵי גִלּוּלֵיכֶם וְגַעְלָה
נַפְשִׁי אֶתְכֶם:

(25) נקם ברית. ויש נקם שאינו צדק, כדרך שאר נקמות, והוא סמוי עיניו של זדקיהו. דבר אחר נקם צדק, נקמת צדק אשר עזרתם. כל הזאת חרצ שצמקרא, היא מלחמת חילות אויבים: ונאספתם. מן החוץ אל תוך הערים מפני המזור: ושלחתי דבר בתוככם. וע"י הדָּבָר, ונתתם זיד האויבים הנזרים עליכם, לפי שאין מלינים את המת צירושלים, וכשהם מוציאים את המת לקברו נתנים זיד אויב: (26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מה, יז): בשבירי לכם מטה לחם. אשצור לכם כל מסעד אוכל, והם חזי רעז: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחוסר עזים: והשיבו לחמכם במשקל. שמהא התצואה נרקצת ונעשית פת נפולה ומשחצרת צתנור, והן יושבות ושוקלות את השצרים לחלקם ציניהם: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה צתוך המעים צלחם. הרי ז' פורעניות, חרצ, מזור, דבר, שצד מטה לחם, חוסר עזים, פת נפולה, מארה צמעים. ונתתם אינה מן המנין שהיא החרצ:

- 31 And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours. וְנָתַתִּי אֶת־עָרֵיכֶם חֲרָבָה וְהַשְׁמֹתִי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֶרְיַח אֶרֶץ בְּרִיחַ נִיחֻחֲכֶם: וְאֶתִּין יֵת קְרוּיָכֹן חֲרָבָה וְאֶצְדִּי יֵת מִקְדָּשֵׁיכֹן וְלֹא אֶקְבִּיל בְּרֵעָא קוּרְבָן בְּנִישְׁתָּכֹן:
- 32 And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it. וְהַשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשִׁמְמוֹ עָלֶיהָ אֵיבֵיכֶם הִישָׁבִים בָּהּ: וְאֶצְדִּי אָנָּה יֵת אֶרְעָא וְיִצְדֹּן עָלָה בְּעַלִּי דְבָבִיכֹן דִּיתְבִּין בָּהּ:
- 33 And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste. וְאֶתְכֶם אֲזַרְהָ בְּגוֹיִם וְהִרְיַקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חֶרֶב וְהִיתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה: וְיִתְכֹן אֲבַדְרָ בֵּינִי עַמְמִיָּא וְאֶגְרִי בְּתִרְיָכֹן דְּקַטְלִין בְּחֲרָבָא וְתִהִי אֶרְעָכֹן צְדִיָּא וְקְרוּיָכֹן יִתְוִין חֲרָבָא:
- 34 Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths. אֲזִי תִרְצָה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ כָּל יְמֵי הַשְׁמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֵיבֵיכֶם אֲזִי תִשְׁבַּת הָאָרֶץ וְהִרְצָת אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ: בְּכִין תִּרְעִי אֶרְעָא תִרְעִי אֶרְעָא יֵת שְׁמַטָּהא יֵת שְׁמַטָּהא כָּל יוֹמִין דְּצִדִּיאָת וְאַתֹּן בְּאֶרְעָ בְּעַלִּי דְבָבִיכֹן בְּכִין תִּשְׁמִיט אֶרְעָא וְתִרְעִי יֵת שְׁמַטָּהא:
- 35 As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it. כָּל־יְמֵי הַשְׁמָה תִּשְׁבַּת אֶת־אֲשֶׁר לֹא־שְׁבַתָּה בְּשַׁבְּתֵיכֶם בְּשַׁבְּתֵיכֶם כָּל יוֹמִין דְּצִדִּיאָת תִּשְׁמִיט יֵת דְּלֹא שְׁמַטָּת בְּשַׁבְּתֵיכֹן כִּד הָיִיתֹן עָלֶיהָ: כָּל־יְמֵי הַשְׁמָה תִּשְׁבַּת אֶת־אֲשֶׁר לֹא־שְׁבַתָּה בְּשַׁבְּתֵיכֶם כָּל יוֹמִין דְּצִדִּיאָת תִּשְׁמִיט יֵת דְּלֹא שְׁמַטָּת בְּשַׁבְּתֵיכֹן כִּד הָיִיתֹן עָלֶיהָ:

(30) במתיכם. מגדלים וצרינות: חמניכם. מין עבודת אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין צחמה קרויין חמנים: ונתתי את פגריכם. תפוחי רעז היו, ומוציאים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו נצקעת ונופל עליה: וגעלה נפשי אחכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד): (31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדס, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדם אומר, הא מה אני מקיים חרבה, מעוזר ושז: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרצנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרצנות אמורים, הא מה אני מקיים והשימותי את מקדשיכם מן הגדודיות, שיירות של ישראל שהיו מתקדשות ונעודות לזא שם. הרי שבע פורעניות, אכילת צמר צנים וצנות, והשמדת צמות הרי שחיס, כרימת חמנים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצירניות יפלו החמנים שצראשי הגגות ויכרתו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סלוק שכינה ארבע, חרצן ערים, שממון מקדש מן הגדודיות, ולא אריח קרצנות, הרי שבע:

(32) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימצאו האויצים נחת רוח בצאצאם, שתהא שוממה מיושציה:

(33) ואתכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצטעה שצני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כצמורה, כאדם הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דבוקה בצצירתה: והיריקתי. כששולף החרב מתרוקן הנדן. ומדרשו חרב הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאדם שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שממה. שלא תמהרו לשזר לתוכה, ומתוך כך עריכם יהיו חרבה, נראות לכם חרבות, שצטעה שאדם גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרבים, כך שנויה בת"כ (פרק ז, א):

(34) אז תרצה. תפייס את כעס המקום, שבעס על שמטותיה: והרצת. למלך את שצותיה:

<p>And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.</p>	<p>וַיִּשְׁתָּאֲרוּן בְּכֹחַ וְאֵעִיל תִּכְרָא בְּלִבָּהוֹן בְּאַרְעָתָא דְשִׁנְאֵיהוֹן וַיִּרְדּוּף יִתְהוֹן קַל טֶרֶפֶא דְשִׁקִּיף וַיַּעֲרִקוֹן מֵעֶרְק כֹּד מִן קָדָם דְּקִטְלִין בְּחֶרְפָּא וַיִּפְּלוּ וְלִית דְּרִדִּיף:</p>	<p>וְהַנִּשְׁאָרִים בְּכֶם וְהַבָּאִתִּי מִרְךָ בְּלִבְכֶם בְּאַרְצָתָא אִיבִיהֶם וְרִדְף אֹתָם קוֹל עֲלֵה נִדְף וְנָסוּ מִנִּסְת־חֶרֶב וְנָפְּלוּ וְאֵין רִדִּיף:</p>
<p>And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.</p>	<p>וַיִּתְקַלּוּן גִּבְר בְּאַחוּהִי כֹד מִן קָדָם דְּקִטְלִין בְּחֶרְפָּא וְרִדִּיף לִית וְלֹא תִהִי לְכוֹן תְּקוּמָה קָדָם בְּעֵלֵי דְבִיכּוֹן:</p>	<p>וְכִשְׁלוּ אִישׁ-בְּאַחִיו כַּמִּפְנֵי-חֶרֶב וְרִדְף אֵין וְלֹא-תִהְיֶה לָכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם:</p>
<p>And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up.</p>	<p>וְתִכְדּוּן בֵּינֵי עַמִּמֵּיָא וְתִגְמַר יִתְכוֹן אֶרֶע בְּעֵלֵי דְבִיכּוֹן:</p>	<p>וְאִבְדַתֶּם בְּגוֹיִם וְאָכְלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם:</p>
<p>And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.</p>	<p>וַיִּשְׁתָּאֲרוּן בְּכֹחַ יִתְמָסוֹן בְּחוּבֵיהוֹן בְּאַרְעָתָא דְסִנְאִיכוֹן וְאִף בְּחוּבֵי אֲבֹהֵיהוֹן בִּישְׂיָא דְאַחֵידִין בִּידֵיהוֹן יִתְמָסוֹן:</p>	<p>וְהַנִּשְׁאָרִים בְּכֶם יִמְקוּ בְּעוֹנָם בְּאַרְצָתָא אֹיְבֵיכֶם וְאִף בְּעוֹנֹת אֲבֹתָם אֹתָם יִמְקוּ:</p>

(35) כל ימי השמה. לשון העשות, ומ"ס דגש במקום כפל שממה: את אשר לא שבתה. שזעים שנה של גלות צלל הן היו כנגד ע' שנות השמטה ויובל שהיו שנים שהכעיסו ישראל בארצם לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ותשעים היו שני עונם משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השבטים, ובני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השבטים עד חרבות ירושלים, הוא שנאמר ביחזקאל וְאֵתָּה שָׁכַב עַל צִדְךָ הַשְּׂמָאלִי וגו' (יחזקאל ד, ד), וְכָלִיתָ אֶת הָאֱלֹהִים וְשָׁכַכְתָּ עַל צִדְךָ הַיְמָנִי טָנִית חֶרֶב עֵינֶיךָ וְנִשְׁאַטְתָּ אֶת עֵינֶיךָ יְהוּדָה (שם ו), ונבואה זו נאמרה ליחזקאל בשנה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות נדקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה חסוצה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים ושנים, כמו שאמר צדקיהו (סנהדרין קג.), ושל אמון שנים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לנדקיהו. לא וחשוב לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויובלות שזעם, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וז' יובלות הרי לארבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים ושש שנה חמש שמיטות, הרי שבעים חסר אחת, ועוד שנה יחירה שנכנסה בשמטה המשלמת לשבעים. (נ"א ואותו יובל שגלו שלא נגמר בעונם נחשב להם) ועליהם נגזר שבעים שנה שלמים, וכן הוא אומר דְּצָרֵי הַיָּמִים עַד רָצְתָה הָאָרֶץ אֶת שְׁחֻתָּהּ וגו', לְמַלְאוֹת שְׁעָרֵיכֶם (דברים הימים-צ לו, כא):

(36) והבאתי מרדך. פחד ורד לצב מ"ס של מרד יסוד נופל הוא, כמו מ"ס של מועד ושל מוקש: ונסו מנסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן תרגומו קל טרפא דשקיק, לשון חצטה, שדופת קדים (צראשית מא, ו), שְׁקִיפֹן קְדוֹם, לשון משקוף, מקום חצטה הדלת וכן תרגומו של חצורה (שמות כא, כה), מְשָׁקוּפִי:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירו לנוס יכשלו זה צוה, כי יצהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו צורחים מלפני הורגים, שיהא בלצטס פחד וכל שעה סצורים שאדם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש באחיו, זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערצין זה לזה (שזעונו לט):

(38) ואבדתם בגוים. כשתהיו פזורים תהיו אצודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו המתים בגולה:

<p>And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.</p>	<p>וַיִּזְכְּרוּ אֶת־עֲוֹנֵם וְאֶת־עֲוֹן אֲבֹתָם בְּמַעַלְם אֲשֶׁר מָעַלְוּ־בִי וְאֶף אֲשֶׁר־הָלַכוּ עִמִּי בִּקְרִי:</p> <p>וַיִּזְכְּרוּ אֶת־עֲוֹנֵם וְאֶת־עֲוֹן אֲבֹתָם בְּמַעַלְם אֲשֶׁר מָעַלְוּ־בִי וְאֶף אֲשֶׁר־הָלַכוּ עִמִּי בִּקְרִי:</p>	<p>40</p>
<p>I also will walk contrary unto them, and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;</p>	<p>אֲפִי אֲנִי אֵלֶךְ עִמָּם בִּקְרִי וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם אוֹ־אֵז יִכְנַע לִבָּם הָעָרֶל וְאֵז יִרְצֵוּ אֶת־עֲוֹנָם:</p> <p>אֲפִי אֲנִי אֵלֶךְ עִמָּם בִּקְרִי וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם אוֹ־אֵז יִכְנַע לִבָּם הָעָרֶל וְאֵז יִרְצֵוּ אֶת־עֲוֹנָם:</p>	<p>41</p>
<p>then will I remember My covenant with Jacob, and also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.</p>	<p>וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶף אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאֶרֶץ אֶזְכֹּר:</p> <p>וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶף אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאֶרֶץ אֶזְכֹּר:</p>	<p>42</p>
<p>For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.</p>	<p>וְהָאֶרֶץ תַּעֲזֹב מֵהֶם וְתִרְצֵן אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצֻוּ אֶת־עֲוֹנָם יַעַן וּבִיַּעַן בְּמִשְׁפָּטִי מֵאִסֹּי וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּעַלָה נַפְשָׁם:</p> <p>וְהָאֶרֶץ תַּעֲזֹב מֵהֶם וְתִרְצֵן אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצֻוּ אֶת־עֲוֹנָם יַעַן וּבִיַּעַן בְּמִשְׁפָּטִי מֵאִסֹּי וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּעַלָה נַפְשָׁם:</p>	<p>43</p>

(39) בעונות אבותם אתם. כשעונות אבותם אתם כשאוחרים מעשה אבותיהם צדיהם (שם פרק ח, ז סנהדרין כז:): ימקו. לשון המסה, כמו ימסו, וכמוהו תמקנה צהריהן (זכרי' יד, יז), גמקו סבולתי (תהלים לח, ו):

(41) והבאתי אתם. אני בעצמי אביאם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו ציון האומות עובדי אלילים נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומחזירין לתחת כנפי, שנאמר וקעלה על רוחכם ה' לא תהיה וגו' (יחזקאל כ, לז), חי אני וגו' אם לא ציד תזקה וגו' (שם לג. ת"כ שם ה): או אז יכנע. כמו אז נודע פי שור נגח הוא (שמות כא, לו), אם אז יכנע. לשון אחר אולי, שמא אז יכנע לצד וגו': ואז ירצו את עונם. יכפרו על עונם ציטוריהם:

(42) וזכרתי את בריתי יעקוב. צחמה מקומות נכתב מלא, ואלהיה חסר צחמה מקומות, יעקב נטל את משמו של אליהו ערבון שיצא ויצטר גאולת בניו: וזכרתי את בריתי יעקוב. למה נמנו אחרונות, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לכך, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמרה זכירה ציחק, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צבור ומונח על המזבח: (43) יען וביען. גמול, ובגמול אשר צמשפטי מאסו:

44 And yet for all that, when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.

וְאַף־גַּם־זֹאת בְּהֵיּוֹתָם וְאַף בָּרָם דָּא בְּמַהְנִיחֹן בְּאַרְצָן אִיבֵיהֶם בְּאַרְעַ בְּעַלִּי דְכַבִּיהֹן לֹא־מֵאַסְתִּים לֹא אַרְטוּשְׁנוֹן וְלֹא וְלֹא־גַעְלִיתִים לְכַלְתָּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:

45 But I will for their sakes remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.

וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁנִים וְזָכַרְתִּי־אֹתָם מֵאַרְצָן מִצְרַיִם הַגּוֹיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהִיּוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה:

46 These are the statutes and ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.

אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרוֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינֹו וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהָר־סִינַי בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)

XXVII And the LORD spoke unto Moses, saying:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמַלְאִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵאמֹר:

2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,

דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֹא נָדָר בְּעַרְכָּךְ נִפְשָׁת לַיהוָה:

3 then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.

וְהָיָה עֲרַכָּךְ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן־שֵׁשִׁים שָׁנָה וְהָיָה עֲרַכָּךְ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:

4 And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.

וְאִם־נְקֵבָה הִיא וְהָיָה עֲרַכָּךְ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל: וְאִם נְקִיבְתָא הִיא וְהָיָה פָרְסָנָה תְּלָתִין סֵלְעִין:

(44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, בהיותם בארץ אויביהם, לא מאסתי לכלותם ולהפיר בריתי אשר אתם:

(45) ברית ראשונים. של שצטים:

(46) והתורה. אחת כזבת ואחת זעל פה, מגיד שכולם נחנו למשה צסיני:

(2) כי יפלא. יפריש צפיו: בערכך נפשת. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דבר שנפשו תלויה בו, עלי:

(3) והיה ערכך וגו'. אין ערך זה לשון דמים, אלא צין שהוא יוקר צין שהוא זול, כפי שניו, הוא הערך הקצוב עליו צפרשה זו: ערכך. כמו ערך, וכפל הכפ"ן, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:

- 5 And if it be from five years old even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels.
- 6 And if it be from a month old even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver.
- 7 And if it be from sixty years old and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.
- 8 But if he be too poor for thy valuation, then he shall be set before the priest, and the priest shall value him; according to the means of him that vowed shall the priest value him.
- 9 And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the LORD, all that any man giveth of such unto the LORD shall be holy.
- וְאִם מִבֶּן-חֲמִשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן-עֶשְׂרִים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּךָ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שֶׁקֶלִים וְלַנְּקֵבָה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:
- וְאִם מִבֶּן-חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן-חֲמִשׁ שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכָּךָ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שֶׁקֶלִים וְלַנְּקֵבָה כֶּסֶף וְלַנְּקֵבָה שְׁלֹשֶׁת כֶּסֶף:
- וְאִם מִבֶּן שְׁשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה אִם-זָכָר וְהָיָה עֶרְכָּךָ חֲמִשָּׁה עָשָׂר שֶׁקֶל וְלַנְּקֵבָה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:
- וְאִם מְעַרְכָּךָ הוּא וְהָעֲמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהָעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל-פִּי אֲשֶׁר תִּשְׁיֹג יָד הַנָּזִיר יַעֲרִיכֵנּוּ הַכֹּהֵן: (ס)
- וְאִם-בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָן לַיהוָה כָּל מִמֶּנָּה יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יְהִי-קֹדֶשׁ:
- וְאִם בְּעִירָא דִּיקְרָבוֹן מִמֶּנָּה קֹרְבָנָא קָדָם יי כָּל דִּיתִין מִמֶּנָּה קָדָם יי יְהִי קֹדֶשׁא:

(5) ואם מבן חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין צדצרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הזה שהוא בן חמש שנים עלי:

(7) ואם מבן ששים שנה וגר. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשב כאיש, לפיכך האיש פוחת בהדקנו יותר משליש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שליש בערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט.). קָבָא צְבִיתָא פָּקָא צְבִיתָא, סָבָא צְבִיתָא סִימָא צְבִיתָא וְסִימָא טָבָא צְבִיתָא:

(8) ואם מזך הוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של מעריך: על פי אשר תשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה חמר משאיר לו חמורו (ערכין כג.):

(9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דבריו קיימין, ותמכר ללרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אותו האזר:

<p>He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy.</p>	<p>לֹא יַחֲלִיפֵנּוּ וְלֹא־יִמִּיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אֶוְרָע בְּטוֹב וְאִם־הִמָּר יִמִּיר בְּהֵמָה בְּבֵהֶמָה וְהָיָה־הוּא וְתַמּוּרָתוֹ יְהִי־קֹדֶשׁ׃</p>	<p>10 לֹא יַחֲלִיפֵנּוּ וְלֹא־יִמִּיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אֶוְרָע בְּטוֹב וְאִם־הִמָּר יִמִּיר בְּהֵמָה בְּבֵהֶמָה וְהָיָה־הוּא וְתַמּוּרָתוֹ יְהִי־קֹדֶשׁ׃</p>
<p>And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the LORD, then he shall set the beast before the priest.</p>	<p>וְאִם־כָּל־בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא־יִקְרִיבוּ מִמֶּנּה קָרְבָן לַיהוָה וְהָעֹמֵד אֶת־הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן׃</p>	<p>11 וְאִם־כָּל־בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא־יִקְרִיבוּ מִמֶּנּה קָרְבָן לַיהוָה וְהָעֹמֵד אֶת־הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן׃</p>
<p>And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valuest it, so shall it be.</p>	<p>וְיִפְרוֹס כְּהֵנָּה יְתֵה בֵין טָב וּבֵין רָע כַּפּוֹרֶסָן כְּהֵנָּה כֵן יִהְיֶה׃</p>	<p>12 וְהָעֹרִיד הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵין טוֹב וּבֵין רָע כַּעֲרָכָהּ הַכֹּהֵן כֵן יִהְיֶה׃</p>
<p>But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.</p>	<p>וְאִם מִפְּדָק יִפְרָקָהּ וְיוֹסִיף חֲמִישִׁיהָ עַל פּוֹרְסָנָהּ׃</p>	<p>13 וְאִם־גָּאֵל יִגְאֻלָּהּ וְיֹסֶף חֲמִישָׁתוֹ עַל־עֲרָכָהּ׃</p>
<p>And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.</p>	<p>וְגִבֵּר אָרִי יִקְדִּישׁ יְת בֵּיתָהּ קוֹדֶשׁא קָדֶם יְיָ וְיִפְרָסָנָהּ כְּהֵנָּה בֵין טָב וּבֵין רָע כַּמָּא דִּיפְרוֹס יְתֵה כְּהֵנָּה כֵן יָקוּם׃</p>	<p>14 וְאִישׁ כִּי־יִקְדֹּשׁ אֶת־בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָעֹרִיכוֹ הַכֹּהֵן בֵין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵן יָקוּם׃</p>
<p>And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.</p>	<p>וְאִם דֹּאקְדִּישׁ יִפְרוֹק יְת בֵּיתָהּ וְיוֹסִיף חֲמִישׁ כֶּסֶף פּוֹרְסָנָהּ עָלוּתָהּ וְהָיָה לָיָה׃</p>	<p>15 וְאִם־הַמְקְדִּישׁ יִגְאֹל אֶת־בֵּיתוֹ וְיֹסֶף חֲמִישִׁית כֶּסֶף־עֲרָכָהּ עָלָיו וְהָיָה לוֹ׃</p>
<p>And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.</p>	<p>וְאִם מִחֶקֶל אַחֲסָנָתִיהָ יִקְדִּישׁ גִּבֵּר קָדֶם יְיָ וְהָיָה פּוֹרְסָנָהּ לְפֹהַם זֶרְעֶיהָ בֵּית זֶרַע כּוֹר שְׁעָרִין בַּחֲמִשִּׁין סֶלְעִין דִּכְסָף׃</p>	<p>וְאִם מִשְׁחָה אֲחֻזָּתוֹ יִקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה עֲרָכָהּ לִפְי זֶרְעוֹ זֶרַע חֲמֹר שְׁעָרִים בַּחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף׃</p>

חמישי (שציעי)

(10) טוב ברע. חס צעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בטוב. וכל שכן טוב צטוב, ורע צרע (תמורה ט).

(11) ואם כל בהמה טמאה. צעל מוס הכתוב מדצר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכתוב שאין קדשים תמימים יולאין לחולין בפדיון, אלא א"כ הוממו (שס לז: ת"כ פרשתא ד, ח).

(12) כערבך הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הבא לקנותה מיד הקדש:

(13) ואם גאל יגאלנה. צעלים החמיר הכתוב, להוסיף חומש, וכן במקדיש צית, וכן במקדיש אה השדה, וכן בפדיון מעשר שני, הצעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שס ז):

- 17 If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand. **אם־משנת היבל יקדיש שדהו כערבך יקום:** **אם משתא דיובילא יקדיש חקליה כפורסניה יקום:**
- 18 But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation. **ואם־אחר היבל יקדיש שדהו וחשב־לו הפהן את־הכסף על־פי השנים הנותרת עד שנת היבל ונגרע מערבך:** **ואם בתר יובילא יקדיש חקליה ויחשיב ליה פהנא ית כספא על פום שניא דאשתארא עד שתא דיובילא ויתמנע מפורסניה:**
- 19 And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him. **ואם־גאל יגאל את־השדה המקדיש אתו ויסף חמשיית כסף־ערבך עליו וקם לו:** **ואם מפרק יפרוק ית חקלא דאקדיש יתיה ויוסיף חומש כסף פורסניה עלוהי ויקום ליה:**
- 20 And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more. **ואם־לא יגאל את־השדה ואם־מכר את־השדה לאיש אחר לא יגאל עוד:** **ואם לא יפרוק ית חקלא ואם זבין ית חקלא לגבר אחרן לא יתפריק עוד:**
- 21 But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's. **והיה השדה בצאתו ביבל קדש ליהוה בשנת החנם לפהן תהיה אחזתו:** **ויהי חקלא במפקיה ביובילא קודשא קדם יי כחל חרמא לכהנא תהי אחסנתיה:**

(16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שוויה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, בית כור שעורים חמשים שקלים, כך גזירת הכחוש, והוא שצא לגאלה בתחלת היוזל, ואם צא לגאלה באמצעו נותן לפי החשבון, סלע ופונדיון לשנה (ערכין כה.), לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוזל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה צדמים הללו לאחר ועומדת ציד הלוקח עד היוזל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאת מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוזל פוגע בו ומתחלקת ביניהם (שם כה:), זהו המשפט האמור במקדיש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:

(17) אם משנת היובל יקדיש וגר. אם משעברה שנת היוזל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערכך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(18) ואם אחר היבל יקדיש. וכן אם הקדישה משנת היוזל וגשתה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוזל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולן, והשקל ארבעים ושמונה פונדיונין, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחסר פונדיון אחד לכולן, ואמר רבותינו (בכורות נ.) שאותו פונדיון קלצון לפרוטרוט, והצא לגאל יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוזל: ונגרע מערכך. מנין השנים שמשנת היוזל, עד שנת הפדיון:

(19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת:

(20) ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגזר (ערכין כה:): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשונו ציד המקדיש:

(21) והיה השדה בצאתו ביבל. מיד הלוקחו מן הגזר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם

- 22 And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession;
- 23 then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD.
- 24 In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.
- 25 And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.
- 26 Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD'S.
- 27 And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.
- וְאִם אֶת־שָׂדֶה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשָּׂדֶה אֲחֻזָּתוֹ יִקְדִּישׁ לַיהוָה:
- וַחֲשַׁב־לוֹ הַכֹּהֵן אֶת מִכְסַּת הָעֶרְכָּךְ עַד שָׁנַת הַיּוֹבֵל וְנָתַן אֶת־הָעֶרְכָּךְ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:
- בַּשָּׁנָה הַיּוֹבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשְׁרֵי קִנְיָהּ מֵאִתּוֹ לְאִשְׁרֵי־לוֹ אֲחֻזַּת הָאָרֶץ:
- וְכָל־עֶרְכָּךְ יִהְיֶה בַשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל:
- אֲך־בְּכוֹר אֲשֶׁר־יִבְכֹּר לַיהוָה בִּבְהֶמְתָּה לֹא־יִקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה לַיהוָה הוּא:
- וְאִם בִּבְהֶמְתָּה הַטְּמֵאָה וַיִּפְדָּהּ בְּעֶרְכָּךְ וַיִּסְף חֲמִשְׁתּוֹ עָלָיו וְאִם־לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכָּךְ:
- וְאִם יִקְדֹּשׁ הַשָּׂדֶה לַיהוָה לֹא יִקְדֹּשׁ הַשָּׂדֶה לַיהוָה אֲחֻזַּתוֹ יִקְדִּישׁ לַיהוָה:
- וַחֲשַׁב־לוֹ הַכֹּהֵן אֶת מִכְסַּת הָעֶרְכָּךְ עַד שָׁנַת הַיּוֹבֵל וְנָתַן אֶת־הָעֶרְכָּךְ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:
- בַּשָּׁנָה הַיּוֹבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשְׁרֵי קִנְיָהּ מֵאִתּוֹ לְאִשְׁרֵי־לוֹ אֲחֻזַּת הָאָרֶץ:
- וְכָל־עֶרְכָּךְ יִהְיֶה בַשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל:
- אֲך־בְּכוֹר אֲשֶׁר־יִבְכֹּר לַיהוָה בִּבְהֶמְתָּה לֹא־יִקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה לַיהוָה הוּא:
- וְאִם בִּבְהֶמְתָּה הַטְּמֵאָה וַיִּפְדָּהּ בְּעֶרְכָּךְ וַיִּסְף חֲמִשְׁתּוֹ עָלָיו וְאִם־לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכָּךְ:

ציונל: קדש לה'. לא שישוץ להקדש בדק הבית ליד הגזר, אלא כשדה החרם הנחון לכהנים, שנאמר פֶּל חֶרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לַיהוָה (במדבר יח, יד), אף וז תחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יוצל פוגע בו (ערכין כח):

(22) ואם את שדה מקנתו וגו'. חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא תחלק לכהנים ציונל, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היוצל, שהרי ציונל היתה עתידה לזאת מידו ולשוץ לצעלים, לפיכך, אם צל לגאלה, יגאל דמים הללו הקצוצים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גזר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היוצל ישוץ השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגזר, לכך הוצרך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירושת אבות, וזהו צעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו):

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתוב צו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים גרה. עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכאן הוסיפו שמות, ואמרו רבותינו (בכורות נ). שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע:

(26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו:

- Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.
- 28 אִישׁ לַיהוָה מִכָּל-אֲשֶׁר-לוֹ מֵאָדָם וּבְחֵמָה וּמִשְׁדֶּה וּמִחֶקֶל אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכָר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל-חֵרֶם קֹדֶשׁ-קֳדָשִׁים הוּא לַיהוָה:
- None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.
- 29 כָּל-חֵרֶם אֲשֶׁר יִחָרֵם כָּל חֶרֶם אֲדִיתָחֶרֶם מִן-הָאָדָם לֹא יִפְדָּה מוֹת יוֹמָת:
- And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD'S; it is holy unto the LORD.
- 30 וְכָל-מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:
- And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.
- 31 וְאִם-יִגָּאֵל אִישׁ מִמַּעֲשָׂרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יִסָּף עָלָיו:

(27) ואם בבחמה הטמאה וגו'. אין המקרא הזה מוסב על הזכור, שאין לומר צכור צהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון צהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדש צהמה טמאה לצדק הצית (מנחות קא): ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י צעלים (ת"כ פרק ז, ז): ונמכר בערכך. לאחרים:

(28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כח:), יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני מקיים כל חרם צישראל לך יהיה (צמדז יח, יד), צחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ינתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה צסתם חרמים, והאומר סתם חרמים לצדק הצית, מפרש מקרא זה, צחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כח:), עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גבוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לצדק הצית, מציא ראה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונותן לכהן כמו ששנינו צמסכת ערכין (כח:), אס נדר, נותן דמיהם, ואס נדבה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שם כח:).

(29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שם ו. ת"כ שם ז): מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך:

(30) וכל מעשר הארץ. צמעשר שני הכתוב מדבר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש וינאור: ל'ה' הוא. קנאו השם ומשולחנו צוה לך לעלות ולאכול צירושלים, כמו שנאמר וְאָכַלְתָּ לֶפְנֵי ה' לְאֹכֶלֶת מַעֲשֵׂר דְגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וגו' (דברים יד, כג קידושין נג):

(31) ממעשרו. ולא ממעשר חצירו, הפודה מעשר של חצירו אין מוסיף חומש (שם כד). ומה היא גאולתו, כדי להחירו צאכילה בכל מקום, והמעות יעלה ויאכל צירושלים, כמו שכתוב וְנִתְּסָה צָפְסָף וגו':

<p>32 And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.</p>	<p>וְכָל־מַעֲשֵׂר בְּקָרִי וּבְצֹאֵן כָּל־ אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לַיהוָה:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>33 He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.</p>	<p>לֹא יִבְקֹר בֵּין־טוֹב לָרַע וְלֹא יִמְרֹנֶנּוּ וְאִם־הִמָּר יִמְרֹנֶנּוּ וְהָיָה־הוּא וְתִמְוֹרְתּוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל:</p>	<p>33</p>
<p>34 These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.</p>	<p>אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:</p>	<p>עח פסוקים</p>

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14 on page ??.

(32) תחת השבט. כשצא לעשרן מוֹצֵאֵן צפתח זה אחר זה, והעשירי מכה בשצט נצועה צסקרא להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (זכורות נח): יהיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמוריו, והבשר נאכל לצעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מנינו שיהא בשרו ניתן לכהנים:

(33) לא יבקר וגו'. לפי שנאמר וְכָל מַצָּח נִדְרִיָּם (שם יב, יא), יכול יהא צורר ומוציא את היפה, תלמוד לומר לא יבקר בין טוב לרע, בין חס בין בעל מוס, חלה עליו קדושה, ולא שיקריב בעל מוס, אלא יאכל צמורת מעשר, ואסור ליגזז וליעצד (זכורות יד):

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר
סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד בַּאֲחָד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לֵאמֹר:

שָׂאוּ אֶת-רֹאשׁ כָּל-עֵדֶת
בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית
אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל-זָכָר
לְגַלְגֹּלְתָם:

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל-יֹצֵא
צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם
לְצַבְאָתָם אֹתָהּ וְאֶהְרֹן:

וְאֹתָכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ
רֹאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאָנָשִׁים אֲשֶׁר
יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם לְרֹאשׁוֹן אֱלִיצוּר
בֶּן-שִׁדְיָאוּר:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן-צוּרִישַׁדַּי:

לְיִהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן-עֲמִינָדָב:

לְיִשָּׁשָׁכָר נֶתַנָּאֵל בֶּן-צוּעָר:

לְזִבּוּלֹן אֱלִיאָב בֶּן-חֶלֶן:

לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֱלִישָׁמַע
בֶּן-עֲמִיהוּד לְמַנַּשֶּׁה גַּמְלִיאֵל
בֶּן-פְּדָהצוּר:

לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן-גִּדְעֹנִי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֲמִישַׁדַּי:

לְאַשֶׁר פַּגִּיעַל בֶּן-עֲכָרָן:

לְגָד אֱלִיסָפָה בֶּן-דְּעוּאֵל:

לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן-עֵינָן:

אֵלֶּה (כ' קריאי) [ק' קרואי] הָעֵדָה
נְשִׂאֵי מִטּוֹת אֲבוֹתָם רֹאשֵׁי אֲלָפֵי
יִשְׂרָאֵל הֵם:

AND THE LORD spoke unto Moses in the
wilderness of Sinai, in the tent of meeting,
on the first day of the second month, in the
second year after the were come out of the
land of Egypt, saying:

'Take ye the sum of all the congregation of
the children of Israel, by their families, by
their fathers' houses, according to the
number of names, every male, by their polls;

from twenty years old and upward, all that
are able to go forth to war in Israel: ye shall
number them by their hosts, even thou and
Aaron.

And with you there shall be a man of every
tribe, every one head of his fathers' house.

And these are the names of the men that
shall stand with you: of Reuben, Elizur the
son of Shedeur.

Of Simeon, Shelumiel the son of
Zurishaddai.

Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

Of the children of Joseph: of Ephraim,
Elishama the son of Ammihud; of Manasseh,
Gamaliel the son of Pedahzur.

Of Benjamin, Abidan the son of Gideoni.

Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

These were the elect of the congregation, the
princes of the tribes of their fathers; they
were the heads of the thousands of Israel.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים
הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמוֹת: (בספרי
ספרד ואשכנז בשמות)

ישראל And Moses and Aaron took these men that
are pointed out by name.

וְאֵת כָּל־הָעֵדָה כָּל־יְמֵי
בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּתְּנֵם
עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
וְמַעֲלָה לְגִלְגָּלָתָם:

18 And they assembled all the congregation
together on the first day of the second
month, and they declared their pedigrees
after their families, by their fathers' houses,
according to the number of names, from
twenty years old and upward, by their polls.

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
וַיַּקְדֵּם בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

19 As the LORD commanded Moses, so did he
number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרת שמות

ישעיהו כ"ז:ו'–כ"ח:י"ג

Isaiah 27:6 – 28:13

הבאים יִשְׂרָאֵל יִעֲקֹב וְיִפְרָח וּמִלֵּא וּפְנֵי־תֵבֶל תִּנְוֶיָהּ: (פ)

XXVII; In days to come shall Jacob take root, Israel shall blossom and bud; And the face of the world shall be filled with fruitage.

הַכִּמְכַת מִכֵּהוּ הִכָּהוּ אִם־כִּתְּרוֹ הִרְגֵּיוֹ הִרְגֵּהוּ:

7 Hath He smitten him as He smote those that smote him? Or is he slain according to the slaughter of them that were slain by Him?

בְּסֹאסָאָה בְּשִׁלְחָהּ תִּרְיֶבְנָהּ הִנֵּה בְּרוּחֹהּ חֲקָשָׁה בְּיוֹם קָדִים:

8 In full measure, when Thou sendest her away, Thou dost contend with her; He hath removed her with His rough blast in the day of the east wind.

לִכֵּן בּוֹזֵאת יִכָּפֵר עֲוֹן־יַעֲקֹב וְזֶה כָּל־פְּרֵי הָסֵר חֲטָאתוֹ בְּשׁוּמוֹ כָּל־אֲבָנֵי מִזְבֵּחַ כְּאֲבָנֵי־גֵר מְנֻפָּצוֹת לֹא־יִקְמוּ אֲשֵׁרִים וַחֲמָנִים:

9 Therefore by this shall the iniquity of Jacob be expiated, And this is all the fruit of taking away his sin: When he maketh all the stones of the altar as chalkstones that are beaten in pieces, So that the Asherim and the sun-images shall rise no more.

כִּי עִיר בְּצוּרָה בְּדָד נִזְה מְשֻׁלַּח וְנִעֲזָב כַּמִּדְבָּר שֵׁם יִרְעָה עֵגֶל וְשֵׁם יִרְבֵּץ וְכֻלָּהּ סֶעֱפִיָה:

10 For the fortified city is solitary, A habitation abandoned and forsaken, like the wilderness; There shall the calf feed, and there shall he lie down, And consume the branches thereof.

בִּיבֶשׁ קִצְרֶיהָ תִּשְׁבְּרֶנָּה נָשִׁים בָּאוֹת מֵאִירֹת אוֹתָהּ כִּי לֹא עִם־בִּינוֹת הוּא עַל־כֵּן לֹא־יִרְחַמְנוּ עֲשֹׂהוּ וַיִּצְרוּ לֹא יִחַנְנוּ: (פ)

11 When the boughs thereof are withered, They shall be broken off; The women shall come, and set them on fire; For it is a people of no understanding; Therefore He that made them will not have compassion upon them, And He that formed them will not be gracious unto them.

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִחַפֵּט יְהוָה מִשְׁפַּלַּת תְּנָהר עַד־נַחַל מִצְרַיִם וְאַתָּם תִּלָּקְטוּ לְאֶחָד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)

12 And it shall come to pass in that day, That the LORD will beat off [His fruit] From the flood of the River unto the Brook of Egypt, And ye shall be gathered one by one, O ye children of Israel.

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וְכָאוּ הָאֲבָדִים בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר וַחֲנֻדָּהִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם: (פ)

13 And it shall come to pass in that day, That a great horn shall be blown; And they shall come that were lost in the land of Assyria, And they that were dispersed in the land of Egypt; And they shall worship the LORD in the holy mountain at Jerusalem.

הוֹי עֲטֹרַת גָּאוֹת שִׁכְרֵי אֶפְרַיִם וְצִיץ
נָבֶל צִבִּי תִפְאֶרְתּוֹ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ
גִּיא־שָׁמְנִים הַלּוּמִי יֵינִן:

הִנֵּה חֹזֶק וְאַמֶּץ לְאֹדְנִי כֹזֶרֶם בָּרָד
שֶׁעַר קָטַב כֹּזֶרֶם מִיִּם כְּבִירִים
שֹׁטְפִים הַנִּית לְאָרֶץ בִּיד:

בְּרִגְלֵיהֶם תִּרְמָסְנָה עֲטֹרַת גָּאוֹת
שִׁכְרֵי אֶפְרַיִם:

וְהִיְתָה צִיצֵת נָבֶל צִבִּי תִפְאֶרְתּוֹ
אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ גִּיא־שָׁמְנִים כְּכַבּוּדָּהּ
בְּטָרֶם לִיץ אֲשֶׁר יִרְאֶה הָרֹאֶה
אוֹתָהּ בְּעוֹדָה בְּכַפּוֹ יִבְלַעְנָה: (ס)

בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה צְבָאוֹת
לְעֲטֹרַת צִבִּי וְלַצִּפִּירֶת תִּפְאָרָה
לְשָׂאֵר עַמּוֹ:

וְלִרְיֹחַ מִשְׁפָּט לִיּוֹשֵׁב עַל־הַמִּשְׁפָּט
וְלִגְבוּרָה מְשִׁיבִי מִלְחָמָה
שְׁעָרָה: (ס)

וְגַם־אֵלֶּה בִּנְיָן שָׁגוּ וּבִשְׁכָּר תָּעוּ
כֹּהֵן וְנָבִיא שָׁגוּ בִשְׁכָּר נִבְלָעוּ
מִן־הַיֵּינָן תָּעוּ מִן־הַשְּׁכָר שָׁגוּ בָּרֹאֶה
פָּקְדוֹ פְּלִילִיָּה:

כִּי כָל־שְׁלֹחַנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאֵה
בְּלִי מָקוֹם: (פ)

אֶת־מִי יוֹרֶה דַּעַה וְאֶת־מִי יָבִין
שְׁמוּעָה גְּמוּלָּה מִחֻלָּב עֵתִיקִי
מִנְשָׁדִים:

כִּי צִוֹ לְצִוֹ צִוֹ לְצִוֹ קוֹ לְקוֹ קוֹ לְקוֹ
זַעִיר שָׁם זַעִיר שָׁם:

כִּי בִלְעֲגֵי שִׁפָּה וּבִלְשׁוֹן אַחֲרֶת
יִדְבֹּר אֶל־הָעָם הַזֶּה:

Woe to the crown of pride of the drunkards
XXVIII of Ephraim, And to the fading flower of his
glorious beauty, Which is on the head of the
fat valley of them that are smitten down with
wine!

2 Behold, the Lord hath a mighty and strong
one, As a storm of hail, a tempest of
destruction, As a storm of mighty waters
overflowing, That casteth down to the earth
with violence.

3 The crown of pride of the drunkards of
Ephraim Shall be trodden under foot;

4 And the fading flower of his glorious beauty,
Which is on the head of the fat valley, Shall
be as the first-ripe fig before the summer,
Which when one looketh upon it, While it is
yet in his hand he eateth it up.

5 In that day shall the LORD of hosts be For a
crown of glory, and for a diadem of beauty,
Unto the residue of His people;

6 And for a spirit of judgment to him that
sitteth in judgment, And for strength to
them that turn back the battle at the gate.

7 But these also reel through wine, And stagger
through strong drink; The priest and the
prophet reel through strong drink, They are
confused because of wine, They stagger
because of strong drink; They reel in vision,
they totter in judgment.

8 For all tables are full of filthy vomit, and no
place is clean.

9 Whom shall one teach knowledge? And
whom shall one make to understand the
message? Them that are weaned from the
milk, Them that are drawn from the breasts?

10 For it is precept by precept, precept by
precept, Line by line, line by line; Here a
little, there a little.

11 For with stammering lips and with a strange
tongue Shall it be spoken to this people;

אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים זֹאת הַמְנוּחָה
הַנִּיחוּ לְעוֹף וְזֹאת הַמְרֻגָּעָה וְלֹא
אָבּוּא שְׁמוּעַ:

וְהָיָה לָהֶם דְּבַר־יְהוָה צוֹ לָצוֹ צוֹ
לָצוֹ קוֹ לָקוֹ קוֹ לָקוֹ זַעִיר שָׁם
זַעִיר שָׁם לְמַעַן יִלְכוּ וְכָשְׁלוּ אַחֲרָיִם
וְנִשְׁכְּרוּ וְנִקְשְׁוּ וְנִלְכְּדוּ: (פ)

ישעיהו כ"ט:כ"ג-כ"ד

לִכְן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
אֲשֶׁר פָּדָה אֶת־אֲבֹרָתָם לֹא־עָתָה
יִבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּגְיוֹ יִחְזָרוּ:

כִּי בִרְאֵתוֹ יִלְדִּי מַעֲשֵׂה יָדַי
בְּקִרְבּוֹ יִקְדִּישׁוּ שְׁמִי וְהִקְדִּישׁוּ
אֶת־קִדּוֹשׁ יַעֲקֹב וְאֶת־אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל יַעֲרִיצוּ:

12 To whom it was said: 'This is the rest, Give
ye rest to the weary; And this is the
refreshing'; Yet they would not hear.

And so the word of the LORD is unto them
13 Precept by precept, precept by precept, Line
by line, line by line; Here a little, there a little;
That they may go, and fall backward, and be
broken, And snared, and taken.

Isaiah 29:22 – 23

Therefore thus saith the LORD, who
XXIX:22 deemed Abraham, concerning the house of
Jacob: Jacob shall not now be ashamed,
Neither shall his face now wax pale;

When he seeth his children, the work of My
23 hands, in the midst of him, That they
sanctify My name; yea, they shall sanctify the
Holy One of Jacob, And shall stand in awe of
the God of Israel.

הפטרת וארא

יחזקאל כ"ח:ה-כ"ט:כ"ח

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה בְּקִבְצִי
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעַמִּים אֲשֶׁר
נִפְצְצוּ בָם וְנִקְדַּשְׁתִּי בָם לְעֵינֵי
הַגּוֹיִם וְיָשְׁבוּ עַל־אֲדָמָתָם אֲשֶׁר
נָתַתִּי לְעַבְדִּי לְיַעֲקֹב:

וְיָשְׁבוּ עָלֶיהָ לְבֵטָח וּבְנוּ בָתִּים
וְנָטְעוּ כִרְמִים וְיָשְׁבוּ לְבֵטָח
בַּעֲשׂוֹתִי שְׁפָטִים בְּכָל הַשָּׂאֲטִים
אֹתָם מִסְּבִיבוֹתָם וַיֵּדְעוּ כִּי אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם: (פ)

בַּשָּׁנָה הָעֲשָׂרִית בְּעָשְׂרֵי בִּשְׁנָיִם
עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה דְּבַר־יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

בֶּן־אָדָם שֵׁם פָּנֶיךָ עַל־פָּרְעֹה
מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְהִנָּבֵא עָלָיו
וְעַל־מִצְרַיִם כָּלָה:

Ezekiel 28:25 – 29:21

Thus saith the Lord GOD: When I shall have
XXVIII:25 gathered the house of Israel from the peoples
among whom they are scattered, and shall be
sanctified in them in the sight of the nations,
then shall they dwell in their own land which
I gave to My servant Jacob.

And they shall dwell safely therein, and shall
26 build houses, and plant vineyards; yea, they
shall dwell safely; when I have executed
judgments upon all those that have them in
disdain round about them; and they shall
know that I am the LORD their God.'

XXIX:1 In the tenth year, in the tenth month, in the
twelfth day of the month, the word of the
LORD came unto me, saying:

2 'Son of man, set thy face against Pharaoh
king of Egypt, and prophesy against him,
and against all Egypt;

דִּבֶּר וְאָמַרְתָּ כֹה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה
הִנְנִי עָלֶיךָ פֶּרַעַה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם
הַתַּנִּים הַגְּדֹל הַרְבֵּץ בְּתוֹךְ יַאֲרֵיו
אֲשֶׁר אָמַר לִי יַאֲרֵי וְאֲנִי עָשִׂיתִנִּי:

וְנָתַתִּי (כ' חַחִיִּים) [ק' חַחִים]
בְּלַחְיֶיךָ וְהִדְבַקְתִּי דָגְתֵי־יַאֲרֶיךָ
בְּקִשְׁשֹׁתֶיךָ וְהַעֲלִיתִיךָ מִתּוֹךְ
יַאֲרֶיךָ וְאֵת כָּל־דָּגְתָּ יַאֲרֶיךָ
בְּקִשְׁשֹׁתֶיךָ תִּדְבֹּק:

וְנִשְׁתַּתִּיךָ הַמִּדְבָּרָה אוֹתְךָ וְאֵת
כָּל־דָּגְתָּ יַאֲרֶיךָ עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה
תִּפּוֹל לֹא תִאָּסֵף וְלֹא תִקְבָּץ
לְחַיַּת הָאָרֶץ וְלַעוֹף הַשָּׁמַיִם נָתַתִּיךָ
לְאֹכְלָהּ:

וַיֵּדְעוּ כָל־יֹשְׁבֵי מִצְרַיִם כִּי אֲנִי
יְהוֹה יַעַן הָיוּתָם מְשַׁעֲנֵת קִנָּה לְבֵית
יִשְׂרָאֵל:

בְּתִפְשָׁם בְּךָ (כ' בַּכַּפֶּךָ) [ק' בַּכַּף]
תִּרְוֹץ וּבִקְעַת לָהֶם כָּל־כֹּתֶף
וּבְהִשָּׁעָנָם עָלֶיךָ תִּשָּׁבֵר וְהִעֲמִדְתָּ
לָהֶם כָּל־מָתְנָיִם: (ס)

לְכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה הִנְנִי מֵבִיא
עָלֶיךָ חֶרֶב וְהִכְרַתִּי מִמֶּנּוּ אָדָם
וּבְהֵמָה:

וְהָיְתָה אֶרֶץ־מִצְרַיִם לְשָׁמָמָה
וְחִרְבָּה וַיֵּדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוֹה יַעַן
אָמַר יֹאֵר לִי וְאֲנִי עָשִׂיתִי:

לְכֵן הִנְנִי אֵלֶיךָ וְאֶל־יַאֲרֶיךָ וְנָתַתִּי
אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם לְחִרְבוֹת חֶרֶב
שָׁמָמָה מִמִּגְדֹּל סוּנָה וְעַד־גְּבוּל
כּוּשׁ:

לֹא תַעֲבֹר־בָּהּ רֶגֶל אָדָם וְרֶגֶל
בְּהֵמָה לֹא תַעֲבֹר־בָּהּ וְלֹא תֵשֵׁב
אַרְבָּעִים שָׁנָה:

3 speak, and say: Thus saith the Lord GOD:
Behold, I am against thee, Pharaoh King of
Egypt, The great dragon that lieth In the
midst of his rivers, That hath said: My river is
mine own, And I have made it for myself.

4 And I will put hooks in thy jaws, and I will
cause the fish of thy rivers to stick unto thy
scales; and I will bring thee up out of the
midst of thy rivers, and all the fish of thy
rivers shall stick unto thy scales.

5 And I will cast thee into the wilderness, Thee
and all the fish of thy rivers; Thou shalt fall
upon the open field; Thou shalt not be
brought together, nor gathered; To the
beasts of the earth and to the fowls of the
heaven Have I given thee for food.

6 And all the inhabitants of Egypt shall know
That I am the LORD, Because they have been
a staff of reed To the house of Israel.

7 When they take hold of thee with the hand,
thou dost break, And rend all their
shoulders; And when they lean upon thee,
thou breakest, And makest all their loins to
be at a stand.

8 Therefore thus saith the Lord GOD: Behold,
I will bring a sword upon thee, and will cut
off from thee man and beast.

9 And the land of Egypt shall be desolate and
waste, and they shall know that I am the
LORD; because he hath said: The river is
mine, and I have made it.

10 Therefore, behold, I am against thee, and
against thy rivers, and I will make the land of
Egypt utterly waste and desolate, from
Migdol to Syene even unto the border of
Ethiopia.

11 No foot of man shall pass through it, nor
foot of beast shall pass through it, neither
shall it be inhabited forty years.

וְנָתַתִּי אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁמָמָה
בְּתוֹךְ אֲרָצוֹת נִשְׁמֹות וְעָרֶיהָ בְּתוֹךְ
עָרִים מְחֻרָבוֹת תִּהְיוּ שְׁמָמָה
אֲרָבָעִים שָׁנָה וְהַפַּצְתִּי אֶת־מִצְרַיִם
בְּגוֹיִם וְזָרִיתִים בְּאֲרָצוֹת: (ס)

כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה מֶלֶךְ
אֲרָבָעִים שָׁנָה אֶקְבֹּץ אֶת־מִצְרַיִם
מִן־הָעַמִּים אֲשֶׁר־נִפְצְוּ שָׁמָּה:

וְשִׁבְתִּי אֶת־שְׁבוֹת מִצְרַיִם וְהִשְׁבֹּתִי
אֹתָם אֶרֶץ פֶּתְרוֹס עַל־אֶרֶץ
מְכּוֹרֶתָם וְהָיוּ שָׁם מַמְלָכָה שְׁפִלָּה:

מִן־הַמַּמְלָכוֹת תִּהְיֶה שְׁפִלָּה
וְלֹא־תִתְנַשֵּׂא עוֹד עַל־הַגּוֹיִם
וְהִמְעַטְתִּים לְבִלְתִּי רָדוֹת בְּגוֹיִם:

וְלֹא יִהְיֶה עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל
לְמִבְטָח מִזִּכִּיר עוֹן בַּפְּנוּתָם
אֲחִירֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי אֲנִי אֲדֹנָי
יְהוֹה: (פ)

וַיְהִי בְּעֶשְׂרִים וּשְׁבַע שָׁנָה בְּרֵאשִׁיוֹן
בְּאַתָּר לַחֹדֶשׁ הָיָה דְּבַר־יְהוֹה אֵלַי
לֵאמֹר:

בֶּן־אָדָם נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
הָעֶבֶד אֶת־חֵילוֹ עֲבָדָה גְּדוּלָּה
אֶל־צָר כָּל־רֹאשׁ מִקָּדָח וְכָל־כְּתָף
מְרוּטָה וְשֹׁכֵר לֹא־הָיָה לוֹ וּלְחֵילוֹ
מִצָּר עַל־הָעֲבָדָה אֲשֶׁר־עָבַד
עָלֶיהָ: (ס)

לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה הַנְּגִי
נָתַן לְנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם וְנִשְׂאָה הַמִּנְהָ
וְשָׁלַל שָׁלָלָהּ וַיִּבְצֹר בָּהָּ וְהִיתָה
שָׂכָר לְחֵילוֹ:

And I will make the land of Egypt desolate in
the midst of the countries that are desolate,
and her cities among the cities that are laid
waste shall be desolate forty years; and I will
scatter the Egyptians among the nations, and
will disperse them through the countries.

12 For thus saith the Lord GOD: At the end of
forty years will I gather the Egyptians from
the peoples whither they were scattered;

13 and I will turn the captivity of Egypt, and
will cause them to return into the land of
Pathros, into the land of their origin; and
they shall be there a lowly kingdom.

14 It shall be the lowliest of the kingdoms,
neither shall it any more lift itself up above
the nations; and I will diminish them, that
they shall no more rule over the nations.

15 And it shall be no more the confidence of the
house of Israel, bringing iniquity to
remembrance, when they turn after them;
and they shall know that I am the Lord
GOD.

16 And it came to pass in the seven and
twentieth year, in the first month, in the first
day of the month, the word of the LORD
came unto me, saying:

17 'Son of man, Nebuchadrezzar king of
Babylon caused his army to serve a great
service against Tyre; every head was made
bald, and every shoulder was peeled; yet had
he no wages, nor his army, from Tyre, for the
service that he had served against it;

18 Therefore thus saith the Lord GOD: Behold,
I will give the land of Egypt unto
Nebuchadrezzar king of Babylon; and he
shall carry off her abundance, and take her
spoil, and take her prey; and it shall be the
wages for his army.

פָּעֲלָתוֹ אֲשֶׁר-עָבַד בָּהּ נָתַתִּי לוֹ
אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר עָשׂוּ לִי נָאֵם
אֲדֹנָי יְהוָה:

20 I have given him the land of Egypt as his hire
for which he served, because they wrought
for Me, saith the Lord God.

בַּיּוֹם הַהוּא אֶצְמִיחַ קֶרֶן לְבֵית
יִשְׂרָאֵל וְלִךְ אֶתֹן פֶּתַח-חַיִּים
בְּתוֹכָם וַיֵּדְעוּ כִּי-אֲנִי יְהוָה: (פ)

21 In that day will I cause a horn to shoot up
unto the house of Israel, and I will give thee
the opening of the mouth in the midst of
them; and they shall know that I am the
LORD.'

הפסטר בא

ירמיהו מ"ו:יג-כ"ח

Jeremiah 46:13 – 28

הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
אֶל-יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵבֹא
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל לְהַכּוֹת
אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם:

The word that the LORD spoke to Jeremiah
XLVI: the prophet, how that Nebuchadrezzar king
of Babylon should come and smite the land
of Egypt.

הַגִּידוּ בְּמִצְרַיִם וְהַשְׁמִיעוּ בְּמִגְדּוֹל
וְהַשְׁמִיעוּ בְּנֹף וּבְתַחְפַּנְחָס אֲמָרוּ
הַתְּצַב וְהִכְן לָךְ כִּי-אֲכָלָה חֶרֶב
סְבִיבֶיךָ:

14 Declare ye in Egypt, and announce in
Migdol, And announce in Noph and in
Tahpanhes; Say ye: 'Stand forth, and prepare
thee, For the sword hath devoured round
about thee.'

מִדּוּעַ נִסְתַּף אֲבִירֶיךָ לֹא עָמַד כִּי
יְהוָה הִדָּפוּ:

15 Why is thy strong one overthrown? He stood
not, because the LORD did thrust him down.

הִרְבָּה כּוֹשֵׁל גַּם-נָפַל אִישׁ
אֶל-רֵעֵהוּ וַיֹּאמְרוּ קוּמְהוּ וְנִשְׁבָּה
אֶל-עַמָּנוּ וְאֶל-אֶרֶץ מוֹלַדְתָּנוּ מִפְּנֵי
חֶרֶב הַיּוֹנָה:

16 He made many to stumble; Yea, they fell one
upon another, And said: 'Arise, and let us
return to our own people, And to the land of
our birth, From the oppressing sword.'

קִרְאוּ שֵׁם פַּרְעֹה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם
שְׁאוֹן הָעֶבֶר הַמוֹעֵד:

17 They cried there: 'Pharaoh king of Egypt is
but a noise; He hath let the appointed time
pass by.'

חֲיֵ-אֲנִי נֶאֱמַר-הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת
שְׁמוֹ כִּי כְתָבוֹר בְּהָרִים וּכְכַרְמֶל
בַּיָּם יָבוֹא:

18 As I live, saith the King, Whose name is the
LORD of hosts, Surely like Tabor among the
mountains, And like Carmel by the sea, so
shall he come.

כָּלִי גוֹלָה עָשִׂי לָךְ יוֹשֶׁבֶת
בְּתִמְצָרַיִם כִּי-נֹף לְשִׁמָּה תִהְיֶה
וְנִצְתָה מֵאֵין יוֹשֵׁב: (ס)

19 O thou daughter that dwellest in Egypt,
Furnish thyself to go into captivity; For
Noph shall become a desolation, And shall
be laid waste, without inhabitant.

עֲגֹלָה יִפְה־פִּיָּה מִצְרַיִם קֶרֶן
מִצְפּוֹן בָּא בָּא:

20 Egypt is a very fair heifer; But the gadfly out
of the north is come, it is come.

גַּם־שֹׁכְרֶיהָ בְּקֶרְבָּהּ כְּעֹגְלֵי מִרְבֵּק
כִּי־גַם־הֵמָּה הִפְּנוּ גִסּוֹ וַיִּחָדְדוּ לֹא
עֲמָדוֹ כִּי יוֹם אִידָם בָּא עָלֵיהֶם עֵת
פְּקֻדָּתָם:

קוֹלָהּ כְּנִתְּשׁ יִלְכּוּ כִּי־בִתּוּלִים יִלְכוּ
וּבְקֶרֶד מוֹת בָּאוּ לָהּ כְּחֹטְבֵי עֲצִים:

כָּרְתוּ וַעֲרָהּ נְאֻם־יְהוָה כִּי לֹא
יִחָקֵר כִּי רַבּוּ מֵאַרְבֶּה וְאֵין לָהֶם
מִסְפָּר:

הַבִּישָׁה בַּת־מִצְרַיִם נִתְּנָה בְּיַד
עַם־צָפוֹן:

אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הִנְנִי פּוֹקֵד אֶל־אֱמֹן
מִנָּא וְעַל־פְּרַעֲה וְעַל־מִצְרַיִם
וְעַל־אֱלֹהֵיהָ וְעַל־מַלְכֶיהָ
וְעַל־פְּרַעֲה וְעַל הַבִּטְחוֹן בּוֹ:

וְנִתְּנִים בְּיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם
וּבְיַד נְבוּכַדְרֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
וּבְיַד־עֲבָדָיו וְאַחֲרֵי־כֵן תִּשְׁכֵּן
כִּי־מִיָּקֶדֶם נְאֻם־יְהוָה: (פ)

וְאַתָּה אֶל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב
וְאַל־תִּתַּת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשְׁעֶךָ
מִרְחוֹק וְאַת־זֶרְעֶךָ מֵאֶרֶץ שָׁבוֹיִם
וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקֵט וְשָׁנֵן וְאֵין
מִחְרִיד:

אַתָּה אֶל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב
נְאֻם־יְהוָה כִּי אִתִּי אָנִי כִּי אַעֲשֶׂה
כָּלָה בְּכָל־הַגּוֹיִם וְאֲשֶׁר הִדְחִיתִיךָ
שָׁמָּה וְאַתָּה לֹא־אֶעֱשֶׂה כָלָה
וְיִסְרִיתִיךָ לְמִשְׁפָּט וְנִקְהָ לֹא
אֶנְקֶד: (פ)

21 Also her mercenaries in the midst of her Are
like calves of the stall, For they also are
turned back, they are fled away together,
They did not stand; For the day of their
calamity is come upon them, The time of
their visitation.

22 The sound thereof shall go like the serpent's;
For they march with an army, And come
against her with axes, As hewers of wood.

23 They cut down her forest, saith the LORD,
Though it cannot be searched; Because they
are more than the locusts, And are
innumerable.

24 The daughter of Egypt is put to shame; She
is delivered into the hand of the people of the
north.

The LORD of hosts, the God of Israel, saith:
25 Behold, I will punish Amon of No, and
Pharaoh, and Egypt, with her gods, and her
kings; even Pharaoh, and them that trust in
him;

and I will deliver them into the hand of those
26 that seek their lives, and into the hand of
Nebuchadrezzar king of Babylon, and into
the hand of his servants; and afterwards it
shall be inhabited, as in the days of old, saith
the LORD.

But fear not thou, O Jacob My servant,
27 Neither be dismayed, O Israel; For, lo, I will
save thee from afar, And thy seed from the
land of their captivity; And Jacob shall again
be quiet and at ease, And none shall make
him afraid.

Fear not thou, O Jacob My servant, saith the
28 LORD, For I am with thee; For I will make a
full end of all the nations whither I have
driven thee, But I will not make a full end of
thee; And I will correct thee in measure, But
will not utterly destroy thee.

הפטרות בשלח

וְדִבּוֹרָה אִשָּׁה נְבִיאָה אָשֶׁת
לְפִידוֹת הִיא שִׁפְטָה אֶת־יִשְׂרָאֵל
בַּעֲתָהּ הַהִיא:

IV:4 Now Deborah, a prophetess, the wife of Lappidoth, she judged Israel at that time.

וְהִיא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת־תְּמָר דִּבּוֹרָה
בֵּין הָרָמָה וּבֵין בֵּית־אֵל בְּהַר
אֶפְרַיִם וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפָּט:

5 And she sat under the palm-tree of Deborah between Ramah and Beth-el in the hill-country of Ephraim; and the children of Israel came up to her for judgment.

וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְבָרַק בֶּן־אֲבִינֵעַם
מִקְדֵּשׁ נַפְתָּלִי וַתֹּאמֶר אֵלָיו הֲלֹא
צִוְּנָה יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל לֵךְ
וּמִשְׁכַּתְּ בְּהַר תָּבוֹר וּלְקַחְתָּ עִמָּךְ
עֶשְׂרֵת אֲלָפִים אִישׁ מִבְּנֵי נַפְתָּלִי
וּמִבְּנֵי זְבֻלֹן:

6 And she sent and called Barak the son of Abinoam out of Kedesh-naphtali, and said unto him: 'Hath not the LORD, the God of Israel, commanded, saying: Go and draw toward mount Tabor, and take with thee ten thousand men of the children of Naphtali and of the children of Zebulun?

וּמִשְׁכַּתִּי אֵלָיךְ אֶל־נָחַל קִישׁוֹן
אֶת־סִיסְרָא שַׂר־צָבָא יָבִין
וְאֶת־רָכְבּוֹ וְאֶת־הַמּוֹנֶה וְנִתַּתִּיהוּ
בְיָדְךָ:

7 And I will draw unto thee to the brook Kishon Sisera, the captain of Jabin's army, with his chariots and his multitude; and I will deliver him into thy hand.

וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בָּרַק אִם־תֵּלָכִי עִמִּי
וְהִלַּכְתִּי וְאִם־לֹא תֵלָכִי עִמִּי לֹא
אֵלָכִי:

8 And Barak said unto her: 'If thou wilt go with me, then I will go; but if thou wilt not go with me, I will not go.'

וַתֹּאמֶר הֲלֹךְ אִלָּךְ עִמָּךְ אָפֶס כִּי
לֹא תִהְיֶה תִפְאָרְתְּךָ עַל־תְּדָרְךָ
אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ כִּי בִיד־אִשָּׁה
יִמָּכֵר יְהוָה אֶת־סִיסְרָא וַתָּקָם
דִּבּוֹרָה וַתֵּלֶךְ עִם־בָּרַק קְדֵשָׁה:

9 And she said: 'I will surely go with thee; notwithstanding the journey that thou takest shall not be for thy honour; for the LORD will give Sisera over into the hand of a woman.' And Deborah arose, and went with Barak to Kedesh.

וַיִּזְעַק בָּרַק אֶת־זְבֻלֹן וְאֶת־נַפְתָּלִי
קְדֵשָׁה וַיַּעַל בְּרִגְלָיו עֶשְׂרֵת אֲלָפֵי
אִישׁ וַתַּעַל עִמּוֹ דִּבּוֹרָה:

10 And Barak called Zebulun and Naphtali together to Kedesh; and there went up ten thousand men at his feet; and Deborah went up with him.

וְחֶבֶר הַקֵּנִיטִי נִפְרָד מִקֵּין מִבְּנֵי חֶבֶב
חָתָן מֹשֶׁה וַיֵּט אָהֳלוֹ עַד־אֵילָוִן
(כ' בַּצַּעֲנִים) [ק' בַּצַּעֲנָנִים] אֲשֶׁר
אֶת־קְדֵשׁ:

11 Now Heber the Kenite had severed himself from the Kenites, even from the children of Hobab the father-in-law of Moses, and had pitched his tent as far as Elon-bezaananim, which is by Kedesh.

וַיִּגְדּוּ לְסִיסְרָא כִּי עָלָה בָרַק
בֶּן־אֲבִינֵעַם הַר־תָּבוֹר:

12 And they told Sisera that Barak the son of Abinoam was gone up to mount Tabor.

וַיִּזְעַק סִיסְרָא אֶת-כָּל-רֶכֶבּוֹ תִּשָּׁע
מֵאוֹת רֶכֶב בְּרֹזָל וְאֶת-כָּל-הָעָם
אֲשֶׁר אִתּוֹ מִחֶרֶשֶׁת הַגּוֹיִם אֶל-נַחַל
קִישׁוֹן:

And Sisera gathered together all his chariots,
13 even nine hundred chariots of iron, and all
the people that were with him, from
Harosheth-goiim, unto the brook Kishon.

וַתֹּאמֶר דִּבְרָה אֶל-בָּרַק כּוֹס כִּי זֶה
הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֶת-סִיסְרָא
בְּיָדְךָ הֲלֹא יְהוָה יֵצֵא לְפָנֶיךָ וַיֵּרֶד
בָּרַק מִהָר תָּבוֹר וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים
אִישׁ אַחֲרָיו:

And Deborah said unto Barak: 'Up; for this
14 is the day in which the LORD hath delivered
Sisera into thy hand; is not the LORD gone
out before thee?' So Barak went down from
mount Tabor, and ten thousand men after
him.

וַיָּהֶם יְהוָה אֶת-סִיסְרָא
וְאֶת-כָּל-הָרֶכֶב וְאֶת-כָּל-הַמַּחֲנֶה
לְפִי-חֶרֶב לְפָנֵי בָרַק וַיֵּרֶד סִיסְרָא
מֵעַל הַמָּרְכָבָה וַיָּנֶס בְּרֹגָלָיו:

And the LORD discomfited Sisera, and all his
15 chariots, and all his host, with the edge of the
sword before Barak; and Sisera alighted from
his chariot, and fled away on his feet.

וּבָרַק רָדַף אַחֲרֵי הָרֶכֶב וְאַחֲרֵי
הַמַּחֲנֶה עַד חֶרֶשֶׁת הַגּוֹיִם וַיִּפֹּל
כָּל-מַחֲנֶה סִיסְרָא לְפִי-חֶרֶב לֹא
נִשָּׁאָר עַד-אֶחָד:

But Barak pursued after the chariots, and
16 after the host, unto Harosheth-goiim; and all
the host of Sisera fell by the edge of the
sword; there was not a man left.

וּסִיסְרָא נָס בְּרֹגָלָיו אֶל-אֹהֶל יַעֲלִי
אִשֶּׁת חֶבֶר הַקֵּינִי כִּי שָׁלוֹם בֵּין יָבִין
מֶלֶךְ-חֲצוֹר וּבֵין בֵּית חֶבֶר הַקֵּינִי:

Howbeit Sisera fled away on his feet to the
17 tent of Jael the wife of Heber the Kenite; for
there was peace between Jabin the king of
Hazor and the house of Heber the Kenite.

וַתֵּצֵא יַעֲלִי לִקְרֹאת סִיסְרָא וַתֹּאמֶר
אֵלָיו סוּרָה אֲדֹנִי סוּרָה אֵלַי
אֶל-תִּירָא וַיִּסֹּר אֵלֶיהָ הָאֹהֶלָה
וַתִּכְסֶּהוּ בַשֹּׂמִיכָה:

And Jael went out to meet Sisera, and said
18 unto him: 'Turn in, my lord, turn in to me;
fear not.' And he turned in unto her into the
tent, and she covered him with a rug.

וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי נָא מֵעֵט-מַיִם
כִּי צָמָאֲתִי וַתִּפְתָּח אֶת-נְאוֹד הַחֲלָב
וַתִּשְׁקֶהוּ וַתִּכְסֶּהוּ:

And he said unto her: 'Give me, I pray thee,
19 a little water to drink; for I am thirsty.' And
she opened a bottle of milk, and gave him
drink, and covered him.

וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ עֲמֹד פֶּתַח הָאֹהֶל
וְהָיָה אִם-אִישׁ יָבֹא וּשְׁאֵלָה וְאָמַר
הִישָׁפָה אִישׁ וְאָמַרְתָּ אֵין:

And he said unto her: 'Stand in the door of
20 the tent, and it shall be, when any man doth
come and inquire of thee, and say: Is there
any man here? that thou shalt say: No.'

וַתִּקַּח יַעֲלִי אֶשֶׁת-חֶבֶר אֶת-יִתְד
הָאֹהֶל וַתִּשֶּׂם אֶת-הַמַּקְבֵּת בְּיָדָהּ
וַתִּבּוֹא אֵלָיו בַּלָּאט וַתִּתְקַע
אֶת-הַיִּתְד בְּרִקְתּוֹ וַתִּצָּנַח בָּאָרֶץ
וְהוּא-נִרְדָּם וַיָּעַף וַיָּמָת:

Then Jael Heber's wife took a tent-pin, and
21 took a hammer in her hand, and went softly
unto him, and smote the pin into his
temples, and it pierced through into the
ground; for he was in a deep sleep; so he
swooned and died.

וַהֲנִיחַ בָּרַק רֶדֶף אֶת-סִיסְרָא
וַתֵּצֵא יָעֵל לִקְרֹאתוֹ וַתֹּאמֶר לוֹ
לֵךְ וְאֶרְאֶךָ אֶת-הָאִישׁ אֲשֶׁר-אַתָּה
מִבְקֵשׁ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַהֲנִיחַ סִיסְרָא
נָפֵל מִתּוֹ וַהֲחִיתָד בְּרִקְתּוֹ:

22 And, behold, as Barak pursued Sisera, Jael came out to meet him, and said unto him: 'Come, and I will show thee the man whom thou seekest.' And he came unto her; and, behold, Sisera lay dead, and the tent-pin was in his temples.

וַיִּכְנַע אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יָבִין
מֶלֶךְ-כְּנָעַן לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

23 So God subdued on that day Jabin the king of Canaan before the children of Israel.

וַתִּלָּךְ יַד בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל הַלּוֹד וְקָשָׁה
עַל יָבִין מֶלֶךְ-כְּנָעַן עַד אֲשֶׁר
הִכְרִיתוּ אֶת יָבִין מֶלֶךְ-כְּנָעַן: (פ)

24 And the hand of the children of Israel prevailed more and more against Jabin the king of Canaan, until they had destroyed Jabin king of Canaan.

וַתִּשָּׂא דְבוֹרָה וּבָרַק
בֶּן-אֲבִינוֹם (ס) בַּיּוֹם הַהוּא
לֵאמֹר: (ס)

V:1 Then sang Deborah and Barak the son of Abinoam on that day, saying:

בַּפֶּרֶעַ פָּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל (ס)
בְּהִתְנַדֵּב עִם בָּרְכוּ יְהוָה: (ס)

2 When men let grow their hair in Israel, When the people offer themselves willingly, Bless ye the LORD.

שְׁמְעוּ מְלָכִים הִאֲזִינוּ רוֹנִים (ס)
אֲנֹכִי לִיהוָה אֲנֹכִי אֲשִׁירָה (ס)
אֲזַמְּרָה לִיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: (ס)

3 Hear, O ye kings; give ear, O ye princes; I, unto the LORD will I sing; I will sing praise to the LORD, the God of Israel.

יְהוָה בְּצֵאתְךָ מִשְׁעִיר (ס)
בְּצֻעְדְּךָ מִשְׁדֵּה אֲדוֹם (ס) אֶרֶץ
רָעָשָׁה גַם-שָׁמַיִם נָטְפוּ (ס)
גַם-עָבִים נָטְפוּ מַיִם: (ס)

4 LORD, when Thou didst go forth out of Seir, When Thou didst march out of the field of Edom, The earth trembled, the heavens also dropped, Yea, the clouds dropped water.

הָרִים נָזְלוּ מִפְּנֵי יְהוָה (ס) זֶה סִינַי
מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: (ס)

5 The mountains quaked at the presence of the LORD, Even yon Sinai at the presence of the LORD, the God of Israel.

בִּימֵי שִׁמְגָר בֶּן-עֲנַת (ס) בִּימֵי יָעֵל
חָדְלוּ אֶרְחוֹת (ס) וַהֲלָכִי נְתִיבוֹת
יָלְכוּ אֶרְחוֹת עַקְלָקְלוֹת: (ס)

6 In the days of Shamgar the son of Anath, In the days of Jael, the highways ceased, And the travellers walked through byways.

חָדְלוּ פְּרוֹזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל חָדְלוּ (ס)
עַד שִׁקְמָתִי דְבוֹרָה שִׁקְמָתִי אִם
בְּיִשְׂרָאֵל: (ס)

7 The rulers ceased in Israel, they ceased, Until that thou didst arise, Deborah, That thou didst arise a mother in Israel. .

יִבְחָר אֱלֹהִים חֲדָשִׁים אֲזִי לָחֶם
שְׁעָרִים (ס) מָגֵן אִם-יִרְאָה
וְרִמַּח (ס) בְּאַרְבָּעִים אֶלֶף
בְּיִשְׂרָאֵל: (ס)

8 They chose new gods; Then was war in the gates; Was there a shield or spear seen Among forty thousand in Israel?

לְבִי לַחֲזֻקֵי יִשְׂרָאֵל (ס)
הַמִּתְנַדְּבִים בָּעָם בָּרְכוּ יְהוָה: (ס)

9 My heart is toward the governors of Israel,
That offered themselves willingly among the
people. Bless ye the LORD.

רֹכְבֵי אֲתָנֹת צְחֹרוֹת (ס) יֵשְׁבִי
עַל-מִדְיָן וְהִלְכִי עַל-דֶּדֶרֶךְ
שִׁיחוֹ: (ס)

10 Ye that ride on white asses, Ye that sit on rich
cloths, And ye that walk by the way, tell of it;

מִקּוֹל מַחְצִצִּים בֵּין מִשְׁאָבִים (ס)
שָׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת יְהוָה (ס) צְדָקַת
פְּרוֹזֹנוֹ בְּיִשְׂרָאֵל (ס) אֲזַי יֵרְדּוּ
לְשַׁעְרִים עִם-יְהוָה: (ס)

11 Louder than the voice of archers, by the
watering-troughs! There shall they rehearse
the righteous acts of the LORD, Even the
righteous acts of His rulers in Israel. Then
the people of the LORD went down to the
gates.

עוֹרֵי עוֹרֵי דְבוּרָה (ס) עוֹרֵי עוֹרֵי
דְּבָרִי-שִׁיר (ס) קוּם בָּרַק וְשִׁבְהָ
שְׁבִיחָה בֶן-אֲבִינוֹם: (ס)

12 Awake, awake, Deborah; Awake, awake,
utter a song; Arise, Barak, and lead thy
captivity captive, thou son of Abinoam.

אֲזַי יֵכַד שְׁלִיד לְאֲדִירִים עָם (ס)
יְהוָה יֵרַד-לִי בַגְּבוּרִים: (ס)

13 Then made He a remnant to have dominion
over the nobles and the people; The LORD
made me have dominion over the mighty.

מִנֵּי אֶפְרַיִם שָׁרְשָׁם בְּעַמְלָק (ס)
אֲחֵרִיד בְּנִימִין בְּעַמְמִידָה (ס)
מִנֵּי מַכִּיר יֵרְדּוּ מִתַּקְקִים (ס)
וּמִזְבוּלָן מִשְׁכִּים בְּשִׁבְט
סֹפֵר: (ס)

14 Out of Ephraim came they whose root is in
Amalek; After thee, Benjamin, among thy
peoples; Out of Machir came down
governors, And out of Zebulun they that
handle the marshal's staff.

וְשָׂרֵי בִישָׁשְׁכָר עִם-דְּבֹרָה (ס)
וְיִשָּׁשְׁכָר כֵּן בָּרַק בְּעַמְמָה שְׁלַח
בְּרַגְלָיו (ס) בַּפְּלָגוֹת רְאוּבֵן
גְּדֹלִים חֲקֵרֵי-לֵב: (ס)

15 And the princes of Issachar were with
Deborah; As was Issachar, so was Barak; Into
the valley they rushed forth at his feet.
Among the divisions of Reuben There were
great resolves of heart.

לָמָּה יֵשְׁבֶתָ בֵּין הַמִּשְׁפָּתִים (ס)
לִשְׁמֹעַ שְׂרָקוֹת עֲדָרִים (ס)
לַפְּלָגוֹת רְאוּבֵן גְּדֹלִים
חֲקֵרֵי-לֵב: (ס)

16 Why satest thou among the sheep-folds, To
hear the pipings for the flocks? At the
divisions of Reuben There were great
searchings of heart.

גִּלְעָד בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן שָׁכֵן (ס) וְדָן
לָמָּה יִגֹּר אֲנִיּוֹת (ס) אֲשֶׁר יֵשֵׁב
לְחוּף יַמִּים (ס) וְעַל מִפְּרָצָיו
יִשְׁכֹּן: (ס)

17 Gilead abode beyond the Jordan; And Dan,
why doth he sojourn by the ships? Asher
dwelt at the shore of the sea, And abideth by
its bays.

זְבֻלוֹן עִם חֶרֶף נִפְשׁוּ (ס) לָמוֹת
וְנִפְתָּלִי עַל מְרוֹמֵי שָׂדֶה: (ס)

18 Zebulun is a people that jeopardized their lives
unto the death, And Naphtali, upon the
high places of the field.

בָּאוּ מְלָכִים נִלְחָמוּ (ס) אֶז
נִלְחָמוּ מִלְכֵי כְנָעַן (ס) בְּתַעֲנֹךְ
עַל־מֵי מִגְדּוֹ (ס) בָּצַע כֶּסֶף לֹא
לָקְחוּ: (ס)

19 The kings came, they fought; Then fought
the kings of Canaan, In Taanach by the
waters of Megiddo; They took no gain of
money.

מִן־שָׁמַיִם נִלְחָמוּ (ס)
הַכּוֹכָבִים מִמַּסְלֹתָם נִלְחָמוּ
עַם־סִיסְרָא: (ס)

20 They fought from heaven, The stars in their
courses fought against Sisera.

נָחַל קִישׁוֹן גָּרַפָם (ס) נָחַל
קְדוּיָמִים נָחַל קִישׁוֹן (ס) תִּדְרְכֵי
נַפְשִׁי עַז: (ס)

21 The brook Kishon swept them away, That
ancient brook, the brook Kishon. O my soul,
tread them down with strength.

אֶז הִלְמוּ עַקְבֵי־סוּס (ס) מִדְּהָרוֹת
דְּהָרוֹת אֲבִירָיו: (ס)

22 Then did the horsehoofs stamp By reason of
the prancings, the prancings of their mighty
ones.

אֲזָרוּ מִרוֹז אֶמֶר מִלְאָךְ יְהוָה אֲרוּ
אָרוּר יִשְׁבִּיָהּ (ס) כִּי לֹא־בָאוּ
לְעֻזַּת יְהוָה (ס) לְעֻזַּת יְהוָה
בַּגְבוּרִים: (ס)

23 'Curse ye Meroz', said the angel of the
LORD, 'Curse ye bitterly the inhabitants
thereof, Because they came not to the help of
the LORD, To the help of the LORD against
the mighty.'

תִּבְרַךְ מְנַשִּׁים יֵלֵךְ אִשָּׁת תִּבְר
תְּקִינִי (ס) מְנַשִּׁים בְּאֵהֶל
תִּבְרַךְ: (ס)

24 Blessed above women shall Jael be, The wife
of Heber the Kenite, Above women in the
tent shall she be blessed.

מִים שָׁאַל חֶלֶב נָתַנָה (ס) בְּסִפֵּל
אֲדִירִים הִקְרִיבָה חֲמָאָה: (ס)

25 Water he asked, milk she gave him; In a lordly
bowl she brought him curd.

יָדָהּ לִיָּתֵד תִּשְׁלַחְנָה (ס) וַיִּמְיֶנָה
לְהִלָּמוֹת עֲמָלִים (ס) וְהִלָּמָה
סִיסְרָא מִחֶקֶה רֹאשׁוֹ (ס) וּמִחֲצָה
וְחִלְפָה רַקְתּוֹ: (ס)

26 Her hand she put to the tent-pin, And her
right hand to the workmen's hammer; And
with the hammer she smote Sisera, she smote
through his head, Yea, she pierced and struck
through his temples.

בֵּין רַגְלֶיהָ כָּרַע נָפַל שָׁכַב (ס)
בֵּין רַגְלֶיהָ כָּרַע נָפַל (ס) בְּאֶשֶׁר
כָּרַע שָׁם נָפַל שָׁדוּד: (ס)

27 At her feet he sunk, he fell, he lay; At her feet
he sunk, he fell; Where he sunk, there he fell
down dead.

בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה וַתִּיבֹב אִם
סִיסְרָא בְּעַד הָאֲשָׁנִב (ס) מִדּוּעַ
בִּשְׁשׁ רֶכְבּוֹ לָבוֹא (ס) מִדּוּעַ
אֲחֵרוֹ פַּעַמֵי מְרַכְבוֹתָיו: (ס)

28 Through the window she looked forth, and
peered, The mother of Sisera, through the
lattice: 'Why is his chariot so long in coming?
Why tarry the wheels of his chariots?

חֲכָמוֹת שְׂרוּתֶיהָ תַעֲנִינָה (ס)
אִי־הִיא תִשָּׁיֵב אֲמָרֶיהָ לָהּ: (ס)

29 The wisest of her princesses answer her, Yea,
she returneth answer to herself:

הֲלֹא יִמְצְאוּ יַחְלְקוּ שְׁלָל (ס)
 רַחֵם רַחֲמָתִים לְרֹאשׁ גִּבֹּר (ס)
 שְׁלָל צְבָעִים לְסִיסָא (ס) שְׁלָל
 צְבָעִים רַקְמָה (ס) צְבָע רַקְמָתִים
 לְצִוְאֵרִי שְׁלָל: (ס)

כִּן יֵאבְדּוּ כָל-אוֹיְבֵי יְהוָה וְאֶהְיֶה
 כְּצֹאת הַשֶּׁמֶשׁ בַּגְּבוּרָתוֹ (ס)
 וְתִשְׁקַט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה: (פ)

30 'Are they not finding, are they not dividing
 the spoil? A damsel, two damsels to every
 man; To Sisera a spoil of dyed garments, A
 spoil of dyed garments of embroidery, Two
 dyed garments of broidery for the neck of
 every spoiler?'

31 So perish all Thine enemies, O LORD; But
 they that love Him be as the sun when he
 goeth forth in his might. And the land had
 rest forty years.

הפטרות יתרו

יִשְׁעִיהוּ ו'א'–ז'ו'

Isaiah 6:1 – 7:6

בְּשָׁנַת-מוֹת הַמֶּלֶךְ עֲזִיָּהוּ וְאֶרְאָה
 אֶת-אֲדֹנָי יֹשֵׁב עַל-כִּסֵּא רָם וְנִשְׂא
 וְשׁוּלְיוֹ מַלְאִים אֶת-הַהֵיכָל:

VI:1 In the year that king Uzziah died I saw the
 Lord sitting upon a throne high and lifted
 up, and His train filled the temple.

שָׂרָפִים עֹמְדִים | מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ
 כְּנָפִים שֵׁשׁ כְּנָפִים לְאֶחָד בְּשֵׁתִים |
 יְכַסֶּה פָּנָיו וּבְשֵׁתִים יְכַסֶּה רַגְלָיו
 וּבְשֵׁתִים יַעֲוֹפֶה:

2 Above Him stood the seraphim; each one
 had six wings: with twain he covered his face
 and with twain he covered his feet, and with
 twain he did fly.

וְקָרָא זֶה אֶל-זֶה וְאָמַר קְדוֹשׁ |
 קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֵא
 כָּל-הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

3 And one called unto another, and said: Holy,
 holy, holy, is the LORD of hosts; The whole
 earth is full of His glory.

וַיָּנֻעוּ אֲמוֹת הַסָּפִים מִקּוֹל הַקּוֹרָא
 וַהֲבִית יִמְלֵא עָשָׁן:

4 And the posts of the door were moved at the
 voice of them that called, and the house was
 filled with smoke.

וְאָמַר אוֹיְלִי כִי-נִדְמִיתִי כִּי אִישׁ
 טָמֵא-שִׁפְתִּים אָנֹכִי וּבִתְוֹךְ עַם-טָמֵא
 שִׁפְתִּים אָנֹכִי יוֹשֵׁב כִּי אֶת-הַמֶּלֶךְ
 יְהוָה צְבָאוֹת רָאוּ עֵינַי:

5 Then said I: Woe is me! for I am undone;
 Because I am a man of unclean lips, And I
 dwell in the midst of a people of unclean lips;
 For mine eyes have seen the King, The LORD
 of hosts.

וַיַּעַף אֵלַי אֶחָד מִן-הַשָּׂרָפִים וּבִידּוֹ
 רָצְפָה בְּמִלְקָחִים לָקַח מֵעַל
 הַמִּזְבֵּחַ:

6 Then flew unto me one of the seraphim,
 with a glowing stone in his hand, which he
 had taken with the tongs from off the altar;

וַיַּגַּע עַל-פִּי וַיֹּאמֶר הִנֵּה נִגַּע זֶה
 עַל-שִׁפְתֶּיךָ וְסֵר עֲוֹנְךָ וַחֲטָאתְךָ
 תִּכָּפֵּר:

7 and he touched my mouth with it, and said:
 Lo, this hath touched thy lips; And thine
 iniquity is taken away, And thy sin expiated.

וְאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל אֲדֹנָי אֹמֵר אֶת־מִי
אֶשְׁלַח וּמִי יֵלֶךְ־לָנוּ וְאָמַר הַנְּנִי
שְׁלַח־נִי:

8 And I heard the voice of the Lord, saying:
Whom shall I send, And who will go for us?
Then I said: 'Here am I; send me.'

וַיֹּאמֶר לִּי וְאָמַרְתָּ לָּעָם הַזֶּה
שְׁמָעוּ שְׁמוּעָה וְאַל־תִּבְיִנוּ וּרְאוּ רְאוּ
וְאַל־תִּדְעוּ:

9 And He said: 'Go, and tell this people: Hear
ye indeed, but understand not; and see ye
indeed, but perceive not.

הַשָּׁמַן לִב־הָעָם הַזֶּה וְאָזְנוֹ הַכֶּבֶד
וְעֵינָיו הִשָּׁע פֶּן־יִרְאֶה בְּעֵינָיו
וּבְאָזְנוֹ יִשְׁמָע וּלְבָבוֹ יָבִין וְשָׁב
וְרָפָא לוֹ:

10 Make the heart of this people fat, and make
their ears heavy, and shut their eyes; lest they,
seeing with their eyes, and hearing with their
ears, and understanding with their heart,
return, and be healed.'

וְאָמַר עַד־מָתִי אֲדֹנָי וַיֹּאמֶר עַד
אֲשֶׁר אִם־שָׂאוּ עָרִים מֵאֵין יוֹשֵׁב
וּבָתִּים מֵאֵין אָדָם וְהָאֲדָמָה תִּשָּׁאָה
שְׁמָמָה:

11 Then said I: 'Lord, how long?' And He
answered: 'Until cities be waste without
inhabitant, and houses without man, And
the land become utterly waste,

וּרְחֹק יִהְיֶה אֶת־הָאָדָם וְרַבָּה
הַעֲזוּבָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

12 And the LORD have removed men far away,
and the forsaken places be many in the midst
of the land.

וְעוֹד בָּהּ עֶשְׂרִיָּה וְשִׁבְעָה וְהִיתָה
לְבַעַר כְּאֵלֶּה וּכְאֵלֶּה אֲשֶׁר
בְּשִׁלְכָתָם מִצִּבְתָּ בָּם זֶרַע קֹדֶשׁ
מִצִּבְתָּהּ: (פ)

13 And if there be yet a tenth in it, it shall again
be eaten up; as a terebinth, and as an oak,
whose stock remaineth, when they cast their
leaves, so the holy seed shall be the stock
thereof.'

וַיְהִי בִימֵי אֲחָז בֶּן־יֹותָם בֶּן־עֲזִיָּהוּ
מֶלֶךְ יְהוּדָה עָלָה רִצִּין מֶלֶךְ־אַרָּם
וּפֶקַח בֶּן־רִמְלִיָּהוּ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
יָרוּשָׁלַם לְמִלְחָמָה עָלֶיהָ וְלֹא יָכָל
לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ:

VII:1 And it came to pass in the days of Ahaz the
son of Jotham, the son of Uzziah, king of
Judah, that Rezin the king of Aram, and
Pekah the son of Remaliah, king of Israel,
went up to Jerusalem to war against it; but
could not prevail against it.

וַיִּגֹּד לְבֵית דָּוִד לֵאמֹר נָחָה אָרָם
עַל־אֶפְרַיִם וַיָּנֻעַ לְבָבוֹ וּלְבַב עַמּוֹ
כְּנוּעַ עֲצֵי־עֵר מִפְּנֵי־רוּחַ: (ס)

2 And it was told the house of David, saying:
'Aram is confederate with Ephraim.' And his
heart was moved, and the heart of his people,
as the trees of the forest are moved with the
wind.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יִשְׁעִיָּהוּ צֶא־נָא
לִקְרֹאת אֲחָז אִתָּהּ וּשְׂאֵר יְשׁוּבֵי בְּנֵי
אֶל־קֶצֶה תַּעֲלֶת הַבֵּרֶכֶה הָעֲלִיזָה
אֶל־מִסְלַת שְׂדֵה כּוֹבֵס:

3 Then said the LORD unto Isaiah: 'Go forth
now to meet Ahaz, thou, and Shear-jashub
thy son, at the end of the conduit of the
upper pool, in the highway of the fullers'
field;

וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הַשְׁמֵר וְהִשְׁקֵט
אֶל-תִּירָא וּלְבַבְךָ אֶל-יְיָ
מִשְׁנֵי זַנְבוֹת הָאוֹדִים הָעֲשָׂנִים
הָאֵלֶּה בְּחִירֵי-אָרָם רָצִין וְאָרָם
וּבֶן-רִמְלִיָּהוּ:

and say unto him: Keep calm, and be quiet;
4 fear not, neither let thy heart be faint,
because of these two tails of smoking
firebrands, for the fierce anger of Rezin and
Aram, and of the son of Remaliah.

יֵעַן כִּי-יַעַץ עָלֶיךָ אָרָם רָעָה
אֶפְרַיִם וּבֶן-רִמְלִיָּהוּ לֵאמֹר:

5 Because Aram hath counselled evil against
thee, Ephraim also, and the son of Remaliah,
saying:

נַעֲלֶה בִיהוּדָה וְנִקְיָצְנָה וְנִבְקַעְנָה
אֵלֵינוּ וְנִמְלִיךְ מֶלֶךְ בְּתוֹכָהּ אֶת
בֶּן-טַבְעֵל: (פ)

6 Let us go up against Judah, and vex it, and let
us make a breach therein for us, and set up a
king in the midst of it, even the son of
Tabeel;

יִשְׁעִיהוּ ט':ה'-ו'

Isaiah 9:5 – 6

כִּי-יֵלֵד יֶלֶד-לָנוּ בֶן נָתַן-לָנוּ וְנִתְּחִי
חֲמֻשָּׁה עַל-שִׁכְמוֹ וְיִקְרָא שְׁמוֹ
פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי-עַד
שַׁר-שָׁלוֹם:

IX:5 For a child is born unto us, a son is given
unto us; and the government is upon his
shoulder; and his name is called
Pele-joez-el-gibbor Abi-ad-sar-shalom;

(כ' לם רבה) [ק' לַמַּרְבֵּה]
חֲמֻשָּׁה וְלִשְׁלוֹם אֵין-קֵץ עַל-כִּסֵּא
דָּוִד וְעַל-מַמְלַכְתּוֹ לְהַכְיִן אֹתָהּ
וְלִסְעֹדָה בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה מִעַתָּה
וְעַד-עוֹלָם קִנְאָת יְהוָה צְבָאוֹת
תַּעֲשֶׂה-זֹאת: (פ)

6 That the government may be increased, and
of peace there be no end, upon the throne of
David, and upon his kingdom, to establish it,
and to uphold it through justice and through
righteousness From henceforth even for ever.
The zeal of the LORD of hosts doth perform
this.

הפטרות משפטים

ירמיהו ל"ד:ח'-כ"ג

Jeremiah 34:8 – 22

הַדְּבָר אֲשֶׁר-הִנִּיחָה אֵל-יִרְמְיָהוּ
מֵאֵת יְהוָה אַחֲרֵי כִרְתֹת הַמֶּלֶךְ
צִדְקִיָּהוּ בְרִית אֶת-כָּל-הָעָם אֲשֶׁר
בִּירוּשָׁלַם לֵקְרָא לָהֶם דָּרוֹר:

The word that came unto Jeremiah from the
XXXIV:8RD, after that the king Zedekiah had made
a covenant with all the people that were at
Jerusalem, to proclaim liberty unto them;

לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת-עַבְדּוֹ וְאִישׁ
אֶת-שִׁפְתּוֹ הָעִבְרִי וְהָעִבְרִיָּה
חֲפָשִׁים לְבִלְתִּי עֲבָד-בָּם בִּיהוּדָה
אֲחִיהוּ אִישׁ:

9 that every man should let his manservant,
and every man his maidservant, being a
Hebrew man or a Hebrew woman, go free;
that none should make bondmen of them,
even of a Jew his brother;

וַיִּשְׁמְעוּ כָּל-הַשָּׂרִים וְכָל-הָעָם
אֲשֶׁר-בָּאוּ בְּבְרִית לְשִׁלַּח אִישׁ
אֶת-עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת-שִׁפְחָתוֹ
חֲפָשִׁים לְבִלְתִּי עֲבָדָם עוֹד
וַיִּשְׁמְעוּ וַיִּשְׁלְחוּ:

and all the princes and all the people
10 hearkened, that had entered into the
covenant to let every one his man-servant,
and every one his maid-servant, go free, and
not to make bondmen of them any more;
they hearkened, and let them go;

וַיָּשׁוּבוּ אַחֲרֵיכֶן וַיִּשְׁבּוּ
אֶת-הָעֲבָדִים וְאֶת-הַשִּׁפְחֹת
אֲשֶׁר שְׁלְחוּ חֲפָשִׁים (כ)
וַיַּכְבִּישׁוּם] (ק' וַיַּכְבִּישׁוּם) לַעֲבָדִים
וּלְשִׁפְחֹת: (פ)

but afterwards they turned, and caused the
11 servants and the handmaids, whom they had
let go free, to return, and brought them into
subjection for servants and for handmaids;

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-יִרְמְיָהוּ מֵאֵת
יְהוָה לֵאמֹר:

12 therefore the word of the LORD came to
Jeremiah from the LORD, saying:

כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי
כָּרַתִּי בְרִית אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם
הוֹצֵאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית
עֲבָדִים לֵאמֹר:

Thus saith the LORD, the God of Israel: I
13 made a covenant with your fathers in the day
that I brought them forth out of the land of
Egypt, out of the house of bondage, saying:

מִקֵּץ שִׁבְעֵי שָׁנִים תִּשְׁלַח אִישׁ
אֶת-אֲחִיו הָעֶבְרִי אֲשֶׁר-יָמַכְךָ לְךָ
וְעַבְדְּךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וְשִׁלַּחְתּוֹ חֲפָשִׁי
מֵעִמְּךָ וְלֹא-שָׁמְעוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֵלַי
וְלֹא הִטּוּ אֶת-אָזְנוֹם:

'At the end of seven years ye shall let go every
14 man his brother that is a Hebrew, that hath
been sold unto thee, and hath served thee six
years, thou shalt let him go free from thee';
but your fathers hearkened not unto Me,
neither inclined their ear.

וַתֵּשְׁבוּ אַתֶּם הַיּוֹם וַתַּעֲשׂוּ
אֶת-הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי לִקְרֹא דְרוֹר
אִישׁ לְרֵעֵהוּ וַתַּכְרְתוּ בְרִית לְפָנַי
בְּבֵית אֲשֶׁר-נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו:

And ye were now turned, and had done that
15 which is right in Mine eyes, in proclaiming
liberty every man to his neighbour; and ye
had made a covenant before Me in the house
whereon My name is called;

וַתֵּשְׁבוּ וַתַּחֲלִילוּ אֶת-שְׁמִי וַתִּשְׁבּוּ
אִישׁ אֶת-עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת-שִׁפְחָתוֹ
אֲשֶׁר-שִׁלַּחְתֶּם חֲפָשִׁים לְנַפְשָׁם
וַתַּכְבִּשׁוּ אוֹתָם לְהִנֹּת לָכֶם
לַעֲבָדִים וּלְשִׁפְחֹת: (ס)

but ye turned and profaned My name, and
16 caused every man his servant, and every man
his handmaid, whom ye had let go free at
their pleasure, to return; and ye brought
them into subjection, to be unto you for
servants and for handmaids.

לְכֹן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֲתֶם
לֹא־שָׁמַעְתֶּם אֵלַי לִקְרֹא דְרוֹר
אִישׁ לְאָחִיו וְאִישׁ לְרֵעֵהוּ הִנְנִי קֹרֵא
לָכֶם דְּרוֹר נָא־יְהוָה אֶל־תַּחֲרֹב
אֶל־תִּדְבָּר וְאֶל־הָרָעָב וְנָתַתִּי
אֲתֶכֶם (כ') לְזוּעָה [ק'] לְזוּעָה
לְכָל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ:

וְנָתַתִּי אֶת־הָאֲנָשִׁים הָעֹבְרִים
אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר לֹא־הִקְיִמוּ
אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרְתוּ
לִפְנֵי הָעֹלָל אֲשֶׁר כָּרְתוּ לְשָׁנִים
וַיַּעֲבְרוּ בֵּין בְּתָרָיו:

שָׂרֵי יְהוּדָה וְשָׂרֵי יְרוּשָׁלַם
הַסֹּרְסִים וְהַכֹּהֲנִים וְכָל עַם הָאָרֶץ
הָעֹבְרִים בֵּין בְּתָרֵי הָעֹלָל:

וְנָתַתִּי אוֹתָם בְּיַד אוֹיְבֵיהֶם וּבְיַד
מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְהָיְתָה גְבוֹלָתָם
לְמֶאֱכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת
הָאָרֶץ:

וְאֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
וְאֶת־שָׂרָיו אֶתֵּן בְּיַד אוֹיְבֵיהֶם
וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד חֵיל
מֶלֶךְ בָּכָל הָעַלְיִם מֵעַלֵּיהֶם:

הִנְנִי מְצִיָּה נָא־יְהוָה וְהַשְׁבַּתִּים
אֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְנִלְחֲמוּ עָלֶיהָ
וּלְכָדוּהָ וְשָׂרְפָהּ בָּאֵשׁ וְאֶת־עָרֵי
יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה מֵאִין יָשָׁב: (פ')

יִרְמְיָהוּ ל"ג:ה-כ"ו

כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי בְרִיתִי
יוֹמָם וּלְיָלָה חֻקֹּת שָׁמַיִם וָאָרֶץ
לֹא־שָׁמַתִּי:

Therefore thus saith the LORD: Ye have not
hearkened unto Me, to proclaim liberty,
17 every man to his brother, and every man to
his neighbour; behold, I proclaim for you a
liberty, saith the LORD, unto the sword, unto
the pestilence, and unto the famine; and I
will make you a horror unto all the kingdoms
of the earth.

And I will give the men that have
transgressed My covenant, that have not
18 performed the words of the covenant which
they made before Me, when they cut the calf
in twain and passed between the parts
thereof;

the princes of Judah, and the princes of
19 Jerusalem, the officers, and the priests, and
all the people of the land, that passed
between the parts of the calf; .

I will even give them into the hand of their
20 enemies, and into the hand of them that seek
their life; and their dead bodies shall be for
food unto the fowls of the heaven, and to the
beasts of the earth.

And Zedekiah king of Judah and his princes
21 will I give into the hand of their enemies, and
into the hand of them that seek their life, and
into the hand of the king of Babylon's army,
that are gone up from you.

Behold, I will command, saith the LORD,
22 and cause them to return to this city; and
they shall fight against it, and take it, and
burn it with fire; and I will make the cities of
Judah a desolation, without inhabitant.

Jeremiah 33:25 – 26

Thus saith the LORD: If My covenant be not
XXXIII:25 with day and night, if I have not appointed
the ordinances of heaven and earth;

גַּם־זָרַע יַעֲקֹב וְדָוִד עַבְדִּי אֲמַאֵס
מִקַּחַת מִזֶּרְעוֹ מְשָׁלִים אֶל־זָרַע
אֲבֹרָהֶם יִשְׁתַּק וַיַּעֲקֹב כִּי־כֹ
אֲשׁוּב) (ק' אָשִׁיב] אֶת־שְׁבוּתָם
וְרַחֲמָתִים: (פ)

26 then will I also cast away the seed of Jacob, and of David My servant, so that I will not take of his seed to be rulers over the seed of Abraham, Isaac, and Jacob; for I will cause their captivity to return, and will have compassion on them.'

הפטרת תרומה

מלכים א' ה': כ"ו-כ"ז

I Kings 5:26 – 6:13

וַיְהִי־וְהָיָה נָתַן חֶכְמָה לְשִׁלְמֹה פֶּאֶשֶׁר
דִּבְרָה־לוֹ וַיְהִי שָׁלֹם בֵּין חִירָם וּבֵין
שִׁלְמֹה וַיִּכְרְתוּ בְרִית שְׁנִיָּהם:

V:26 And the LORD gave Solomon wisdom, as He promised him; and there was peace between Hiram and Solomon; and they two made a league together.

וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ שִׁלְמֹה מִסֵּ
מִכָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הַמָּס שְׁלֹשִׁים
אַלֶּף אִישׁ:

27 And king Solomon raised a levy out of all Israel; and the levy was thirty thousand men.

וַיִּשְׁלַחֵם לְבִנְיָנָה עֲשָׂרַת אֲלָפִים
בְּחֹדֶשׁ חֲלִיפּוֹת חֹדֶשׁ יִהְיוּ בְּלִבְנוֹן
שְׁנָיִם חֹדָשִׁים בְּבֵיתוֹ וְאֲדֹנִירָם
עַל־הַמָּס: (ס)

28 And he sent them to Lebanon, ten thousand a month by courses: a month they were in Lebanon, and two months at home; and Adoniram was over the levy.

וַיְהִי לְשִׁלְמֹה שְׁבַעִים אֶלֶף נָשָׂא
סָבֵל וּשְׁמָנִים אֶלֶף חֹצֵב בְּהָר:

29 And Solomon had threescore and ten thousand that bore burdens, and fourscore thousand that were hewers in the mountains;

לְבַד מְשָׁרֵי הַנֶּצְצִים לְשִׁלְמֹה
אֲשֶׁר עַל־הַמְּלָאכָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָרָדִים בָּעָם הָעֹשִׂים
בַּמְּלָאכָה: (ס)

30 besides Solomon's chief officers that were over the work, three thousand and three hundred, who bore rule over the people that wrought in the work.

וַיִּצְוֵה הַמֶּלֶךְ וַיִּסְעוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת
אֲבָנִים יְקָרוֹת לְיִסֹּד הַבַּיִת אֲבָנֵי
גִּזְיֹת:

31 And the king commanded, and they quarried great stones, costly stones, to lay the foundation of the house with hewn stone.

וַיִּפְסְלוּ בְנֵי שִׁלְמֹה וּבְנֵי חִירָם
וְהַגְּבָלִים וַיִּכְנוּ הָעֵצִים וְהָאֲבָנִים
לְבִנְיֹת הַבַּיִת: (פ)

32 And Solomon's builders and Hiram's builders and the Gebalites did fashion them, and prepared the timber and the stones to build the house.

וַיְהִי בִשְׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע
מֵאוֹת שָׁנָה לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם בִּשְׁנָה הָרְבִיעִית
בְּחֹדֶשׁ זֹה הוּא הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה עַל־יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן הַבַּיִת
לַיהוָה:

וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
לַיהוָה שְׁשִׁים־אַמָּה אָרְכוֹ וְעֶשְׂרִים
רָחְבוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ:

וְהָאוֹלָם עַל־פְּנֵי הַיִּכָּל הַבַּיִת
עֶשְׂרִים אַמָּה אָרְכוֹ עַל־פְּנֵי רָחֵב
הַבַּיִת עֶשֶׂר בְּאַמָּה רָחְבוֹ עַל־פְּנֵי
הַבַּיִת:

וַיַּעַשׂ לַבַּיִת חֲלוֹנֵי שָׁקָפִים אֲטוּמִים:

וַיִּבֶן עַל־קִיר הַבַּיִת (כ' יצוע) [ק'
יָצִיעַ] סָבִיב אֶת־קִירוֹת הַבַּיִת
סָבִיב לַהִיכָל וְלַדְבִיר וַיַּעַשׂ
צִלְעוֹת סָבִיב:

(כ' היצוע) [ק' היציע] תַּתְּחִלְתָּהּ
חֲמִשׁ בְּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַתִּיכְנָה שֵׁשׁ
בְּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַשְׁלִישִׁית שִׁבְעַת
בְּאַמָּה רָחְבָּהּ כִּי מִגִּרְעוֹת נָתַן
לַבַּיִת סָבִיב חוּצָה לְבִלְתִּי אֲחֹז
בְּקִירוֹת־הַבַּיִת:

וְהַבַּיִת בְּהִבְנָתוֹ אֲבָן־שְׁלֹמֹה מִסָּע
נִבְנָה וּמִקְבּוֹת וְהִגְרִזוּן כָּל־כְּלִי
בְרָזָל לֹא־נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבְנָתוֹ:

פֶּתַח הַצֵּלַע הַתִּיכְנָה אֶל־כֶּתֶף
הַבַּיִת הַיְמָנִית וּבָלוּלִים יַעֲלוּ
עַל־הַתִּיכְנָה וּמִן־הַתִּיכְנָה
אֶל־הַשְּׁלִשִׁים:

וַיִּבֶן אֶת־הַבַּיִת וַיְכַלֶּהוּ וַיִּסְפֹּן
אֶת־הַבַּיִת גִּבִּים וּשְׁדָרֶת בְּאַרְזִים:

VI:1 And it came to pass in the four hundred and
eightieth year after the children of Israel were
come out of the land of Egypt, in the fourth
year of Solomon's reign over Israel, in the
month Ziv, which is the second month, that
he began to build the house of the LORD.

2 And the house which king Solomon built for
the LORD, the length thereof was threescore
cubits, and the breadth thereof twenty
cubits, and the height thereof thirty cubits.

3 And the porch before the atemple of the
house, twenty cubits was the length thereof,
according to the breadth of the house; and
ten cubits was the breadth thereof before the
house.

4 And for the house he made windows broad
within, and narrow without.

5 And against the wall of the house he built a
side-structure round about, against the walls
of the house round about, both of the
temple and of bthe sanctuary; and he made
side-chambers round about;

6 the nethermost story of the side-structure
was five cubits broad, and the middle was six
cubits broad, and the third was seven cubits
broad; for on the outside he made
rebatelements in the wall of the house round
about, that the beams should not have hold
in the walls of the house.—

7 For the house, when it was in building, was
built of stone made ready at the quarry; and
there was neither hammer nor axe nor any
tool of iron heard in the house, while it was
in building.—

8 The door for the clowest row of chambers
was in the right side of the house and they
went up by winding stairs into the middle
row, and out of the middle into the third.

9 So he built the house, and finished it; and he
covered in the house with planks of cedar
over beams.

וַיִּבֶן אֶת־(כ' היצוע) [ק' הַיְצִיעַ]
עַל־כָּל־הַבָּיִת חֲמֵשׁ אַמּוֹת
קוֹמָתוֹ וַיִּאָּחֲזוּ אֶת־הַבָּיִת בַּעֲצֵי
אַרְזִים: (פ)

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה
לֵאמֹר:

הַבָּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתָּה בֹנֶה
אִם־תֵּלֵךְ בְּחֻקֹּתַי וְאַתָּה־מִשְׁפָּטִי
תַעֲשֶׂה וְשִׁמְרָתָה אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי
לֵלַכְתָּ בָּהֶם וְהִקְמַתִי אֶת־דְּבָרִי
אֲתָךְ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־דָּוִד אָבִיךָ:

וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא
אֶעֱזֹב אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל: (פ)

10 And he built the stories of the side-structure against all the house, each five cubits high; and they rested on the house with timber of cedar.

11 And the word of the LORD came to Solomon, saying:

12 'As for this house which thou art building, if thou wilt walk in My statutes, and execute Mine ordinances, and keep all My commandments to walk in them; then will I establish My word with thee, which I spoke unto David thy father;

13 in that I will dwell therein among the children of Israel, and will not forsake My people Israel.'

הפטרת תצוה

יחזקאל מ"ג:י-כ"ז

Ezekiel 43:10 – 27

אַתָּה בֶן־אָדָם הִגֵּד
אֶת־בַּיִת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־הַבָּיִת
וְיִכְלְמוּ מַעֲוֹנוֹתֵיהֶם וּמִדָּדוּ
אֶת־תְּכֵנִיט:

וְאִם־נִכְלְמוּ מִכָּל אֲשֶׁר־עָשׂוּ צוֹרֹת
הַבָּיִת וְתִכְוֹנָתוֹ וּמוֹצָאָיו וּמִזְבְּחָיו
וְכָל־צוּרָתוֹ וְאֵת כָּל־חֻקֹּתָיו
וְכָל־צִוּרָתוֹ וְכָל־תְּוֹרָתוֹ הַזֶּה
אוֹתָם וְכָתַב לְעֵינֵיהֶם וַיִּשְׁמְרוּ
אֶת־כָּל־צִוּרָתוֹ וְאֶת־כָּל־חֻקֹּתָיו
וַעֲשׂוּ אוֹתָם:

זֹאת תּוֹרַת הַבָּיִת עַל־רֹאשׁ הָהָר
כָּל־גִּבְלוֹ סָבִיב ׀ סָבִיב קִדְשׁ
קִדְשִׁים הִנֵּה־זֹאת תּוֹרַת הַבָּיִת:

וְאֵלֶּה מִדּוֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּאַמּוֹת
אַמָּה אֹמֶה וְטֶפַח וְחִיק הָאֹמָה
וְאַמָּה־רֹחַב וּגְבוּלָהּ אֶל־שִׁפְתָּהּ
סָבִיב זֶרֶת הָאֲחֵד וְזֶה גֹב הַמִּזְבֵּחַ:

XLIII:10 Thou, son of man, show the house to the house of Israel, that they may be ashamed of their iniquities; and let them measure accurately.

11 And if they be ashamed of all that they have done, make known unto them the form of the house, and the fashion thereof, and the goings out thereof, and the comings in thereof, and all the forms thereof, and all the ordinances thereof, and all the forms thereof, and all the laws thereof, and write it in their sight; that they may keep the whole form thereof, and all the ordinances thereof, and do them.

12 This is the law of the house: upon the top of the mountain the whole limit thereof round about shall be most holy. Behold, this is the law of the house.

13 And these are the measures of the altar by cubits—the cubit is a cubit and a handbreadth: the bottom shall be a cubit, and the breadth a cubit, and the border thereof by the edge thereof round about a span; and this shall be the base of the altar.

וּמִחִיק הָאָרֶץ עַד־הָעֲזָרָה
תַּחְתּוֹנָה שְׁתֵּים אַמּוֹת וְרֹחַב
אַמָּה אַחַת וּמִהָעֲזָרָה הַקְטָנָה
עַד־הָעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה אַרְבַּע אַמּוֹת
וְרֹחַב הָאַמָּה:

וְהַהֲרָאֵל אַרְבַּע אַמּוֹת (כ)
וּמִהָאֲרָאֵל (ק) וּמִהָאֲרִיאֵל
וְלַמַּעַלָּה הַקְּרָנוֹת אַרְבַּע:

(כ) וְהָאֲרָאֵל (ק) וְהָאֲרִיאֵל
שְׁתֵּים עָשָׂרָה אֶרֶץ בְּשֵׁתִים עָשָׂרָה
רֹחַב רְבֹוע אֵל אַרְבַּעַת רְבָעִיו:

וְהָעֲזָרָה אַרְבַּע עָשָׂרָה אֶרֶץ
בְּאַרְבַּע עָשָׂרָה רֹחַב אֵל אַרְבַּעַת
רְבָעִיהָ וְהַגְּבוּל סָבִיב אוֹתָהּ חֲצִי
הָאַמָּה וְהַחִיק־לָהּ אִמָּה סָבִיב
וּמַעַלְתָּהּ פָּנֹת קָדִים:

וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה אֱלֹהֵי חֲקֹת הַמִּזְבֵּחַ
בְּיוֹם הַעֲשׂוֹתוֹ לְהַעֲלֹת עָלָיו עֹלָה
וּלְזַרֵק עָלָיו דָּם:

וְנָתַתָּה אֶל־הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֲשֶׁר
הֵם מִזֶּרַע צָדוֹק הַקְּרָבִים אֵלַי נָא
אֲדֹנָי יְהוִה לְשָׂרְתָנִי כֹר בֶּן־בְּקָר
לְחֹטָאת:

וְלִקַּחְתָּ מִדָּמּוֹ וְנָתַתָּה עַל־אַרְבַּע
קְרָנָתָיו וְאֶל־אַרְבַּע פָּנֹת הָעֲזָרָה
וְאֶל־הַגְּבוּל סָבִיב וְחֹטַאת אוֹתוֹ
וּכְפַרְתָּהּ:

וְלִקַּחְתָּ אֶת־הַכֹּר הַחֹטָאת וּשְׂרָפוּ
בַּמִּקְדָּשׁ הַבַּיִת מִחוּץ לַמִּקְדָּשׁ:

וּבְיוֹם הַשֵּׁנִי תִקְרִיב שְׂעִיר־עִזִּים
תָּמִים לְחֹטָאת וְחֹטָאוֹ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ
כַּאֲשֶׁר חֹטָאוֹ בַּכֹּר:

14 And from the bottom upon the ground to
the lower settle shall be two cubits, and the
breadth one cubit; and from the lesser settle
to the greater settle shall be four cubits, and
the breadth a cubit.

15 And the hearth shall be four cubits; and
from the hearth and upward there shall be
four horns.

16 And the hearth shall be twelve cubits long by
twelve broad, square in the four sides
thereof.

17 And the settle shall be fourteen cubits long
by fourteen broad in the four sides thereof;
and the border about it shall be half a cubit;
and the bottom thereof shall be a cubit
about; and the steps thereof shall look
toward the east.

18 And He said unto me: 'Son of man, thus
saith the Lord GOD: These are the
ordinances of the altar in the day when they
shall make it, to offer burnt-offerings
thereon, and to dash blood against it.

19 Thou shalt give to the priests the Levites that
are of the seed of Zadok, who are near unto
Me, to minister unto Me, saith the Lord
GOD, a young bullock for a sin-offering.

20 And thou shalt take of the blood thereof,
and put it on the four horns of it, and on the
four corners of the settle, and upon the
border round about; thus shalt thou purify it
and make atonement for it.

21 Thou shalt also take the bullock of the
sin-offering, and it shall be burnt in the
appointed place of the house, without the
sanctuary.

22 And on the second day thou shalt offer a
he-goat without blemish for a sin-offering;
and they shall purify the altar, as they did
purify it with the bullock.

בְּכַלּוֹתָךְ מִחֻטֵּא תִקְרִיב פֶּרֶךְ
בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְאַיִל מִן־הַצֹּאן
תָּמִים:

וְהִקְרַבְתָּם לִפְנֵי יְהוָה וְהִשְׁלִיכוּ
הַכֹּהֲנִים עֲלֵיהֶם מֶלַח וְהִעֲלוּ אוֹתָם
עֹלָה לַיהוָה:

שִׁבְעַת יָמִים תַּעֲשֶׂה שְׁעִיר־חַטָּאת
לַיּוֹם וּפֶרֶךְ בֶּן־בָּקָר וְאַיִל מִן־הַצֹּאן
תָּמִימִים יַעֲשׂוּ:

שִׁבְעַת יָמִים יִכַּפְּרוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ
וְטָהְרוּ אוֹתוֹ וּמִלְאוּ יָדוֹ:

וַיִּכְלוּ אֶת־הַיָּמִים (ס) וַהֲיָה בַּיּוֹם
הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים
עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־עֹלוֹתֵיכֶם
וְאֶת־שְׁלֵמֵיכֶם וּרְצֹאתִי אֶתְכֶם
נָאִם אֲדֹנָי יְהוָה: (ס)

23 When thou hast made an end of purifying it,
thou shalt offer a young bullock without
blemish, and a ram out of the flock without
blemish.

24 And thou shalt present them before the
LORD, and the priests shall cast salt upon
them, and they shall offer them up for a
burnt-offering unto the LORD.

25 Seven days shalt thou prepare every day a
goat for a sin-offering; they shall also prepare
a young bullock, and a ram out of the flock,
without blemish.

26 Seven days shall they make atonement for the
altar and cleanse it; so shall they consecrate it.

27 And when they have accomplished the days,
it shall be that upon the eighth day, and
forward, the priests shall make your
burnt-offerings upon the altar, and your
peace-offerings; and I will accept you, saith
the Lord GOD.

הפטרות כי תשא

מלכים א' י"ח:א'–ל"ט

I Kings 18:1 – 39

וַיְהִי יָמִים רַבִּים וַדְּבַר־יְהוָה הָיָה
אֶל־אֱלִיָּהוּ בַשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית לֵאמֹר
לֵךְ הִרְאֵה אֶל־אַחָאָב וְאֶתְּנָה מָטָר
עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה:

וַיֵּלֶךְ אֱלִיָּהוּ לְהִרְאוֹת אֶל־אַחָאָב
וְהָרָעַב חֲזָק בְּשָׁמְרוֹן:

וַיִּקְרָא אַחָאָב אֶל־עֲבָדָיו אֲשֶׁר
עַל־הַבַּיִת וְעֲבָדָיו הָיָה יִרְיָא
אֶת־יְהוָה מְאֹד:

וַיְהִי בְּהַכְרִית אִיזָבֵל אֶת נְבִיאֵי
יְהוָה וַיִּקַּח עֲבָדָיו מֵאַחַר נְבִיאִים
וַיַּחֲבִיאֵם חֲמִשִּׁים אִישׁ בְּמַעְרָה
וּכְלָלָם לֶחֶם וּמַיִם:

XVIII: And it came to pass after many days, that the
word of the LORD came to Elijah, in the
third year, saying: 'Go, show thyself unto
Ahab, and I will send rain upon the land.'

2 And Elijah went to show himself unto Ahab.
And the famine was sore in Samaria.

3 And Ahab called Obadiah, who was over the
household.—Now Obadiah feared the LORD
greatly;

4 for it was so, when Jezebel cut off the
prophets of the LORD, that Obadiah took a
hundred prophets, and hid them fifty in a
cave, and fed them with bread and water.—

וַיֹּאמֶר אַחָאֵב אֶל-עֹבַדְיָהוּ לֵךְ
בָּאָרֶץ אֶל-כָּל-מַעֲיְנֵי הַמַּיִם וְאֶל
כָּל-הַנָּחָלִים אוֹלִיּוֹ נִמְצָא חֲצִיר
וַנְּחִיחַ סוּס וּפָרָד וְלֹא נִכְרִית
מִהַבְהֶמָה:

And Ahab said unto Obadiah: 'Go through
5 the land, unto all the springs of water, and
unto all the brooks; peradventure we may
find grass and save the horses and mules alive,
that we lose not all the beasts.'

וַיִּחְלְקוּ לָהֶם אֶת-הָאָרֶץ
לְעֶבֶר-בָּהּ אַחָאֵב הָלַךְ בְּדַרְךְ
אֶחָד לְבָדּוֹ וְעֹבַדְיָהוּ הָלַךְ
בְּדַרְךְ-אַחֶד לְבָדּוֹ:

So they divided the land between them to
6 pass throughout it: Ahab went one way by
himself, and Obadiah went another way by
himself.

וַיְהִי עֹבַדְיָהוּ בְּדַרְךְ וַהֲגֵה אֵלָיְהוּ
לִקְרֹאתוֹ וַיִּכְרְהוּ וַיִּפֹּל עַל-פָּנָיו
וַיֹּאמֶר הֲאֵתָה זֶה אֲדֹנִי אֵלָיְהוּ:

And as Obadiah was in the way, behold,
7 Elijah met him; and he knew him, and fell on
his face, and said: 'Is it thou, my lord Elijah?'

וַיֹּאמֶר לוֹ אֲנִי לֵךְ אֹמֵר לְאֲדֹנֶיךָ
הִנֵּה אֵלָיְהוּ:

And he answered him: 'It is I; go, tell thy
8 lord: Behold, Elijah is here.'

וַיֹּאמֶר מַה חָטָאתִי כִי-אַתָּה נָתַן
אֶת-עֹבַדְךָ בְּיַד-אַחָאֵב לְהַמִּיתָנִי:

And he said: 'Wherein have I sinned, that
9 thou wouldest deliver thy servant into the
hand of Ahab, to slay me?

חַי וְיִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ אִם-יִשְׁגֹּוי
וּמִמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא-שָׁלַח אֲדֹנִי
שָׁם לְבַקֶּשְׁךָ וְאָמְרוּ אֵין וְהַשְׁבִּיעַ
אֶת-הַמִּמְלָכָה וְאֶת-הַגֹּוי כִּי לֹא
יִמְצָאָכָה:

As the LORD thy God liveth, there is no
10 nation or kingdom, whither my lord hath
not sent to seek thee; and when they said: He
is not here, he took an oath of the kingdom
and nation, that they found thee not.

וַעֲתָה אַתָּה אֹמֵר לֵךְ אֹמֵר לְאֲדֹנֶיךָ
הִנֵּה אֵלָיְהוּ:

And now thou sayest: Go, tell thy lord:
11 Behold, Elijah is here.

וְהָיָה אֲנִי אֵלֶיךָ מֵאֵתָּה וְרוּחַ יְהוָה
יִשְׁאָף עַל אֲשֶׁר לֹא-אֲדָע וּבִאתִי
לְהִגִּיד לְאַחָאֵב וְלֹא יִמְצָאָךָ וְהִרְגֶנִי
וְעֹבַדְךָ יֵרָא אֶת-יְהוָה מִנְעָרֵי:

And it will come to pass, as soon as I am gone
12 from thee, that the spirit of the LORD will
carry thee whither I know not; and so when I
come and tell Ahab, and he cannot find thee,
he will slay me; but I thy servant fear the
LORD from my youth.

הֲלֹא-הִגַּדְתָּ לְאֲדֹנִי אֵת אֲשֶׁר-עָשִׂיתִי
בְּהִרְגִי אֶת-יְהוָה וְנִבִּיאֵי יְהוָה
וְאַחָבָא מִנְּבִיאֵי יְהוָה מֵאָה אִישׁ
חֲמִשִּׁים חֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמְעָרָה
וְאָכְלִים לֶחֶם וְיָמִים:

Was it not told my lord what I did when
13 Jezebel slew the prophets of the LORD, how I
hid a hundred men of the LORD'S prophets
by fifty in a cave, and fed them with bread
and water?

וַעֲתָה אַתָּה אֹמֵר לֵךְ אֹמֵר לְאֲדֹנֶיךָ
הִנֵּה אֵלָיְהוּ וְהִרְגֶנִי: (ס)

And now thou sayest: Go, tell thy lord:
14 Behold, Elijah is here; and he will slay me.'

וַיֹּאמֶר אֵלֶיָּהוּ חַי יְהוָה צִבְאוֹת
אֲשֶׁר עִמָּדָי לִפְנֵי כִי הַיּוֹם אֶרְאֶה
אֵלָיו:

15 And Elijah said: 'As the LORD of hosts liveth, before whom I stand, I will surely show myself unto him to-day.'

וַיֵּלֶךְ עֹבַדְיָהוּ לִקְרֹאת אַחָאב
וַיִּגְדֹּלּוּ וַיֵּלֶךְ אַחָאב לִקְרֹאת
אֵלֶיָּהוּ:

16 So Obadiah went to meet Ahab, and told him; and Ahab went to meet Elijah.

וַיְהִי כִּרְאוֹת אַחָאב אֶת-אֵלֶיָּהוּ
וַיֹּאמֶר אַחָאב אֵלָיו הֲאַתָּה זֶה עֹבֵר
יִשְׂרָאֵל:

17 And it came to pass, when Ahab saw Elijah, that Ahab said unto him: 'Is it thou, thou troubler of Israel?'

וַיֹּאמֶר לֹא עֲבַרְתִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל כִּי
אִם-אַתָּה וּבֵית אָבִיךָ בַּעֲזוֹבְכֶם
אֶת-מִצְוֹת יְהוָה וּתְלַךְ אַחֲרֵי
הַבַּעֲלִים:

18 And he answered: 'I have not troubled Israel; but thou, and thy father's house, in that ye have forsaken the commandments of the LORD, and thou hast followed the Baalim.'

וַעֲתָה שְׁלַח קִבֵּץ אֵלַי
אֶת-כָּל-יִשְׂרָאֵל אֶל-הָר הַכְּרָמֶל
וְאֶת-נְבִיאֵי הַבַּעַל אַרְבַּע מֵאוֹת
וְחַמִּשִּׁים וְנְבִיאֵי הָאֲשֵׁרָה אַרְבַּע
מֵאוֹת אֲכַלִּי שֶׁלֶחַן אֵיזֶבֶל:

19 Now therefore send, and gather to me all Israel unto mount Carmel, and the prophets of Baal four hundred and fifty, and the prophets of the Asherah four hundred, that eat at Jezebel's table.'

וַיִּשְׁלַח אַחָאב בְּכָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּקְבֹּץ אֶת-הַנְּבִיאִים אֶל-הָר
הַכְּרָמֶל:

20 And Ahab sent unto all the children of Israel, and gathered the prophets together unto mount Carmel.

וַיִּגַּשׁ אֵלֶיָּהוּ אֶל-כָּל-הָעָם וַיֹּאמֶר
עַד-מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל-שְׁתֵּי
הַסַּעֲפִים אִם-יְהוָה הָאֱלֹהִים לָכֵן
אֲחַרְיוּ וְאִם-הַבַּעַל לָכֵן אֲחַרְיוּ
וְלֹא-עֲנֵנוּ הָעָם אֶתוֹ דָּבָר:

21 And Elijah came near unto all the people, and said: 'How long halt ye between two opinions? if the LORD be God, follow Him; but if Baal, follow him.' And the people answered him not a word.

וַיֹּאמֶר אֵלֶיָּהוּ אֶל-הָעָם אֲנִי נֹתַרְתִּי
נָבִיא לַיהוָה לְבַדִּי וְנְבִיאֵי הַבַּעַל
אַרְבַּע-מֵאוֹת וְחַמִּשִּׁים אִישׁ:

22 Then said Elijah unto the people: 'I, even I only, am left a prophet of the LORD; but Baal's prophets are four hundred and fifty men.'

וַיִּתְּנוּ-לָנוּ שְׁנַיִם פָּרִים וַיִּבְחָרוּ
לָהֶם הֶפֶר הָאֶחָד וַיִּנְתְּחוּהוּ וַיְשִׁימוּ
עַל-הַעֲצִים וְאֵשׁ לֹא יִשְׁמֹו וְאֲנִי
אֶעֱשֶׂהוּ אֶת-הֶפֶר הָאֶחָד וַנִּתְּתִי
עַל-הַעֲצִים וְאֵשׁ לֹא אֲשִׁים:

23 Let them therefore give us two bullocks; and let them choose one bullock for themselves, and cut it in pieces, and lay it on the wood, and put no fire under; and I will dress the other bullock, and lay it on the wood, and put no fire under.

וּקְרָאתֶם בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם וְאֲנִי
אֶקְרָא בְּשֵׁם-יְהוָה וְהָיָה הָאֵלֹהִים
אֲשֶׁר-יַעֲנֶה בְּאֵשׁ הוּא הָאֵלֹהִים
וַיַּעַן כָּל-הָעָם וַיֹּאמְרוּ טוֹב הַדָּבָר:

וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם לִנְבִיאֵי הַבַּעַל בַּחֲרוּ
לָכֶם הַפָּר הָאֶחָד וַעֲשׂוּ רֹאשְׁנָה כִּי
אַתֶּם הַרְבֵּים וּקְרָאוּ בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם
וְאֵשׁ לֹא תִשְׂמֹו:

וַיִּקְחוּ אֶת-הַפָּר אֲשֶׁר-נָתַן לָהֶם
וַיַּעֲשׂוּ וַיִּקְרְאוּ בְּשֵׁם-הַבַּעַל
מִהַבְּקָר וְעַד-הַצִּהְרִים לֵאמֹר
הַבַּעַל עֲנֵנוּ וְאִין קוֹל וְאִין עֲנָה
וַיִּפְסְחוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה:

וַיְהִי בַצִּהְרִים וַיִּתְּחַל בָּהֶם
אֵלֵיהֶם וַיֹּאמֶר קִרְאוּ בְּקוֹל-גָּדוֹל
כִּי-אֱלֹהִים הוּא כִּי שִׁיחַ וְכִי-שִׁיג
לוֹ וְכִי-יִדְרֹךְ לוֹ אוֹלֵי יִשָּׁן הוּא
וַיִּקְרָא:

וַיִּקְרְאוּ בְּקוֹל גָּדוֹל וַיִּתְּגַדְּדוּ
כַּמִּשְׁפָּטָם בַּחֲרֻבוֹת וּבִרְמָחִים
עַד-שִׁפְךָ דָּם עֲלֵיהֶם:

וַיְהִי כַעֲבַר הַצִּהְרִים וַיִּתְּנַפְּאוּ עַד
לַעֲלוֹת הַמִּנְחָה וְאִין קוֹל וְאִין עֲנָה
וְאִין קִשָּׁב:

וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם לְכָל-הָעָם גִּשּׁוּ
אֵלַי וַיִּגִּשּׁוּ כָל-הָעָם אֵלָיו וַיִּרְפֹּא
אֶת-מִזְבֵּחַ יְהוָה הֵהָרֹס:

וַיִּקַּח אֵלֵיהֶם שְׁתֵּים עָשָׂרָה אֲבָנִים
כַּמִּסְפָּר שְׁבָטֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיָה
דְּבַר-יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל
יְהִי שְׁמִי:

וַיִּבְנֶה אֶת-הָאֲבָנִים מִזְבֵּחַ בְּשֵׁם
יְהוָה וַיַּעַשׂ תַּעֲלָה כְּבֵית סְאִתִּים
זָרַע סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ:

And call ye on the name of your god, and I
24 will call on the name of the LORD; and the
God that answereth by fire, let him be God.
And all the people answered and said: 'It is
well spoken.'

And Elijah said unto the prophets of Baal:
25 'Choose you one bullock for yourselves, and
dress it first; for ye are many; and call on the
name of your god, but put no fire under.'

And they took the bullock which was given
them, and they dressed it, and called on the
26 name of Baal from morning even until noon,
saying: 'O Baal, answer us.' But there was no
voice, nor any that answered. And they
danced in halting wise about the altar which
was made.

And it came to pass at noon, that Elijah
27 mocked them, and said: 'Cry aloud; for he is
a god; either he is musing, or he is gone aside,
or he is in a journey, or peradventure he
sleepeth, and must be awaked.'

And they cried aloud, and cut themselves
28 after their manner with swords and lances,
till the blood gushed out upon them.

And it was so, when midday was past, that
29 they prophesied until the time of the offering
of the evening offering; but their was neither
voice, nor any to answer, nor any that
regarded.

And Elijah said unto all the people: 'Come
30 near unto me'; and all the people came near
unto him. And he repaired the altar of the
LORD that was thrown down.

And Elijah took twelve stones, according to
31 the number of the tribes of the sons of Jacob,
unto whom the word of the LORD came,
saying: 'Israel shall be thy name.'

And with the stones he built an altar in the
32 name of the LORD; and he made a trench
about the altar, as great as would contain two
measures of seed.

וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים וַיַּנְתַּח אֶת־הַפֶּה
וַיִּשֶׂם עַל־הָעֵצִים:

33 And he put the wood in order, and cut the bullock in pieces, and laid it on the wood.

וַיֹּאמֶר מִלֹּאז אַרְבַּעָה כַּדִּים מִיִּם
וַיַּצְקוּ עַל־הָעֹלָה וְעַל־הָעֵצִים
וַיֹּאמֶר שְׁנוֹ וַיִּשְׁנוּ וַיֹּאמֶר שְׁלֹשׁ
וַיִּשְׁלְשׁוּ:

And he said: 'Fill four jars with water, and pour it on the burnt-offering, and on the wood.' And he said: 'Do it the second time'; and they did it the second time. And he said: 'Do it the third time'; and they did it the third time.

וַיִּלְכוּ הַמַּיִם סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ וְגַם
אֶת־הַתֵּעֹלָה מִלֵּא־מַיִם:

35 And the water ran round about the altar; and he filled the trench also with water.

וַיְהִי בַּעֲלֹת הַמִּנְחָה וַיִּגַּשׁ אֵלֵיהֶוּ
הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל הַיּוֹם יֻדָּע כִּי־אַתָּה
אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל וָאֲנִי עַבְדְּךָ (כ')
(וּבְדַבְרֶיךָ) [ק'] וּבְדַבְרְךָ עָשִׂיתִי
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:

And it came to pass at the time of the offering of the evening offering, that Elijah the prophet came near, and said: 'O LORD, the God of Abraham, of Isaac, and of Israel, let it be known this day that Thou art God in Israel, and that I am Thy servant, and that I have done all these things at Thy word.

עֲנֵנִי יְהוָה עֲנֵנִי וַיִּדְעוּ הָעָם הַזֶּה
כִּי־אַתָּה יְהוָה הָאֱלֹהִים וְאַתָּה
הַסַּבְתָּ אֶת־לִבָּם אַחֲרָנִית:

37 Hear me, O LORD, hear me, that this people may know that Thou, LORD, art God, for Thou didst turn their heart backward.'

וַתִּפֹּל אֵשׁ־יְהוָה וַתֹּאכַל אֶת־הָעֹלָה
וְאֶת־הָעֵצִים וְאֶת־הָאֲבָנִים
וְאֶת־הָעֹפָר וְאֶת־הַמַּיִם
אֲשֶׁר־בַּתֵּעֹלָה לַחֲכָה:

38 Then the fire of the LORD fell, and consumed the burnt-offering, and the wood, and the stones, and the dust, and licked up the water that was in the trench.

וַיֵּרָא כָּל־הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם
וַיֹּאמְרוּ יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים יְהוָה
הוּא הָאֱלֹהִים:

39 And when all the people saw it, they fell on their faces; and they said: 'The LORD, He is God; the LORD, He is God.'

הפטרות ויקהל

מלכים א' ז':מ'-נ'

I Kings 7:40 – 50

וַיַּעַשׂ חִירֹם אֶת־הַכִּיּוֹרֹת
וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרְקוֹת וַיִּכַּל
חִירֹם לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה
אֲשֶׁר עָשָׂה לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית
יְהוָה:

And Hiram made the pots, and the shovels, and the basins. So Hiram made an end of doing all the work that he wrought for king Solomon in the house of the LORD:

עַמֻּדִים שְׁנֵי־וְגָלֹת הַכֹּתֶרֶת
אֲשֶׁר-עַל-רֹאשׁ הָעַמֻּדִים שְׁתֵּי
וְהַשְּׂבָכּוֹת שְׁתֵּי לְכֹסֹת אֶת-שְׁתֵּי
גָלוֹת הַכֹּתֶרֶת אֲשֶׁר עַל-רֹאשׁ
הָעַמֻּדִים:

41 the two pillars, and the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars; and the two networks to cover the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars;

וְאֶת-הָרִמָּנִים אַרְבַּע מֵאוֹת לְשְׁתֵּי
הַשְּׂבָכּוֹת שְׁנֵי-טוּרִים רִמָּנִים
לְשְׂבָכָה הָאֶחָת לְכֹסֹת אֶת-שְׁתֵּי
גָלוֹת הַכֹּתֶרֶת אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי
הָעַמֻּדִים:

42 and the four hundred pomegranates for the two networks, two rows of pomegranates for each network, to cover the two bowls of the capitals that were upon the top of the pillars;

וְאֶת-הַמְּכֻנוֹת עֶשֶׂר וְאֶת-הַכִּיֹּרֹת
עֶשְׂרָה עַל-הַמְּכֻנוֹת:

43 and the ten bases, and the ten lavers on the bases;

וְאֶת-הַיָּם הָאֶחָד וְאֶת-הַבָּקָר
שְׁנַיִם-עֶשֶׂר תַּחַת הַיָּם:

44 and the one sea, and the twelve oxen under the sea;

וְאֶת-הַסִּירֹת וְאֶת-הַמִּזְרָקוֹת וְאֶת כָּל-הַכֵּלִים
(כ' הָאֵלֶּה) ק' הָאֵלֶּה] אֲשֶׁר עָשָׂה
חִירָם לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה
נְחֹשֶׁת מְמֻרָּט:

45 and the pots, and the shovels, and the basins; even all these vessels, which Hiram made for king Solomon, in the house of the LORD, were of burnished brass.

בְּכֶפֶר הַיַּרְדֵּן יָצַקם הַמֶּלֶךְ
בְּמַעֲבֵה הָאֲדָמָה בֵּין סֻכּוֹת וּבֵין
צָרְתָן:

46 In the plain of the Jordan did the king cast them, in the clay ground between Succoth and Zarethan.

וַיֵּנֶחַ שְׁלֹמֹה אֶת-כָּל-הַכֵּלִים מְרֹב
מְאֹד מְאֹד לֹא נִתְקַר מִשְׁקַל
הַנְּחֹשֶׁת:

47 And Solomon left all the vessels unweighed, because they were exceeding many; the weight of the brass could not be found out.

וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֶת כָּל-הַכֵּלִים
אֲשֶׁר בֵּית יְהוָה אֶת מִזְבֵּחַ הַזָּהָב
וְאֶת-הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר עָלָיו לֶחֶם
הַפָּנִים זָהָב:

48 And Solomon made all the vessels that were in the house of the LORD: the golden altar, and the table whereupon the showbread was, of gold;

וְאֶת-הַמְּנֹרֹת חֲמִשׁ מִיְּמִין וְחֲמִשׁ
מִשְׁמָאוֹל לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר
וְהַפָּרָח וְהַנֶּרֶת וְהַמְּלָקָחִים זָהָב:

49 and the candlesticks, five on the right side, and five on the left, before the Sanctuary, of pure gold; and the flowers, and the lamps, and the tongs, of gold;

וְהַסְּפוֹת וְהַמְּזֻמָּרוֹת וְהַמְּזֻרְקוֹת
וְהַכַּפּוֹת וְהַמְּחֻחוֹת וְהַבְּסָגוֹר
וְהַפִּתּוֹת לְדִלְתוֹת הַבַּיִת הַפְּנִימִי
לְקֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים לְדִלְתֵי הַבַּיִת
לְהִיכֹל זָהָב: (פ)

and the cups, and the snuffers, and the
50 basins, and the pans, and the fire-pans, of
pure gold; and the hinges, both for the doors
of the inner house, the most holy place, and
for the doors of the house, that is, of the
temple, of gold.

הפטרות פקודי

מלכים א ז:א-ח:כ"א

I Kings 7:51 – 8:21

וַתֵּשֶׁלֶם כָּל-הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר
עָשָׂה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה
וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת-קִדְשָׁיו דָּוָד
אָבִיו אֶת-הַכֶּסֶף וְאֶת-הַזָּהָב
וְאֶת-הַכֵּלִים נָתַן בְּאֲצִרוֹת בֵּית
יְהוָה: (פ)

Thus all the work that king Solomon
wrought in the house of the LORD was
VII:51 finished. And Solomon brought in the
things which David his father had dedicated,
the silver, and the gold, and the vessels, and
put them in the treasuries of the house of the
LORD.

אִזּוּ יִקְהַל שְׁלֹמֹה אֶת-זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת-כָּל-רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת נְשִׂאֵי
הָאָבוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה יְרוּשָׁלַם לְהַעֲלוֹת אֶת-אָרוֹן
בְּרִית-יְהוָה מֵעִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן:

Then Solomon assembled the elders of Israel,
VIII:1 and all the heads of the tribes, the princes of
the fathers' houses of the children of Israel,
unto king Solomon in Jerusalem, to bring up
the ark of the covenant of the LORD out of
the city of David, which is Zion.

וַיִּקְהֻלוּ אֶל-הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כָּל-אִישׁ
יִשְׂרָאֵל בִּירוֹחַ הָאֲתָנִים בְּחָג הוּא
הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי:

And all the men of Israel assembled
2 themselves unto king Solomon at the feast,
in the month Ethanim, which is the seventh
month.

וַיָּבֹאוּ כָּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׂאוּ
הַכֹּהֲנִים אֶת-הָאָרוֹן:

3 And all the elders of Israel came, and the
priests took up the ark.

וַיַּעֲלוּ אֶת-אָרוֹן יְהוָה וְאֶת-אֹהֶל
מוֹעֵד וְאֶת-כָּל-כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר
בְּאֹהֶל וַיַּעֲלוּ אֹתָם הַכֹּהֲנִים
וְהַלְוִיִּם:

And they brought up the ark of the LORD,
4 and the tent of meeting, and all the holy
vessels that were in the Tent; even these did
the priests and the Levites bring up.

וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל-עֵדֶת
יִשְׂרָאֵל הַנוֹעְדִים עָלָיו אֹתוֹ
לִפְנֵי הָאָרוֹן מִזְבְּחִים צֹאן וּבָקָר
אֲשֶׁר לֹא-יִסְפְּרוּ וְלֹא יִמְנוּ מִרֹב:

And king Solomon and all the congregation
5 of Israel, that were assembled unto him, were
with him before the ark, sacrificing sheep and
oxen, that could not be told nor numbered
for multitude.

וַיָּבִאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־אֲרוֹן
בְּרִית־יְהוָה אֶל־מְקוֹמוֹ אֶל־דְּבִיר
הַבַּיִת אֶל־קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים אֶל־תַּחַת
כְּנָפֵי הַכְּרוּבִים:

כִּי הַכְּרוּבִים פָּרְשִׁים כְּנָפֵים
אֶל־מְקוֹם הָאָרוֹן וַיִּסְכּוּ הַכְּרוּבִים
עַל־הָאָרוֹן וְעַל־בָּדָיו מִלְּמַעַלָּה:

וַיֵּאָרְכוּ הַבָּדִים וַיֵּרְאוּ רָאשֵׁי
הַבָּדִים מִן־הַקֹּדֶשׁ עַל־פְּנֵי הַדְּבִיר
וְלֹא יֵרְאוּ הַחוּצָה וַיִּהְיוּ שָׁם עַד
הַיּוֹם הַזֶּה:

אֵין בָּאָרוֹן רֶק שְׁנֵי לְחֹת הָאֲבָנִים
אֲשֶׁר הִנִּיחַ שָׁם מֹשֶׁה בְּחֶרֶב אֲשֶׁר
כָּרַת יְהוָה עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:

וַיְהִי בְצֵאת הַכֹּהֲנִים מִן־הַקֹּדֶשׁ
וְהָעָנָן מָלֵא אֶת־בַּיִת יְהוָה:

וְלֹא־יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשֵׁרֶת
מִפְּנֵי הָעָנָן כִּי־מָלֵא כְבוֹד־יְהוָה
אֶת־בַּיִת יְהוָה: (פ)

אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר לְשָׁכֵן
בְּעֶרְפֹּל:

בָּנֵה בְנִיתִי בֵּית זֵבֶל לָךְ מְכוֹן
לְשִׁכְתְּךָ עוֹלָמִים:

וַיִּסָּב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו וַיְבָרֶךְ
אֶת כָּל־קְהֵל יִשְׂרָאֵל וְכָל־קְהֵל
יִשְׂרָאֵל עָמַד:

וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּפִיו אֶת דָּוִד אָבִי וּבְיָדוֹ
מָלֵא לֵאמֹר:

6 And the priests brought in the ark of the
covenant of the LORD unto its place, into the
Sanctuary of the house, to the most holy
place, even under the wings of the cherubim.

7 For the cherubim spread forth their wings
over the place of the ark, and the cherubim
covered the ark and the staves thereof above.

8 And the staves were so long that the ends of
the staves were seen from the holy place, even
before the Sanctuary; but they could not be
seen without; and there they are unto this
day.

9 There was nothing in the ark save the two
tables of stone which Moses put there at
Horeb, when the LORD made a covenant
with the children of Israel when they came
out of the land of Egypt.

10 And it came to pass, when the priests were
come out of the holy place, that the cloud
filled the house of the LORD,

11 so that the priests could not stand to minister
by reason of the cloud; for the glory of the
LORD filled the house of the LORD.

12 Then spoke Solomon: The LORD hath said
that He would dwell in the thick darkness.

13 I have surely built Thee a house of
habitation, A place for Thee to dwell in for
ever.

14 And the king turned his face about, and
blessed all the congregation of Israel; and all
the congregation of Israel stood.

15 And he said: 'Blessed be the LORD, the God
of Israel, who spoke with His mouth unto
David my father, and hath with His hand
fulfilled it, saying:

מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶת־עַמִּי
אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לֹא־בָחַרְתִּי
בְּעִיר מִכָּל־שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל לְבָנוֹת
בֵּית לַיהוָה שְׁמִי וְאֶבְחַר בְּדָוִד
לַיהוָה עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל:

וַיְהִי עִם־לֵבב דָּוִד אָבִי לְבָנוֹת בֵּית
לַשֵּׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד אָבִי יֵעַן אֲשֶׁר
הָיָה עִם־לִבְּךָ לְבָנוֹת בֵּית לַשֵּׁמִי
הִטִּיבְתָּ כִּי הָיָה עִם־לִבְּךָ:

כִּי אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי
אִם־בְּנֵךְ תֵּיצֵא מִחֲלָצֶיךָ הוּא־יִבְנֶה
הַבַּיִת לַשֵּׁמִי:

וַיָּקָם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר
וְאָקָם תַּחַת דָּוִד אָבִי וַאֲשַׁבּוּ
עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
וַאֲבָנָה הַבַּיִת לַשֵּׁם יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל:

וַאֲשֶׁם שָׁם מָקוֹם לְאֹרֹן
אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר
כָּרַת עִם־אֲבוֹתֵינוּ בְּהוֹצִיאֹו אֹתָם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: (ס)

16 Since the day that I brought forth My people Israel out of Egypt, I chose no city out of all the tribes of Israel to build a house, that My name might be there; but I chose David to be over My people Israel.

17 Now it was in the heart of David my father to build a house for the name of the LORD, the God of Israel.

18 But the LORD said unto David my father: Whereas it was in thy heart to build a house for My name, thou didst well that it was in thy heart;

19 nevertheless thou shalt not build the house; but thy son that shall come forth out of thy loins, he shall build the house for My name.

20 And the LORD hath established His word that He spoke; for I am risen up in the room of David my father, and sit on the throne of Israel, as the LORD promised, and have built the house for the name of the LORD, the God of Israel.

21 And there have I set a place for the ark, wherein is the covenant of the LORD, which He made with our fathers, when He brought them out of the land of Egypt.'

מפטיר לשבת ראש חודש

צמדזכר כ"ח:ט'-ט"ו

Numbers 15-28:9

וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי-כִבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה
תְּמִימִם וְשְׁנֵי עֲשָׂרִים סֹלֶת מִנְחָה
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ:

And on the sabbath day two he-lambs of the
first year without blemish, and two tenth
parts of an ephah of fine flour for a
meal-offering, mingled with oil, and the
drink-offering thereof.

עֹלֹת שַׁבָּת בַּשַּׁבָּתוֹ עַל-עֹלֹת
הַתָּמִיד וְנִסְכָּה: (פ)

This is the burnt-offering of every sabbath,
beside the continual burnt-offering, and the
drink-offering thereof.

וּבְרֵאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֹלָה
לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי-בָקָר שְׁנִים וְאַיִל
אֶחָד כִּבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה שִׁבְעָה
תְּמִימִם:

And in your new moons ye shall present a
burnt-offering unto the LORD: two young
bulls, and one ram, seven he-lambs of the
first year without blemish;

וּשְׁלֹשָׁה עֲשָׂרִים סֹלֶת מִנְחָה
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד וְשְׁנֵי
עֲשָׂרִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן
לְאֵיל הָאֶחָד:

and three tenth parts of an ephah of fine
flour for a meal-offering, mingled with oil,
for each bullock; and two tenth parts of fine
flour for a meal-offering, mingled with oil,
for the one ram;

וְעֶשְׂרֹן עֲשָׂרֹן סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בַשֶּׁמֶן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד עֹלָה רֵיחַ
נִיחֹחַ אֲשֶׁה לַיהוָה:

and a several tenth part of fine flour mingled
with oil for a meal-offering unto every lamb;
for a burnt-offering of a sweet savour, an
offering made by fire unto the LORD.

וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי הַהֵין יִהְיֶה לַפָּר
וְשְׁלִישֵׁת הַהֵין לְאֵיל וּרְבִיעֵת הַהֵין
לַכֶּבֶשׂ יֵין זֹאת עֹלֹת חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁוֹ
לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה:

And their drink-offerings shall be half a hin
of wine for a bullock, and the third part of a
hin for the ram, and the fourth part of a hin
for a lamb. This is the burnt-offering of every
new moon throughout the months of the
year.

וְשֹׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת לַיהוָה
עַל-עֹלֹת הַתָּמִיד יַעֲשֶׂה וְנִסְכּוֹ:
(ס)

And one he-goat for a sin-offering unto the
LORD; it shall be offered beside the continual
burnt-offering, and the drink-offering
thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

ישעיהו ס"ו:א'-כ"ד

Isaiah 24-66:1

כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי
וְהָאָרֶץ תַּדָּם רִגְלִי אֵי-יָהּ בַּיִת אֲשֶׁר
תִּבְנוּ-לִי וְאֵי-יָהּ מְקוֹם מְנוּחָתִי:

Thus saith the LORD: The heaven is My
throne, and the earth is My footstool; where
is the house that ye may build unto Me? And
where is the place that may be My
resting-place?

וְאֶת-כָּל-אֱלֹהִי יָדִי עָשְׂתָה וַיְהִי
כָל-אֱלֹהִי נֶאֱמַר-יְהוָה וְאֶל-זֶה
אֲבִיט אֶל-עֲנִי וּנְכַח-רוּחַ וַחֲרָד
עַל-דְּבָרִי:

שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכֶּה-אִישׁ זֹבֵחַ הַשֶּׁה
עֹרֶף פֶּלֶב מַעֲלָה מִנְחָה דָם-חֲזִיר
מִזְכִּיר לְבָנָה מִבְּרָךְ אֹזֶן גַּם-הִמָּה
בְּחֶרֶוּ בְּדַרְכֵיהֶם וּבִשְׁקוּצֵיהֶם
נַפְשָׁם חִפְצָה:

גַּם-אֲנִי אֶבְחַר בַּתְּעַלְלֵיהֶם
וּמִגִּוְרֹתָם אָבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי
וְאִין עֹנָה דְּבָרָתִי וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ
הָרַע בְּעֵינַי וּבִאֲשֶׁר לֹא-חִפְצָתִי
בְּחֶרֶוּ: (ס)

שָׁמְעוּ דְּבַר-יְהוָה הַחֲרָדִים
אֶל-דְּבָרָם אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׁנֵאִיכֶם
מְנַדִּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי יִכְבֹּד יְהוָה
וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׁוּ:

קוֹל שְׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מִהִיכָל קוֹל
יְהוָה מִשְׁלָם גְּמוּלָה לְאֹיְבָיו:

בְּטָרָם תָּחִיל יִלְדָה בְּטָרָם יָבֹוא
תָּכַל לָהּ וְהַמְלִיטָה זָכָר:

מִי-שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה
הַיּוֹחֵל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד אִם-יִוָּלֵד
גּוֹי בְּעַם אַחַת כִּי-תִלְדָה גַּם-יִלְדָה
צִיּוֹן אֶת-בְּנֵיהָ:

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמַר
יְהוָה אִם-אֲנִי הַמוֹלִיד וְעַצְרָתִי
אֹמַר אֶל-הַיָּד: (ס)

שִׂמְחוּ אֶת-יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ
כָּל-אֶהֱבִיהָ שִׁישׁוּ אֶתָּה מְשׁוֹשׁ
כָּל-הַמְתַּאבְּלִים עָלֶיהָ:

2 For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

3 He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

4 Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

5 Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

6 Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

7 Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

8 Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a land born in one day? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

9 Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

10 Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

לִמְעַן תִּינָקוּ וְשִׂבְעֵתֶם מִשָּׂד
תִּנְחַמְיָהּ לִמְעַן תִּמְצִי וְהִתְעַנְגֶתֶם
מִזֵּי כְבוֹדָהּ: (ס)

כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה־אֲלֶיהָ
כְּנָהָר שָׁלוֹם וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד
גּוֹיִם וַיִּנָּקֶתֶם עַל־צֵד תִּנְשְׂאוּ
וְעַל־בְּרָכִים תִּשְׁעֲשְׂעוּ:

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ תִנְחַמְנוּ כֵּן אֲנֹכִי
אֲנַחֲמֶכֶם וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמּוּ:

וּרְאִיתֶם וְשֵׁשׁ לִבְכֶּם וְעֲצָמוֹתֵיכֶם
כַּדָּשָׁא תִפְרַחְנָה וְנוֹדָעָה יַד־יְהוָה
אֶת־עַבְדָּיו וְזַעַם אֶת־אֹיְבָיו: (ס)

כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסּוּפָה
מִרְכַּבְתָּיו לְהַשִּׁיב בְּחִמָּה אָפּוֹ
וְגַעַרְתּוֹ בְּלִהְבֵי־אֵשׁ:

כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחֶרֶב
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוֹ חֲלָלִי יְהוָה:

תִּמְתַּקְּדוּ שֵׁם וְהִטְהַרְוּ
אֶל־הַגִּנּוֹת אַחֵר (כ' אַחַד) אֶקַּח
אֶחָת בְּתוֹךְ אֲכָלִי בָשָׂר הַחֲזִיר
וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעֶכְרֵךְ יִחָדּוּ יִסָּפוּ
נָאִם־יְהוָה:

וְאֲנֹכִי מַעֲשִׂיהֶם וּמַחֲשַׁבְתֵּיהֶם בָּאָה
לְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשִׁנּוֹת
וּבָאוּ וּרְאוּ אֶת־כְּבוֹדִי:

וְשִׁמַּתִּי בָהֶם אוֹת וְשַׁלַּחְתִּי מֵהֶם
פְּלִיטִים אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ
פּוּל וְלֹד מִשְׁכֵּי קֶשֶׁת תִּבַּל וַיּוֹן
הָאֲנִים הָרַחֲקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
אֶת־שְׁמִיעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי
וְהִגִּידוּ אֶת־כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם:

That ye may suck, and be satisfied With the
11 breast of her consolations; That ye may drink
deeply with delight Of the abundance of her
glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will
12 extend peace to her like a river. And the
wealth of the nations like an overflowing
stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be
borne upon the side, and shall be dandled
upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will
13 I comfort you; and ye shall be comforted in
Jerusalem.

And when ye see this, your heart shall rejoice,
14 and your bones shall flourish like young
grass; and the hand of the LORD shall be
known toward His servants, and He will
have indignation against His enemies.

For, behold, the LORD will come in fire, And
15 His chariots shall be like the whirlwind; to
render His anger with fury, And His rebuke
with flames of fire.

For by fire will the LORD contend, And by
16 His sword with all flesh; And the slain of the
LORD shall be many.

They that sanctify themselves and purify
17 themselves to go unto the gardens, behind
one in the midst, Eating swine's flesh, and
the detestable thing, and the mouse, Shall be
consumed together, saith the LORD.

For I [know] their works and their thoughts;
18 [the time] cometh, that I will gather all
nations and tongues; and they shall come,
and shall see My glory.

And I will work a sign among them, and I
19 will send such as escape of them unto the
nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw
the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar
off, that have not heard My fame, neither
have seen My glory; and they shall declare My
glory among the nations.

וְהֵבִיאוּ אֶת-כָּל-אֲחֵיכֶם
מִכָּל-הַגּוֹיִם מִנְחָה לַיהוָה
בְּסוּסִים וּבָרֶכֶב וּבַצִּבִּים וּבַפָּרָדִים
וּבַבְּכֹרוֹת עַל הַר קְדָשִׁי יְרוּשָׁלַם
אָמַר יְהוָה כְּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת-הַמִּנְחָה בְּכֵלֵי טָהוֹר
בֵּית יְהוָה:

וְגַם-מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לְלוֹיִם
אָמַר יְהוָה:

כִּי כְאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים
לִפְנֵי נַאֲם-יְהוָה כֵּן יַעֲמֵד זִרְעֲכֶם
וּשְׁמֲכֶם:

וְהָיָה מְדֵי-חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבָּת
בְּשַׁבְּתוֹ יָבֹוא כָּל-בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת
לִפְנֵי אָמַר יְהוָה:

וַיֵּצְאוּ וּרְאוּ בַּפָּגְרִי הָאֲנָשִׁים
הַפְּשָׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת
וְאֲשָׁם לֹא תִכָּבֵה וְהָיוּ דִרְאוֹן
לְכָל-בָּשָׂר: וְהָיָה מְדֵי חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ
וּמְדֵי שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבֹוא כָּל בָּשָׂר
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אָמַר יְהוָה

And they shall bring all your brethren out of
all the nations for an offering unto the
LORD, upon horses, and in chariots, and in
fitters, and upon mules, and upon swift
beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith
the LORD, as the children of Israel bring
their offering in a clean vessel into the house
of the LORD.

21 And of them also will I take for the priests
and for the Levites, saith the LORD.

22 For as the new heavens and the new earth,
which I will make, shall remain before Me,
saith the LORD, so shall your seed and your
name remain.

23 And it shall come to pass, that from one new
moon to another, and from one sabbath to
another, shall all flesh come to worship
before Me, Saith the LORD.

24 And they shall go forth, and look Upon the
carcasses of the men that have rebelled
against Me; For their worm shall not die,
Neither shall their fire be quenched; And
they shall be an abhorring unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

שמואל א' כ': ח-מ"ג

וַיֹּאמֶר-לוֹ יְהוֹנָתָן מֶחֱרָ חֹדֶשׁ
וּנְפָקְדָתָ כִּי יִפָּקֵד מוֹשָׁבְךָ:

וּשְׁלֹשֶׁת תַּחֲדָּ מָאֵד וּבָאֵת
אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם
בַּיּוֹם הַמַּעֲשֶׂה וַיֵּשְׁבֶתָ אֶצְלֵי הָאֵזֶן
הָאֵזֶל:

וְאֲנִי שְׁלַשֶׁת חֲחָצִים צִדָּה אוֹרֶה
לְשִׁלַּח-לִי לְמִטְרָה:

I Samuel 42:20:18

XX:18 And Jonathan said unto him: 'To-morrow is
the new moon; and thou wilt be missed, thy
seat will be empty.

19 And in the third day thou shalt hide thyself
well, and come to the place where thou didst
hide thyself in the day of work, and shalt
remain by the stone Ezel.

20 And I will shoot three arrows to the
side-ward, as though I shot at a mark.

והנה אשלח את הנער לך
מצא את החצים אם-אמר אמר
לנער הנה החצים ממך והנה
קחנו ובאה כישלום לך ואין דבר
חיי-הנה:

ואם-כה אמר לעלם הנה החצים
ממך ותלאת לך כי שלחך יהנה:
והדבר אשר דברני אני ואתה הנה
יהנה ביני ובינך עד-עולם: (ס)

ויסתר דוד בשדה ויהי החודש
וישב המלך (כ' על) [ק' אל]-
לאכול:

וישב המלך על-מושביו בפעם
בפעם אל-מושב הקיר ויקם
יהונתן וישב אבנר מצד שאול
ויפקד מקום דוד:

ולא-דבר שאול מאומה ביום
ההוא כי אמר מקרה הוא בלתי
טהור הוא כי-לא טהור: (ס)

ויהי ממחרת החדש השני ויפקד
מקום דוד (פ) ויאמר שאול
אל-יהונתן בנך מדוע לא-בא
בן-ישי גם-תמול גם-היום
אל-הלחם:

ויען יהונתן את-שאול נשאל נשאל
דוד מעמדי עד-בית לחם:

ויאמר שלחני נא כי זבח משפחה
לנו בעיר והוא צנה-לי אחי ועתה
אם-מצאתי חן בעיניך אמלטתה נא
ואראה את-אחי על-כן לא-בא
אל-שלחן המלך: (ס)

21 And, behold, I will send the lad: Go, find the
arrows. If I say unto the lad: Behold, the
arrows are on this side of thee; take them,
and come; for there is peace to thee and no
hurt, as the LORD liveth.

22 But if I say thus unto the boy: Behold, the
arrows are beyond thee; go thy way; for the
LORD hath sent thee away.

23 And as touching the matter which I and
thou have spoken of, behold, the LORD is
between me and thee for ever.'

24 So David hid himself in the field; and when
the new moon was come, the king sat him
down to the meal to eat.

25 And the king sat upon his seat, as at other
times, even upon the seat by the wall; and
Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's
side; but David's place was empty.

26 Nevertheless Saul spoke not any thing that
day; for he thought: 'Something hath
befallen him, he is unclean; surely he is not
clean.'

27 And it came to pass on the morrow after the
new moon, which was the second day, that
David's place was empty; and Saul said unto
Jonathan his son: 'Wherefore cometh not
the son of Jesse to the meal, neither
yesterday, nor to-day?'

28 And Jonathan answered Saul: 'David
earnestly asked leave of me to go to
Beth-lehem;

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our
family hath a sacrifice in the city; and my
brother, he hath commanded me; and now,
if I have found favour in thine eyes, let me get
away, I pray thee, and see my brethren.
Therefore he is not come unto the king's
table.'

וַיִּחַר-אַף שָׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר
לוֹ בֶן-נִעּוֹת הַמְרִדּוֹת הֲלוֹא יָדַעְתִּי
כִּי-בָחַר אֹתוֹ לְבֶן-יִשִׁי לְבָשְׁתִּי
וּלְבָשֶׁת עֶרְוַת אִמִּי:

30 Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?

כִּי כָל-הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן-יִשִׁי
חַי עַל-הָאָדָמָה לֹא תִכּוֹן אֹתָהּ
וּמִלְכוּתָהּ וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ
אֵלַי כִּי בֶן-מָוֶת הוּא: (ס)

31 For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת-שָׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר
אֵלָיו לָמָּה יוֹמַת מָה עָשָׂה:

32 And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

וַיִּטֵּל שָׁאוּל אֶת-הַחֲנִית עָלָיו
לְהַכּוֹתוֹ וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן כִּי-כָלָה הָיָה
מֵעַם אָבִיו לְהָמִית אֶת-דָּוִד: (ס)

33 And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשְּׁלֵחַן
בַּחֲרִי-אַף וְלֹא-אָכַל בַּיּוֹם-הַהוּא
הַשֵּׁנִי לֶחֶם כִּי נִעְצַב אֶל-דָּוִד כִּי
הִכְלִמוֹ אָבִיו: (ס)

34 So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשֶּׂדֶה
לְמוֹעֵד דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35 And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנָעְרוֹ רֵץ מֵצֵא נָא
אֶת-הַחֲצִים אֲשֶׁר אֲנִי מוֹרֶה
הַנָּעַר רֵץ וְהוֹאִיָּה תַחְצִי
לְהַעֲבֹרוֹ:

36 And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

וַיָּבֹא הַנָּעַר עַד-מָקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר
יָרָה יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרָי
הַנָּעַר וַיֹּאמֶר הֲלוֹא תַחְצִי מִמֶּנִּי
וְהִלָּאָה:

37 And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרָי הַנָּעַר מִהֲרָה
חוּשָׁה אֶל-תַּעֲמֹד וַיִּלָּקֵט גַּעַר
יְהוֹנָתָן אֶת- (כ' תַחְצִי) (ק' תַחְצִים)
וַיָּבֹא אֶל-אֲדָנָיו:

38 And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

וְהַנָּעַר לֹא-יָדָע מֵאוּמָה אֶד יְהוֹנָתָן
וְדָוִד יָדְעוּ אֶת-הַדָּבָר: (ס)

39 But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת-כְּלָיו אֶל-הַנֶּעֱר
אֲשֶׁר-לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הַבִּיָּא
הָעִיר:

40 And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

הַנֶּעֱר בָּא וַדּוֹד קָם מֵאֶצֶל הַגִּבּוֹ
וַיִּפֹּל לְאַפּוֹ אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שְׁלֹשׁ
פְּעָמִים וַיִּשָּׁקוּ אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ
וַיִּבְכּוּ אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ עַד-דָּוֶד
הִגְדִּיל:

41 And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לְךָ לְשָׁלוֹם
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם
יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה יִהְיֶה בֵּינָהּ וּבֵינָךְ
וּבֵין זָרְעֵי וּבֵין זָרְעֶךָ עַד-עוֹלָם:
(פ)

42 And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

מפטיר לפרשת זכור

דברים כ"ה:י"ז-י"ט

Deuteronomy 19-25:17

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עַמְלֹק
בְּדַרְךְ בְּצֹאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

XXV:1 Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

אֲשֶׁר קָרַךְ בְּדַרְךְ וַיִּזְנֹב בְּךָ
כָּל-הַנֶּחָשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף
וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים:

18 how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלָךְ
מִכָּל-אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
יְהוָה-אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ
תִּמְחָה אֶת-זֵכֶר עַמְלֹק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם
לֹא תִשְׁכַּח: (פ)

19 Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטר פרשת זכור

שמואל א ט"ו:ז'-ל"ד

I Samuel 34-15:2

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פָּקֵדְתִּי
אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה עַמְלֹק לְיִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר-שָׁם לוֹ בְּדַרְךְ בְּעֹלְתוֹ
מִמִּצְרָיִם:

XV:2 Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עֲתָה לֵךְ וְהִכִּיתָהּ אֶת-עַמְלֵק
וְהַחֲרַמְתָּם אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לֹא
וְלֹא תַחֲמֹל עָלָיו וְהַמִּתָּהּ מֵאִישׁ
עַד-אִשָּׁה מִעַלְלִי וְעַד-יוֹנֵק מִשׁוּר
וְעַד-שֶׁה מִגָּמֶל וְעַד-חֲמֹר: (ס)

וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת-הָעָם וַיִּפְקְדֵם
בִּפְטָלָיִם מֵאַתִּים אֶלֶף רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת
אַלְפִים אֶת-אִישׁ יְהוּדָה:

וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד-עִיר עַמְלֵק וַיַּרְב
בַּנָּחַל:

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-הַקֵּינִי לְכוּ סָרוּ
רַדְוּ מִתּוֹךְ עַמְלֵקִי פֶן-אֶסְפְּדָה עִמּוֹ
וְאַתָּה עֲשִׂיתָה חֶסֶד עִם-כָּל-בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּעִלוֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיָּסֶר
קֵינִי מִתּוֹךְ עַמְלֵק:

וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת-עַמְלֵק מִחֲוִילָה
בּוֹאֵת שׁוּר אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מִצְרָיִם:

וַיִּתְּפֹשׂ אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ-עַמְלֵק חִי
וְאֶת-כָּל-הָעָם הַחֲרִים לְפִי-חֶרֶב:

וַיַּחֲמֹל שָׁאוּל וְהָעָם עַל-אַגַּג
וְעַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנֵים
וְעַל-הַכְּרִים וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא
אָבּוּ הַחֲרִימָם וְכָל-הַמְּלָאכָה
נִמְכְּזָה וְנָמַס אֹתָהּ הַחֲרִימוּ: (פ)

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל
לֵאמֹר:

נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שָׁאוּל
לְמֶלֶךְ כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת-דְּבָרִי
לֹא תָקִים וַיַּחֲר לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק
אֶל-יְהוָה כָּל-הַלַּיְלָה:

3 Now go and smite Amalek, and utterly
destroy all that they have, and spare them
not; but slay both man and woman, infant
and suckling, ox and sheep, camel and ass.' .

4 And Saul summoned the people, and
numbered them in Telaim, two hundred
thousand footmen, and ten thousand men of
Judah.

5 And Saul came to the city of Amalek, and lay
in wait in the valley.

6 And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart,
get you down from among the Amalekites,
lest I destroy you with them; for ye showed
kindness to all the children of Israel, when
they came up out of Egypt.' So the Kenites
departed from among the Amalekites.

7 And Saul smote the Amalekites, from
Havilah as thou goest to Shur, that is in front
of Egypt.

8 And he took Agag the king of the Amalekites
alive, and utterly destroyed all the people
with the edge of the sword.

9 But Saul and the people spared Agag, and the
best of the sheep, and of the oxen, even the
young of the second birth, and the lambs,
and all that was good, and would not utterly
destroy them; but every thing that was of no
account and feeble, that they destroyed
utterly.

10 Then came the word of the LORD unto
Samuel, saying:

11 'It repenteth Me that I have set up Saul to be
king; for he is turned back from following
Me, and hath not performed My
commandments.' And it grieved Samuel;
and he cried unto the LORD all night.

וַיִּשְׁכֹּם שְׁמוּאֵל לִקְרַאת שָׁאוּל
בַּבֹּקֶר וַיִּגַּד לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר
בְּאֶ-שָׁאוּל הַכְרַמְלָה וְהִנֵּה מַצִּיב
לֹי יָד וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד הַגִּלְגָּל׃

וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ
שָׁאוּל בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הַקִּיַּמְתִּי
אֶת-דְּבַר יְהוָה׃

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל-הַצֹּאן
הַזֶּה בְּאָזְנוֹי וְקוֹל הַבֹּקֶר אֲשֶׁר אֲנִי
שֹׁמֵעַ׃

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מֵעַמְלֵקִי הֵבִיאוּם
אֲשֶׁר חָמַל הָעָם עַל-מִיטֵב הַצֹּאן
וְהַבֹּקֶר לְמַעַן זָבַח לַיהוָה אֶל-הָיָה
וְאֶת-הַיּוֹתֵר הִחָרַמְנוּ׃ (פ)

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל הֲרָף
וְאֶגִּידָה לְךָ אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
אֵלַי הַלֵּילָה (כ) וַיֹּאמְרוּ[ק'
וַיֹּאמֶר] לוֹ דִּבֶּר׃ (ס)

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קָטָן אַתָּה
בְּעֵינַיִךְ רֹאשׁ שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה
וַיִּמְשָׁחֶךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל׃

וַיִּשְׁלַחֵךְ יְהוָה בַּדֶּרֶךְ וַיֹּאמֶר
לְךָ וְהִחָרַמְתָּ אֶת-הַחַטָּאִים
אֶת-עַמְלֵק וְנִלְחַמְתָּ בָּז עַד כָּלֹותָם
אֲתָם׃

וְלָמָּה לֹא-שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעֲטֹ
אֶל-הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינַי יְהוָה׃
(ס)

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר
שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה וְאֵלֶיךָ בַּדֶּרֶךְ
אֲשֶׁר-שָׁלַחְנִי יְהוָה וְאָבִיא אֶת-אַגַּג
מֶלֶךְ עַמְלֵק וְאֶת-עַמְלֵק הִחָרַמְתִּי׃

And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'

And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'

And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'

And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the LORD hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'

And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;

and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.

Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?'

And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have hearkened to the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מִהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר
רֵאשִׁית הַחֲרָם לְזִבְחַת לַיהוָה
אֱלֹהֵיךָ בְּגִלְגָּל: (ס)

21 But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֲפֹץ לַיהוָה
בְּעֵלֹת וּזְבָחִים כְּשֹׁמֵעַ בְּקוֹל יְהוָה
הִנֵּה שְׁמֹעַ מִזְבֵּחַ טוֹב לְהִקְשִׁיב
מִחֶלֶב אֵילִים:

22 And Samuel said: 'Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.

כִּי חַטָּאת-קָסָם לְמָרִי וְאָוֹן וּתְרָפִים
הַפְצֵר יַעַן מֵאֲסַתְּ אֶת-דְּבַר יְהוָה
וַיִּמְאַסֶּךָ מִמֶּלֶךְ: (ס)

23 For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.'

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל
חֲטָאתִי כִּי-עָבַרְתִּי אֶת-פְּרִי-יְהוָה
וְאֶת-דְּבָרֶיךָ כִּי יִרְאֵתִי אֶת-הָעָם
וְאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם:

24 And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.

וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת-חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמָּי
וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה:

25 Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל לֹא
אֲשׁוּב עִמָּךְ כִּי מֵאֲסַתְּהָ אֶת-דְּבַר
יְהוָה וַיִּמְאַסֶּךָ יְהוָה מִהָיִיתָ מֶלֶךְ
עַל-יִשְׂרָאֵל: (ס)

26 And Samuel said unto Saul: 'I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.'

וַיִּסָּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיִּחַזַּק
בְּכִנְיָ-מְעִילוֹ וַיִּקְרַע: (ס)

27 And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קְרַע יְהוָה
אֶת-מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיֶיךָ הַיּוֹם
וַיִּתְּנָהּ לְרֵעֶךָ הַטּוֹב מִמֶּךָ: (ס)

28 And Samuel said unto him: 'The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.

וְגַם גִּצְחַת יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא
יִנָּחֵם כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

29 And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.'

וַיֹּאמֶר חֲטָאתִי עָתָה כִּפְּרֵנִי נָא נֶגֶד
זִקְנֵי-עָמִי וְנֶגֶד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמָּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:

30 Then he said: 'I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.'

וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
שָׁאוּל לַיהוָה: (ס)

31 So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲגִישׁוּ אֵלַי אֶת-אַגַּג
מֶלֶךְ עַמְלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגַּג מֵעֵדְנָת
וַיֹּאמֶר אַגַּג אֲכֵן סָר מִרְחֻמּוֹת:
(ס)

Then said Samuel: 'Bring ye hither to me
32 Agag the king of the Amalekites.' And Agag
came unto him in chains. And Agag said:
'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שָׁפַלָּה נָשִׁים
חֶרֶבְךָ בֶּן-תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אֲמַר
וַיִּשְׁסֵף שְׁמוּאֵל אֶת-אַגַּג לִפְנֵי יְהוָה
בְּגִלְגָּל: (ס)

And Samuel said: As thy sword hath made
33 women childless, So shall thy mother be
childless among women. And Samuel hewed
Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרָמָתָה וְשָׁאוּל עָלָה
אֶל-בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל:

Then Samuel went to Ramah; and Saul went
34 up to his house to Gibeath-shaul.

מפטיר לפרשת פרה

זמדר י"ט:א'-כ"ז

Numbers 22-19:1

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
לֵאמֹר:

XIX:1 And the LORD spoke unto Moses and unto
Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה
לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ
אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר
אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא-עָלָה עָלֶיהָ
עֹל:

This is the statute of the law which the
2 LORD hath commanded, saying: Speak unto
the children of Israel, that they bring thee a
red heifer, faultless, wherein is no blemish,
and upon which never came yoke.

וַנִּתְּנָהּ אֵתָהּ אֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן
וְהוֹצִיא אֵתָהּ אֶל-מִחוּץ לַמַּחֲנֶה
וַשְׁחֹט אֵתָהּ לִפְנָיו:

And ye shall give her unto Eleazar the priest,
3 and she shall be brought forth without the
camp, and she shall be slain before his face.

וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ
בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה אֶל-זִכְחַת פְּנֵי
אֹהֶל-מוֹעֵד מִדָּמָה שִׁבְעַת פְּעָמִים:

And Eleazar the priest shall take of her blood
4 with his finger, and sprinkle of her blood
toward the front of the tent of meeting seven
times.

וְשָׂרֵף אֶת-הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת-עוֹרָהּ
וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דָּמָהּ עַל-פְּרִשָּׁה
יִשְׂרָף:

And the heifer shall be burnt in his sight; her
5 skin, and her flesh, and her blood, with her
dung, shall be burnt.

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אַרְזוֹ וְאַזְוֵב וּשְׁנֵי
תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל-הַתּוֹךְ שֶׁרֶפֶת
הַפָּרָה:

And the priest shall take cedar-wood, and
6 hyssop, and scarlet, and cast it into the midst
of the burning of the heifer.

וְכַבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ
בַּמַּיִם וְאַחֵר יָבֹא אֶל־הַמִּחֲנֶה וְטָמֵא
הַכֹּהֵן עַד־הָעֶרֶב:

7 Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

וְהַשֹּׂרֵף אֹתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו
בַּמַּיִם וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא
עַד־הָעֶרֶב:

8 And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

וְאִם־אִישׁ טָהוֹר אֶת אֲפֶר הַפָּרָה
וְהֵנִיחַ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה בְּמָקוֹם
טָהוֹר וְהִיתָה לַעֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁמֶרֶת לְמִי נְדָה חֲטָאת הוּא:

9 And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וְכַבֵּס הָאִסָּף אֶת־אֲפֶר הַפָּרָה
אֶת־בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהִיתָה
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְגֵר הֹגֵר בְּתוֹכָם
לְחֻקַּת עוֹלָם:

10 And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא
שִׁבְעַת יָמִים:

11 He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הוּא יִתְחַטֵּא־בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְאִם־לֹא
יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר:

12 the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם
אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא יִתְחַטֵּא אֶת־מִשְׁכַּן
יְהוָה טָמֵא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא
מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נְדָה לֹא־זָרַק עָלָיו
טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טָמֵאתוֹ בּוֹ:

13 Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי־יָמוּת בְּאֹהֶל
כָּל־הַבָּא אֶל־הָאֹהֶל וְכָל־אֲשֶׁר
בְּאֹהֶל יִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

14 This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וְכָל־כֵּל פְּתוּחַ אֲשֶׁר אֵין־צִמִּיד
פְּתִיל עָלָיו טָמֵא הוּא:

15 And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וְכָל־אֲשֶׁר־יִגַּע עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה
בְּחִל־חֶרֶב אוֹ בְּמֵת אוֹ־בְעֶצֶם
אָדָם אוֹ בְּקֶבֶר יִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

16 And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

וְלָקְחוּ לַטָּמֵא מִעֵפֶר שְׂרָפֹת
הַחֲטָאֹת וְנָתַן עָלָיו מֵיִם חַיִּים
אֶל-כָּלִי:

17 And for the unclean they shall take of the
ashes of the burning of the purification from
sin, and running water shall be put thereto in
a vessel.

וְלָקַח אֲזֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר
וְהִזָּה עַל-הָאֹהֶל וְעַל-כָּל-הַכֵּלִים
וְעַל-הַנִּפְשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ-שָׁם
וְעַל-הַנֶּגַע בַּעֲצָם אוֹ בַחֲלָל אוֹ
בַמֵּת אוֹ בַקֶּבֶר:

18 And a clean person shall take hyssop, and dip
it in the water, and sprinkle it upon the tent,
and upon all the vessels, and upon the
persons that were there, and upon him that
touched the bone, or the slain, or the dead,
or the grave.

וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל-הַטָּמֵא בַיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְחָטְאוּ
בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וּכְבַס בְּגָדָיו וְרָחַץ
בַּמַּיִם וְטָהַר בָּעֶרֶב:

19 And the clean person shall sprinkle upon the
unclean on the third day, and on the seventh
day; and on the seventh day he shall purify
him; and he shall wash his clothes, and bathe
himself in water, and shall be clean at even.

וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטֵּא
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקָּהָל
כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ יְהוָה טָמֵא מִי נִדָּה
לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא הוּא:

20 But the man that shall be unclean, and shall
not purify himself, that soul shall be cut off
from the midst of the assembly, because he
hath defiled the sanctuary of the LORD; the
water of sprinkling hath not been dashed
against him: he is unclean.

וְהִיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִזָּה
מִי-הַנִּדָּה יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְהַנֶּגַע בְּמִי
הַנִּדָּה יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:

21 And it shall be a perpetual statute unto
them; and he that sprinkleth the water of
sprinkling shall wash his clothes; and he that
toucheth the water of sprinkling shall be
unclean until even.

וְכָל אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא
וְהַנֶּפֶשׁ הַנִּגְעָת הַטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב:
(פ')

22 And whatsoever the unclean person
toucheth shall be unclean; and the soul that
toucheth him shall be unclean until even.

הפטרת פרשת פרה

יחזקאל ל"ו:ט"ז-ל"ח

Ezekiel 38-36:16

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

Moreover the word of the LORD came unto
me, saying:

בֶּן-אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים
עַל-אֲדָמָתָם וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם
וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטִמְאַת הַנִּדָּה הִיְתָה
דַּרְכָּם לְפָנַי:

17 'Son of man, when the house of Israel dwelt
in their own land, they defiled it by their way
and by their doings; their way before Me was
as the uncleanness of a woman in her
impurity.

וְאֲשַׁפֵּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-הַדָּם
אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ עַל-הָאָרֶץ וּבְגִלּוֹלֵיהֶם
טִמְאוּהָ:

18 Wherefore I poured out My fury upon them
for the blood which they had shed upon the
land, and because they had defiled it with
their idols;

וְאַפִּיץ אֹתָם בְּגוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאַרְצוֹת
כְּדֶרֶכָם וְכַעֲלִילוֹתָם שְׁפֹטֵתִים:

וַיָּבֹאוּ אֶל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם
וַיַּחֲלִלוּ אֶת-שֵׁם קֹדֶשׁי בְּאָמַר לָהֶם
עִם-יְהוָה אֱלֹהֵי וּמֵאֲרָצוֹ יָצְאוּ:

וְאַחֲמַל עַל-שֵׁם קֹדֶשׁי אֲשֶׁר
חָלְלֵהוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם
אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁמָּה: (פ)

לֵכֵן אָמַר לְבֵית-יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה
בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם-לְשֵׁם-קֹדֶשׁי
אֲשֶׁר חָלְלֵתֶם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאתֶם
שָׁם:

וְקִדְשָׁתִי אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלָּל
בְּגוֹיִם אֲשֶׁר חָלְלֵתֶם בְּתוֹכָם וַיַּדְעוּ
הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי יְהוִה נֹאֵם אֲדֹנָי יְהוִה
בְּהַקְדִּשְׁתִּי בְּכֶם לְעֵינֵיהֶם:

וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן-הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּי
אֶתְכֶם מִכָּל-הָאֲרָצוֹת וְהִבֵּאתִי
אֶתְכֶם אֶל-אֲדֹמַתְכֶם:

וְזִרְקֹתִי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים
וַיִּטְהַרְתֶּם מִכָּל טִמְאוֹתֵיכֶם
וּמִכָּל-גִּלְוֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם:

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסֵּרְתִּי אֶת-לֵב
הָאֶבֶן מִבְּשָׁרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב
בָּשָׂר:

וְאֶת-רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וַעֲשִׂיתִי
אֵת אֲשֶׁר-בְּחֻקֵּי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי
תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם:

וַיִּשְׁכַּתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי
לְאַבְתִּיכֶם וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי
אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים:

and I scattered them among the nations, and
19 they were dispersed through the countries;
according to their way and according to their
doings I judged them.

And when they came unto the nations,
20 whither they came, they profaned My holy
name; in that men said of them: These are
the people of the LORD, and are gone forth
out of His land.

But I had pity for My holy name, which the
21 house of Israel had profaned among the
nations, whither they came.

Therefore say unto the house of Israel: Thus
22 saith the Lord GOD: I do not this for your
sake, O house of Israel, but for My holy
name, which ye have profaned among the
nations, whither ye came.

And I will sanctify My great name, which
23 hath been profaned among the nations,
which ye have profaned in the midst of them;
and the nations shall know that I am the
LORD, saith the Lord GOD, when I shall be
sanctified in you before their eyes.

For I will take you from among the nations,
24 and gather you out of all the countries, and
will bring you into your own land.

And I will sprinkle clean water upon you,
25 and ye shall be clean; from all your
uncleannesses, and from all your idols, will I
cleanse you.

A new heart also will I give you, and a new
26 spirit will I put within you; and I will take
away the stony heart out of your flesh, and I
will give you a heart of flesh.

And I will put My spirit within you, and
27 cause you to walk in My statutes, and ye shall
keep Mine ordinances, and do them.

And ye shall dwell in the land that I gave to
28 your fathers; and ye shall be My people, and I
will be your God.

והושעתי אתכם מכל טמאותיכם
וקראתי אל-הדגן והרביתי אתו
ולא-אתן עליכם רעב:

29 And I will save you from all your
uncleanesses; and I will call for the corn,
and will increase it, and lay no famine upon
you.

והרביתי את-פרי העץ ותנובת
השדה למען אשר לא תקחו עוד
חרפת רעב בגוים:

30 And I will multiply the fruit of the tree, and
the increase of the field, that ye may receive
no more the reproach of famine among the
nations.

ויזכרתם את-דרכיכם הרעים
ומעלליכם אשר לא-טובים
ונקטתם בפניכם על עונותיכם ועל
תועבותיכם:

31 Then shall ye remember your evil ways, and
your doings that were not good; and ye shall
loathe yourselves in your own sight for your
iniquities and for your abominations.

לא למענכם אני-עשה נאם אדני
יהוה יודע לכם בושו והקלמו
מדרכיכם בית ישראל: (ס)

32 Not for your sake do I this, saith the Lord
GOD, be it known unto you; be ashamed and
confounded for your ways, O house of Israel.

כה אמר אדני יהוה ביום טהרי
אתכם מכל עונותיכם והושבתי
את-הערים ונבנו החרבות:

33 Thus saith the Lord GOD: In the day that I
cleanse you from all your iniquities, I will
cause the cities to be inhabited, and the waste
places shall be builded.

והארץ הנשמה תעבד תחת אשר
היתה שממה לעיני כל-עובר:

34 And the land that was desolate shall be tilled,
whereas it was a desolation in the sight of all
that passed by.

ואמרו הארץ הלזו הנשמה
היתה כגן-עדן והערים החרבות
והנשמות והנהרסות בצורות
ישבו:

35 And they shall say: This land that was
desolate is become like the garden of Eden;
and the waste and desolate and ruined cities
are fortified and inhabited.

יודעו הגוים אשר ישארו
סביבותיכם כיו אני יהוה בנותי
הנהרסות נטעתי הנשמה אני יהוה
דברתי ועשיתי: (ס)

36 Then the nations that are left round about
you shall know that I the LORD have builded
the ruined places, and planted that which
was desolate; I the LORD have spoken it, and
I will do it.

כה אמר אדני יהוה עוד זאת
אדרש לבית-ישראל לעשות להם
ארבה אתם כצאן אדם:

37 Thus saith the Lord GOD: I will yet for this
be inquired of by the house of Israel, to do it
for them; I will increase them with men like a
flock.

כצאן קדשים כצאן ירושלם
במועדיה בן תהינה הערים
החרבות מלאות צאן אדם וידעו
כי-אני יהוה: (פ)

38 As the flock for sacrifice, as the flock of
Jerusalem in her appointed seasons, so shall
the waste cities be filled with flocks of men;
and they shall know that I am the LORD.'

שמות י"ז:א'-כ'

Exodus 20-12:1

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם לֵאמֹר:

XII:1 And the LORD spoke unto Moses and Aaron
in the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רִאשׁ חֳדָשִׁים
רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה:

2 'This month shall be unto you the beginning
of months; it shall be the first month of the
year to you.

דַּבְּרוּ אֶל־כָּל־עַדַּת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
בַּעֲשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ
שֶׁה לְבֵית־אָבִית שֶׁה לְבֵית:

3 Speak ye unto all the congregation of Israel,
saying: In the tenth day of this month they
shall take to them every man a lamb,
according to their fathers' houses, a lamb for
a household;

וְאִם־יִמְעַט הַבֵּית מִהֵנוֹת מִשֶּׁה
וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֵב אֶל־בֵּיתוֹ
בְּמִכְסֵּת נַפְשָׁת אִישׁ לִפִּי אָכְלוֹ
תִּכְסּוּ עַל־הַשֶּׁה:

4 and if the household be too little for a lamb,
then shall he and his neighbour next unto his
house take one according to the number of
the souls; according to every man's eating ye
shall make your count for the lamb.

שֶׁה תָּמִים זָכָר בֶּן־שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם
מִן־הַכֹּבָשִׁים וּמִן־הָעִזִּים תִּקְחוּ:

5 Your lamb shall be without blemish, a male
of the first year; ye shall take it from the
sheep, or from the goats;

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה
עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחַטוּ
אֹתוֹ כָּל קֵהַל עַדַּת־יִשְׂרָאֵל בֵּין
הָעֶרְבִים:

6 and ye shall keep it unto the fourteenth day
of the same month; and the whole assembly
of the congregation of Israel shall kill it at
dusk.

וְלָקַחוּ מִן־תֵּדָם וּנְתָנוּ עַל־שְׁתֵּי
הַמְּזוּזֹת וְעַל־הַמִּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים
אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם:

7 And they shall take of the blood, and put it
on the two side-posts and on the lintel, upon
the houses wherein they shall eat it.

וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה
צֹלִי־אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל־מֶרְרִים
יֹאכְלֻהוּ:

8 And they shall eat the flesh in that night,
roast with fire, and unleavened bread; with
bitter herbs they shall eat it.

אֶל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשָׂל מְבֻשָּׁל
בַּמַּיִם כִּי אִם־צֹלִי־אֵשׁ רִאשׁוֹ
עַל־כֶּרְעִיו וְעַל־קֶרְבּוֹ:

9 Eat not of it raw, nor sodden at all with
water, but roast with fire; its head with its
legs and with the inwards thereof.

וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וְהִנָּתַר
מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפוּ:

10 And ye shall let nothing of it remain until the
morning; but that which remaineth of it
until the morning ye shall burn with fire.

וְכָכָה תֹאכְלוּ אֹתוֹ מִתְנִיכֶם חֲגָרִים
נְעָלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם וּמִקְלַחְכֶם
בְּיָדְכֶם וְאָכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּחִפְזוֹן פֶּסַח
הוּא לַיהוָה:

And thus shall ye eat it: with your loins
11 girded, your shoes on your feet, and your
staff in your hand; and ye shall eat it in
haste—it is the LORD's passover.

וְעָבַרְתִּי בָאָרֶץ-מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה
הַזֶּה וְהִכִּיתִי כָל-בְּכוֹר בָּאָרֶץ
מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד-בְּהֵמָה
וּבְכָל-אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעֹשֶׂה
שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

For I will go through the land of Egypt in
12 that night, and will smite all the first-born in
the land of Egypt, both man and beast; and
against all the gods of Egypt I will execute
judgments: I am the LORD.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֵת עַל הַבָּתִּים
אֲשֶׁר אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת-הַדָּם
וּפָסַחְתִּי עֲלֵיכֶם וְלֹא-יְהִיָּה בְכֶם נֶגֶף
לְמַשְׁחִית בְּהַכֹּתִי בָאָרֶץ מִצְרַיִם:

And the blood shall be to you for a token
13 upon the houses where ye are; and when I see
the blood, I will pass over you, and there shall
no plague be upon you to destroy you, when
I smite the land of Egypt.

וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן
וְחִגַּלְתֶּם אֹתוֹ תֵּג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם
חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגַּלְהוּ:

And this day shall be unto you for a
14 memorial, and ye shall keep it a feast to the
LORD; throughout your generations ye shall
keep it a feast by an ordinance for ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹאכְלוּ אֹד
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר
מִבֵּיתְכֶם כִּי כָל-אֹכֵל חָמֵץ
וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל
מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד-יוֹם הַשִּׁבְעִי:

Seven days shall ye eat unleavened bread;
15 howbeit the first day ye shall put away leaven
out of your houses; for whosoever eateth
leavened bread from the first day until the
seventh day, that soul shall be cut off from
Israel.

וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל-מְלָאכָה לֹא-יַעֲשֶׂה בָהֶם אֹד
אֲשֶׁר יֹאכֵל לְכָל-נֶפֶשׁ הוּא לִבְדּוֹ
יַעֲשֶׂה לָכֶם:

And in the first day there shall be to you a
16 holy convocation, and in the seventh day a
holy convocation; no manner of work shall
be done in them, save that which every man
must eat, that only may be done by you.

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-הַמִּצּוֹת כִּי בַעֲצֵם
הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת-צְבָאוֹתֵיכֶם
מִמִּצְרַיִם וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-הַיּוֹם
הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:

And ye shall observe the feast of unleavened
17 bread; for in this selfsame day have I brought
your hosts out of the land of Egypt; therefore
shall ye observe this day throughout your
generations by an ordinance for ever.

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
בְּעָרֵב תֹאכְלוּ מִצֹּת עַד יוֹם הָאֶחָד
וְעֹשְׁרִים לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב:

In the first month, on the fourteenth day of
18 the month at even, ye shall eat unleavened
bread, until the one and twentieth day of the
month at even.

שִׁבְעַת יָמִים שֶׁאֵר לֹא יִמָּצֵא
בְּבֵיתֵיכֶם כִּיּוּ כָּל־אֲכָל מִחֻמֶּצֶת
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעֵדֶת
יִשְׂרָאֵל בְּגֵר וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ:

כָּל־מִחֻמֶּצֶת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל־
מוֹשְׁבֵי־יֵיכֶם תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: (פ)

19 Seven days shall there be no leaven found in
your houses; for whosoever eateth that which
is leavened, that soul shall be cut off from the
congregation of Israel, whether he be a
sojourner, or one that is born in the land.

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your
habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפטרות פרשת החודש

The Maftir for Parashat HaHodesh is Exodus .20-12:1

יחזקאל מ"ה:ט"ז-מ"ו:י"ח

כָּל הָעָם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה
הַזֹּאת לְנָשִׂיא בִישְׂרָאֵל:

וְעַל־הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלֹת
וְהַמִּנְחָה וְהַנֶּסֶךְ בַּחֲגִים וּבַחֲדָשִׁים
וּבַשַּׁבָּתוֹת בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית
יִשְׂרָאֵל הוּא־יַעֲשֶׂה אֶת־הַחֲטָאֹת
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעוֹלָה
וְאֶת־הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעֵד
בֵּית־יִשְׂרָאֵל: (ס)

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּרֵאשׁוֹן
בְּאַחַד לַחֲדָשׁ תִּקַּח פֶּרֶךְ־בֶּן־בָּקָר
תָּמִים וְחִטָּאת אֶת־הַמִּקְדָּשׁ:

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאֹת וְנָתַן
אֶל־מְזוֹזֹת הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פְּנֵי
הָעֲזָרָה לְמִזְבֵּחַ וְעַל־מְזוֹזֹת שַׁעַר
הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בַשַּׁבָּעַה בַּחֲדָשׁ מֵאִישׁ
שָׂגָה וּמִפְּתִי וּכְפָרָתָם אֶת־הַבַּיִת:

בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ
יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חָג שִׁבְעוֹת יָמִים
מִצּוֹת יֹאכְל:

וְעָשָׂה הַנָּשִׂיא בֵּינוֹם הַהוּא בְּעֵדוֹ
וּבְעֵד כָּל־עַם הָאָרֶץ פֶּר חֲטָאֹת:

Ezekiel 46:18-45:16

XLV:16 All the people of the land shall give this
offering for the prince in Israel.

17 And it shall be the prince's part to give the
burnt-offerings, and the meal-offerings, and
the drink-offerings, in the feasts, and in the
new moons, and in the sabbaths, in all the
appointed seasons of the house of Israel; he
shall prepare the sin-offering, and the
meal-offering, and the burnt-offering, and
the peace-offerings, to make atonement for
the house of Israel.

18 Thus saith the Lord GOD: In the first
month, in the first day of the month, thou
shalt take a young bullock without blemish;
and thou shalt purify the sanctuary.

19 And the priest shall take of the blood of the
sin-offering, and put it upon the door-posts
of the house, and upon the four corners of
the settle of the altar, and upon the posts of
the gate of the inner court.

20 And so thou shalt do on the seventh day of
the month for every one that erreth, and for
him that is simple; so shall ye make
atonement for the house.

21 In the first month, in the fourteenth day of
the month, ye shall have the passover; a feast
of seven days; unleavened bread shall be
eaten.

22 And upon that day shall the prince prepare
for himself and for all the people of the land
a bullock for a sin-offering.

וּשְׁבַעַת יְמֵי-הָחֹג יַעֲשֶׂה עֹלָה
לַיהוָה שִׁבְעַת פָּרִים וּשְׁבַעַת אֵילִים
תְּמִימִם לַיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחֹטֵאת
שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם:

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל
יַעֲשֶׂה וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה:

בַּשְּׁבִיעִי בַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
בָּחֹג יַעֲשֶׂה כְּאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים
בַּחֲטָאת כְּעֹלָה וְכִמְנַחָה וְכִשְׁמֹן:
(ס)

כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְיָהוִה שַׁעַר הַחֲצָר
הַפְּנִימִית הַפְּנִי קָדִים וְהָיָה סָגוּר
שֵׁשֶׁת יָמִי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
יִפְתָּח וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ יִפְתָּח:

וּבָא הַנָּשִׂא דָרֶךְ אֹלָם הַשַּׁעַר
מִחוּץ וְעָמַד עַל-מִזְבֵּחַ הַשַּׁעַר וַעֲשֵׂה
הַכֹּהֲנִים אֶת-עֹלֹתָו וְאֶת-שְׁלָמֹו
וְהִשְׁתַּחֲוָה עַל-מִזְבֵּחַ הַשַּׁעַר וַיֵּצֵא
וְהִשְׁעַר לֹא-יִסָּגֵר עַד-הָעֶרֶב:

וְהִשְׁתַּחֲוּ עַם-הָאָרֶץ בַּתַּחַח הַשַּׁעַר
הַזֶּה בַּשַּׁבָּתוֹת וּבַחֲדָשִׁים לִפְנֵי
יְהוָה:

וְהָעֹלָה אֲשֶׁר-יִקְרַב הַנָּשִׂא לַיהוָה
בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת שֵׁשֶׁת כִּבְשִׂים תְּמִימִם
וְאֵיל תְּמִים:

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים
מִנְחָה מִתַּת יָדֹו וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה:
(ס)

וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ פָּר בֶּן-בָּקָר תְּמִימָה
וְשֵׁשֶׁת כִּבְשִׂים וְאֵיל תְּמִימָה יִהְיוּ:

וְאֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
מִנְחָה וְלִכְבָּשִׂים כְּאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדֹו
וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה:

And the seven days of the feast he shall
23 prepare a burnt-offering to the LORD, seven
bullocks and seven rams without blemish
daily the seven days; and a he-goat daily for a
sin-offering.

And he shall prepare a meal-offering, an
24 ephah for a bullock, and an ephah for a ram,
and a hin of oil to an ephah.

In the seventh month, in the fifteenth day of
25 the month, in the feast, shall he do the like
the seven days; to the sin-offering as well as
the burnt-offering, and the meal-offering as
well as the oil.

Thus saith the Lord GOD: The gate of the
XLVI: inner court that looketh toward the east shall
be shut the six working days; but on the
sabbath day it shall be opened, and in the day
of the new moon it shall be opened.

And the prince shall enter by the way of the
porch of the gate without, and shall stand by
2 the post of the gate, and the priests shall
prepare his burnt-offering and his
peace-offerings, and he shall worship at the
threshold of the gate; then he shall go forth;
but the gate shall not be shut until the
evening.

Likewise the people of the land shall worship
3 at the door of that gate before the LORD in
the sabbaths and in the new moons.

And the burnt-offering that the prince shall
4 offer unto the LORD shall be in the sabbath
day six lambs without blemish and a ram
without blemish;

and the meal-offering shall be an ephah for
5 the ram, and the meal-offering for the lambs
as he is able to give, and a hin of oil to an
ephah.

And in the day of the new moon it shall be a
6 young bullock without blemish; and six
lambs, and a ram; they shall be without
blemish;

and he shall prepare a meal-offering, an
7 ephah for the bullock, and an ephah for the
ram, and for the lambs according as his
means suffice, and a hin of oil to an ephah.

וּבָבֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אֵילָם הַשַּׁעַר
יָבוֹא וּבִדְרָכּוֹ יֵצֵא:

8 And when the prince shall enter, he shall go in by the way of the porch of the gate, and he shall go forth by the way thereof.

וּבָבֹא עַם-הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה
בְּמוֹעֲדִים הַבָּא דֶּרֶךְ-שַׁעַר צָפוֹן
לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דֶּרֶךְ-שַׁעַר
נֹגֵב וְהַבָּא דֶּרֶךְ-שַׁעַר נֹגֵב יֵצֵא
דֶּרֶךְ-שַׁעַר צָפוֹן לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ
הַשַּׁעַר אֲשֶׁר-בָּא בּוֹ כִּי נִכְחוּ (כ)
(יֵצֵאוּ) (ק' יֵצֵא):

But when the people of the land shall come before the LORD in the appointed seasons, he that entereth by the way of the north gate to worship shall go forth by the way of the south gate; and he that entereth by the way of the south gate shall go forth by the way of the north gate; he shall not return by the way of the gate whereby he came in, but shall go forth straight before him.

וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבֹאֵם יָבוֹא
וּבְצֵאתָם יֵצֵאוּ:

10 And the prince, when they go in, shall go in in the midst of them; and when they go forth, they shall go forth together.

וּבְחֻגִּים וּבְמוֹעֲדִים תַּהֲיֶה הַמִּנְחָה
אֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵילָן וּלְכִבְשִׁים
מִתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינִן לְאֵיפָה: (פ)

And in the feasts and in the appointed seasons the meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

וְכִי-יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נִדְבָה עוֹלָה
אוֹ-שְׁלָמִים נִדְבָה לִיהוָה וּפָתַח
לוֹ אֶת-הַשַּׁעַר הַפָּנִי קָדִים וַעֲשֶׂה
אֶת-עֹלָתוֹ וְאֶת-שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וַיִּסָּגֵר
אֶת-הַשַּׁעַר אַחֲרֵי צֵאתוֹ:

And when the prince shall prepare a freewill-offering, a burnt-offering or peace-offerings as a freewill-offering unto the LORD, one shall open for him the gate that looketh toward the east, and he shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then he shall go forth; and after his going forth one shall shut the gate.

וְכִבֶּשׂ בֶּן-שָׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה
לְיוֹם לִיהוָה בִּבְקָר בִּבְקָר תַּעֲשֶׂה
אֹתוֹ:

13 And thou shalt prepare a lamb of the first year without blemish for a burnt-offering unto the LORD daily; morning by morning shalt thou prepare it.

וּמִנְחָה תַּעֲשֶׂה עָלָיו בִּבְקָר בִּבְקָר
שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשֶׁמֶן שְׁלִישִׁית הֵהָיִן
לָרֶס אֶת-הַסֶּלֶת מִנְחָה לִיהוָה
חֲקוֹת עוֹלָם תָּמִיד:

And thou shalt prepare a meal-offering with it morning by morning, the sixth part of an ephah, and the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour: a meal-offering unto the LORD continually by a perpetual ordinance.

(כ' וַעֲשׂוּ) (ק' יַעֲשׂוּ) אֶת-הַכֶּבֶשׂ
וְאֶת-הַמִּנְחָה וְאֶת-הַשֶּׁמֶן בִּבְקָר
בִּבְקָר עוֹלֹת תָּמִיד: (ס)

15 Thus shall they prepare the lamb, and the meal-offering, and the oil, morning by morning, for a continual burnt-offering.

כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי-יִתֵּן הַנָּשִׂיא
מִתְּנָה לְאִישׁ מִבְּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא
לְבָנָיו תַּהֲיֶה אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה:
(ס)

16 Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift unto any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to his sons; it is their possession by inheritance.

וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנְּחֻלָּתוֹ לְאֶחָד
מֵעֲבָדָיו וְהָיְתָה לוֹ עַד־שְׁנַת
הַדְּרוֹר וְשָׁבַת לַנָּשִׂיא אֲךָ נִחְלָתוֹ
בְּנָיו לָהֶם תִּהְיֶה:

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנְּחֻלַּת הָעָם
לְהוֹנֵתָם מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנְחַל
אֶת־בְּנָיו לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־תִפְצְצוּ עַמִּי
אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

17 But if he give of his inheritance a gift to one of his servants, it shall be his to the year of liberty; then it shall return to the prince; but as for his inheritance, it shall be for his sons.

18 Moreover the prince shall not take of the people's inheritance, to thrust them wrongfully out of their possession; he shall give inheritance to his sons out of his own possession; that My people be not scattered every man from his possession.'

הפטרת שבת הגדול

מלאכי ג:ד'-כ"ד

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה
וִירוּשָׁלַם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים
קֶדְמֹנִית:

וְקִרְבֹּתִי אֲלֵיכֶם לְמַשְׁפָּט וְהִנֵּיתִיו
עַד מְמֹהֵר בְּמַכְשָׁפִים וּבַמְנַאפִּים
וּבַנִּשְׁבָּעִים לְשֹׁקֵר וּבַעֲשָׂקִי
שֹׁכֵר־שְׂכִיר אֶלְמָנָה וַיִּתּוּם וּמִטִּיר־גֵּר
וְלֹא יֵרְאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שֶׁנִּיתִי וְאַתֶּם
בְּנֵי־יִעֲקֹב לֹא כָלִיתֶם:

לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סָרְתֶּם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמְרַתֶּם בְּמֶה
נָשׁוּב:

הִיקָבַע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם
קֹבְעִים אֹתִי וְאַמְרַתֶּם בְּמֶה קֹבְעֵנוּךָ
הַמַּעֲשֶׂה וְהַתְּרוּמָה:

בְּמֶאֱרָה אַתֶּם נֹאֲרִים וְאֹתִי אַתֶּם
קֹבְעִים הַגּוֹי כֻּלּוֹ:

Malachi 24-3:4

III:4 Then shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as in ancient years.

5 And I will come near to you to judgment; and I will be a swift witness against the sorcerers, and against the adulterers, and against false swearers; and against those that oppress the hireling in his wages, The widow, and the fatherless, and that turn aside the stranger from his right, and fear not Me, Saith the LORD of hosts.

6 For I the LORD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

7 From the days of your fathers ye have turned aside from Mine ordinances, and have not kept them. Return unto Me, and I will return unto you, Saith the LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

8 Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say: 'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and heave-offerings.

9 Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even this whole nation.

הָבִיאוּ אֶת-כָּל-הַמַּעֲשֵׂר אֶל-בֵּית
הָאוֹצָר וְיִהְיֶה טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחֲנוּנֵי
נָא בְּזֹאת אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם-לֹא
אֶפְתָּח לָכֶם אֶת אֲרָבוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהִרִיקֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד-בְּלִי-דֵי:

וְגִעַרְתִּי לָכֶם בְּאֲכֹל וְלֹא-יִשְׁחַת
לָכֶם אֶת-פְּרִי הָאֲדָמָה וְלֹא-תִשְׁכַּל
לָכֶם הַגֶּפֶן בְּשָׂדֶה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת:

וְאֲשֶׁרוּ אֶתְכֶם כָּל-הַגּוֹיִם כִּי-תִהְיוּ
אִתָּם אֶרֶץ חֶפְץ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:
(פ)

חֲזָקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה
וְאִמְרֹתֶם מִה-נִדְּבַרְנוּ עָלֶיךָ:

אִמְרֹתֶם שׁוּא עֲבַד אֱלֹהִים
וּמִה-בִּצָּע כִּי שָׁמְרָנוּ מִשְׁמֶרְתּוֹ
וְכִי הִלְכְנוּ קִנְדָּרִיּוֹת מִפְּנֵי יְהוָה
צְבָאוֹת:

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאֻשְׁרִים וְגִידִים
גַּם-נִבְנוּ עָשִׂי רָשָׁעָה גַם בְּחֲנוּ
אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ:

אֲזַ נְדַבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ
אֶל-רֵעֵהוּ וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמָע
וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן לְפָנָיו לִירְאֵי
יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם
אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְלָתִי
עֲלֵיהֶם כְּאֲשֶׁר יִחְמַל אִישׁ עַל-בְּנוֹ
הָעֶבֶד אֹתוֹ:

וְשִׁבְתֶּם וְרִאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע
בֵּין עֶבֶד אֱלֹהִים לְאֲשֶׁר לֹא עֲבָדוֹ:
(פ)

10 Bring ye the whole tithe into the store-house,
that there may be food in My house, and try
Me now herewith, Saith the LORD of hosts,
if I will not open you the windows of heaven,
and pour you out a blessing, that there shall
be more than sufficiency. .

11 And I will rebuke the devourer for your
good, and he shall not destroy the fruits of
your land; Neither shall your vine cast its
fruit before the time in the field, Saith the
LORD of hosts.

12 And all nations shall call you happy; For ye
shall be a delightsome land, Saith the LORD
of hosts.

13 Your words have been all too strong against
Me, Saith the LORD. Yet ye say: 'Wherein
have we spoken against thee?'

14 Ye have said: 'It is vain to serve God; and
what profit is it that we have kept His charge,
and that we have walked mournfully because
of the LORD of hosts?'

15 And now we call the proud happy; yea, they
that work wickedness are built up; yea, they
try God, and are delivered.'

16 Then they that feared the LORD Spoke one
with another; and the LORD hearkened, and
heard, and a book of remembrance was
written before Him, for them that feared the
LORD, and that thought upon His name.

17 And they shall be Mine, saith the LORD of
hosts, in the day that I do make, even Mine
own treasure; and I will spare them, as a man
spareth His own son that serveth him.

18 Then shall ye again discern between the
righteous and the wicked, between him that
serveth God and him that serveth Him not.

כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בֶּעֶר פֶּתַח
וְהָיוּ כָל־זֵדִים וְכָל־עֲשֵׂה רָשָׁע
לִקְשׁ וְלִהָט אֹתָם הַיּוֹם הַבֹּא אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא־יֵעֹזב לָהֶם
שָׂרֵשׁ וְעֵנָף:

וְזָרְחָה לָכֶם יְרֵאִי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צִדְקָה
וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ וַיֵּצְאוּתָם וּפְשָׁתָם
כַּעֲגֹלֵי מִרְבֵּק:

וְעִסְוֹתָם רָשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אַפֶּר תַּחַת
כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

זְכֹרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי
אוֹתוֹ בְּחֹרֵב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים
וּמִשְׁפָּטִים:

הִנֵּה אֲנִכִּי שֶׁלַח לָכֶם אֶת אֵלֵיָּה
הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל
וְהַנּוֹרָא:

וְהָשִׁיב לִב־אֲבוֹת עַל־בָּנִים וְלִב
בָּנִים עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אֲבֹא וְהַכִּיתִי
אֶת־הָאָרֶץ חָרָם: הִנֵּה אֲנִי שׁוֹלַח
לָכֶם אֶת אֵלֵיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם
יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a furnace; and all the proud, and all that work wickedness, shall be stubble; and the day that cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch.

20 But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

21 And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

22 Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

23 Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

24 And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction. [Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]